

Коллекција ЗОНЕ ПРЕЛИВАЊА

1

Оснивач
Мирослав Лукић
Уредници
Димитрије и Иван

Мирослав ЛУКИЋ

**БЕЛА
АНТОЛОГИЈА**

*Одабране песме; и недовољно позната лирика
из романа и других Лукићевих књига;
листова и часописа*

Одабрали, и поговор
песникови синови

Институт за поезију
(у оснивању)
ЗАВЕТИНЕ
Београд, 2001.

ТАЈНА : Тамо где се секу Месечева
линија и стабло Посвећеног дрвета

Посвећено Ивану Лукићу

Слика ноћи, младог лишћа шљива,
и воћњака кроз чије се грање
виде звезде, њихово трептање;
слика иза које се будућност скрива:

Љубав неизмерна, благост, зрење,
васиона, Дух, Вера и Нада, Свесмисао,
чедност и опора снага горја. Стрљење;
Лепота, због које човек јесте и није уздисао;

Слика ноћи пролећне висине
сомотасте : што навире ко зна
откуда : из какве дубине?

Слика неизречива, неописива до краја.
Дар духова бдења кроз коју позна
искуства зраче и она рана и без краја...

У ноћи између 3. - 4. јула 2001. у Београду

I

БЕЛА АНТОЛОГИЈА

УВОД У РУКОТВОРЕНУ КЊИГУ

(То је била песма ...из сна)

То је била песма која ме је пробудила,
тачније : песма из које сам се пробудио.

То је била песма свитајне магле, из магле,
као певање девојака , фрагмент из неког манастира
опасаног високим зидовима.

Требало је да скочим из постеље,
као мачак, тај мачак
који је скочио на постељу преко мојих ногу,
и одмах је забележим.

То је било нешто најлепше што сам икада чуо,
рачунајући и најфилигранскије медаљоне Моцарта,
звук окарина или пастирских тугованки на фрули у даљини.

Оклевао сам , јер пробудио сам се у туђем дому, туђој постељи.
Био је још увек мрак у пространој соби, и нисам знао да ли је седам или осам
сати, јер су завесе биле навучене до краја, непровидне У чврстом сну,
склупчана као јеж, лепотица је спавала топла после незаборавне
ноћи...Учинило ми се да сам чуо и црквена звона...

Да, звонило је на оближњој Вознесенској цркви, али то није било оно из чега
сам се пренуо : звоњава је била близу : клокотала је низ Принципову улицу као
пљусак јутарњи.

А песма коју сам чуо одјекивала је у даљини,
као да је певају раздрагане девојке у чамцу на језеру, у магли,
или хорони анђела...

Извукао сам се из њеног загрљаја тихо
и отишао у другу собу да пронађем оловку и папир.

Прешао сам у други део стана, у кухињу, на прстима -
да никог од уснулих укућана не пробудим.
Било је девет пре подне, недеља...

Док сам кувао кафу, мислио сам о песми која је била све даље
Из свеске за рецепте истраго сам празан лист.
Мачак ми се мотао око ногу, наострењен од ноћи коју је провео
под ведрим небом. Чуо сам кроз одшкринута врата шумове блиске јесени,
пролазак аутобуса, дечије гласове, јеку наковња,
и нисам могао да нађем оловку која би писала.
Било је на десетине оловака, и ниједна није могла да пише!

Сишао сам кафу, док су грактали гавранови
на јаблановима или орасима, не тако далеко...

То су били злослутни праскови у поређењу са оним што сам чуо :
песма је долазила из непознатог контрапункта саме васионе,
васионе која је одјекнула најразговорније у сну из кога сам се
управо пробудио... *То је била песма коју сам желео да забележим.*

Песма која се отише да буде забележена.

Песма над песмама!

Била ми је потребна нотна свеска,
добра оловка, која пише танко и јасно,
јер то што сам желео да забележим
били су тонови мелодије неухватљиве,
скоро неизрециве..

Са Вознесенске цркве одјекнула је звоњава око пола десет, опет,
и грактање гавранова, опет...

Пекмез од шљива имао је слаткаст укус чоколаде..
Поцупио сам неколико цигарета тражећи оловку.
Прво сам нашао неку тупу зелену бојицу,
затим једну хемијску која је једва писала..
Свеска је била пуна рецепата за справљање зимнице и слаткиша
и једног сведочанства несумњиве љубави...

Добри људи су лоши.
Курве су најневинија бића.

Спремио сам се за излазак и кренуо низ Принципову улицу.

Олуја је преко ноћи сломила један стари кестен
и он је пао преко гвоздене оградe поломивши је
Плодови су се расули по плочнику.
Прелом је био бео...

Као чврсто девојачко тело уснуле лепотице..

Пошао сам уз Каменичку
на Зелени Венац,
као да ћу тамо - на тезгама пијаце - чути
ехо песме коју сам чуо у сновима...

Тезге су биле пуне поврћа и воћа, цвећа и жутих пилића.
Чекао сам у реду за свеже месо, слушао разговор познаника, мени
непознатих... Купио сам гајбу црног грожђа од Цигана.
Сео у градски аутобус 56 Е...

Ноћ је била бурна,
тмурна, као и преподне..

Она песма коју сам чуо мора да је долетела на облацима
са краја света - мислио сам возећи се аутобусом.
Зашто са краја света?
У сваком деићу васионе одјекује песма
слична оној коју сам у сну чуо,
и лепша,
само што напе уши нису створене да је чују,
као што може , понекад, ум...

Моји синови су спавали, када сам стигао у стан
Нисам их будио,
јер је недељно преподне
Записивао сам у своју Нотну свеску .

Оно што сам записао
ипак није нотни запис.
То је нешто друго -
не део хармоније
васионе који се огласио на трен..

То није разлог да одустанем или да престанем да се надам.

Ако сам имао срећу
да једном чујем најзвипеније

и најлепше -
опет ћу чути, вероватно -
кад се најмање томе будем надао!

Зато треба бити стално приправан..

(Недеља, 6. септембар 1998, на Лабудовом брду, око 12 ч.)

АНТОЛОГИЈА, БЕЛА

Инверзија, која може довести у забуну
Бело уопште није једноставно, већ сложено.
То је израз комплементарних боја.

Комплементарне боје се надопуњују.

Нико још није саставио
БЕЛУ АНТОЛОГИЈУ
српског песништва!
какву је оно већ заслужило.

Та антологија би требало да буде
налик на дугу после обилних
летњих шњускова.
Књига комплементарна,
истинска укупност и целовитост...

Истовремено сам, припаљујући нову цигарету, припалио
и Белешку о БЕЛОЈ АНТОЛОГИЈИ.

Био је то симболичан гест, значајан

На какав се на сваких пет стотина година усуђује
птица Феникс -
птица која сама себе спаљује на ломачи,
да би из властитог пепела васкрсла, млађа и лепша.

Пламен ми је опрљео прсте леве руке -
палац и кажипрст!

Од белог папира и
Белешке о Белој антологији
остало је нешто налик на платно црног сатена.

Такве тамне и лаке провидне хаљине,
као од креп папира,
носе девојке и младе жене
(виђао сам их у градским аутобусима).

Присуствовао сам преображају -
без кога је незамислив чин творилаштва,
и мислим да сам у трену схватио
к а к в а би могла бити АНТОЛОГИЈА, БЕЛА.

Ње, неће то бити најстрожи - репрезентативни избор
из мојих објављених и необјављених рукописа и књига.
Напротив.

Биће то нешто сасвим друго,
сасвим друго.

Уронио сам у величанствени Нерд,
у Мит.

Повукла ме је инерција концерта неочекиваних експлозија
у нама, око нас, и осећања која се рађају и умиру.

Ње очекујући да ми издају потврду
за кретање и декрете за Ред и Савршенство,
попао сам за изненадним преплетом много чега,
за инверзивним насловом,
за инверзијом у најширем смислу,
за предметом, граматичким и реторским обртањем
реда речи,
одступањем од уобичајеног,
уживајући у непознатом.

Чак и у медицинском смислу Инверзије :
изврат, извртањеност, посувртањење, посувртањеност
(појединих шупљих органа - напр. материце,
црева - при чему унутрашња површина постаје спољашњом, и обратно).

АНТОЛОГИЈА, БЕЛА, наравно, није стоваришна књига,
складишна књига, лагерска књига -
она је прекњижавање стоваришног стања, складишног стања, стања лагера...

*

Познавао сам Дон Жуана!
Лепотана. Како се само смешио!
Колико пре неколико месеци у УКС.
А нисам знао да болује од ошаке болести.
Јутрос у новинама читам да је умро
и да су му у једном позоришту на Дунаву
приредили комеморацију!

Смешио се, кажем, значи - ћутао.

Пронашао сам у ћутању црну буђ.

Пронашао сам у ћутању црну буђ
премештајући ствари и свежњеве старих новина.

Ствари треба пременати чешће
из једног у други угао, брисати праšину
(пун сам праšине изнутра и споља -
иако није лето и ветар не носи праšину).

Прравица већа од људске главе - печурка
за заустављање крви, какве се ређе налазе ;
секира ; стари дрвени оквири за слике ;
пластичне кесе пуне дијаманата ; топовска ђулад
средњевековних топова, из околине Голупца...

Све се пременати и заузима нови угао :
затвара излаз, улаз :
затвора о коме нико ништа на свету не зна
осим једног јединог сведока : заточника...

Пронашао сам у ћутању црну буђ
и калауз којим могу отворити врата (Врата Звижда?),
једна једина - неколико метара под земљом -
под пустињским песком...

Уздахнуо сам и одахнуо (некако истовремено).

Оно што зна само један човек,
можда управо тај заточник кога управо ослобађам,
има своју вредност и значење,
али оно може остати непознато, нестати,
ако га не ослободим, сада, баш сада,

а онда као да никада није ни постојало...

*(Субота, 29. август ; касно ноћу -
понедељак, 14. септембар 1998.)*

УВОД У БОЖАНСТВЕНИ
КОНТРАПУНКТ :
ПРИРОДА ЗВИЖДА И ХОМОЉА

(Скице АКАДЕМИЈЕ АЛХЕМИЈЕ)

*Земљу чврсто подупиру планине.
Уместо костију она има стене,
уместо вена реке а вегетација је њен капут.
Њено месо је тло - горњих седамдесет сантиметара обрадивог тла у коме расту
биљке. Испод њега лежи сама земља.*

ЧАНГ ХУА

*

То су анђели мог детињства :
тај мир и одлазак на брегове Дуге Њиве!
Блешти, као тунел кроз цртину, дух среће
Анђели су сачували све Дечака у сенци иве..

Девојчицу у сенци оскоруше Мирис граора.
Мирис ивањског цвећа. Саће у горуну..
Лепојку са Гибралтара, лепотана Маора.
Гребен - Греду - налик на велику моруну..

КОНКРЕТНА МУЗИКА

Буди ме конкретна музика : орнитологија,
шум крила птичијих, гребане канци по црепу,
шкрипа кочница аутомобила,
дрхтај утробе земље

Ветар који отвара / затвара врата,
или чепља метласте жбунове мериска (вреса?).
Ветар који свира на црним штаповима
сунцокрета у кромпиришту у позну јесен
Хучање шуме
Вране у окршају са Кошавом.
Мрмљање воденице;
рушење воде; лавез у даљини.

Аутомобил у убрзању,
у заустављању;
пролазак воза - преко пружног прелаза,
преко железничког моста.

Земљотрес има свој хук.
И река која надолази...
Одјек талпи дрвене Ђуприје,
звук потковица коња, крава.
Звук папака коза или оваца.

Крик слепих мишева
око гротла пећине

Кликтај жуна.
Ехо маневарских борби.

Добош сеоског општинског послужитеља.
Мукање крава.
Фрктање кобила.
Гроктање свиња.
Пролазак теретног воза. Шинобуса.
Запевка са гробља.
Ударци чекића по наковњу.
Дуго оглашавање парне локомотиве
Захуктавање воза.
Црквена звона.

Тиктакање часовника.
Опадање ораха, или дуња.

Прасак прангија.
Пуцњи ловачких пушака.

Зујање мешалице цемента и шљунка.
Дробљење Дробилице камена.

Зујање усисивача...
Жубор потока. Шиптање змије.
Цврчање цврчка.
Писак даждевњака.
Цилик ластва...

Дозивање пастира.
Експлозије у каменолому.
Прелет фазана преко папрати.
Кукање кукавице

Кукурикање у даљини.
Мјаукање
Шиптање гуске на гнезду.

Пућпурикање на хоризонту.
Грмљавина усред буквика.
Приближавање пљуска.
Клетуше
на овновима.

Узвик пастира : Обррррр!

БАЧИЈА НА ГОРУНОВОЈ ГОРИ

Кушине беру лепе Черкескиње
од Циганских Пољана до Брезовице,
сасу, руђаче, млечне печурке..
Природа части дарежљива, неуздрана,
чобанина, ратара, ужара, вредне руке,
озоном буквика, цветовима граора,
слашћу дивљих трешања,
ко горске ломикурке, шумара руменог.
Ко не зна сва слова шумске азбуке,
све догме шумске веронауке
може да научи боравећи седам дана на бачији...

Градове ће Гнев Божији, кад се нико не нада,
опинуту својом камцијом. Продрмати
из темеља. Градове је отровао дух свачији.
Дух калуша. Од Ниша до Београда, Новог Сада,
Култ мртвих успео је сасвим да завлада.

Као из лонца, врелог, киште мутанти
"цивилизације". Самоћа напуштених потеса,
браника, имања, забрана, пуна је духова,
и дивљих свиња. Прећутаних злочина "прогреса".
Мудрије збори борова смола, ћутањем
парлог, ил шума, пањ, опало суво грање.
Видим бачију на Горуновој Гори,

брег на коме стоји, кладенац под брегом,
и липе и Кулу са које моји соколови
мотре на лукава кретања историје
Ту је моје, ипак, једино имање
Ветрењача врх Бандере Келија исихаста.
И моје стадо помешано са облацима.
Подрум од сипкавог камена
истесаног секирама мајстора из Ракове Баре
Ветар је упрегнут као коњ у запрегу
и енергију неба у Бачију приноси.
Та пространства пуна исконске чежње
и горчине, већ годинама ветар узалудно коси.
Калопер, перуника горска, чокот
чекају да зазује пчеле, да изумре окот
лезилебовића. Да се поново роди
Пера са Бандере Из гробља сред букава
зрачи енергија која може да ослободи
умртвљена срца, да их напоји
водом зеленом и слатком, хладном
са извора живих, отпорних ко морке..

(Недеља, 11. 11 1998.)

ЕСЕЈ О ПРИЈАТЕЉСТВУ (Тестамент)

Под пријатељством се подразумевају
као и под љубављу - лажне ствари.
Пиши тестамент : препусти привиде и обмане
другима (ако си заиста песник).
Погледај истини право у очи!
Препусти фотеље и столице,
онима код којих су најизраженије
амбиције и гузије Мој млађи син
не зато што је још увек дечак,
већ зато што је такав по природи,
једини уме да разговара искрено
од свих оних са којима разговарах последњих
месеци. У бубрезима расте камење
кад престану искрени разговори.
Сувише сам узео од свога завичаја.
Желим да му узвратим истом, или већом мером.

Написах АРХИВ У ОСНИВАЊУ,
зато да бих га једног дана сазидао
у Звижду.

Сад пишем АКАДЕМИЈУ АЛХЕМИЈЕ,
зато да бих је једном сазидао,
као и Кулу песника,
на Вратима Звижда.

На кашији Сунџа и Кошаве

Музеј Немогућег Ратара
већ има своју иделану локацију
на једном полунапуштеном салашу.

То је то - уздарје

То је то - соба са четири прозора
окренута на четири стране света.

У таквој бих соби волео да проведем
остатак земаљске гозбе

На салашу
у друштву паунова и морки,

у природи неоскрвњеној.
Ње на туђем, на отетом.
На свом.

Близак облацима
и флори и фауни,
орнитологији и пчелама,
цветовима пасуља и дивљег граора.

Слике на гробовима
мојих предака
разбили су зли људи, ноћу.

Зато што су гробови неограђени, незаштићени.
То није учинио припадник туђег народа,
већ Србин, онај најгори, што је презрео Бога и
обичаје од старине

Желим да сазидам Цркву
какву носим у себи.

Ја сам црква.

Ја сам Вазнесење

Ја омогућавам Прелазак
из света у свет.

Ја сам соба на спратовима -
она соба са четири прозора,
што гледају на југ и север,
на исток и запад...

Жена може бити љубавница, и пријатељ
врло ретко.

Судбина је шаље да буде лакмус.

Пријатељства из младости нису бројна.

Свако пријатељство садржи у себи
неравноправност односа.

Ако је човек празан и мучи га чамотиња,

нека не тражи помоћ пријатеља,

нека не покушава да своју уображену несрећу

разводни разблудношћу, једним од првих начела смрти, и жрвњем који меље
душу

и живчано исцрпљује

Ко је нашао у животу пријатеље и љубави
безграничне, до смрти?

Љубав је вера - религија земаљске среће

Пријатељство је, према легендама које нису сасвим ишчезле, нешто сасвим
друго : таласи океана и обала океана.

Љубав жена је одвратна, јер кад жена воли она ужива у лагању, као што мала
деца уживају у скривању.

Можда пријатељство значи сасвим

нешто друго : уживање у разобличавању, свега.

Жена, којој су пуна уста љубави, вара.

Овај свет је постао одвратан

од толиких лешина љубави и лешина пријатељстава.

Леп нико више није, осим деце, од заблуда

и притворства сви су усахнули.

Јесен је, десети октобар 1998. године :
лете чавке, чујем њихов кликтај.
Још није свануло, али свиће

Истина није у слави и богатству.
Истине нема у забораву...

Још се нису родили, они који ће нас волети.
Тек треба да се зачну, прави пријатељи.

Можда ће једном кров планине или хрид
мора да омогући све сусрете, све спојеве, све визије?
Треба желети, сањати - отворених очију.
Окренут свету, као себи. Треба савладати стид.
Судбина је преодређена, још док си био мали!
Када су ласте летеле ниско изнад путева створених
пре пруга железничких. Из блиског неба зрачили су идеали
далеког света, непознаније. Клизали као по шини :
слутио сам шта ће бити. Можда се све то и обистини?

Сва искушавања, сви потези и напрезања, оспорени,
можда су били само зато да те одврате, скрену
на путеве који су у детињству били створени?
Колонија ластавичјих гнезда, пролеће рано,
надошли потоци, набубрело поље, жбунови снени
дивљих ружа, блато што се за опанке лепи -
указало се, кад ниси знао шта значи, прерано,
али сети се речи, одлучности - сећање кречи.
Нико не зна, сви су залутали, као слепи,
па тумарају изгубљени по ужасној тмини.
Слутио си шта ће бити. Је ли час да се све обистини?

Нека спадну све маске! Нека иде доврага
свако једнострано пријатељство (срање у боји!).
Као и љубав која је мржња. Видео сам ону свињу
што има зашиљену и издужену њушку
како управља аутомобилом. Господин менаџер!
Господин професор универзитета, коме вири
празилук из...Ех, много шта је смешно, неутешно.
Као црне чарапе министарке за којом се
окрећу потајни фетишисти и фашисти...
Одвијмо листове главије купуса, због корена.
Опет је слагао Господин Професор, са чијег

карактера не би скинуо флеше ни нитро-разређивач....

СУОЧЕЊЕ

(Уметност махагонија)

Када би било по моме,
отпутовао бих из града на планину,
гајио козе и пчеле, живину и писао коментаре

- А јеси ли купио дубоке чизме?
- Зашто ће ми чизме на планини?
- Због коза...

Каже познаник, професор Универзитета
и хвата се за стомак, па за мермер
здања Српске Академије Наука!

Духовито!

Требало је да упитам тог агриколу
је ли он то опробао већ?

Коса ми је пуна седина,
и не приличи ми да се шалим на јефтин начин

Паучина расте брзо, као и брада.

Крвни судови су пуни дуванске смоле
Србија се слегла у долине, на периферије вароши
(Панорама кровова Аранђеловица, одозго са Букуље).
Појебљиве учитељице, васпитачице, наставнице, професорке Туристичка
зоологија. Трипер.

365 фигура венерис. Непознат човек се срупио
усред Студентског парка : подигли су га пролазници,
пренели на оближњу клупу. А један је момак отрчао
да позове Хитну помоћ. Када су дошли, он је већ био
умро...Тако мало зависи од нас.

Ко с ђаволом тикве сади, зна се шта бере
Суочење са земљом могуће је у подруму,
у бараци, у кафани, на аутобуској станици
или на Сајму књига. (Некада су у кречанама
пекли кречни камен, сада пеку људе!)

Мирис овса који се злати -
ниједна слика више не жели да буде одложена.

Велика магаза. Саксије испред . Деџа.
Бршљан
Капија за прелазак у Други свет
налази се на истом месту где и врата
поткровља које прокишњава?

Далекo је доба када су се браћа и комшије
дозивали памети.
Природа се боље брине о себи.
На излазу из села базди на...
Бујне младе коприве расту из ђубрета.
Анђели су премазали нудером
мале спирдове
(Ишао сам уз реку од Бемила
до Лакомије, од бившег јаза до Турског Вира -
чуо сам песму пева и цвркулт чепљугара...)

Вриште у мраку девојке, лете бомбе на ноћне клубове;
недавно је средњошколац устрелио директора школе.
Часни су се срозали,
једно говоре , друго мисле, треће чине
Нико не заслужује да му се име спомене
Оно што чувене патриоте зову отаџбина, то је тор,
у коме се нико није ослободио ничега,
ниједне илузије
Сви су у буђавом сендвичу времена, буђави изнутра.
Ко може да плати, тај и клати!

Сви су се зарили у чудовишан трап
и у ћутање које ће да потраје више годишњих доба!
У заборав и разврат, из кога се кошмарни
буде у неком телу што се увија око њиховог као питон
(питон унутра и изнутра).

Средовечне жене баљезгају о љубави и о
оном што никада нису упознале и осетиле
(баш онда када активирају неколико паралелних веза) ;
мушкарци, чије су душе умртвљене,
пристају да кувају у туђем лонцу како би
побегли на који час од кошмара ; град је
шума перфидности, а село је наказна
насеобина ; и човек , који би желео да остане
у складу са својим бићем, треба да иде
у манастир :звао се он салаш, пушта планина,

или морско острво без пристаништа.
- Зашто сте тако строги према људима
и њиховим малим греховима и манама?
пита ме прекорно једна познаница.

Због лепе плаве госпођице
што свира у саксофон, саксофон међу бедрима?
Због ћутања оне црне девојке у ресторану
Народне библиотеке Србије?
Због ужагрених погледа очију оних младих жена
што у аулама факултета чекају мужјаке?
Због оне средњошколке што је изгубила сваку наду да ће јој неко од младића
прићи, па се подметнула своје псу, у одсуству родитеља и укућана?

Због прљавштине, подлости, нереди
и хаоса на сваком кораку?

Због орангутана на степеништу?
Због мајмуна на Сајму књига у наручју једне даме?

- Будите једнако строги према људима као према себи, или, будите барем мало
попустљивији, да не бисте временом постали човекомрзац, женомрзац,
затуцани богомољац, црв свилене бубе који се најео лишћа дудовог и
зачаурио!...

Људи трају много краће од ствари.
Од крпа, брда старих новина,
од првавица већих од људске главе
(печурки за заустављање крви какве се ређе налазе).
Секира, Стари празни дрвени оквири за слике
Пластичне кесе пуне дијаманата.
Топовска ђулад из околине Голушца.
Атлантида...
Запосли себе Премештај ствари,
пошто их не можеш променити и уништити.
Све премести, да заузме нови угао, да буде виђено искоса.

Зашто тај усисивач ту стоји неукључен?
Затвара излаз, улаз.

Затвора, или Складишта о коме нико на свету појма нема,
осим једног јединог заточника.

Пронашао сам у ћутању црну буђ,

затим калауз којим могу отворити врата, једна једина,
онима којим се човек затвара,
онима којима се жена отвара.

Уздахнуо сам
и одахнуо некако истовремено.

Оно што зна само један човек,
можда баш тај заточник кога управо треба ослободити, има своју вредност и
значање, и оно може остати непознато, нестати, ако га не ослободимо,
усисамо, сваримо, не повратимо...

Отац се с јечањем суочавао са болом свога срца.
Зуби су почели да му испадају, као и другим старцима.
Помислих грижајући коштију пљиве, крижајући је,
зурећи у погрешно попуњени чек, док су ми пред очима
титрали далеки брегови, чинило ми се да чујем
хук сове и капи које музицирају на олуцима.
Сетио сам се белог цвећа на планинским ливадама,
увенулог, бедема железничке пруге и прашуме бурјана,
салапа под багремовима, топола које су расле
онако како их је савијала кошава
(док су биле протови,
које је у доколици ломлио онај покојни чобанин Јова Мандалина, нека му Бог
опрости!)...
Бујна врежа белих бундева израсла из огромних камара
стајњака иза пљивара; багремова прашума Под страном;
змије на путањци, глисте ; неагодност око срца...
Све је то долазило у празни велики хол болнице - одељења за хитне
интервенције. Лишће пасјег дрена
дрвено као крв, моја остарела мајка ; шумокрадице ;
поцикивање лонова крај урвина ; брујање невидљивих мигова ; врапче на грани
мушмуле ; на класу сазреле
салате ; мигрена. Све је то долазило са јечањем ; шумски грађани мртви ; пут
преко Шибова; салаш у Чивавијама ; и пут преко Церја у даљини ; ливаде пуне
мувара, рованџа ; откоси на сунцу; труло лишће у буквику; кошмари који су
легли као откоси ; џемент, шалитра, прашина врелог августа.
Изненадно буђење, јечање : срчани удар.
Ауто суседа, Дом здравља;
неисправан апарат ЕКГ.
Једна реч може решити мистерију. Јаук.
Снопови светлости у ноћној висини
на самом уласку у окружну варош,
или мустапићска пицерија пуна добростојеће младежи, после поноћи...

Мој возач је донео пуне кригла пива.
Болест и смрт мењају толико тога.
Живот је нешто друго а не оно што људи о њему мисле.

Мој отац је доживео најгоре ;
срећом да сам тога дана био крај њега
и учинио оно што сам у том тренутку могао.

Отац је јечао у нашој кући од три поподне до девет увече ; после поноћи
примљен на интерну клинику - коронарно одељење

Тек следећег јутра рекоше да је имао
тежи срчани удар и да је права срећа
у томе што је на време ставио под језик
таблету нитроглицерина.

*Било је то 16. августа 1998,
а данас је 28. август.*
Брат покушава да ме утеши,
али речи изазивају супротан ефекат...

Није ли грех овај и оволики бол?
Отац је испунио своју дужност
због које га је Отац свију нас позвао на овај свет,
наживео је пре десетак година
најдуговичније чланове наше фамилије
Све је своје зубе сачувао до првог можданог удара,
а онда су његова телесна кола
полако кренула низбрдо...

ЛОКАЛИТЕТИ И ИДЕНТИТЕТ

Локалитет Старо Гробље стар је колико и свет.
О локалитету Златни Расуденац остала је бајка.
Локалитет Дубраве је загонетка.

Са врха Старог Гробља види се Златни Расуденац.
Са врха Златног Расуденца не виде се Дубраве

На врху Старог Гробља бели се храм
- Вазнесење Господње

На врху Златног Расуденца уздиже се

- Кула песника.

Иза дубова и горуна , у Дубравама
- назире се салаш : Музеј Немогућег Ратара.

Седамдесетогодишњи песник
води под руку једног стогодишњака
и показује му руком :
- Све је ово наше, и Старо Гробље, и Златни Расуденац,
и Дубраве, и припада оној која је овде рођена : Вечности.

Све ће нас овде надживети :
трешња, липе и борови, горуни,
букве, шума и храм Вазнесења Господњег,
Кула песника и облаци.
Сви наши мртви узидани су у основу храма.
Где се страх временом скаменио.
Где је зрно клицу заметнуло.
Река је некада текла у подножју Старог Гробља и Златног Расуденца, као што
и данас жубори испод падина Дубрава.
Крик паунова и морки
разлеже се из сеновитих дубрава
и крик орла кликташа.
Ваздух је прожет мирисом млечних печурака.

Рајска река је преко брда, одакле излази сунце
Живот људски краћи је од уздаха.

Локалитети имају своју душу,
и своју тајанствену повест.

Жито изнад кога лети ниско облак врабаца, кобац, кога гони неколико
птичица, косови, који ниско прелећу макадам, пет коза које брсте бурјан покрај
пруге, запуштена стара кућа од камена испод брега, пренуштена себи, зарасла
у коров,
затрпане некрополе на врху брега,
римски камени саркофази пуни костију,
идола, злата, накита и змија : све то чува
земља.
Она земља што почиње после
трећег ашова, што виноградари добро знају.
Сађење винограда, риљање дубље, дубље
од корења биља : открило је најважније
тајне. Сама земља је најбоља чуварица...

БУЂЕЊЕ

(Стихови из сна...)

Сањао сам стихове, давно, пре више од двадесет година
објављене у неком часопису : читао сам их радосно у сну.
Будио сам се, одлагао буђење, и када сам се пробудио
био сам толико сетан - што је све то било далеко од јаве.
Имао сам разлог да се радујем, због онога што сам прочитао
у сну, и штета је што нисам записао по сећању барем
неки од тих стихова. Чуо сам експлозије негде далеко ;
можда изводе бојна гађања? Вежбајући одбрану од
напада? Можда авиони НАТО пакта гађају циљеве
по Србији?...

Соли, шећера и брашна, уља и дрва за огрев
и горива за моторну тестеру има довољно.
Евентуална ратна бежанија завршила би се
за моју породицу у планинама.

Од свега се може побећи осим од судбине

Нека је Бог благословен, јер се није разгневио!

Управо сам се пробудио из сна, пре десет минута.
Пролазио сам главним сеоским тргом и видео плодове
банана на врху једне трешње! (?) Видео сам и печено месо
у подножју једног брега. И неке старије
(Свештенице култа смрти?)
Не бојим се више рата, јер и ако га буде,
он ће само убрзати порођај, који се одужио.
Ако будем бежао, бежаћу због деце
и побећи ћу право у мит.

Бајрон је стигао у Хомоље чудним путевима - био је командант побуњеничке
хајдучке вароши.
Бранио је варош до последњег часа, док није заробљен.
Спроведен је после на велико стратиште
и стрељан ; сви су га заборавили, осим фамилије и земљака.

Сваког правог песника на крају исто чека.

Осећам како земља подрхтава, имам инстинкт петлова.
Не разумем сасвим снове, сада када би требало.

Упознао сам рано страх од волова и од змија
и страх од катастрофа и ратова.

Легендарна материја стваралаштва
надолази као поводањ. Поскакује као грана раките над мутном водом. Упознао
сам страх, као и гљиве што расту из пањева. Сиво лишће врба у врбаку, гнездо
грлије на грму дивље руже. Влагу бара које су усахле. Дежурство змија крај
пањева, ћутање земље и хучање планинске реке, што подстиче језу
као померање тла испод детињих ногу.
Инстинкт људи који су одрасли у природи
и животиња је непогрешив!

Легендарна материја стваралаштва
усклађена је у бескрајним коморима заборав.
Вирови и спрудови , у Кључу, фењери анђела,
пањеви крај вирова и над вировима, избељени као кости ; рибе у вировима :
мале на површини
и оне крупне на дну, притајене, опрезне ;
пераја риба разних величина и боја, виђена у детињству ; црвенкасте жилице
црвенкастих врба.Рибе које се праћакају у плићаку, и рибе на сувом величине
кажипрста, рибе на ниски од обељеног прућа.
Онај Рибар што је ловио црвенперке
и златне рибице, и водио ме са собом као дечака ритовима, умро је је пре
деценију и више. Препио је у легендарну материју стваралаштва.

Легендарна материја стваралаштва нема епилог!
Памћење пасе као овце сочну траву до корена, појединости које засијају у
мраку као свици.
Маховина и лишпај сијају као призори
обасјани рефлектором у сну.
Тако се објављује Целина, Бог.
Кад дође време да песник прежива слике, као овца,
којих се напасао све гледајући преко спрудова
титравих. Ко изгужван чаршав, синую је лог,
цветови, семе.. Месечина, обасјавши пустињски песак,
камен - камен на обали, или на речном дну,
обао, углачан..
Онај у каменолому има бритке ивице, рез,
као бритва.

Плавац је мек. Онај из Дубодоља - кремен
личи на печурке на обали једног спруда.
Једног речног острва, пространог.

Камен има боју скакаваца.
Гледа камен очима, дише каменом кожом.
Камен у муљу, уваљан у блато као рибе у брашно.
И камен на брзаку зелен, жив :
камен који пасу чевртаста уста скобаља.
камен, којим је био озидан Кеј.
Кеј који је разградила поплава.
Са сутоном разговара немуштим језиком.
При светлости уштапа чинио се немљи од свега на свету.
Каменом са спрудова поплочана је
Стаза право према небу, спирална.
Камен у муљу на дну реке садржи идентитет читавог једног раздобља.
Легендарна материја
стваралаштва има свој симбол - тај камен који није уништила стихија и који је
надживео судар елемената.

Камен јача снагу сећања,
и траје дуже од мајсторија дрводеља.
Од конзерви војника на логоровању
у воћњацима крај Љешничке Реке,
од раскршћа путева,
мостова и бункера - пуних воде и
фуга жаба малених црвеножутих.
Најбоље столице су пањеве старих горуна или седла брегова...*Легендарна
материја
стваралаштва налик је на мозаике створене од каменчића разних боја и
нијанси са спрудова титравих.*
Шта је човек, па и онај који проживи
сто година?
Сто година проживи пола по дану,
пола по ноћи. Дању је обичан слуга и патње његовог живота су такве какве су.
Ноћу он чврсто спава, отупео од умора и сања да је краљ краљевства,
да влада људима које познаје и не познаје
и да управља многим догађајима,
безбрижно се гости у својој палати
и свака жеља му је испуњена.
Ноћу он господари над људима и стварима : зар има већег задовољства од
тога.
Снови имају непролазну моћ - моћ камена.
*Сваралаштво црпе своју легендарну материју из снова, заборава и нечег
готово немогућег.*
Из локалитета незнатних, из оних где успева орах кошћунац, липарија црна и
бела, или стабла бресака окречена,
из малих троуглова, поседа оивиченог живицом, трњином, кушином, дивљим

трешњама, из јазова (душе),
из речних острва што имају свој дах,
и незаборавни мирис, као стужано лишће брестова чијом кашом печате бачве
пуне комине..

(Субота, 10. октобар 1998. Око 20 ч.)

БЕЗДАНИ ВЕКОВА

Унапред смо, зар, изгубили
битку с прејима,
са правим одговорима,
омађијани дугим ноћима
под маском кумира?

Зар уплаши нас сиктај гуја
да скренемо с друма?
Или нам шану можда демон висоравни
да можемо да пропаднемо у бездан?

Преци су као кртице у башти.
Песник је занесењак, глупак,
жена - није!

Боје рђе, издалека, боје старог црепа -
ко је тај предео с лицем лепотана
што гледа нас у пролазу
кроз дуге трепавице?

Заволео сам давно југ Србије,
можда зато што сам са севера,
и што је овде све друкчије?

У пустој капелици ивањског гробља
корњача - вечност из ње бије,
величина и женско тело,
лепо сложено и бело.

Вечност је срасла са свим стварима
и руменим трешњама,
са прошлости и будућношћу,
као пулчана врица с пушком....

Туп си ти, као коњ глупи, слепи,
туп је твој ум, о човече,
што се вртиш у узаном кругу!
Грбови су потонули дубоко
и мртве штите

Путуј и копај друмове
зарасле травом.

Нек те надгледа ветар, мува,
војска мрава.
Поскок или шарка.
Крава гојна, чепљугарка.

Путуј безданом. Заборавом.
Путуј уз брегове, као змија травом...

*(Петак, субота, 10 - 11. јун 2000. Лебане.
Царичин град, Прехопчелица. Зашто баш овде?)*

ЈУСТИНИЈАНОВ РИБЊАК

Знам, знам сву нашу тугу, несрећу и судбину!
И мука ми је од марама које су нам везали
преко очију вккови, туђин и сеобе

Историја Соколу зулум учинила,
зулум учинила - кућу запалила!

Јој!
Јој, Соколе!

Угасићемо пожар,
водом са царских извора
са смарагдних извора испод Радана.

Још лепшу ћемо сазидати Кућу;
нек соколићи не пиште,
а ни ти не куни,
мој Соколе, историју,
хиљаду година самоће,
виђење из другог угла,
јер ја сам старији од досељеника
и сваке историје пораза.

Ја сам двестагодишњи златни шаран
што има крила
вичнија од сокола.

Ја путујем брже од птица (ваздухом)
и (кроз земљу) брзином
водотока са Радана!

Овде да копамо,
мало дубље
и мало ниже,
овде да копамо, чујеш ли ме?

Не инати се, него ме саслушај!
Овде да копамо, у воћњаку.
Овде где нас упућује Клокот.

Јер кроз клокот говори
корњача и змија и шаран
и закопано благо,
смрека и теме планине

Воденица поточара
са сојама и врбама,
орасима разговара.

Праћака се испод липа
сред воћњака златни шаран
симболима покопаним
сав ишаран -
црвен и позлаћен,
лимунастожут.

Ту где се завршава,
мој Соколе,
баш почиње пут!...

*(Влади Драгутиновом Соколовићу, у његовом воћњаку
подно Радана, у суботу, 10. јуна 2000. године)*

ПЕЧУРКЕ

Јуче сам мислио о нечему дивном,
о киши летњој и шуми,

о сликама виђеним пре неколико година
на планини - близу Паљевина.

Најлепше ствари из мог детињства везане су
за планину и Паљевине.

Хоће ли нам Бог помоћи?
Хоће ли нам Арханђел Михаило
помоћи?

(Бог и анђели помажу.)

Брат ми вели да су из пањева почеле да ничу буквиче
крупне као уши телади.

-Од буквача би се лепо могло живети
да човек има педесетак кубних метара пањева...

И онда наставља даље о буквику на Паљевинама,
о старом имању и планини.
Све се може наставити на планини.
Тамо све почиње..

(Четвртак, 14. новембар 1996...)

МУЗЕЈ ПОД ВЕДРИМ НЕБОМ

Причао сам јутрос о том месту,
које заиста
постоји :
сећао сам се минулог пролећа
и хучања надошлог Пека.
Водио сам старијег сина
да му покажем богате ризнице..

Ишли смо путем обраслим бусенима траве
и попели се на брдо, на коме некада беше
салаш под старим горунима,
и чули смо хучање реке
коју нисмо могли да видимо
од непрегледне завесе лишћа.
А онда смо је угледали
силазећи низ стрму путањицу умотану у маховину.

Ту слику и тај шум увек ћу памтити.
Као и прве зелене листове зове
и живу ограду око Шкембарског Забрана.

Ту сам замишљао Музеј под ведрим небом
на бреговима, окренутим северу и златној реци
и селима подно северних брегова
белих као девојачки зуби...

*(Петак, 4. октобар 1996. Мишљеновац, око 12 ч.)
(Дато Политици; никад није објављено.)*

1996.

*

Необично. Нико ништа није разумео?
Или јесте, па скрива право лице?
Завесе су спуштене
Менталитет је пресудио,
инерција свакодневније?

Неспоразум. У аутобусу.
Не Подмуклост.

Време открива.
Сабласне призоре
Ново море - море лијемера.
Море Страве

Господ, видиш ли?
Ове буздоване?
Ове изроде?

(Понедељак, 18. новембар 1996. Јованова 22)

*

Обрисао сам прозорска стакла
и видео маглу. И шарене плакате
Тутор народа туторише преко многих татора.
Спуштене су зелене завесе
Његово "краљевско височанство" из далека
поручује.. Девичанство у Африци ритуално
у дванаестој - већ две хиљаде година ! -
режу одрасле жене А овде, ех!
Видео сам врбаке на Ади (из аутобуса)

руменкасте као. И сетио сам се незнања младости.
Предрасуда. Изнајмљене собице Љиље Д., близу
железничке станице.. Сад знам шта је требало
учинити у мраку устуљене собице ;
искуство ме је учинило старијим, отушивши ми душу.
Сада сам можда бољи но што сам био.
Начин на који схватају малди страст и љубав.
Лицемерје је је уобичајено васпитање
кроз које се пролази под туторством.
Вести су огавне и иду на руку тотору.

(Среда, 23. октобар 1996..)

*

Први пут се, после толико година,
осећам слободно као птица.

Видео сам две мртве мачке уснут.
Хороскоп вара, као жене

Јесен је И брезе блистају.
Суседи су изгужванији од крпа.
Снови и море су их изгужвали.

Отписао сам извесне ствари.
Зачепио у срју мутни зденац
који ме је тровао.

Јесен је, и неко пева.
Запевао бих и ја.
Јер сам слободан, заиста.
Слободнији од птица.

(Понедељак, 7. октобар 1996, Јованова 22..)

*

Отворите прозор! човеку се смучило.
Клонуо је на седиште
Зинуо као риба на сувом. Погнуо главу.
Човеку је лоше
Наслутио сам зорт...
Отворите прозор!
Човеку је позлило, позлило.

Отворите прозор!
Ви, који сте га затворили.
Људи имају зорт, позлило им је
Пуштају смрадне ветрове..

(.....)

Старост почиње у костима, у зубима,
оздозго, а не одоздо.

Отац је добар део живота
уградио у зидање Нове фатаморгане
Почео је у четрдесетој,
а приближио јој се у шездесетој.
А ја?
А брат?
А толики други?
Хоћемо ли бити први у фамилији
који не сазидасмо себи куће?

(Понедељак, 4. новембар 1996..)

МУЗЕЈ ОДБИЈЕНИХ РУКОПИСА

5. СЕПТЕМБАР 1994.

Лиричар! Уредник с брчићима,
осредњи полазник Школе писања стихова,
књиге му излазе с времена на време;
он има власт да бира рукописе за објављивање
или да их баца у корпу за отпатке
Он је строг.
Он је мали бог.
Много боље се сналази у пространој уредничкој
соби свога листа, него у у великом Складишту
историје и књижевности, у вртлозима
књижевнога тока. Пуца њему прслук за флаше
алхемичарских преображаја.
Он је никада неће отворити.
По дану се прерушава у оца породије
Чита Хегела.
Калемџи у воћњацима српске књижевности
дивљакуше, али му се пенџар није примио.
Има га у антологијама, јашта!

С годинама се угојио.
Румени се, као кобасичар.
Личи на оног славног српског приповедача
налик на касапина у најбољем издању.
Фин неки господин, поштењачина и истовремено подлац.
Направио је лепу књижевну каријеру.
Покондирио се, као Стеријине тикве
Његова уредничка корпа је занимљивија
од њега. Поезија је томе чови средство а не циљ.

И зашто би он, молићу лепо, у свом врло цењеном листу
уступио простор предметима који се опиру
да буду сврстани у неку нову целину,
трагично усамљену, која ништа друго не доказује
осим своје егзистенције, изолованости?...

Лакше је одбити песму која није из једног комада
и која ни на шта друго не личи до на себе
Прошло је време сакупљања на отпаду драгулија,
склапања у монтажне односе фиксним веивањем у трајнији скуп
лепљењем, закуцавањем, заваривањем, увртањем,
углављивањем, премазивањем, крпљењем...

Јер господин уредник је временом
навикао на ствари финије и луксузније, еклузивније,
савршеније, јашта!...

II ДУБОКЕ ПЕСМЕ НЕМОГУЋЕ ЉУБАВИ

РАЗГОВОР УМОРНОГА ОД ИСТОРИЈЕ
И ЖИВОТА СА СВОЈОМ ДУШОМ

Јесам ли ја скуњач онога што отех?
Јесам ли ја онај чијем ће имену иза гроба поштовање и почести указивати?
Јесам ли ја Бог у лику крокодила, преображење у његовом ужасу?
Јесам ли ја змија у ходу?
Риба у сновима, у лету, риба која прелеће реку?

Јесам ли ја син земље, дубоких година, који спава и који ће се поново пробудити? Родити? Јесам ли син земље до њених граница? Препорађам ли се и подмлађујем умирући свакога дана?
Зар нисам пао са планете Марс?
Зар ми глава није одрубљена?

Јесам ли уздигнут?
Јесам ли препорођен?
Јесам ли подмлађен?

(Живећи са женом која ми по годинама ћерка може бити?)

Ја сам ја, ја сам онај који јесам, ја сам Све

Не бојим се више ватре, ничега се не бојим.
Ватра ме поново рађа, патња ме прекаљује

Ја сам најчистија баштина оних чије је уморно срце
Кренуо сам путем који води
према рађању новог дана, рађању Сунца.
Кренуо сам према Горе, према светлости.

Тим путем путују јата врана и Велики медвед, и то је пут умрлог и његове душе

до загробног.

Одвајам ли се од сваког почињеног на земљи греха? Ја људима ништа рђаво не учиних.

Никога нисам убио.

Избегавао сам неистину. Избегавао сироте да ујвемим. Избегавао да учиним штету.

Избегавао да ловим рибу у рибњацима туђим. Желео сам да ми огњиште буде на тврдој и сигурној основи, где обично дижу храмове. Жао ми је што сам многе дане страђио на погрешне ствари и што се чешће не сусретах са боговима.

Изабрао сам огњено море у коме истински богови живе од истине сваког тренутка...

(...)

МОАРА ПАРАСИТА (Пуста воденица)

*

*Ови редови су посвећени КАТАРИНИ ФРОНТЕНСОН, АДАМУ ПУСЛОЈИЋУ
И НЕКОЛИЦИНИ ЧЛАНОВА Академије алхемије, који су желели да се њихова
имена и беседе не спомињу*

*(Предавање одржано 7. марта 1997.
Ауторизовано 14. марта 1998)*

Проћи ће можда педесет и више година,
рече неко, док се не сакупи оволики број позваних, као сада!

На скупу је било као на слави,
сви су били ту, и све је било ту
осим "светих монструма".

Седели смо на обали Четврте рајске реке
и бацали каменчиће у дубоку воду.

Тап! пљус! И - круг
Конјентрични кругови су се ширили
до друге обале,
а они што су отпловили низ реку,
стигли су до Црног Мора, Средоземља,

Атлантика и Тихог океана,
и још се шире..

ДОК СМО БАЦАЛИ КАМЕНЧИЋЕ У ДУБОКУ ВОДУ БЕШЕ ДОБРО!
Беше дивно.
Беше незаборавно.

А онда је нестало каменчића!

Што је мало вероватно
(пре ће бити нешто друго :
сакрили су каменчиће у дубоке џепове) .

Појавио се ђаво у близини
и подигао неколико ђепенака

Већина се попе на ђепенке,
седели су тамо -
тамо је било каменчића.

Тамо су их изложили.

Можда ће их неко видети,
можда ће их неком продати,
можда ће их тражити
за кокошија јаја, тврд сира,
кришку хлеба?

Има света који воли да купује свашта
и црног мачора у џаку!

Тако је мислио Онај што није
видео на време ђавола и ђепенке,
што није имао свој ђепенак.
Он је и даље седео на обали Четврте рајске реке и бацао каменчиће у дубоку
воду,
и бацаће их до последњег,
јер воли кругове,
ширење кругова
више од свега другог на свету.

Ђаволи су отишли са ђепенака,
али су оставили своје заменике -
оне који седе тамо.

Ђаволи одлазе,
мајмуни долазе!

Многи су заборавили на своју невину игру бацања каменчића у дубоку реку и на кругове

Душа је заштивена баластом, орманима и тежином тела, букагијама судбине, живота целог. (Душа је одмакла за онолико за колико је заостала у муклој заштивениости дугог низа година , каже неко присут белим брашном Времена, можда дух Воденичара МОАРЕ ПАРАСИТЕ? Душа се извија из трулежног тела као дуга над планинама, са ливада које ће бити прах, и пије росу са извора предачких, јер је тамо најближе небеским телима и звездама...Пуста воденица је самлела све, сву пшеницу, сва зрна кукуруза, јарму, сав заборав, хиљаду година оне каменчиће са ћепенака : од тога ће брашна бити умешени колачи за све мртве и живе, за неукрштена времена... Границе вечне мељаве нису границе ћепенака, срезова...Дубина и смисао живота не мери се дубинском скалом као мора , или висинском као планински врхови. Од убуђалог се прави лек - пеницилин, тако и од пропалих и одбачених облика и материјала, биће створено нешто друго...)

Да, да! Тако булазне духови!

Душа! Зар није ударена на муке?

Зар на ћепенцима има ичег другог осим робе сумњивог порекла и бездушности?

*

Постоје различити начини ишчезавања

Неки чак величанствени.

И сваки има непоновљиви тајни печат.

Смрт ништа не отима, јер нема својство бандита и разбојника. Син, умирући са Оцем, поново се рађа (заувек). Муж, умирући са женом, побеђује судбину (судбина је заорала дубоку бразду - бразду несанице)...

*

Пратећи полумисли, мисли,

раштрканост њихову,

стиже се до сваке стопе земље

и до њене миленијумске преисторије

Стиже се до пута спиралног

што води у небо...

Неко зна тајну тога пута...

Неко зна тајну сваке стопе земље
и миленијумску хронику неизрециву...

*

Знао је и Зазидани деспот.

Смислио је како да сакрије своје тело
да га Турци мртва не скрнавe

Позвао је слуге
и сваком у четири ока
издао заповест изричиту.

Једне ноћи позове првог слугу
и заповеди му да га убије
у кули манастира Манасија
и зазида га у један зид.
И када то овај учини и пође из богомоље,
сачека га други стражар и погуби,
по наредби господаревој.
Овога стражара убије трећи стражар,
опет по наредби господаревој.
Трећега стражара убије четврти код моста
и он је једини остао жив,
али није знао рашта уби друга.

*

Блејк је веровао да своје благо
не можемо наћи нигде другде до у врелу из кога извиремо,
и с нама сав наш свет, ма колико нас то врело
својом силином из себе расипало...

Та жена, чије презиме пршти под зубима
као кристали шећера, допловила је на чунићу
од врбовог листића, гоњена оним круговима
што су пловили низ Четврту рајску реку
Ништа није предодређено
ни дужина живота, ако се кругови непрестано разлежу,
ако неко баца каменчиће у дубоку воду. Свако саплитање и свака заплитивеност,
и свака попушена цигарета,

свака увреда, стрес и разочарање,
долази од оних заменика нечастивог
на ћепенцима. Границе вечности не постоје ...

САОБРАЗНОСТ
ИЛИ КОРЕСПОНДЕНЦИЈА
(Трећа верзија)

Иза тебе : пустиња,
испред тебе : књижевници и фарисеји,
а мора се напред :

по цену посртања,
по цену гроба,
по цену васкрсења -
по сваку цену!

Крст на чело нацртај.
Одрекни се нежних снова :
Анђела из срца протерај.

Камен под главу.
Чемер под срце.
Живот под срамоту.

Допуни меру предака .
Женама бившим дај књигу распусну.
Удубљуј се у светлост у заранке

Не бој се усред мора
у невољи од валова :
Нека дува противан ветар!

Само се чувај квасца садужејског и фарисејског.
Лицемерима реци : "А ви шта мислите ко сам ја?"

Воли и оне који те мрзе
Али се чувај оних који воле
само себе и свет!

Јер све је ближи дан
када ће први бити последњи,
а последњи први.

Вера ће ти помоћи , синко,
биће ти овај јарам благ
у тај дан кад дође

Пошни се на гајтан-гору,
па падни :
али нам кажи
колико видиш нетакнутих девица?
И шта оне раде у зору
кад дивљи вепрови врускају
у бучини жир?
И на шта личи та златна шума
на пепељастим бреговима :
на дукате у лепим недрима
или на сан занесењака?

Пошни се на Прво небо,
па падни :
али нам кажи
шта си видео? шта чуо?
Је ли то Анђео дошао по своје -
слеп и глув?

Шта се то бели тамо : у унутарњој дубини,
у теби -
јабуке расцветане? или снег лањски?

Пошни се на Друго небо,
па падни :
али нам кажи какве су руже
које су те миловале?
Каква су језера
која си видео?
И каква Друштва Анђела
и Духова изнад облака?

И на шта личи Неврат - поље :
на небо варљиво, небо варварско,
или на сјај љубави неугасив?

Пошни се на Треће небо,
па падни :
али нам кажи
Божанску и свемогућу Реч.

И : што видиш - напиши у књигу
и пошљи црквама широм земаљског шара.
Ево, Она бруји изнутра : отвори!

Отвори! Отвори небеса у себи!
Анђео већ куца
и има кадионицу златну

И дано му је много тамјана
да да молитву пред златним Престолом.
Отвори! Отвори себе Изнутра.

Твоје је да отвориш Неотворено.

Иза тебе : пустиња,
старци са секирама у заседи,
испред тебе : књижевници и фарисеји,

а мора се н а п р е д :
по цену посртања,
по цену гроба,
по цену васкрсења -
по сваку цену!

На Трећем небу н е к о
те чека, али о т о м е
ћеш нам после причати...

(Крајем 1971. године)

Судбина раба Мирослава

Васељенски сабор арханђела

1
"Ње нама , Господе, не нама ,
него имену Твојему дај славу".
Јер ми смо недостојни , ни у
чему нисмо у праву.

Свеноћним бдењем у сабрању
ми испаштамо исход неславни.
Врати нам ведрину некадању ,

врати нам благодан давни.

2

Суди , Господе , за лаж и увреде!
За поук потоњега рода.
Худа је красота наших речи
од Дубровника до Миргорода!

Ево палимо перје голубије беле
за царе и православне архијереје ,
за прародитеље и патњу , Муку.
За Грке , Србе , Русе , Јермене и Јевреје

3

Не само јединство, везу унутарњу ,
ми чак немамо ни језгро из кога
смо настали и у које бисмо уронили
као у бескрајно и непојамно, Бога.

Јесу ли нас прогутале шуме , паунови,
сујета?Отворимо златом запечаћен свитак.
Шта је тамо? А шта овде? Тајанствено
време таласа се као зрело класјеГубитак.

4

Развалине говоре о нама речитије
него памтивек , или израсло дрвеће
У овој тишини , коју обавија тама ,
тресу се точкови тишине претеће

Пошнимо се до облака , уз планине
(о)сећања. До брава божанских.
До оног што пуци незнано.
И до Потемкинових села , сатанских.

5

Чезња расте у сумраку златном
на вијугавом путу до Неба Трећег.
Не могу нас више зауставити потере ,
гушења , баријере , а ни - дрвеће!

Лепршамо кроз виноград у цвату.
За нама су сребрне воде
Глибови мочвара , у које тоне

учмали дух , као тресет или злато.

Страсна драма

Гасе се древни антички зраци
у злату византијских икона :
усред шума и степа штрчи
пирамида. Умукла је васиона.

Вечерњом светлошћу букти Балкан
Догорева православна Русија , света.
Полк Игоров језди небесима,
Половцима (иноверницима) мета.

Гасе се древни антички зраци
у рупевинама византијског храма.
На мраморном стубу времена
записано је: Страсна драма...

*

"И исчезлоше страховања душе",
историја доби нови обрт.
И живот , који окуви гуше,
не личи на себе, него на смрт.

Размичу се зидови незграпни ломни ,
кроз пукотину се види : Чар.
Друкчији су дворови огромни
у којима живи Небесни Цар.

Видесмо ток ствари у бескрајном низу.
Видесмо товаре из Нубије , злато , зебре,
пантере и тигрове Лезезе И било је близу
оно најдаље , иако замршено
као рачуни из алгебре .

Бог - откривач путова -
показао је неразјашњене везе ,
као светлост у заранке
на неком брежуљку беле брезе
Ми смо као морепловци
на феничанском броду .
Са различитих страна једримо
заборављеним стазама своме роду.

Пуни смо , као риба икре , стида.
ми пловимо упркос стихији и бури.
Препланулих лица , као Маури.
Наше пристаниште је : Атлантида.

(...)

ДРАМА ОВЕ МОЋНЕ УНУТАРЊЕ ПОЗАДИНЕ

1

Иза брегова : певају анђели ,
и река као да се зауставила.
У њеном огледалу дубоком
планина се удавила...

И витез са сребрним луком.
Силазећи са неке стрме чукаре
набасао је на неке разбојнике
и пао од руку - фукаре

Гурнули су га у понор ,
срушили му и спалили мост.
Сад је он тиграј у реци,
бели се , као снег, као кост.

Смрт га је довела до дна ,
до неописивог виђења :
до анђела што певају , из сна ,
до - лествица небеских , привиђења.

Усисава га левак вира,
као ритам паганског кола , култ.
Он испред себе има , ко музичар ,
брвно и брдо , букову шуму , као пулт.

Он, не гађа, већ пише сребрним луком.
Небо је , знају муње , бескрајни свитак.
Ено , он прешавши преко брвна уписује
у Књигу живота губитак - добитак.

Иза брега : певају анђели , као грлије
Облаци наругани , као страшило ,

спунтају се на Ћилим ливада...
И чобана би све ово уплашило ,

и ласицу , и веверицу , и овцу, и фазана ,
и шуму - овај одјек што грми .
Све то витеза-луталицу мами
као дрхтај сасе или вила у срми...

*

О , где сам , где сам то, Боже , ја?
И ко то тако сетно пребира
по диркама клавира? Ко то у мени
тако стрљиво и нежно свира?

Заборав , рана туга? Све је чудно, и ваздух.
Као на свадби у Кани Галилејској
вода се претвара у вино, Дух -
у мрезгу орахову у Гори Левејској.

Све је прекрасно , златносмеђе ,
па и тај рој голубачких крвопија.
Ушће потока , лентар , салаш , павит
и русе косе сеоских роспија...

Све је чудесно , у сутон , на трен
Величанствени мир брестова. Шибље
Измаглица низ реку. Сврачак. Пасји дрен
Белоушка на врби. И у плићаку очи рибље..

*

Ко сам , Боже , то тек једва слутим.
Зар може неко да одговори тачно?
Листови пожутели можда знају?
И можда зна обиље пећинско мрачно?

Улаз у пећину је зев понора који плаши
момка и девојку. Ноћ је степеник којим
миле , сове и уљези , луталице , као ваши
биљне - пречицама - путевима својим...

*

Враћају се оне сабласти из детињства :
коњи који лете , мртве свињске чељусту .
Лебде изнад засвођених капија ,

као Псоглави , безглави и Куси.

Али, то су само детиња привиђења
која младићу не могу да науде .
То су само наказне слике , што стравом
сећања несхваћене ужасе буде..

*

Треба ли питати шта је ово?
Куда води ова поворка слика?
Старо се непрестано преоблачи у ново.
Ново се горди као клика.

Старо и ново ђипају у истом колу.
Колу Страве Ја сањам невине даљине,плаве -
ствари из детињства ,тонем у смолу -
тако се браним од сабласне јаве ?

Песма о смрти

Заборадио си на смрт на трен,
иако она ко плод у теби зри ;
дубоко је у детињству њен корен,
сокове из мрачне дубине црпи.

Њено дрво невидљиво у теби расте ,
црно и лако , као крило ласте
Када клонеш од неке малаксалости чудне ,
њене те очи гледају , изгледа , увек будне..

*

Нагнут над властитом судбином
и Јазовима душе , да ли се опет двојим?
Зауоставају реку , и јуношу , као даброви.
Шта ће бити сутра са животом мојим?

Разбојници , књижевници и фарисеји -
окречени гробови - сеју ко шпеницу : смрт.
Овај век је крт. Глув . Говорићу старим
маслинама... Свет је као Гетсимански врт.
Шапућем , загледан у бескрај ,
у даљине плавичасте :
ко ме чује кад сви спавају?

Век , као садиста , гули красте
које зарастају. Ране онет сврбе
Пеку. Немили анђели их загнојавају.

Жалосна је душа моја до смрти ;
останите овдје и бдите са мном
И отипавши мало паде на лије своје
молећи се и говорећи : *Оче мој ,*
ако је могуће , нека ме мимоиђе чаша ова ;
али опет не како ја хоћу , него како ти !
И дошавши ученицима нађе их гдје спавају ,
и рече Петру : Зар не могосте један час
пробдјети са мном?
Бдите и молите се да не паднете у напаст ;
јер је дух срчан , али је тијело слабо.
Опет и други пут отиде и помоли се
говорећи :

Оче мој , ако не може да ме
мимоиђе ова чаша да је не пијем ,
нека буде воља твоја...

Бршљан око гимназије

Рене Шар има песму у прози Спруд окера ,
читао сам је 1966. године , у преводу , у
децембарском броју Књижевности .
У којој је добар наслов, а све остало?
Више ми се допадао један други спруд,
неописан, златан , видљив кроз прозор
гимназијске библиотеке.. Околина Кучева,
губљење часова, бршљан око школе ,
школски парк , петња пругом до њеног
краја, или излет на врх Јелењске стене,
или до шума платана иза Кучајне,
или чак до пећине Церемошња...

Више ми се допадала околина Кучева
од обавезне школске лектире , па и часописа.
Објављивали су заразно зевање

И зато сам престао да читам све то смеће
и гледао како напредује бршљан око школе

Бршљан око једне старе крушке на улазу
у село. Бршљан око стараца и старица ,
и ученика и ученица гимназије , око професора :

књижевности, историје , војне
обуке , око Дома културе и осушених брестова...
Крај оног дугог Златног спруда
преко Пека...Околина је била саткана
од хиљаде хиљада необјављених и оригиналних
слика и призора : тако ми се чинило поподне,
кад смо право са завршених часова одлазили ,
не на ручак, него на једну
од дивљих плажа на златним спрудовима.
Околина је имала много вештију руку од
свих уметника и њихових рукотворина.
Нарочито огледала оних језера према
Нересници. Од блескова и од спрудова
могло се научити више него од писаца,
уметника и професора.
Коприве иза кучевске воденице ,
зове крај Бањске реке,
или јорговани по градинама,
или по падинама брегова,
трешње и кајсије, раките
крај реке , маслчак и кисељак , знали су да
преко ноћи , неколико ноћи , савладају
мртво годишње доба, спорост времена,
спорост будућности. Привлачио ме је
тај бујни раст који нико није могао
да увреба . Не књиге , које беху пуне
невештина и полуистина, заобилажења око
ствари. Чак и оне најбоље , ако је таквих
уопште било , биле су као осушена стабла
брестова , која је до врха прекрило лишће
бршљана. Неке су куће биле напуштене
и тамо је било бршљана .Нико није знао
како су и где завршили власници , ни откуда
бршљан. Неко је тај бршљан расађивао ,
јер се није могао створити сам.
Уз помоћ неких непознатих угурсуза
бршљан је ваљда гајен у једном расаднику ,
одакле се транспортовао у све крајеве, па и наш.
Самоникли бршљани су били реткост.

Школа је била обрасла бршљаном , Суд ,
зграда Комитета.Капеле на гробљу.
Месна канцеларија,Јабланови око стадиона.

На оном (мом) Златном спруду није било
тих бриљенова , нити су се ту икада
сунчали они који су продавали рог за свећу.

Светлост је расла и помагала
мрешћење риба у плићацима
и укрштање златног и црног...

(Крајем 1970.)

КАПИЈА ПРЕКОПУТА

(Капија Заборава)

(...)

Тај мирис је отварао ново поље
Дувари нису били бели, већ као гриз.
Мишљеновац-Српце-Звижд-Хомоље-
капија прекопута-тараба поцрнелих низ -
трбушаст дуд-клуша крај тарабе-трава.
И ништа више?Титрај листова, сени.
Како отворити капију заборава?
Јасноћу јаснију од зрачних снова?
Оно чега одавно нема?Пустоловни
свет вртова иза брава гвоздених?
Помаже ли зумбул, мирис зумбула,
шебој, калауз сећања, расковник?

Троделна, као олтар, капија прекопута
(под пазухом старог трбушастог дуда),
имала је црну гвоздену браву.
Кроз њу је водио пут ко зна куда!
У подрум?У повор вилајета тамног?
У добро чувану задружну тврђаву?
У искуства неизрецива?У преображење?
У ружичњак, у пимпир, енглеску траву?

Кључ тог добро утврђеног царства,
као да је бачен у најдубљи вир
(у сујеверје).На дно језера пећинског
(у неописив мир лугих поподнева).
Вирити кроз капију или капицик -
сачувај Боже!Из тог гнезда вилинског
(породичног ;Стокића -Барбуцана),

измилео би (кад га пусте) дечак
бојажљив - јединац плачан,
размажен, подозрив, не глуп -
златан и истовремено мрачан,
пегав и ситан, ко рушија.
Птицолик као чавка, као његова
крештава прабаба, тамна ко капија.

Доживех, присећам се, прво посвећење
прошавши кроз капију у рај авлије
скривене од погледа. Сенке дрвећа, јато
ћурана, чак и паун! Беше то други свет :
доксат, плави гроздови глицинија,
лукови балкона, низ саксија...
Собе су жуте, пожутеле као тапија,
потопила их је необична тишина -
бројне собеИ непознат, јак мирис
одраслих, апотеке, вазелина.
Увлачио се у душу дувар и мир
и грех, уједајући као мравља киселина.

Упијао сам, од икона до слика, све,
као што упијач мастило упија...

КАКО СЕ ПРАВИ НОВИ КОРАК У УМЕТНОСТИ?

Ево темеља у блату, у истинском глибу
година, деценија. У дијалогу са судбином.
Почетак брија на суво, као кошава.
Ухвативши се укоштај са пучином,

преображава, преводи, приближава
Библији, Достојевском, Јонеску, Бекету,
Џемсу Џојсу, Кафки, Пиљњаку, звончићима хмеља,
и - у недостатку речи - кукурикању, мжету,

Змијском колу, обнаженим Русаљама, виолинама,
гајдама, богу у пећини, ритуалном буђењу
из мртвих. Као летња измаглија долинама,
дух је једно са крововима. Дух се опире отуђењу

од албума слика бескрајних, од деје,
родног дома, кревета, једног зеленог стола.
Ево поља и темеља, у који је узидано

толико цигала, жртви, метафора и хипербола...

Када сам се највише бунио против судбине,
Бога, био сам најдаље од Истине
Сад знам оно што сам мислио
да знам некада. Коначно, неистине

су испливале из предубоког трапа,
засјавши као у ноћи августа
безброј звезда. Подстакнуте мислима
Доктора Живага, доктора Фауста.

Поново је пронађено Време, битно,
не уз помоћ Марсела Пруста.
Ни толико скривених цитата.
Пронађен је Смисао Свечовека. Заратустра

је можда био клин, који избија клин
опаснији (неискорењив, чинило се), сплин!

А фијаско? А пакос очерупане паунице
златне што шиба репом дужим од змијског џара?
Чега сам се поплашио? Патње што разара?
Страх је притиснуо унутрашње кочнице

Самоубилачке помисли беху - знам -
покушај да се сачува златна нит,
поднебље јоргована, шта све не!
Од кртог материјала стварао се штит

(не баш прави). Крпио сам змијски
свлак, пљувачком отров растварао у себи.
Бежао сам са чистине у шипражје,
био (могло би се тако рећи) у употреби

дивље егзистенције
Био роб - апстиненције

(Шипражје : ваздушни колосеци, преливање
преко јазова душе, лето, јесен, почетак
зимског семестра, литература,
и летњег семестра свршетак.)

Љубавна преписка неког младића

речитија је од стихова истог.
(Између неискусног момка и
удате жене, чега има блиског?)

Зар није чудно и необично
не враћати се своме имању?
Патња издваја и каже: "Ви не
видите. Спавате у свом незнању!"

Пушкин, делимично и Љермонтов,
дошљаку у туђини беху кров.

У пустињи пренасељеној
отровницама и шакалима, знај,
није било на видику оазе ;
пустињу је притиснуо бескрај

титрави, без окрепљења,
без траве, дрвећа, шатора.
Понегде би, у некој мутној бари,
шкљоцнули само зуби алигатора.

Ма колико журио, упињао се,
нисам излазио из области пустињске
Ту климу су створиле селекције
трећеримске, котеријске, аветињске

Ту климу као да је одржавала судбина зла, Бог,
ставивши на испуњење Изабраника свог.

ОДЛОЖИ, млади песниче, СВОЈ ЧИН,
ШТО ВИШЕ МОЖЕШ! Опери прво суђе;
не остављај ништа за сутра. Нека ти крин
тек расцветан, помогне да схватиш туђе

(по)мисли, искуства (стања, осећања).
Нека те мирис не затрави као пол,
као развратника стид девице
Разложи нестриљење, несигурност, бол.

Неуспех је пригоднији на почетку.
Не прижељкуј ништа фино.
Очајање је процес који траје,
дуже но што превире вино.

До белог, потпуног усијања
доводи понор најдубљег очајања!

Добро је што ти ништа не рекох,
не пребаџих, напунивши двадесет прву.
Шта би имало да се каже што већ
није речено? Робинзон на свом острву

за сабеседника има пучину.
Има бродолом, сећање, неизвесност,
али у младићу све то још није довољно
да створи ритам, храм, целину. Понесеност.

Вино (има ли тачнијег поређења?)
тек с годинама, деценијама добија шмек!
Не жури, не бој се (ако си изабран!),
довољно је дуг људски век!

Није ли прерано и ово? Четрдесет четврту
напунивши : почињем ли, или подвлачим црту?

(Београд, октобар 1994)

АРХИВ У ОСНИВАЊУ

1

Отворило се врело.
Какво врело?
Непресушно врело.
Врело усред Архива.
Зар је то Архив?
Зар није Мала магаза?
Гле, колико има слепих мишева,
слепих мишева и паучине!

Не, то је мравињак!
Ту обитава онај дух,
који је довлачио
и обележавао.
Не видим никакав мравињак!
И нема мравињака!
То је у ствари Буњиште, Отпад, гробље
Ево гроба младог духа,
створеног укрштањем мрава и анђела.

Видим гнезда мишева, мишије рупе,
тикве, белутке, ухолаже и паучину.

Ње, то је бујица врела непресушног!
Отворио сам га чистећи, метлом,
измет птичији и мишији
и талог греха разорног.
Ту желим да зидам,
зидам и дозиђујем.

Да зидам на столовнику
(стени која вири из земље)
уз благослов мајстора Мале магазе

5

(ПУТОВАЊЕ КА ГРАДУ ЈЕРУСАЛИМУ)

Проф. Томиславу Јовановићу

Листајући књигу о путовању Јеротеја Рачанина, које започе 1704. године од
рођења Христовог, месеца јула 7,
бројао сам конаке и чуда, амбис прошлости,
Залив Репитски, Мали Мисир, Египат,
Фараоново царство. Големе нојеве
по чаршiji и по буњиштима,
нојеве које милује Јеротеј Рачанин

Силазио сам у Скривнишу Христову
у коју се склонио кад је побегао од Ирода.
(У земљи је десет степеника дубока,
од мермера саграђена.) (Једна греда
од ковчега Нојевог тек мало извирује.)
Улазио сам кроз градска врата заздана.
(Ње отварају се, него се улази и излази
на витао.)

Поклонио сам се Гробу Живоносном.

О, све је у вези невидљивој, нераскидивој. Очи белих зечева и очи анђела. Гром
и угљевље, зуби великог дунавског сома, детињство и крв, цвркулт чешљугара,
љубав и смрт, Јеротеј Рачанин и Деда, чију је крв моја мајка износила у
лаворима и просипала енергичним замасима руку по копривама крај плота. На
крв и смрт се надовезало најзначајније раздобље, страва снова и страва
буђења...

8

(Ева)

Бог је прво створио шуму, па човека
и даде му име Адам.
И начини према Адаму жену, јер виде
да није добро да човек буде сам.
А жена човеку не само да није помогла,
него га је преварила и учинила
сукривцем у њеном и његовом паду.

(Жена не представља благодат
за онога који ју је прихватио.)

9

(Марија Магдалена)

Испитај ме , Јахве, искушај ме, истражи ми бубреге и срце

Зашто је, жено, твоје срце скривено од мог погледа? Не приступаш ли ми само
устима и само устима ме частиш, а срце ти је далеко од мене?

(Није ли се Бог преварио створивши жену човеку као помоћ?)

Онај ко је бубреге створио, може кроз њих упознати савест човека.
(Имао сам тврдокорно срце, уверава ме бол бубрега. Гледао сам на очи, а Бог
је гледао шта је у срцу.)

Бога не можемо преварити, као што можемо себе. Бог ми потпаљује срце и
бубреге огњем Духа Светог. Бог болом неизрецивим чисти мој леви бубрег од
камења и талога разорног.

Бог нам нуди стари нови савез, овај огањ
у бубрегу је огањ неизмерне љубави.
Бог не ради на уништењу својих заштитника, већ му је и при самој помисли на
то Дух узнемирен

Бог ми је дао ново срце, нови дух удахну у мене. Он вади из тела све камено и
даје нам срце од меса. Он нас чисти од нечистих наслага и тек ће нас очистити
од свих наших кумира!

*(Фебруар - март 1984,
Ургентни центар, Београд)*

Бог се вратио овде као руски војник
који је одслужио пуних двадесет и пет година рока,
изишао из војске и пошао да лута светом.

Има необичну торбу (пуна је свега и свачега). И карте којима може надиграти
свакога.

Чим отвори торбу и каже : УЛАЗИ ОВАМО!
и веверица, и змија, грлица и сама смрт
саме уђу.

У тој торби носи и моју главу.

Бог је отворио торбу и каже : ИЗЛАЗИ, СМРТИ!
Искочила је, као дивљи зец.

- Јеси ли жива, смрти? - пита Бог.

- Жива сам.

- Помози ми! - виче моја глава из торбе

Али смрт ни да чује : побеже главом без обзира!

ШУМСКА ЂЕРКА СА ЧЕШЉУГАРОМ

Камен је најстарији на овој планети,
зато њиме граде храмове,
престоле, столове
и лукове капија.

Земљиште припада оном ко га је оградио
и орањем му дао смисао.

Дрвеће је на сликама
ухваћено у мировању.

Жена је затворена својим полом
док изнад њене главе лепршају
црне птичурине (осетивши воњ
крви која се одлива) .

Мучи је несанија и рог месечев.

Она излази из пећине
и хода по месечини
до камена пресвученог пурпуром
на који седа, у провидном велу.

Окренута је бреговима преко реке
иза којих се рађа сунце.

Чешљугар на њено крило слеће
и кљуца грашке зноја
што јој се низ груди котрљају.

Поветарац навире у налетима,
као плима морских таласа.

Ноћ је дубока и сеновита
као њена чежња.

Чешљугар задрхти пред том дубином,
дубином ноћи, чежње, тишине гајева
и зацвркуће.

Цвркут је превод дрхтања...

Мајстори Мале магазе

Зна се да су зидали православне
храмове и познато је да су Малу
магазу градили на крају.

Градили су је на тврдој основи
изнад пећине, сласно, као што
гусенице свилених буба једу
с апетитом џакове лудовог лишћа.

Мешали су малтер са водом
понорнице и јајима двожучићима.

Зазиђивали су претходна времена.
Зазидали су и себе на крају.

Зашто?

Како до мајстора Мале магазе
доспети?

(7. мај 1992)

Змија бела као снег

Све можеш.
Да откријеш прави предео,
место у заклону под брдом
које прескаче кошава,
живи извор и добру подлогу.
Да дозовеш Мајсторе Мале магазе

Да отпочнеш зидање Праве куће
на правом месту -
у којој су садржане све куће
на тој страни света,
у којој је свемисао прави домаћин,
а газдарица - свезана времена.
И да подигнеш поток изнад тока
и да га скренеш у врт изван годишњих
доба, у рибник, где су зова и лабудови
увек код своје куће

Све можеш, осим,
да подигнеш тај праг стари
под којим је скотурена
змија бела као снег.

Химере

Говорио сам већ о химерама
на врло упрошћен начин (чини ми се).
Оне су опет ту, док размишљам
о једном воћњаку на чијем крају
беле шупље багремово стабло
пуно саћа и меда одбеглих пчела.
И о једном комаду њиве покрај пута.
О том путу насутом шљунком.
(То су све химере,
али могле би постати јава,
нешто оствариво, могуће,

трајно и битно.)

Химере су ме водиле
и још увек ме воде
Тишина летња ритова, ливада
Слапови хмеља.Предања мајке
Вечност.Химере су њени суседи.

Док ме буду водиле,
ма колико то изгледало апсурдно,
нећу залутати у овој загубици.

Поново говорим о химерама,
схвативши да су ме четрдесет
и пет година одвлачиле од празнине
и несумњивих знакова пропадања.

Химере воде тим макадамским путем -
слепим путем за хиљаде и хиљаде -
што се усниће на брежуљак .

То место је узвишено и као створено
за светски левак, који само ја видим,
који сам видео силазећи низ благи брег,
удишући њихов мирис.

Химере су ме водиле уз брег,
низ брег,и према непрегледним шумама,
острвима млечних печурака, детињства и
јеленака.

Химере су ме довеле доведе

Уредници

ОНДА беше 1989. година, а сада је 1995. Он је прочитао мој Рукопис,
не одобрили га за штампу.

Он је прочитао рукопис,
онако како чворци зобају пуцад грозда,
зобао је најкрушнија и најсочнија зрна.

Он да је његов ученик
зобао исти грозд -
јесен 1993 - јесен 1994.

РУКОПИС је у разна времена

прехрањивао та уредничка пискарала,
те "писце" које су угурали, чак,
и у обавезну школску лектиру!

25. март 1995. године, четири поподне
Читам поново Рукопис који је имао најчудноватију судбину међу свим мојим
рукописима.
стигао сам до потресних слика окупације источне Србије у Првом светском
рату.

Уредници су, као птице грабљивице,
украли што су могли. Не и главну идеју којој нису дорасли. Можда су се зато и
осветили: онемогућавањем штампања Рукописа, мада
посреди може бити и најобичнији кукавичлук?

Видим кроз прозор (доле у Раковици)
промичу аутомобили као бубашвабе
Маркес је написао дивне странице о то,
а ја о хиљаду година самоће.

Волео бих да су тај Рукопис написали
они који су онемогућили његово објављивање
Велики везири и папе, књижевни и идеолошки јањичари
држе ме у зашту, више од триста година!

УЗАЛУД, УЗАЛУД!

Ја подижем устанак,
окупио сам довољно устаника:
четири стотине и двадесет странија,
написаних скоро пре десет, пре педесет година...
(1995)

НОБЕЛОВА НАГРАДА

Бродски ју је добио пре педесете,
Шејмес Хини са педесет и неколико,
а Сајферту је доделише у дубокој старости. Многе су заобишли. Списак је
подугачак.
За сиромашног песника висина новчаног добитка је скоро баснословна, не
рачунајући оно што уз Награду иде приде. Та награда има смисла ако се пишју

додеми пре педесете
Нобелова награда није довољна за оно што хоћу.

Само је сујетним будалама Нобелова награда циљ а не средство.

Велики писци клијају из једног зрна.

Не бринем што ће многе песме остати недовршене и што ће многи фрагменти
заменити сламу на ватри.

Има нешто што је страшније - трагедије генија, несреће мојих пријатеља,
лудило, шизофренија, Вечни неред.

У београдском поткровљу је неред,
али зар није и овде, на овом салашу?

Сећам се првог власника, као кроз маглу, више бих могао да испричам о
његовим унукама и распадању фамилије него о његовој физиономији.
Чак бих више могао рећи и о овом пределу, о овом путу што вијуга узбрдо, уз
који се он усмињао годинама стрпљиво и с вером.

Стара пријатељства не важе ако се растуре на првим тежим пробама!
Жена може стати између пријатеља
и начинити од обојице животиње

Ову сам песму започео у јесен, у престоници, а завршавам је, ево, почетком
пролећа, крај бунара напуштеног салаша у Хомољу.
Ретки борови делују дивно усред листопадне шуме што тек олистава.

Сто од дасака на којем пишем,
под пљивом, појрнео је, већ полутруо.
Жене треба бирати према зубима, као краве Кад суботом на пијаци у Кучеву
купују краве, ухвате из за ноздрве и доњу усну, и пажљиво загледају зубе.
Грубо и напорно, али са разлогом.
Зуби су огледало душе - код човека,
огледало снаге и здравља - код крава и коња.

Врло је мало пријатељстава из младости која нису дело нужде,
и тако је мало пријатељстава за читав живот!

Бродски је у међувремену умро,
а пиће које је требало да попијемо
утроје или учетворо, у Паризу, Будимпешти или Бечу, попиће нека друга
тројка или четворка.

Није страшно прерано настајање :
дивније је настајање ,
ове рацветане гране трешања
у којима зује безбројне пчеле,
ова дивна зелена падина,
укус воде из бунара што мирисе на жиле букава испод којих извире,
поглед мога старијег сина који је
пошао са мном узбрдо, стазама мог
детињства, гнезда косова на дохват руку крај пута и покрај бивше плантаже
малина.

Овај бунар части уместо Бродског
бистрином или спиралом :
вежбам се да ходам по празнини и будућности.
Све што могу да учиним јесте
да тражим опроштај за све своје погрешке и очекивања,
за грехове својих пријатеља,
да генијалност лудила и дубину шизофреније усмерим према лепоти призора,
тренутка, живота. Кружења орла у висини.
И гнезда косова крај шумског пута, корења малињака, маслачака и љубичица,
корења белих бреза, што у себи чувају и зраче светлост.
Нема бољег пута од тога : почни
одатле где си...од тога што те мучи.
Од лудила и шизофреније, од апсурда.
Од величине Малих разлика...

(Београд, јесен 1994 - 1995.

Мишљеновац - Читавице, субота 27. април 1996)

ПОСЛЕДЊА ОДБРАНА

Живот је кратак, чак и кад потраје предуго, ако је човек осуђен на једно место,
једну земљу, један језик, језик који одумире
Колико је потконтинената и континената, мора, океана, залива, кањона,
планинских врхова и земаља које, вероватно, нећемо видети својим очима?
Колико је девојака или жена које нећемо волети иако су оне то не једном
пожелеле и чекале нас од првих разреда средње школе, скоро до четрдесете, и
после - после свега?

Колико ће светог знања, духовне бањтине древног човечанства, остати изван
струјања нашег немирног духа?

Колико ћу, растворен као со у води,

у Богу, и Бог у мени , доспети до личности Универзалног човека и успостављања изворног поретка ствари?

Пре повратка Богу, претходио је мој повратак самоме себи, свему - АПСОЛУТНОМ, поезији - аскези самопрегора и херојства.

Поезија је алхемија, град Ћилибара, град саграђен од злата, од прочишћене душе : последња одбрана.

Ја самог себе негујем и горим
на сопственој ватри, суделујем у култу аскезе, претварам се у Диониса да бих
био рашчечен, да бих будан ступио преко прага смрти како бих се почистио
и добио своје вечно обличје

Ако сањам о Музеју Немогућег Ратара, није ли то сан о перуанском
Златном Врту?

О Светом врту стања и слике света,
какав је свет изворно био
и какав ће коначно бити?

МУЗЕЈ НЕМОГУЋЕГ РАТАРА и Последња одбрана прилика су да се
исправи грех и рашчисте рупевине ЉУДИ и ИСТОРИЈЕ.

И да се свет врати на оно место

одакле је сурван Свет опет може бити претворен у Златан Врт.

Зашто бих се бојао смрти ако се чисто злато моје душе истопаи у ватри
самопрегора, херојске душе?

Зашто бих се бојао нестајања, ако су упаљене Рајске свеће, и ако је већ
започело стварање Златног Врта -
праслике света која непролазно живи у свету?...

(1993 -1996)

КРАЈ ГОДИНЕ : ЧУДЕСНИ БЛЕСКОВИ

Читаве ноћи падао је снег,
касно сам легао и видео: падао је ,
будео сам се - снег је падао,
и сањао сам како нека девојка
бежи и заплиће се у грмљу, као
голубица. Био је то истинит сан
(истинити су снови првог дана
младог месеца), али ја нисам знао
смисао тога сна.

У јутро зимско,
мамурно, изађох после осам

(периферија, пошта, Петлово брдо);
у аутобусу 56Е прочитах дневне новине
до центра града (Зелени венај).
Не у небо, гледао сам пред ноге
журећи Кнез Михаиловом, помало
огорчен на метеорологију, јавне службе,
депресију децембра и гужве пред шалтерима
у пошти у Змај Јовиној.

Био је обичан дан, најобичнији
на крају једне дуге, зле године,
и тако стигох нервозан на домак Студентског
парка. Јутро је одмакло, негде око девет.
Личило је на сумрак.

Још нисам био ушао у парк
кад поче да се догађа чудо!

Видео сам крошње дрвећа, као у свитање,
кад излази сунце. Сјај је полако силазио
на врхове, осуте фином ноћном мељавом неба.

Већ двадесет и више година пролазим
тим парком и никада не увребах нешто
слично.

Крошње су биле тако јасно обасјане,
а степен сјаја се појачавао из трена у трен,
док није обасјао и последњу пахуљу,
и одједном сам на све друго заборавио,
и полако ушао у то блистање и јасноћу,
лепше од свега што доживех
за четрдесет и пет година ...

Небо се, дакле, неочекивано отворило,
разведрило, размакли су се тмасти облаци,
као у сну. Студентски парк је у том тренутку
био скоро пуст и ја сам ишао полако
не застајући : небо је било чисто и плаво,
и осмехивало се Београду неурољивим очима,
чудесним блесковима, и то није трајало минут-два,
већ ,богме, потрајало је, и када сам ушао у
библиотеку : гледао сам кроз прозор
више од десетак минута како се осмехује
радосно блесак бреза и иња...

(Четвртак, 28. децембар 1995.

Око 10 ч. Јованова 22)

ПРИЧЕШЋЕ

Александру Лукићу

Цвокоћемо усред Мале магазе, цвокоћемо.
Дошла је зима, старост, и долази смрт.
И мрак. Неизвесност. И одбацивање Крста.

Као код Руса. Прелазак у социјализам, то значи
"у потпуни атеизам - одиграо се код сељака, код војника тако лако, као да су
отипли у купатило и полили се свежеом водом"(Розанов).

Цвокоћемо, не од студени
већ због близине Ђавола.
Од самих себеОд заборава.

Умрећемо због једне једине ствари:
због непоштовања себе!

Не због болести,старости.
Због ниҳилизма. Због тога што нам је било важно да што мање радимо. Да се
што више забављамо.

Живот је био изнад оне литературе
којом смо се заносили деценијама, а која -
рачунајући и дела и оних тзв. најбољих писаца -
личи на лажног генерала коме неки лажни поп
служи поменА ми га - тај живот - нисмо посветили.

Цвокоћемо,захваћени Апокалипсом нашег времена.
Не видимо: Христос је међу нама.
И јесте, и биће

Није књижевност најдубље памћење света и човека, већ Литургија.
(Заједништво живих и мртвих, силом Светога Духа, у тајни Тела и Крви
Господа.)

Цвокоћемо усред Мале магазе, у зимском сумраку, наслућујући свеобухватну
стварност у Христу и превелики дар Неба земљи.

Ко заборави или не открије Литургију,
остаје му скривен смисао живота.

Напољу је снег. Ветар га убацује у Малу магазу.
То страшно смрзавање ноћу - нико ни да помене - јер у књижевности глуме,
глуме! И што ветар
више дува и убацује хрпе снега, све је боље,
светлије Јер пахуље сјаје и испуњавају светлост Малу магазу, и просветљују
душу и тело, и враћају саборни ум, и братску љубав. Светлост снега кад већ
нема свећа, обасјава
трнезу и Тајну вечеру, и оно што смо још у детињству поставили или
оставили ту: хлеба и вино, свилене бубе и чакуре..

*Светлост је међу нама.
И јесте, и биће!*

*(Започето почетком 1996.
Довршено на Сајму књига у Београду,
27. октобра 1996. Око 19 ч.)*

* * *

1

— Изгреј, месече, пун, пун!

— Чег се бојиш, лепојко?
Јеси ли се можда најела
отровних печурака?
Или си овђе погубила?
Или си штап поломила?

— Нисам се најела отровних печурака,
ни овђе погубила,
ни штап поломила, месече
Шумска ме мори морија.
Кад се пружи,
она ме хвата,
кад се згрчи —
она ми стеже груди —
она ме гуши, као тама.

Изгреј, месече, пун, пун!

2

Ох, Мајко Божја, шта сам видела :
у градини усред врежа пасуља —
дирао је момак бабу :
завукао јој у недра руке

и играо се са свелим дојама
као мачак с мишејима!

3

(Басма)

Пошли, пошли два пастира црвени
у шуму црвену
да одсеку соје црвене.
Одсекли су соје црвене
и донели у обор црвен
Ставили су крушије соли црвене
у соје црвене

Лизале овје со црвену.

Потерали пастири овје на изворе црвене,
на папњаке црвене

Пасле, пасле овје траву црвену,
напиле се воде црвене

На бачији црвеној
помузли су бачи овје црвене
у ведрије црвене
и подлили млеко црвено
са желуџом од змије црвене

Сирили су млад сир црвени.

Изнели су млад сир црвени
на раскриће црвено
и повикали: — Дођите сви уроци и урочије,
наједите се свежег сира црвеног!

Долетеле пгичије црвене
и покљуџале кљунићима црвеним
свеж сир црвени. . .

4

(Шумска чума)

Сећам се : висова, снега,

два анђела, влашке бабе
офарбане у црвено
баш ко Јосип Броз.
Анђели жонглери нису,
као ни слушалац.
Нека Исус, син Маријин,
луди која иште
да добије Немогуће,
да бар причу, као
трговцима трговање,
што отвара рајске двери.

— Стара Влајна са штапом
у руци, вунених зуба,
са ћурдијом од магле,
девет је синова имала
и ћерку десету. . .
(Тако прича удовица
офарбана у црвено,
баш ко Јосип Броз.
Црни косови прелећу
седло брда с облацима.
Виде ћутке два анђела.
За наставак приче која
следи, слушалац се хвата
као дављеник за сламку.)
. . . Осам јој синова одвела
Шумска чумица.
Не и деветога — Константина
и Војкицу.
Он чува у шуми овје
Колико је лишћа на буквама,
још толико Константин
оваца има.
Кад дотера са пашњака
овје на бачију:
"Пожури, бато, помузи
једно— две, а пропусти девет:
црн се облак, ено,
приближава издалека",
моли га Војкица.
"Није то црн облак, сестрице,
то су твоји просиоци.
Дошли су да те воде

далеко. С њима да пођеш,
да се удаш сестрице! "

Војкица заплака:
"Нећу да се удам
и да идем с њима тамо —
тамо је далеко! "
"Тамо да пођеш,
да се удаш, сестро! "
"Добро. Али обећај
да ћеш доћи да ме обиђеш.
Ако не дођеш,
земља кости да ти не прими
девет година! "

Константин не оде да обиђе
сестрицу Војкицу.
Дође чума, рашчуми га.
Укопаше га под буквом,
крај бачије и извора.
Преко ноћи земља
избаци га.
И он се сети
да није испунио обећање,
па пође да сестру тражи.

Тамо где облаци слећу
на брегове,
као јато голубова на стрњике,
узјаха на белог коња
и галопом летњег пљуска
у једно село стиже
На раскришћу коло игра.
У коло се ухватио,
сестри ногу нагазио.
"Мајко, мајко,
до мене се ухватио
непознати рмпалија,
ногу ми нагазио! "
Свекрва јој вели:
"Не секирај се, мила,
коло атар нема,
иди, настави да играш! "

"Зар ме се не сећаш,
сестро, ја сам
твој брат Константин . . .
Дошао сам да те водим,
мајка нам је на самрти! "

Ишли су, ишли, ишли
кроз шуму и кроз ноћ ;
славуји су певали
у грмљу !"Ћију ћи,
ћију ћи,
мртав живу води! "
"Зашто ову песму
птичице певају, бато? "
"Песма им је таква! "

Ишли су, ишли, ишли
док нису стигли
до бачије и извора
и гроба отвореног —
до магле густе
у којој Константин ишчезну.

У дом своје мајке
Војкица пожури сама.
"Мајчице, мајчице,
отвори врата,
ево твоје Војкице! "
"Ниси ти моја Војкица",
одговара стара Влајна,
"већ шумска чумица.
Девет си ми синова
од куће одвела. . . "

Сећам се : висова, салаша
врх Раките изнад Сене,
снега што се топи
и анђела, коса мастиљавих
као да су умазани соком
од бурјана.
И Исуса, сина Маријиног —
он нас је довео доведе,
до бачије
и прага шумске куће,

путањом преко брега,
трагом кукурека и пупова
првих дрена.

Војкица и стара Влајна,
загрљене, скамењене,
на прагу планине стоје
као стабло оскоруше
зелене на врху брега
око Ђурђевдана. . .

(1971 — 1994 — 1995)

5

(Балада о Јани)

—Ткај, Јано, ткај
бело платно :
теби за кошуљу,
мени за пешкир —
нама за венчање!

—Ћути, брате, ћути!
Могу да те чују
компаније, анђели!
Него узми овце,
потерај на вашар.
Продај их и куши
свеће и намени
нашем оју, мајци.
Срешћени у вароши
лепше паунице
Изабери ону
која је најлепша!

—Хајде, Јано, да идемо
низ реку у друго село,
где недељом звоне звона,
попу : да нас венча!

Кроз Клисору јоргована
испод врба које

плачу као Јана,
црн фијакер занесе се
у кривини : Јана скочи
са обале високе и стрме
у вир дубок.

Јој!
Марама зелена реком плови,
као лист од ораха. . .

6

(Недотерани фрагменти песама
о љубави и смрти Стоће Циганина)

Превила се купина
преко врха планине,
где ће да се развије?
Није била купина,
већ је била Живана,
није била планина,
већ је био каурин,
украо је Живану
од Стоће из кревета.
И она с њим говори :
"Каурине, мајсторе,
ков'о ли си прстене? "
"Ковао сам, ковао,
ал још нисам златан,
све златаре обиђох,
чисто злато не нађох! "

*

Паун пева на прагу,
буди Стоћу сананог.
Устај, Стоћо, санани!
Жена ти је умрла
и уз поток кренула
све до Саставака.

Ту је она нестала
у густој шуми храстовој
где виле вино пију. . .

— Где је, рече, нестала?

— То ни Месеј што залази
сада не зна, Стоћо. . .
Пробуди се, пробуди,
заљуљај детенце
Ти имаш босиљак,
повијај га, развијај,
у свилене пелене,
у свилене колевке. . .

*

Реже Стоћа пауново перје,
посече се по десници руци.
Гледао га сусед преко плота.
— Комшо Стоћо, боли ли те рука?
— Куме, не боли ме рука,
но ме боли срце за Живаном. . .

— Отрезни се, комшо, умиј
и очепљај на изворчићу
са водом зеленом.
Да идемо на работу,
да копамо црн' босиљак,
да миришну пустахије,
нек' миришну, нек' уздишну. . .

— Куме, у тикви још вина има.
Дођи и засвирај нешто сетно
о месецу што залази
и врбама према Сени.
Нож је бржи од кошита
вранца, лопова и сенке кошца.
Стићићу их, куме,
макар на облацима летели!

— Ђораво је то работа, комшо!
Мисли на своју децу.
Дубоке се чувај љубави

као вирова зелених, дубоких!

*

Ући у траг кобили
(украденој кобили),
не може свет, ни власт.
Није дато гомили
да знају оно што знају
врбе поред реке
и заспало сугаре
(залутало сугаре),
вреже купина,
вреже павити,
овчар, бугарин
Патроле у плавом,
Стоћу Циганина
и Живану траже,
као иглу за шивење
девојка у пласту сена.
Њима се не жури,
као мужу љубоморном.
Троугао циганске љубави
њима је већ додијао
и на нос изишао
као капи јутарње росе

Прошли су крај снених
врбака крај реке,
где падају пред ноћ
јата врана, најезени,
од ракије, ноћне таме
Попели се на брежуљак
зевајући, меркајући
међу пластовима
неки начет — топло сено.
Руб врбака пушио се
као тек скувани качамак.
И лежећи видели су,
у долини река сјакти
као срма — од Љешнице
све до Сене,
где је куће и ћуприја
— чипка црна — од сомота —
од велура —

заклањају, к'о завесе

*

Ући у траг сугару
(залуталом сугару),
није дато патроли,
већ овчару, бугару.

Замршена је циганска
љубавна драма,
као павит, као геометрија.

Ој овчаре, бугаре,
заспало ти сугаре
у дубини мочваре

Мамите га, мамите,
беле роде, раките,
црне јове гранате
са гнездима, вранама.

*

Сву ноћ је мајстор каурин
падао ка небу, звездама,
па се удавио.
Каурин је говорио:
"Живана, лепотице,
ти не казуј мојој мајци
да сам јој се удавио!
Кажи јој, мила,
да сам јој се удомио ;
хладан камен — невеста,
ситан песак — сви сватови,
а рибице — свастике,
а врбице — шурњаје,
црна вода — пуниџа".

Већ два дана, ноћи
Стоћа плази трагом
змијског свлака.
А кад дође близу бара
и врбака сенских,
к'о на поље јадиково,
и угледа празне очи

Живанине, нож је био бржи
од поскока.
Хитрији је од патрола
Стоћин нож,
лета птица, крушних суза
и свитајне измаглије
И рибица у огледалу
тамних и дубоких бара.
Живана је с криком заронила
с ружом испод дојки.
"Умро мајстор каурин
и ја ћу умрети,
па ћемо се под водом узети",
Живана је говорила.
"Залутало сугаре,
ти не казуј ником
да сам се ја удавила.
Кажу свима, сугаре,
да сам се удомила ;
хладан камен — ђувегија,
ситан песак — сви сватови,
а рибице — заовице,
а врбице — јетрвице,
црна вода свекрвица. . . "

*

Белу лозу на обали
Стоћа је ножем одсекао
и пребацио је преко гране
црне јове,
као уже,
и затегао снажно.
Пре него што је омчу
навукао преко главе
и заљуљао се преко баре,
поплашивши сугаре . .

Поврати се, поврати,
ој овчаре, бугаре,
из средишта мочваре
Пусти нека мрави пију
већ скорелу крв са ножа.
Нек' се Стоћа љуља
очију избегених.

Ти подбери сугаре,
истерај га пред овце,
ко мамурна патрола
црну свадбу пред село . .

(1966 - 1970) (1995)

7

(Дубока песма немогуће љубави
или Скривање босиока)

Николи Караклајићу

(Скривање босиока уочи нове године)

Чек', почекај, месече,
да идемо заједно,
да идемо у поље,
да идемо крај реке,
да гледамо девојке,
девојке и удате,
како крију босиок.
Свака крије своју киту
босиока ближе води,
у шицражју, ил' ракити,
као сврчак, ил' чепљугар,
или славуј, гнездо своје
Стражари ноћи
круг скривања
надзирући, назире силуете
врба, јова, лепотица.
Али Месеј лепо види
и изблиза
игру лепотица, скривања.
Гледају се нетремице
зауостављена даха,
слеђени тишином
врбака и векова.

"Немој рећи, Месече,
оно што си видео! "

Путањицом, лепотице,
утабаном, тихо журе
према селу опасаном
кукурикањем других петлова.
Момче лепо, лешше
од прерушеног ђавола
на улазу их села чека :
"Свој струк босиока,
где ти сакри, Бранка? "
"Не смем да ти кажем,
драги! Иди покрај реке, као други, тражи! "

(Тражење босиока скривенога)

Ко машије с' жаром, тонал,
дуноо је ветар—горњак,
паперјасте јастучиће,
као веверице с црних јова,
грана
топола и врба,
ораха и јоргована,
рушећ' нежно, повремено.

И ђувегије и ожењени
траже ките босиока
скривенога, у врбаку
тамо где обично не залазе
ни сеоске сковлије лети.
Траже и — не налазе
Одуставши — утабаном путањицом —
испод врба журе—
у крчму, где вино од купина,
крчмарије радо нуде,
и услуге по укусу
раскалашних распусника.

Упорно кроз таму лута
момче лешше од прерушеног ђавола.
И тамо где повремено одјекује
преплашене птице крик -
после трећих петлова -
нађе струк босиока скривенога.
Чији? Оне коју воли?
Или неке друге?

(Прво јутро нове године ;
налажење босиока)

Покрај реке, у цик зоре,
лепотије, ките босиока траже
Како која нађе, босиоком лије мије
Неке друге, не нашавши,
враћају се с реке тужне,
празних руку, н е у м и в е н е .

Са свога доксата,
момче виде Бранку,
умивена лица,
с' китом босиока.
"Коме ће га дати,
кад заигра коло
увече крај реке—
Коло без зазора? "

(Коло без зазора)

Игра Коло и у колу
девојке до ожењених,
а удате до момака.
Свака ће струк босиока свога
дати оном кога жели,
а онда о — хо — хо,
под врбама у сумраку
враг је смислио игру
иди—ми—дођи—ми,
она не шкоди свету
једном годишње,
напротив!

"Где је Бранка, где је? "
брине момче лепо,
играјући између оних
што уче да играју, тек.
"Где је кита босиока
миришљавог,
одгајаног у саксији са мушкатлом? "

Знају ли гугутке,

ил' славуји што решине
на тавану да презиме,
дрхтећи од помрчине,
студени и носталгије?

Нико, нико не зна (изгледа)
коме даде
свој босоок миришљави Бранка.
Распусна ноћ лучи тугу
неизрециву, лешљиву и пријемчиву,
као што се кожа руке
о гвожђе на мразу залепи,
па не може, не може да се одлени!

(Крај)

Чек', почакај, месече,
да идемо заједно,
да идемо одавде,
да тражимо Одговор.

Одговора ако има,
познат је Анђелу са лампом,
или детелини шумској,
црвеној, полеглој. . .

"О љубави немогућа",
мисли момче даноноћно,
"шта те сакри на дно тужног срца мога,
као киту босоока скривенога,
да те нико никад више не пронађе?"

Волео сам те, бре, Бранка,
оне зиме, волео сам те више
него Стоћа Циганин своју Живану,
више него отац моју покојну матер.

Волео сам те, бре, Бранка, немогуће!
За ту љубав речи нема.

Уочи нове године је било ;
волео сам те детиње,
грудвао те снегом,
а нисам знао,

нисам знао,
бре, Бранка,
да ће ми те украсти пролеће

А када те је украо пролеће -
пролеће или Коло без зазора -
ја нисам имао снаге,
бре, Бранка,
да ти забодем нож у срце,
ко Стоћа Циганин својој Живани. . . "

(Билог)

Ни шебој, ни ноћне фрајле,
ни козја крв, ни зановет,
ни црвени багрем, звездан,
ни златне рибизле, јоргован,
нису прави мелем,
већ с е ћ а њ е —
сећање до усијања!

Чек', почакај, месече,
да идемо заједно,
до локвања белих
барских и мириса дивље
перунике,
до гробова и градина
Звижда и Хомоља,
до флаута неухватљивих анђела
Целине,
жуна у врбаку,
полегле и ћутљиве црвене шумске
детелине
До неизрециве носталгије
и сласти и горчине потпунога заборав! . . .

(1969 - 1989) (1995)

8

(Понор)

Ту је знак једнакости између ТУ и ТАМО,
ту где потомак поглед окреће унутра,

тамо — где поток понире у дну буква.
Ту су спојени ноћ и дан, јуче и сутра,
бакар, волфрам, злато и дивља перуника.
Цвркулт звонки у грмљу чешљугара,
блистав сребрни млаз, пацрат и пара
што навире из гротла, као из сулундара
доњих котлова. Ко упорно ствара
од метала злато?
Дух изумрлих медведа, лопатара,
или предака?
Или дубина мрака
без краја, неизвесност, сумња и јара,
што цере се као монње уштројених јунака? . . .

(1976 — 1995)

*

Овде се пут завршава
шибовима и границом,
урвином и провалијом.
Шта нас чека п р е к о
осим заводничког сјаја видокруга?

9

(Поново пронађен, извор)

Димитрију Лукићу

Како прећи с ону страну?
Како — кад је зин'о Поноор
као шумска змијурина
гутајући крај потока
негаву пастрмку с главе?
Шта нас чека тамо, сине?
Псине, салап, забран? Рупјевине?
Није ли боље да се вратимо
тамо одакле смо и пошли?

— Оче, мора да смо Богу пошли,
или нас је Бог послао
да утолимо велику жеђ
духова : онога и овог света.

Ако смо Богу пошли,
пази да ноге не поломимо!

Пођимо брвном —
брвном изнад Понора—
мора да постоји такво брвно —
брвно за Прелазак.

До Другог се света стиже
преко брвна од длаке
Не пречицом амбиције
којој је Бог поставио
препреке, псе и амбисе

Кукурек у заветрини,
ко одојче зева у сну,
не бојећи се ветра
са маказама ; ветра са истока,
са запада, са севера : укрштеног.
Трули шумадијски плот
заштитни знак је Круне
Шумске краљевине
Њега чувају псине
заборављеног шумског
краља, духови, опсене
Не бој се, сине, псина :
баћи им камење да се
наједу и скамене!

Док нам је Жеђ путовођа
не бој се висине, псина.
Преслан је сир овчји
и качамак овог века
(историје). Иако је брвно
танко, као влас косе,
пођимо преко, храбро,
као арлекини.
Кроз шибове
и бујни калабук у дну

доље, где расковник
окове са ногу скида.
Кроз шумарак од бадњака
и густиш црвених врба
до извора, Букових ливада.

Зденче заборави, непресушни,
зденче! Жедан сам, тако жедан!

Напиј се, жедниче, колико волиш!
Сви путеви воде о в д е ,
где су једном започели.

Пијем, пијем и опет пијем
и никако да исцрпем
извор шумски, неисцрпни.

Поточић из мене пије,
златан Пек из поточића.

Дунав широк из срца Пека,
из Дунава Црно море

Из Црнога мора — дивна дуга.

На небу је дивна
половина Круга,
у дну Букових ливада,
у шумарку од бадњака
и сјају црвених врба — друга,
још дивнија половина. . .

10

(Змија)

Јосифу Бродском

Земља земљу љуби,
немој да је љуби!
Ја знам добро шта
пољубај гујин значи.

Гуја вреба из прикраја.

Одатле се боље види
Христова вечера,
Христова постеља,
Христов подглавач,
Христов покривач.

Скакавици и многе бубе,
таштина таштих, лија
заражена надама, које ће
већ прва бразда да
затрпа и сједини
са сламкама и опалим
лишћем, гранчијама,
подмуклом тишином земље,
воденицом која меље
ситније и финије
од свих других воденица.
Од о в о г ће неко време,
као коса у мртваца
која расте, да претекне,
можда, само оно што је
зрело, труло. Оно што умире,
или што је већ умрло.
Диван пљам се завава
(академици, еминенције,
кротки, кренки, фини,
лукави, задригли, чили) :
Земља земљу љуби,
земља земљу љуби.

Барака у сутон
скида стари свлак.
Новопечени молер жури
да прстигне маглу.
Он ће свој труд ноћу
да наплати у природи
од још држеће
(змијолике) газдарије
Отровница више има
у квартовима него у
шумама. Сок им прија
с алкохолом, и смрт

слатка. (Кад се гује
паре, смрт режира,
ко редитељ, настран,
стриљив, представу
фантастичну, постмортемну.)
Земља земљи,
тело телу отров и јед.
Мрак, мрак :
рогом боде Нико и не сања
да умире Враг репом управља
љубљење земље и земље

—Шта ти је? Што говориш
тако? Ко ме?
—Змија ме ујела.
Пишем писмо упућено
преко девет гора,
мора, магли, можда
немогућем и далеком читаоцу?
Оном коме пуно значе
пастрмке у потоцима
што искачу да поздраве
— не пљам књижевних трибина —
косове и пар фазана,
даму у хаљини тамноцлавој,
опшивеној црном траком,
или можда дух сумрака,
ил' грм јоргована
(на литици) у пламену? . . .

(17. октобра 1994)

*

(Јосиф Бродски био је још жив, када је ова песма настала — то добро
знају сви они који су имали прилике да је прочитају када је настала ; то више
кажем због оних других који нису били у прилици оних првих. И због самог
Бродског, који је умро, у међувремену, само за оне који га нису читали. . .

Крајем маја, 1996, у Београду)

СВЕСКА ЗА РАЗГОВОР

Лудвигу Ван Бетовену

(31. јануар 1975. - август 1981. године)

Шта кажу?
Ништа не разумем.

Гестикације су претеране

Упишите у свеску то што кажете,
вапе питање, вапе мишљење

Оглувео сам 31. јануара 1975.
Тад су престала да стижу писма.
Писма су добра ствар. Као и књиге

Трепње у јесен, крвавозлатно лишће
Нико не зна да сам оглувео.
Не примећују то ни најближи.
Ни трепње у цвату, беље од невестинског
вела. (Загреб је пун љубавних гнезда.)
Сишао сам на станици успутној
и пругом пешачио до родног места.
Видео сам како се поље усправља,
земља, јазови дупе
Видео сам пањеве у сеновитим
деловима врбака којима су израсла
фантастична ушеса отровних гљива.
Сетио сам се реке која се повлачи
са поплавлених ливада и њива...
Око сваког дрвета нешто је подрхтавало,
нешто светло је дрхтало изнад бара,
изнад снегова. У нашој кући је
дизао јазове отац .
Тополе крај реке ; лишће које трепери,
као таласи. (Подводни риболов
на Јадрану;
стене окићене љубичастим шкољкама.)
Видео сам како се усправља
бездан, празнина, понор глувила.
Узалуд је тражим.
Летела је кроз заборав,
као кроз ноћ жишке запаљених јабланова.

Летела је кроз облаке туробније од сете
Узалуд је тражим, ту љубав која је изгубљена.
Узалуд кружим око њеног гнезда.
Око јајета, не већег од голубичиног.
Не остаје ми ништа друго
него да се сместим у њено гнездо
и да угрејем то јаје
својим телом, својом топлином,
ваљда није мућак?

Не црн, већ прљавозеленкаст
(као крастава жаба)
примицао се сумрак
миришући на сок од вишања,
милео је као бубамара
преливајући се преко врбака, поља.

Оно јутро кад сам одлетео авионом ДЦ - 9
у Дубровник (брат је уздисао у сну).

Узлетео сам за неколико минута
и уронио у океан беле магле..

С годинама ће се повећавати разлике
између очева и синова,
мужева и жена,
поздрављам их!

Убеђивање је уобичајено насиље

Сасвим је друкчије, а не онако како желе да вас убеде
Кад вам затворе врата,
кад их затворе за вас,
затворили су их за још десетак,
за стотину!

Залуцљују их
да би их залуцлили заувек за вама.

Кад нема више врата,
нема ничега.

Глув сам, не чујем то залуцљивање
Не чујем ни грактање врана.

Улијама врве силедије,
подводачије, пезе и курве
Маторе опајдаре

Али могу да се сетим, кад склошим очи,
времена када сам могао да чујем
грмљину у даљини, мумлање медведа
у облацима.
У унутрашњем слуху чујем
како прсне понека кап. Видим пецароше
под ћупријом у сутон..

Лети - у некој бари - замуће воду,
усталасају муљ, дрезгу,
најуре у пруће ракета
белоушке и жабе,
и хватају по површини
кленове и мрене,
и нижу их на ниске од избељеног прућа.

Мишљеновачка вада је обрасла пасјим дренам,
копривама, бурјаном и дивљим ружама!

Пррррррррррр!

Видим како на стотине риба у рибарској мрежи
пршти, праћака се..
Док двојица затежу мрежу,
трећи рибокрадица рибе крвнички млати
дрвеном ћасом по главама и сипа их у металну кофу..

Учитељице се пресвлаче у сеновитом врбаку
или иза поцрнелих пластова ;
иза грмова дивљих ружа.

Ученици шестог разреда залегли у трави
гутају риболика бела тела .

Чини ми се да ништа нисам заборавио,
да ништа никад нећу заборавити.
Ако је тако, онда ништа неће умрети.

Све што је ушло у мене, слаже се у мени.

*

Дом је више него извор, бунар, пријатељ,
склониште у које рањен створ
може да се склони и лиже своју рану.

Заборавност, главобоља и лош апетит
напреднији су од пиревине

Има дана и ноћи када се човеку ништа не једе,
када га изнутра хране сокови дрвета
што је нарасло високо у њему
и пустило жиле дубоко, невидљиве за друге.
Будим се као из море.
Будим се као посран

Узалуд сјај на јелама.
Узалуд цвркул из кавеза са чешљугарима.

*

Пут за Шумеће
(Грбови у двориштима.)
Полео сам се на Ђулу.
Горе на каменитом врху
бријао је ветар на суво.

Кад сиђох доле,
у село,
сретох наставника из основне школе :
- Је ли, мајковићу, ти више не пишеш песме?

Одлагање је постало много боље од писања песама, помислих,
али не одговорих.

Одлажем много тога,
као да ћу живети хиљду година!

*

Што се пропусти једном, не поправља се никад више!

*

Многи људи имају много више амбиција него карактера.
Сећам се оног обора покрај Пека покривеног

зђубросаном сламом из које лети расту
струкови пепељуге, дивљег патлицана и сунџокрет.
Тога се боље сећам него иједне књиге
песника које су сматрали значајним...

*

Уметност се храни најбезначајнијим појединостима,
хризантемама под снегом, физиономијама
паланачких лудака, тајанственим и мрачним
млиновима, ко зна када затвореним,
богаљима закржљалих жабљих батака,
звукovima најразличитијег порекла,
будалаштинама савременика, лишћем дуња,
лишћем дудова. Песнику је потребно као и дрвету
да порасте да би могао да даје плодове
Развој је најузбудљивија ствар на свету.
Развој има свој замајац и можда песник то постаје
оног трену кад је у њему већ снажно развијено
настојање да му не промакне ни најневажнија
појединост. Дешавало се - после кише -
уторком и четвртком, кад су раковбарски
кречари возили печен креч на пијац,
да из кола испадне грумен негашеног креча
у бару на путу. Кречњак се растварао,
врио је и загревао воду, и бара се пушила
као колач кравље балеге..

Натурализам у уметности није чак
ни та барица усред макадама која кључа,
ни свежа балега! Поема, или роман
није као жена на измаку младости,
не стрени од зрелог доба које се приближава.
Ко пише роман, мислећи да може
добити сатисфакцију за нешто изгубљено у животу,
грудно се вара. Све што један песник има,
то је оно што нема. То је оно што је
изгубио неповратно!

Оно што зову љубав (не песници, не гимназијалке, ни жене које су доста тога
искусиле у животу),
никада није дошло као летња олуја ;
никада ме није скршило као дрвеће

Никада никоме о љубави не треба говорити.
Чак ни удвоје
Чак и кад на њу мислимо често -
то је најбољи начин да је заборавимо!

Толико о љубави треба мислити,
до оног тренутка кад почиње да се чини
као невероватан сан!

Оно што не залази са заласком Сунџа,
то је сам залазак.

ФРАГМЕНТИ ГОДОВА, КОРЕНА, АМБИСА

Могу ли речи да отворе ичији ум?
Може ли планина да се претвори у море?
Имају ли речи икакву моћ?
Постоји ли истина о којој још
нико ништа није рекао?
Ако отворим фијоку, океан покуља.
Таласи.
Острва.
Бисерне шкољке
Угљенисана циновска стабла.
Гусари.
Злато потољених градова.
Јата ситних риба.
Свраке И корални спрудови.
Колевчије од буквине
Кудеље са огледалцима.
Вретена.
Циганке у хаљинама шареним,
као соје.....

(Велико чишћење)

Четири године доцније : с в е ј е и с т о !

Редакције су бусије
иза којих су прилегли
ситни људи, компромитовани, боранија,
новојањичари, брабоњи херцеговачких

и иних коза!
(Муџи.)

Вране и гачци су разговетнији
од књижевности фушера.

Јексераши штампају јексераше!

Територија Мишљеновца
налази се у правом углу који чине линије
21Ї 30† географске дужине
и 44Ї 30† географске ширине

Тамо је адреса Почетка и Краја.

Секира преко сложених свежњева новина ;
картонска кутија величине А5, везана тврдим
канапом, пуна паширне плеве и стваралаштва
мишијих секутића. - Аларм пуџириче,
као пренежице на крају атара, иза јасенова
у вечерњој магли.

Долетело је велико камено топовско ђуле
што мирише на расо, из саламуре векова,
из времена изградње средњовековног Голубица.
Гвоздена камила се укопала, претоварена
бундама, ушанкама - не да би на њеној грби био испеглан бескрајни шајак
година, не!

Одвезивање чворова давно завезаних
пошло би за руком пре Усисивачу, или
оној секири. Одбаџивање је чин стваралаштва,
али се при том губи оно што би у неком часу
могло да покрене планине и небеска тела.
Душевност процвалих девојака је осојна,
као и евентуални разлози уредника поезије

Напао сам многе своје рукописе и приче
и једну на две стране, исписану мастилом,
пре тридесетак година. Све што се може
назвати хендикепом једног песника кроз деценије,
на крају постаје предност.
Борио сам се са немогућим и неначелним
деценијама.
Са завишћу, похлепом и честољубљем,

знајући да они уз подршку злих духова
спремају човека за пакао.

Ово би сазнање могло бити опомена свима
који се Бога не боје
и не верују у онострани свет.

Све је према рачуну и према дедима учињеним.

Сад чисте мале метле, а онда ће доћи велика
метла, као морско чудовиште, неман,
острвљена ајкула и - све ће прогутати...

Краљица пећи гута
књиге и књиге, љуске муњака, ровита јаја,
јексере и јексераше, бубашвабе и
милионе одштампаних слова (смећа!).

Изишао сам да видим како сукља
густ белчасти дим
из димњака.

Злато се може видети кроз ватру...

(Почетком марта, 1999.)

ФАТАЛНИ
ОРТОДОКСНИ УСКРС
1999.

Отварање другог, трећег, четвртог, петог и шестог печата.
Фантастична историја

Дођи и види.

Коња белог.

И коња риђеог,
ономе што седи на њему
дало се да узме мир са земље,
да убија,
мачем и огњем.

Дођи и види.

Коња бледог,
и онога што јаше на њему
изнад облака :
Он се зове смрт,
пакао иде за њим;
дата му је област
на четвртом делу земље
да убија мачем и глађу
и смрћу,
димом и пепелом.

Дођи и види.

Отварање шестог печата,
гле, затрела се земља врло,
сунце је постало црно,
месец је постао као крв.

И звезде испод звезда
шире ужас и пепео,
као што смоква
пушке своје одбацује кад је ветар заљуља.

Дођи и види
велики дан и страшну ноћ гнева,
ко може остати?

Идем кроз пепео
као кроз снег,
кроз рушевине
као кроз мору.

Песме које сам писао пре две године
Мртве су.

Идем кроз ужас
који није више онај град.

До појаса.
До груди.
До грла.

Тонем у пепео.
Нестајем.

Завијају сирене

Вичу да се склоним.

Где?

У пепео?

(Четвртак, 25. - недеља 28. март 1999. године, Београд. Мишљеновац)

*

Читам стихове које сам некада писао
и које не уништих.

Кишија сиши. Магла је белачаста
на хоризонту као дим запаљених отпадака.

Тињају тешке речи, и труле, као лишће

Седео сам, колико јуче, на степеништу
и слушао монолог пропадања
- из библиотеке
Из онога што смо некада тако звали.

Стварна историја фамилије
преплитала се са хроником магазина,
са којих се крунио малтер.

Одсечени смо од будућности, зар?

Враћа нам се као бумеранг
све оно што мишљасмо да је превладано.

Ударци долазе из неочекиваног правца.

Из љигавог пролећног сутона.
Из блага година.
Из неразумевања.
Из страха сасвим оправданог.

*

Уједа крај миленијума као зима за колена,
за срце, за главу, за сваки мишић.

Кроз живе репјетке које сачињава
соба у којој спавам (и она дневна у којој обедујем ,
или понекад одслушам Вести телевизије),
или ова библиотека, па и двориште
у коме већ цветају зумбули,никсије,
кукурек
- видео сам како иде непрестано у круг
мисао песника, кораком вучице

Радио Београд јавља
Радио Москва вели
Глас Русије тврди
Дојче веле сматра
Глас Америке каже
Слободна Европа извештава
Глас Грчке мисли
Светски сервис ББИЈ преноси
Државни радио Хрватске понавља
Студио Б цитира

Шетња уз поток сеоски
до друге бетонске бране,
или до воћњака на Главичици,
или до салаша на Пеку

Пропаст исплазила језичину

Магла надлази са запада. Са брегова
И тишина.

Лаје чопор паса
Брекће трактор

Пре тога су гукале гугутке
Чули су се и врашци. Цив, цив!

Донели су ми пиосаћу машину.

Рис папира. Коверте
Коме да пишем?
Шта да пишем?
Умукле су и музе
и краве музаре;
само овђе блеје, блеје :
овђе у стаду..

Или чешљугар
оглашава трилере,
сенија, кокошке
раскокодакане..

Док бомбардују Раковицу,
немам воље да пишем,
само тупо бленем у кајсије,
у пунове који се још нису распукли.

(Понедељак, 29 март 1999. Око пет поподне, Мишљеновац.)

*

Ко се то тамо смеје сада?
Ко то тамо пева?
Ко изговара ружне речи?
Из кога сикће мржња?
Ко то тамо блебеће?

Астролози и пророци
неколико недеља раније
видели су мрачни тунел
у који су пали, као шимпанза
у депресију,
црно пролеће,
и привиђења
која леде крв у жилама.

Ево ме о в д е , где заплаках први пут
пре четрдесет и осам година, у гнезду,
у гнезду од пепела :
у гнезду голубијем,
у остави која базди на трули кромшир,
у картонској кутији.

У полупразном гнезду.

На гробљу које преоравају
секире са неба,
цилитајући у небо
као невидљиви дивови
тек укопане смртнике

Писма која сам написао,
или која је тек требало да напишем,
неће бити упућена у свет.

Овде сам, за чамовим столом,
наспрам старе дуге клупе која памти први плач. Жбан и застург, бакарне
пафге, портрети песника, гитара, балалајка, гајде и фрула, бележнице мртвих
професора књижевности, и мноштво других дрангулија - друштво су моје

И понеки лавез у даљини,
грактање врана у сутон, кликтај сове
И двоглед за гледање у небо, у будућност.

Кућни духови су се повукли, као осека.

*

Пепео сумрака
Астролози и пророци су били у праву
Излазе из књига, из часописа
као бубашвабе, песници, и духови
нижега реда, на које заборавих,
и тишина - огромна и сабласна.

Дошло је време последње,
време пепела, време када се феникс
одлучује
да себе спали.
Галаме људи оштрих језика,
кратке памети.
Тишина их гута.

Тишина
Тишина
Тишина

Ишао сам до ВРАТА ЗВИЖДА
кроз пепео и тишину

Била су отворена
Прхнуше три фазана кроз њих
и несташе у жбуњу
иза полузатрпаног бункера
и угљенисаних стабала.

Мрак је густ као пекмез
Ко се смеје у тој помрчини?

Шта спремају господари неба и земље
Господари рата и мира?

Тишина
Тишина
Тишина

Сабласнија од помрчине!

Лају пси

*

Тишина између лавежа
Кућа се брани тишином
зењом и молитвом.
Могло је и друкчије
да је историја била друкчија.

Историја се побљувала
и из помрчине базди
њена бљувотина.

Тишина
Тишина
Тишина

Свак се завукао у себе,
у кошмар ноћи

Ни миша у дувару, ни бубашвабе,

ни сове, ни лавежа паса више нема

Тишина
Тишина
Тишина
Језива

Само пупови кајсија
прскају у врту нечујно

Не чује се више ни један људски глас
Помрчина беседи
на свом немуштом језику

Пред залазак сунја, чуо сам чешљугара,
видео зелену траву,
ваздух кобалтни,
сеницу која тражи склониште за ноћење

Чуо сам вести радио Москве,
Државног радија Македоније,
Ратни рапорт и извештај
о унапређењу храбрих пилота...

*

Бубацваба се преврнула леђа
мрда ножицама и тако окончава

Тако и они погођени, незнани,
уснули...

Гугучу гугутке
Враци упорно понављају
неку сензационалну вест.
Кајсија је процветала
Развијају се и листићи јабука.
Кокошке и петлови
кокодачу и кукуричу и упозоравају.

Господари неба и земље, мира и рата
их не чују. Не чују цвркулт птица.

Нема брашна. Нема хлеба.

Једемо понос и копиве
Једемо младо лишће букава
и чорбу од првог кисељака.

Једемо себе и снове

Једемо усаламурену прошлост.

Кад све будемо појели,
пробудићемо се као перуника
из зимског сна.

Гу, гу, гу, гу, гу гу.
Џив.

Читавог пролећа и лета,
путоваћемо од села до села,
од места до места -
ако их буде!

Последњи рат ће се завршити на Дунаву,
у Ћердану - понавља старац јуродиви.

Џив, џив.

*

Џап - џапап!
Зграби мачка врашца
и шмугну иза цлота.

Писак !

Зоологија има свој закон,
своје аршине и пропорције

Хеј ти, чепњугару, који кликћеш
тамо у воћњацима на хоризонту,
пази да те не занесе цвркул,
као оног врашца мало пре
на дворишту, под стаблима дуња!

Ње волим мачке, ни ђаволе,
ни галамције, ни лажове

Људи говоре погрешне ствари
Увек нешто друго, не оно што мисле

Неречено као да чувају
за неку другу прилику.
Чешљугару, нико други
није видео крај једног врапца
малопре осим мене

Ишао сам да проверим
Иза плата је остала гомилица перја
и неколико крвавих мрља
од живота, од лета.

Суза моја нема где да кане
Увире тамо где извире

Пуши оскоруша,
можда ће ове године први пут родити?

Тишина
Тишина
Тишина
зачињена перјем и крвљу једног врапца...

*

Раскокодакале се кокошке
Разисторија
Крв врапца ћути

Лаје пас - шта каже на свом језику?

Кукуриче петго.
Само петлови кукуричу

Видео сам како је у трену нестала
једна птица, врабац који је прелететао
наш врт, врабац који је скакутао
на гранама кајсија, крушака, дуња,
на гранама оскоруше и шљиве
испред библиотеке, и понекад слетао
да покљуца нешто са дворишта.

Врабац, птичица неопрезна,
кратког памћења. Врабац што је
оптимистички цицвцукао последњих дана.

*

Свако насељено место,
двориште или кућа представља
реку која има матицу -
левак који усисава неповратно.

Овај левак који усисава мене, од јутра,
од буђења - огроман је, али невидљив.

Пропаст је мрачни подрум историјски
у коме Г - Ђа сјајнокожа као кобра,
оргија са сличним.

Прибранија од гује са рошчићем на глави :
она је опет пресвукла своју кожу..

Овај левак је немилосрдан
и усисава све што захвати :
труње што плови, балване
и несмирене духове,
беле коње и њихове јахаче,
подмуклост и страву,
лаж младу и лаж стару,
букаче и здухаче,
ухолаже и један жути брег у даљини
сунјем обасјан и пуст.

Беле пловке
и једног падавичара
који надгледа
своју обележену територију..

*

Све је искочило из зглоба.
Понеки муж и жена из коже
Понеки мртац из згроба.

Све бубашвабе измилеле су
привучене мрвицама бајатог хлеба.
Тако треба!

Жена се преплашила на смрт
кад је угледала мужа
као да ће јој бомба експлодирати
изнад главе

Враћају се успомене
и лају као чопори паса.

Мадаме Ђипа, оп, оп, оп,
удају сисе,
вино, музика и песме

Тресигуз у црвеној мајици ;
свадба под врбама.

Нејасне успомене ;
пјевар крај Дунава ;
сећања распојасаних службеника ;
слепчовођа води коло,
оп, оп, оп,
у мутан Дунав, брале!

*

Успомене ће нас докрајчити

Или или

Све се може опрати,
осим вијуга у мозговима.

Кокодаче упорно Свежаж.

Свако има свој разлог
и оправдање

Најубедљивије лажу
они што од Бога украдоше метлу
да почисте испред своје куће,
али нису невини

ни они што око туђих кућа чисте

Сви који преживе
имаће шта да кажу.

Курве вавилонске, што шапућу
у прашумској тами, грчевима удава
хоће да усисају сву празнину
и очајање из срца.

Грех зауставља или скреће
Сад свако може да продаје рог за свећу!

Биће како је писано

У лештарима се сјаје штапови лескови

Већ цуле јорговани

Процветале су кајсије

На улицама се паре цукци
и кучке

Пчела лети од цвета до цвета
Ножије су јој умазане прахом поленовим
жутим, црвеним и белим

О греху, чистом као прах поленов,
о проклетству, о содомији -
још ништа није речено!

Од изреченог,
човек не може бити миран нигде!

*

Треба поћи од најгорег

Најгоре је дошло

Уметник је вукао заклану свињу
тротоаром, с Писмом у зубима

Уметника су увукли у у таму

Новине су објавиле
зрнце истине
Новина више нема
Свако сад прича своју причу
Свако има своју верзију догађаја

- Шта те брига? Гледај своја посла!
- каже ми пријатељ. - Никад не беше
овако, никад веселије!

Угледај се на пекаре, посластичаре,
шверцере, црноберзијанце -
довитљивима цвета посао!

Боље су прошли кроз све
лицемери, незналице и калфе
Од учитеља и зналаца.

- Како је мрачно овде!
каже младић по повратку са путовања.

- Овде, у стану?
- У граду, у склоништу, у људима - свуда!

*

Обистињује се најгора могућност!

Палим цигарету, суву траву,
кошнице заражене америчком губом,
кукавичје јаје Сатанино подметнуто.

Рат је лепојама брат.

Не чује се глас човека.
Не чује

Само пчеле
у крошњама кајсија зује

Зујите, пчеле, зујите!
Летите, фазани, летите!

Прелетите ову пустош,
ову беду,
ово незнање,
ово пропадање,
ово срљање у живо блато.

*

Управо сам видео сливник
најдрњег талога!

Варвари су се ујединили, нови варавари!
Сви варвари.

Камаре липња
крај запуштеног малог рибњака
Крушке на асури
Лепет крила на оној нејасној граници
где се све заборавља, а још се памти.

Блеје овје Блеје
Блеје

Страх и очај и од јаких карактера
стварају чудовишта.

Димна завеса се спушта преко свега

Пробијају се невероватне вести,
али најстрашније тек треба да стигну.

Блеје овје Блеје

*

Све ће их ускоро поклати
И јагњад.
Зеленом травом ће потећи крв
и огањ, и смола.

Многе ће обузети бунило,
многи ће нестати у копмарима.

Деца, жене, младићи и девојке;
нарикаће старци немоћни,
и већ наричу.

*

Најдуже траје страх ;
страва је плодносна култура.

Може ли човек макар сам пред собом бити потпуно искрен и да се не ушлани
истине? - питао се Достојевски.

Заклано је јагње, не једно,
заклана су деца, побијени старци,
побијени многи и наслагани као џепаније.
То није крв сунђа које залази,
то су потоци крви свих закланих

Сад живи завиде мртвима
Кад отац плаче над побијеном породицом,
над синовима, ћеркама, унуцима;
кад дете не види од суза
оца и мајку, и рођаке,
разнесене бомбама, или нестале
у пламену, није више важно
је ли Србин, Албанац, или припадник
неког другог европског народа.

Умето потока тече крв и сумпор.

Мрави у мравињаке довлаче
власи женске косе

Више се не чују врапци
Ни гугутке
Ни кокошке
Ни петлови
Ни један чепљугар!

Спаљено је свако дрво
и оно што је почело да се суши
и у коме је пословао црв.

Заклано је јагње,

умиљато као дете,
и много деје,
и само се чује
како из невиних отиче крв.

Из кућа куља дим
и шири се стрв.

Чему песме, кад нема више ко да их чује?
Више ни пчеле у крошњама
кајсија не зује..

*

Злокобни акорди Судбине, као фрагмент
из симфоније Чајковског, окупљају
неразвијене филмове, као магнет
гвоздене опиљке, рушевине једне
цивилизације Узалуд.

Све гута огањ, огањ

И сенку која се добро слагала
са својим телом
са свим својим удовима,
са свим ожиљцима...

Све нестаје у пламену,
позоришта, цркве, фабрике,
квартови, тргови, старе шуме,
длачије на презрелим бресквама,
на наусницијама, на вулви :
возови, мостови...

Све нестаје, тамнија и кључеви

И врата, она што их је отварала
стрпљиво и демимично,
она што поново, по други пут умире

Иза тих врата је сфинга
дине тише од тишине

Побеђени су добили своју

одсутну небеску битку.

По мртве је дошла друга смрт.

Сада је ту, већ ту,
као гнездашце царића у жбуну украсне јеле, као мачка на врху плота, након
што је растргла пар белих голубова.

Видео сам кроз прозор купатила

Напунио сам преломачу
и погледао је кроз нишан

Одскочила је као крпена лопта
истовремено када је одјекнуо пуцањ

Тако су одскакали градови,
цркве, позоришта, возови,
деца, труднице и старци.

*

Јоргован је процветао
испод рушевина кућа.

Једва могу да га видим од суза.

Булевари градова су пусти

Нема људи.
Нисам срео ни једног човека.
Ни једну жену.

Само пси пси скиче
у грчу парења,
окренути једни другима леђима,
покупавајући да се
раставе..

Јоргован је процветао
и мирише на пепео,
на пепео,
на пепео,
на ужас и дивоту
у коју тонем,

у којој нестајем.

Тишина

Тишина

Тишина

Аве Србија!

III

КРАЉЕВСКЕ ИНСИГНИЈЕ

ПРЕДГОВОР

Извукли смо из непрегледне поетске шуме Лукићевог пребогатог песничког опуса - Краљевске инсигније, да га представимо Свету и тзв. великим књижевностима, јер је једини, чини нам се који је заиста боравио у свим пакленим круговима XX века : његова је књига непоткупљиви извештај, о оној непознатој, другој Србији, придављеној, несталој у пожарима историје, оној што се рађа из пепела. И зато што је ова књига гозба на којој се отварају сва срца, на којој најбоља вина теку. Ово је књижевник који припада најређој раси од памтивека, Дицхтер, у оном борхесовском, најбољем значењу ове речи. Кроз овог песника говори дух поднебља које га је изнедрило, тј. дух онога што је најбоље и најрасније у том поднебљу. Кроз њега као да говоре пророчанства и глас шамана. Али овом песнику је највише помогао Христос, дајући његовој души племенитост и слободу. Ова поезија оглашава и потврђује Свечовека и Свевреме, она је свечовечанска и свевремена. Овога песника нису подржали државни издавачи, ни они из Титовог времена, ни они из времена Слободана Милошевића. За њих, ми то знамо, овај песник као и да не постоји! То треба у свету да се зна.

Краљевске инсигније је написао један од најраснијих српских песника, један од оних дораслих мери времена и мери света, мери прошлости, језиве садашњости и будућности, мери вере и наде. Писао ју је храбар човек, чија је храброст прожета умором и великом чежњом. Против песника и његове књиге ништа неће устати : никакво јуче, никакво сутра; јер XX век се расуо у рушевине. А Лукић и његова књига су испод тих рушевина процветали. Овај песник се нашао са краљевским инсигнијама да би једно другом ново поколење били! - О Србији су многи стихоклепци и барабе - барабар, натрућали којешта, као онај војник Заболоцког, којег се с правом присећа Лукић. Све је у овој књизи о Србији, познатој и непознатој, древној и ововременој, о њеној души и о њеној муци, о њеној вери и о светлости, дотакнуто. Ову књигу није написао песник - мутант, каквих у Србији има више него плеве, већ неко ко је, на крају једног миленијума, последње јесени тог миленијума, видео мноштво капи нанизаних на жици за сушење рубља испред неке београдске потлеушије. И у тим кишним јесенским капима препознао је безбројне сузе свога народа...Верујем да ће Лукићева књижевна слава отпочети баш са овом књигом, која се објављује у тренутку, када већ излазе, када су већ изашле осам књига из његовог обимнога Опуса УМЕТНОСТ МАХАГОНИЈА; ово су изванредне шаманске, пророчке песме, и оне репрезентују целину Лукићеве поезије и најснажнију црту овог песника : блиставост и снагу његовог ума, сензибилитета, доследности, племенитости и

истинољубивости. Ове песме је породила мајка савршенства, велика самоћа, али оне су окренуте другима, милионима душа, жељних истинске слободе и повратка свих ствари на своја природна места... Каква је то књига? Такве књиге су ретке. Такву књигу није написао ниједан други српски песник друге половине XX века. То је књига дубоке љубави према животу и Свеживоту, човеку и Свечовеку, времену и Свевремену, скоро - дело вере.

Ова књига није само једна од историја једног песниковог лудила, она изражава тотално бунило Балкана; чини нам се да она поседује све могуће пејсаже пакла, да долази из алхемије речи. Тек што се идеја о пропадању Друге Србије наталожила крајем другог миленијума, захваљујући пре свега моћницима и протагонистима оне прокажене Србије, овај песник се једноставно, природно, као зец зауставио у црвеној детелини и међу њеним листовима и цветовима кроз паучину несаније, многих бдења изрекао своју Молитву Месецу и Месечини, Дуги, Будућности, Слободи и чергарима демократске Србије. У овој књизи откуцава један часовник, и није тешко погодити коме он откуцава.

Лукићу је Уравнотежени стваралачки развој, Природа, Судбина или Бог : дао све оно пожељно, што га је одржало, одржава НА ВЕТРУ, НА ВИСИНИ, НА ЧИСТИНИ. Лукић, дакле, није само песник две, три или пет ванредних песама (као Лаза Костић), или песник само једне, две, три ванредне књиге (као Ј. Дучић, М. Ракић, М. Црњански, Растко Петровић, Винавер; Васко Попа, Миодраг Павловић, С. Раичковић, М. Бећковић, Љубомир Симовић...) ; то је песник најдубљих личних песама и стихова у васколикој српској поезији; творац опсежног опуса, и то одређује, или ће одређивати његово место у неажној хијерархији савремене српске поезије и у историји српске поезије XX века.

Ако се можда чинило, на Балкану и у Европи, свету, да је прошло време поезије, неверним Томама предлажемо да уроне у опсежни поетски опус Мирослава Лукића, који је већ крајем последње деценије XX века премашао обим од 20 000 стихова! Време оригиналне, убедљиве, колико древне толико и модерне поезије никада није прошло, нити ће проћи! Лукић није дошао из понора социјалистичке метафизике, већ из златних и заборављених амбиса старобалканског наслеђа, Старе Европе, нереди и мита, и окриља највиталнијих токова европске и светске песничке традиције. Врхови Лукићевог песништва припадају самим врховима српске поезије, али и врховима европског и светског песништва на размеђи миленијума...

Крајем септембра 2000.

С. Иг. М.

Мирославу Лукичићу,
правнику родом са Космаја, десетак година млађем од мене, у знак сећања на многе тренутке усред страшне стихије догађаја последње деценије

И мом млађем сину, Ивану.

Пређи су нам исти - Шумадинци. Са њима смо водили разговоре, и, можда, многе битке, не као војници Николаја Заболоцког, песника руског. Наши прави пређи су нас опомињали, на јави и у сну, као у песми : они су колали кроз наше умове, као кртице. Пређи и њихова истина, која је и наша. Многи су наши пређи, и у хору понављали:

...Бијте, ветри, у маљ љуће,
удрите у јетру, јеле,
нека буде распољућен
вагабунда земље сведе!...

И послушали су нас ветрови и јеле, и храстови - записи : чуће нас, драги млади пријатељу, и грмани и жбуње на свим нашим планинама, муве, војска мрава, видре и фазани, лисице и вукови, листови оскоруце, многи салаши, забрани изворчићи са водом зеленом, хладном и слатком, и потомци.

Вагабунде су од нас направили глупаке, али отаџбина и жене су нас поправили, нада и вера, пехар правих људи и величина. И наша деџа.

У Београду, 28. септембра 2000.

М. Л.

Домаћи паук
Домаћи паук

1

Свака кућа
има таван и подрум.

Домаћи паук
завукао се у сваку.

Најзнатнију.
И најнезнатнију.

И разапео своје замке
И лови муве и мувице
и исисава их.

Као оса зрна грожђа.

2

Ради једне муве паук не разапине мрежу.

3

Све је на проби,
човек и човештво,
време и времена,
паук и паучина

(проговара Сумња) .

Не би смео да будем затечен
великом милошћу Бога.

У овакво једно вече,
не бих био затечен

Паук је плоднији од песника.
И таван је читаво једно царство.

4

Отац мој пун је Духа светога,
он оде тамо где мој дух стреми,
где се наши духови једначе

Отац и син су повезани
гвозденом лозом судбине,
нећу рећи Вечности, већ
сјајем Видела, Фењера.

(Што је ћутало у Оцу, проговара у Сину.)

Што је мрак подрума или тавана
скривао у срцу Оца,
обасјава фењер упаљен у детињству
сина. Очи моје виде што нико други
не види. Источник.
И мрестилиште усред урвине
И паунове испод расцвалих лица.
И трмке на месту где бујају коприве
И пимпир што расте из рушевина.
И Светлост за којом идем
што зрачи с лица Господњег
пут светлости што греје разумом
спасења...

У мом Оцу огледа се моје лице,
као што се његово огледа у свему,
и све је то једно лице, Очево,
моје, детиње

Отац мој оде тамо где је рођена Вечност...

5

(После оргије са Сећањем)

Као корице у мач,
вратио сам на полице
пола метра историје

Дозваћемо из бесконачних сфера
заборављена јата, ризнице,
музику мрачну, јецаје, плач.

Паучина има свој сиже
Има га свака ствар
на погрешном месту.

Фабула је све даље
Заблуде су све ближе
Ко заслужена казна стиже

поводањ кратког памћења,
изгубљени календар,
бусола, душа, адресар....

6

Површина (реке, језера) у којој се
оцртавају крошње дрвећа, облаци?
Тренутак :пред пљусак .
Нејасна је фигура
оног који долази пољем
и детета на обали .

Али површина
јасна је, јаснија од оног
који долази или одлази ...

7

Крв необично разређена,
одводи духове у мозак,
а духови су способни да подрже
и појачају страст страха,у стању
су да држе отвореним, или да поново отворе
поре мозга - веровао је Декарт.

Да ли је свака страст узрокована
неким кретањем духова?

Каквих духова?

Духова шуљина можданих?
Или шуљина пећинских?
Или шуљина Лавиринта?

Постоји лавиринт који свако гради
годинама, деценијама. И дужину његових
тамних и рачвастих ходника тешко је измерити.

Како у намћењу налазимо ствари,
којих се желимо сетити?

Душа, према томе, није једини покретач сећања.

Али ни жлезда, која - како верује Декарт -
узастопно нагињући се на разне стране,
потискује духове ка разним местима на мозгу,
све док не наиђе на оно место,
где се налазе трагови,
што их је предмет,
којег се желимо сетити, оставио.

Одговор је у средишту непознатог лавиринта,
тамо царује још непознатије биће,
више налик на сфингу, него на минотаура.
Не треба га убити.
Да бисмо изашли из лавиринта,
треба одгонетнути загонетку.

Шта то значи?
Више је одговора у неред и одлагању,
у тами и у лутању,
него у каквом књижевном, или другом архиву.

Усред смећа и последње прашине,
испод рушевина и пепела,
као на великом отпаду,
постоје дијаманти, небрушени,
који нису ништа друго
до снови - трагови у порам мозга,
гнездашца мања од гнездашца колибрија,
где се раније гнездио дух, или духови,

као ласте под шупама.
Или на рупевинама тврђава.
Тако када се дух, или духови, врате
они у та гнездашца
улазе лакше, но у друга,
непостојећа и она која тек
треба савити. И тамо полаже јаја
и греје их својом топлином
док се у њима не завргне
нови кљунић који ће љуску пробити изнутра.
Дух себи лако улази у трагове тамо где је душа
јача од страсти.

Душа има снагу, али она је недовољна
без познавања Истине и Духа.

НИТ која води до средишта лавиринта
и изводи на видело
није поредак страсти :
дивљење,
поштовање и потцењивање, племенитост
и охолост, скромност и нискост,
страхопоштовање и презир,
љубав и мржња,
жеља,
нада, страх, љубомора, сигурност и очај,
неодлучност, храброст, смелост, такмичење,
кукавичлук и ужас,
грижа савести,
радост и жалост,
ругање, завист, сажаљење,
самозадовољство и кајање,
наклоност и захвалност,
огорчење и гнев,
слава и стид,
одвратност, туга и веселост,
већ дух, или духови,
који се пробијају кроз таму,
немир, као врепа пегла кроз снег.

Сећање и страсти су слепчовође

Заборав је неизбежна судбина
искушења модерног човека :

на том ђубришту је завршила
уметност амбиција и сећања.
У средишту лавиринта је
описанарски куфер -
куфер у којем се чувају безразложни предмети - ручне шкољке, скелет риба,
змијска кошуљица, љуштуре пужева, лубање људи и коња, цртежи нацртани
сувим угљеном, рибарске мреже, удице, крчази, златни шљунак - и ако, заиста,
желим да изађем на видело, треба да прођем кроз средиште, да се вратим
памћењу које пружа више горчине
него радости, не бојећи се ризика,
ничега се не бојећи. Јер памћење зна
одгонетку загонетке средишта и сфинге
и има моћ јачу од кентаура.
Памћење је начин изласка на видело...
ЗОНА ПРЕЛИВАЊА, 2

(У тражењу себе)

Оно што ми је узела његова жена
вратио ми је Он : не својевољно,
Случај Комедијант је удесио прилику.
(Покушај да се оправда Крађа -
не Ватре Небеске!)

Био сам некада Прометеј
и сећам се мука које сам поднео,
понижења и шамара : собице крај железничке пруге
и руменог лица мајстора који се разумео
у штављење кожа.

Врховни бог ме није приковао на стену
да ми птице грабљивице кљују дигерице -
осудио ме је рано на страх
од објављивања Истине

Да заборавим тај страх
помогла је моћ турнија и славе

Жене? Да, оне скоро удате, неживљене,
већ засићене мужевима - унутре оних старих
вештица што жваћу пекмез од шљива
и бели лук истовремено.
Сећам се мансарде и влашких калфи
са којима сам неко време становао

и које сам упознао још као дечак одлазећи
Прекo Пека на славу -
у нашој влашкој родбини -
видео сам изблиза један други свет ,
зелене пешире са пауновим перима,
рибнике у виноградима
и мајку, једног од њих -
која ми се допала онако,
као што су ми се свиђале
гиздаве лепојке на вапшарима .

Рана машта хајдука
и муке ране маште шире кругове, сличне онима
на површини реке Сетио сам се ствари заборављених -
железничке станице, путовања возом,
ипчекивања, трпљења, бокора хризантема,
одличних ученица и њихових коњских репова,
башта и леја уситњене земље

Сетио сам се величанственог Отпада,
као и извесних каприса,
који су ме доводили до зида, о који сам ударао главом.

Бог ме је - хеленски - препустио
нижим божанствима и паганским круговима.
Поднебљу златног преплета, језика и обичаја,
метеорологије, колориту Старе и Нове Европе,
упливу годишњих доба, српског, влашког и циганског,
кентаура и сирена .

Не анђелима.
Христ још не беше рођен
СТИХОВИ ИЗ БЕЛЕЖНИЦА
(Започето седамдесетих)
1
(Девојка из Осијека)

Не могу се нека познанства
окречити као дувари .

Било је лето, као и ово,
и ми смо (не сумњам) хтели,
заглибљени у дивну пустош, литературу,
али изгледа нисмо умели.

Одлазио сам , дрхтећи као лист јасике,
у њену собицу у поткровљу на Дорћолу.
Плавојка, ноћна птица - сова -
држала је свој живот закључан
испод несхватљивих калупова.

Уносио сам у њену мрачну собицу
ведрину и радост летњег дана.
- Шта је са тобом?Полако!
Постао си насртљив...сатана...

Није очекивала мој долазак,
рече - Телефонирала сам Улцињу
јутрос у шест... (Какве то везе има
са спавањем после ручка?)

Чезнуо сам да буде све онако
како је било у часу мог доласка.
Али, она ме је слала по кафу, цигарете,
како би се прибрала, потиснула

збуњеност, затеченост. Чинило се
да дуго чекам пред вратима,
да би ме убрзо укорила: "Није лепо
мешати се у туђи живот!"

Говорио сам јој, сећам се, о свему,
ћутање беше непријатно;
говорили смо и о опраштању,
изанђалу тему прежвакавајући.

Требало је нешто друго,
пајалицом покупити паучину
у којој је била умотана као у завоје,
и соба, и она, и читав њен живот!...

Та плавојка ме је сигурно држала
за занесењака или глупог августа?
Празни разговори, монолози
подвлачили су пустош летњег распуста.

Напустио сам њену мансарду попут тетреба
који гега. Тужан и зачуђен
То је био природан, логичан крај.

Не, нисам био чудним понашањем слуђен
Требало је мало дуже тврдити пазар.
Но, тај пазар неком другом бене суђен..

2

Као хајдук, апсолвент је
скренуо с друма у врбак
и уронио у врес и ракиту,
у струготину година и у мрак.

Све га на нешто друго подсећа.
Стихови Љермонтова, или Блока,
Рилкеа, или Пастернака, као врећа
без дна, нису ли? Носе га брже од тока

реке крај које се родио, одрастао.
Његов завичај је, пре свега, ипак,
пашир празан, па онда врата, соба -
соба бодљикава , као шишак...

3

(Подвлачење црте)

Први кораћи у живот
беху донекле завршени,
али су осећаји још увек
као цвет трешања распршени...

4

(Сећање на Лимске вечери поезије, 1969)

Уствари, мени се допала она друга
(Муневера, муслиманка)
-не та гимназијалка која не беше
напунила ни седамнаесту.

Прекрасна, црвена и кршна, брда изнад Прибоја,
беху као на длану - одозго са Бање
Видим једног песника из Сарајева
како нас - крадомице - погледом прати ,
док се издвајамо и ја се дуго колебам

док не загрлим и пољубим то девојче,
не зато што то толико желим,
већ зато што госпођица дрхтећи испичекује
свој први пољубац ...

5

Чему, заиста, све ово?
Куда сам кренуо? Путовање
уверава ме да сам као сунђер
који даљину упија све мање

Одмицали смо, ипак, све даље
Завесе модроплаве као љубичице
висиле су с неба. А на завесама -
мотив из детињства - звездице

Можда то беше усред неког села
(вероватно из Раброва, не тако далеко).
Препречиле су пут прилике у кожусима.
- Чекамо да прође свадба (рече неко)...

6

Бела је хартија,
а црна оловка,
волео бих -
али кога?

Не гази воду
која је мутна,
не чекај драгу
која лута.

Нећеш наћи ни у жбуњу,
оно што тражиш, ни у честару.
Ма и разгнуо брдо пепела,
руке, огрејати, нећеш на запретаном жару...

8

(Сећајући се првих дана августа
1973. године у Бадовинцима на Дрини)

Ја сам писао писма на обалама Дрине оној у Београду, Дринки, што је летела
високо и имала друге планове,
и много је било ближе истини оно што сам помишљао гледајући низ Дрину у

сутон од оног што сам писао,
узалауд ишчекујући одговор.

Лето је имало друге намере, нарочито током поподнева на пространим
спрудовима, или на плажама, с ову страну Дрине, или на оној другој према
Бијељини
(Ритови са локвањима, и гимназијалке из Шапца)...

Лежали смо на топлом светлуцавом песку
ситнијем од брашна, као рибе које су ту долетеле
и покушавале поново да полете, праћакајући се
Њу је спутовало неискуство,стид .

Она се чак не изви, не рече "Не",када је после предугог ћутања загрлих
дрхтаву и топлу. Гледала ме је погледом крушних
кестењавих очију.

Отпутовах следећег дана
и никада је више не видех .

И сад ме гледају крупне кестењаве очи
девојке из Мачве - дубоким и невиним погледом, дубином бара у ритовима
преко Дрине, сјајем звезда у ноћи августа,
сјајем топола на високим обалама,
звонкошћу галопа белог коња,
пурпуром заласка изнад топољака,
прашином потеских путева, оних према Колеби у Брестинама, јатима барских
птица, слашћу распуклих диња, срца бостана. Тамним сјајем ђермова,
седефном позадином амбиција ...

9

(Опронтај са Краковом)
(После четири године)

Драга Ана
(из Паулинске улије испод Вавела!)
Драга Јадвига!
Драге магле изнад Висле
Очи чорније, очи чорније
Драге непрегледне четинарске пољске шуме,
да ли ћу вас видети још једном?

Драга поподнева близу Капеланке,
мелодија која си се упијала у мене, као призори

руских екскурзија на Вавелу,
Очи чорније, очи чорније!
Драги голубе, који си улетео у
Галерију Дама с хермеином .
Слатки колачи са укусом шумских јагода.
Плавуше из диско-клуба Гуштер.
Вечери у ресторанима под дрвећем
на периферији Кракова. Пијанства
и све остало што треба прећутати.

Како се не бих сећао оног јутра
када смо отпутовали из Кракова у Праг!
Поноћног експреса, поноћног Прага,
Влтаве и оне синагоге у којој чувају
земне остатке Франца Кафке.

Рилке нас је водио у петњу преко
Карловог моста према гробљу.
И дух Милоша Црњанског.
Имао сам белу рубашку
коју ми је извезла моја мајка,
и истрчавао сам из воза на успутним
непознатим железничким постајама,
због литра воде, ризикујући да воз оде..

Није то био обичан воз .
И није то било путовање као нека друга.

То се видело на сваком кораку, свакога дана.
Сваке ноћи.
У Кракову , у неком од осамдесет манастира,
у Гдањску,
на трговима Прага, или у Будимпешти.
Пратили су нас ноћу обилни пљускови, муње су нам показивале сабласну
лепоту, грозница, Висла и Влтава,
речи су одјекивале , као звонки смех, речи : парамецијум.Формалдехид.
Коперник. Сукењије Леонардо.
Будимпешта, Мађарска крајем јула -
заиста, ми нисмо путовали возом,
већ огромним замасима крила,
која су нам израсла
средином тога лета, из лопатица и из срца...

(Двојство. Фриволност)

Живот је одувек био изнад литературе,
изнад сваке форме, романа, песме Амбиција. Умишљености. Преливао се преко
међа. Неки средовечни сељак плакао је неутешно за управо преминулим ојем
који је дуго боловао. Плакао је ослонивши главу
о зид и нико не приђе да га утеши.

(Круг у Вишеградској бење пун оних
које су ту довели схватљиви обзири.)

Вратио сам се у своју самачку собицу
и узалудно покушавао да заспим.

Дошла је моја девојка и одмах
почела да ме кључа маковњачама и воћем .

Љубила ме је, скидајући хаљину, мили, мили! Она риђокоса (с којом сам
допутовао из Хомоља, пре подне, двадесетдвогодишња и - већ, разведена) ,
радо је са мном пошла са аутобуске станице у ресторан "Балкан",а после и у
моју собицу, али чим сам окренуо кључ у брави и дивље је загрлио, она се
опирала : "Имам мужа! Нећу, нећу, нећу!" све док јој, скоро рвећи се са њом, не
повукох летњу хаљину изнад колена и не увалих јој се међу бутине, и тада се
отимала и ја згађено одустах и понудих је цигаретом. Не освајају се жене, у
име краља и отаџбине, на јуриш! Пушила је нервозно и причала о свом мужу
и Црној Гори, о свом болесном оцу, и ја сам слушао желећи да престане
коначно и да оде, да је испратим до круга болница у Вишеградској, и она се
сетила зашто је допутовала у Београд, устала је и дотеривала се. На столу је
било огледалце и она се нагнула да би се видеа . Једном руком се
карминисала, другом је дотеривала погужвану хаљину. Устао сам и ја, да
дотерам фризуру, пришао јој тако нагнутој да се огледам у њеном огледалцу. И
она ме је оном руком којом је хаљину дотеривала нежно ухватила за... Загрлио
сам је с леђа, и она је полегла грудима по столу...

Моја девојка ме опкорачила једном својом ногом гушећи ме својим дугим
пољупцима - Мили, мили - ја сам - већ сасвим набрекао - мислио како је она
Риђокоса, не скинувши хаљину, чак ни гаћице сасвим, вртела, стезала ме својим
прстеновима, усисавала јечала.

Љубав убија навика.

II

(Фрагмент једне новеле)

Када бих остала сама, а тога лета то бење

скоро свакодневно, пошто ме моји нису водили да им помажем на салашу, морала сам да учим и припремам предмете из којих сам пала, онда сам се у паузама за одмор пењала на таван пун сена мирисног, јер сам ту могла да се пренустим без страха нечему што беше јаче, него у прабаби и баби, мајци - која је ноћу, мислећи да ја спавам, одлазила кроз прозор сезонским радницима који су спавали доле, у штали .

Једног поподнева, док сам лежала у сену горе,
док су голубови гукали и лепршали,
уочила сам светли стуб прашине,
и онда се уз мердевине попео , незван,
мој рођак, не баш тако близак, мислим,
широк у плећима, дебеловрат.
Као да је то нешто сасвим уобичајено,
легао је крај мене док сам ја гледала светле
рејке између црепова и смећећи се неким чудним
погледом покушавао је да исприча нешто
што би ме засмејало. Не сећам се како ме је
први пут додирнуо, како је почело, ја сам се
реда ради задихано опирала, а он ми је чврсто држао
обе руке изнад главе
Говорила сам : Нећу, нећу!

После сам се прала над неким коритом усред
винограда у коме су хватали кишницу
и једино о чему сам мислила док сам
закрвављену воду просинала беше
то да нико није видео, осим голубова и Бога,
како сам потонула у малаксалост сласти
и безумље родоскрвнућа...

Те године сам била седми разред основне школе

Муж ме, шест година касније, када сам се удала,
ништа није питао .

Тек друге године брака, када је повалио неку клинку
на службеном путовању,
чим је допутовао, једне ноћи, упитао ме је: "Ко те је?"
Зар сам могла да му нешто друго кажем до : "Ти!"

"Сутра се лепо спреми, отпутуј својима,
и немој више да се враћаш!"

Развели смо се после неколико месеци.
Били смо глуми.
Био је глум.

12

Чекати, чекати, чекати некога?
Чекати, чекати, чекати неодређено нешто?

Кувати, кувати, кувати
док се не раскува
крваво месингте епохе,
полет, трије и кучине,
лева рука која не зна шта ради десна,
десна рука која не зна шта ради лева,
узвишене намере и ништавност величина
које су само овде величине

Кувати двадесет година!
Јер онда ће бити скувано,
месо и кости, узроци и последице,
и све оно лоше проживљено...

13

Да , крај стазе бетонске цветао је мак,
плав. Као прозори Мале магазе
Мирисао је опојније од коноње
Плаве очи нико није имао
у основној школи. Ни у гимназији.

Лето на измаку беше,
ограда од цигле одвајала је банту
од света, као предрасуде
ту лепу и даљу рођаку од мене

Искупење је цурело, као ракија
из казана , док смо одлазили кроз
ноћ и кукурузе да дремамо
на сноповима од коноње ...

(Марта месеца 1978. Београд)

МРТВИ ДОМ

(Завичајне приче -

Увод у породичну митологију)

1

(Звоно)

То звоно је изливено у Чешкој
и коштало је много.

Кад га поставимо на врх нове Звонаре
коју о свом руву и круву сазидах
за своју душу,
и кад зазвони,
одјекнуће надалеко,
и ја ћу, чини ми се, да га чујем под земљом,
као што ће га чути у далеким околним селима.

Ено, онамо јужно од звонаре биће мој гроб!

2

(Неочекивана смрт)

Само пре две недеље седели смо испред
беле црквице на брегу крај Звонаре
и разговарали. Причао ми је о својим плановима
и показао ми место где жели да почива.

Рекох у шали да ће поживети
и напунити стоту,
а бодри старац се тужно осмехну
и поче да прича о оној која је даривала
звоно цркви.

Сазнао сам касније
да је умро,
телефонирали су ми земљаци , кажу :
"Умро најлепшом смрћу
на својој старој пријатељици",
али, зар то није порнографија:
кикот и смрт? Грешница која се
покајала и бодри богослов -
то је тајна о којој треба ћутати .

3

(Смрт Прегледача бобичавих свиња)

Оно што ће ми читавог детињства други препричавати,

један човек је видео својим очима .
Чуо сам његово сведочење,
после свих других прича о томе
Тај осамдесетогодишњи старац, кафеџија
одлично је познавао покојника
и није скривао према њему своје дубоко поштовање
Јер, Бог је Прегледачу бобичавих свиња
даривао све: висок раст, лепоту, речитост,
умеће живљења, богатство , храброст и лену жену.Брзе коње
Описивао је са мало речи.
Он је повео коње од места несреће, од баре
до улаза у село настрадалог Прегледача...

4

(Астматична жена Прегледача
бобичавих свиња)

Она је преузела коње од момка очевидца,
лелечући.
Тај лелек (28. октобра 1914. године, датум преписах са надгробног
споменика на гробљу у Поточићу),
као и све оно што се морало надовезивати
на њега, и на друге лелеке, следећих дана,
година и деценија, није се слегао
као прашина, или труло лишће
на дну бара. Усекао се у сећање,
у боре на лицу.

Лелек се утопио, као и Краљевина Србија,парни млин крај Мезулане, сенска
воденица, тапије, шприцеви, фотографије,
наметштај, заставе и копча застава,стара пријатељства у, нема сумње,претерани
понос потомака. Као што ће завршити у миту - кућа, имање, и ствари које ће
надживети Прегледача бобичавих свиња и његову лену астматичну жену.

5

Михаил Еминеску (1850 -1899) написао је: Штета је што су се науке о
призивању духова као и астрологија изгубиле Овај свет је, највероватније,
само сан наше душе. Прошлост је прошлост - то јест само срча разбијене велике
стаклене бачве..

Предвечерје је, зриваји зриву
на исти начин као пре двадесет и пет,
или као пре двеста педесет година
када је у селу било само седам кућа.

Природа, којој још нико није
увребао раст враћа све ствари на своја места.

У почетку је крај, у крају је почетак
свега - места, фамилија и извора.

Прошлост, садашњост и будућност
повезане су - да се послужимо појмом
из физике - спојеним судовима,
и оно што се прелива из времена прошлог
у време садашње, и оно што се прелива
из времена садашњег у време будуће,
и оно што се прелива из времена будућег
у време прошло, јесте неуништива енергија, која одржава нивое, а коју неки
зову и друкчијим именом : Вечност...

6

Породична дегенерација
(прљавиштина, привиђења и море)
у извесној је сразмери са растом,
и може се поредити са растом храста
и његовим природним сушењем,
али овде се ради о нечему другом,
можда би се могло рећи о правом
проклетству, које је веће него што се
чини - која ли је његова права величина?

Ружичњак простран испред куће,
некада негован, обрастао је травуљином.
Процветала је црна ружа
крај самог прага куће,
испод кога је измилела кућна змија,
успузала се уз бодљикаво стабаоце
и није слатки ружин сок.

Дуго, притајеног даха,
неко посматра необичан призор.

Све чешће може да се изгуби
у неизмерности времена и простора, своје душе до оног степена њене
еманације
која се зове Династија Светог Аранђела
или Династија Светог Лазара.

Надам се да ћу испунити своју дужност и да ћу из запретаног жара сачувати довољно угљевља, распирити их и тако помоћи да се запале многе друге ватре. Није то онај жар који је грејао Јелену Бонер. Није то само тај жар. Истина, Бог и љубав.

Надам се да ћу написати све своје књиге

Да ћу имати своју кућу, стварну.

Волео бих да својим очима видим Русију.
Сједињене Америчке Државе. Енглеску.
Француску. Шпанију. Италију. Португал.
Волео бих да пловим на бродовима којима лове китове.

Био бих захвалан Богу или Случају Комедијанту, ако бих могао да пловим Амазоном, или да се успнем на Анде.

Волео бих да слушам уживо, а не преко радија (као у детињству) флауте са Вулканских острва и да својим ногама крчим пут кроз прашуме Суматре.

Кад будем написао своје битне књиге,
неке ће кренути у свет и стићи ће пре мене
у земље о којима сам сањао и можда ће
непознатим читаоцима далеких поднебља
приуштити радост или зебњу, или ужитак
какав су мени пружали текстови настајали
ко зна где и када и које сам ја увек ушљао...

Ма колико различит, свет је једно.

Бог и Дух су спона са световима
и са оним што није ушло у књиге..

Оно што не успевам да изразим,
оно што одлажем за ко зна када,
ипшчкивање да зазвони телефон
и истовремено молба судбини -
али зар се судбина може молити? -
да то не буде познати глас,
да то не буде поглед који ме свуда прати.

ВАЖНЕ ВЕСТИ

Кад Месеј уђе у сенку Земље, послушнуј кокошке , посматрај петлове, јер имају
јачи инстинкт од тебе, човече

Кад једну земљу или област захвате поплаве, или почну да је тресу
земљотреси,
то није случајно. Бог има савршене полуге на располагању.

У провалије дупе стропоштава се занос и гордост, полет, одлуке

Апокалипсу нашег времена најављују мали знаци. Зашто бисмо им
гледали кроз прсте?

Ова земља може бити монархија,
јер је то одувек била,
и може бити република, јер има их који верују да је и република добра.

Сви треба да буду ограничени
(и краљ, и председник и парламент,
влада и партије), осим воље народа.

Јер кад је воља народа суверена,
онда је све друго мање важно...

ВУЧИЦА

Вучица се окотила
у планинама врлетним.

Њен окот , у мрачној јами,
био је сигуран и на своје
неко време

Онда дођоше ловци
и звезде
Свака је шума
и свака вукојевина
добила своју звездицу.

Окот вучице
ловци , по ноћи,
док је у лову
далеко била,
однеће без трага.

Набригало је млеко,
вучицу сврбе натекле
сисе Вучица арлауче,
гора подрхтава,
лишће букава сузи.

Паук се смиловао
и шумске змије,
они исисавају вучије
млеко из набреклих сиса.

Паук је постао напредан
и алавији од змија:
он фини чинку тка.
Вукојебине је обукао
у своју чинку, шуме и пропланке,
ћувике, шумске потоке,
бачије и јаворов забран,
липе, путеве, потесе,
папрат и фазане, печурке, кушину,
и зечеве, дивље свиње,
пуже, јеже, јата врана,
лисице и саму вучицу.

Вучица доји
градове и време,
мртве краљеве,
страх и наду,
међе и калабук
страшном осветом ...
ВУЧИЈА БОЛЕСТ

Једна ученица, кажу, болује
од вучије болести.

Њено лице отиче,
изобличује се
Добија све више
изглед праве вучице

Болест је непозната.
Нема лека, кажу.

Шта је узрок?

КРАЉЕВСКЕ ИНСИГНИЈЕ

БРУНО БАРИЛИ (Фано, 1880 - Рим, 1952)

Живот Рихарда Вагнера (1813-1883) личи на роман пуστοлова.

Он је видео све пауке свога века и доба.

Сањао је о уметничком

делу будућности и веровао је да ће ново

музичко-сценско дело бити засновано

на синтези и јединству музике, поезије, драме, сликарства и игре

Имао је и ваљан узор : античку драму.

Саградио је музичку дворану , у којој ће се једном годишње, изводити његова дела, у градићу Бајројту.

Ту ће ,у Бајројту, коју годину доцније,

један млад Италијан слуђен од музике, литературе и сликарства, разбарушен и страствен, упознати лепу Српкињу из домаћинске куће из Пожаревца (у чијим је венама струјала крв Карађорђевића)

и говорити јој :

Наша ће љубав трајати и после смрти,

што се показало као истина, кад се има у виду судбина љубави. Њен бескрај и бесмртност.

"Дрвеће огледа своју крхку крошњу у води,

обојеној црвенилом предвечерја, кокоши спавају по дрвећу,

снопови кукуруза и гомиле пећерне репе,

путеви који нестају да би се поново појавили у даљини,

куће које блеште у сјају умирућег дана",

писао је Бруно Барили извештаје о својој тазбини и Србији, и српским ратовима,

гледао је куће са којих се цеди кинпа

и планине које сјаје попут дијаманата,

и био веран машини која крши свако правило,

крећући се према немогућем,

и великим статуама српске расе, које изгледа да су створене

да би улепшале лукове брујећих мостова...

"Не могу да схватим шта би друго могла бити

поезија него огледање оног основног револта

појединца против апсурдних закона усред којих се он налази, не својом кривицом - бачен".

Пре него што ће букнути рат и опљачкати свет,

одузевши му лепоту, родила се , у Пожаревцу,
Милена. Да ништа друго Бруно Барили није "написао",вредело би га
запамтити због тога.

Коњи, које је Милена толико волела,
дошли су јој, у најбољим годинама, главе
Роберт Томас Гослен урну са Милениним пепелом донео је у Рим и предао је
Оцу, који је пепео положио на гробље Тестаџио.
У дому за старе и изнемогле,
усамљен, Бруно је преминуо у седамдесетој.

Његова жена Даница живи у Пожаревцу,
а онда одлази у постојбину свога покојног мужа, у Парму, где и умире 12.
новембра 1965. године

Тог лета полагао сам пријемни испит
у пожаревачкој гимназији и пролазио
крај куће Данице Павловић -Барили.
Могу тога да се сетим, као и одласка у болницу
Ш "Ошита болница
Др Воја Дулић
Бр. 8292 ОРА одељење
23. ИЦ 1965. године
Пожаревац

ОТПУСНА ЛИСТА

Презиме Лукић име оца Михаило
име Мирослав рођен 1950 ,
из Мишљеновија , улица и број -
лечен у овој болници од 1. - 23. ИЦ 1965. год." Ћ
(Променили су ми лични опис.Ње и Душу.
Монументалну једноставност дупе, духовне, претеране, апсурдне) .Могу да се
сетим, после толико година, вишњика, или стабла бресака (иза Болнице) , са
којих поветарац откида лишће, ускрсавају као већ сасвим седа коса Данице
Павловић - Барили, коју сам видео као ученик основне школе, када су нас
водили
у Галерију. Стигао сам у гимназију недовољно опорављен са неколико недеља
закашњења и маском на лицу, са неправдом судбине, и конкретним знањем
о ружном и лепом.

Даница Павловић-Барили је, у исто време, у Парми,сусрела Вечност.

Заиста, љубав Барилијевих траје и после смрти,
као и уметност Милене Павловић.

Наши зетови, странци, видели су Србију
очима заљубљених мужева. (Службени улаз српског краља у Скопље, 3.
новембра 1912: "Јуче у 15 сати краљевски воз у којем је путовао краљ Петар
према старој престоници Србије, стигао је на станицу Скопље, следећи линију
Врање-Ристовац-Куманово-Скопје.. Може се рећи да је на станицу дошао цео
град да поздрави свог владара. Небо је било облачно, али баш у тренутку
доласка краљевског воза облаци се разгрнуше и прекарсно јесење сунце
осветли град, села и околне планине.."

Ла Трибуна, 5. II. 1912.) Историја стварана
на планинама поцрканим дијамантима
који блеште, затворена је, за потомке,
као арнаутски дућани у њиховим четвртима.

"Срби су одиграли утакмицу живота и смрти, против (...) Ислама и славно су га
победили... приморали су на бег вековну турску умишљеност и подругљиви
чопор банкара који седе на њиховим златним врећама ; сада Срби желе да живе
пуним животом, желе да се појаве на мору, да удину слободу коју су стекли
крвљу њихови сродници..."

Непоткупљиви сведок је видео гробље храбрих прикривених меморија :"
Хиљаде година културе и хуманости дели нас од Срба који су остали исти
какви су били у време Млетачке републике. Заклети непријатељи Турака,
непоколебљиви бедем
против њих, спасили су хришћанство на копну, док га је Венеција спасила на
мору..."

Могу да се сетим славе и величине,
и раздобља које је Домаћи наук
исисао, и умотао у ројте густе научине
као гомилу мува...

ДУГЕ ЊИВЕ

1

Дуге су њиве, наслеђене или створене
Дуже од златне нити (детињства).

Али већ дуго, предуго запарложене
Мравињака је све више
и они су постали чувари Дугих њива.

Све ређе вране, јата пољских врабаца,
облаци и магла.

То имање чека неког другог газду.
Он ће доћи. Заораће дубље

И Дуге њиве ће узвратити
обилнијим плодовима но икад.

Дуге њиве, у живописним потесима
Вечности и Светог Духа.

Ратар не напушта своје њиве
до последњег даха. Он оре, у време орања.
Он сеје, у време сејања.
Он копа, у време копања.
Он жање, у време жетве

А барабе све раде наопако
и у погрешно време

Они жању грех и пустош.

Дуге њиве су зинуле;
земља подрхтава од пустињске жеге
Дуге њиве су се ужелеле семена
и пљуска.

Свој на своје, на Дугим њивама,
у дубравама, или на граници атара,
окани се празних речи,
празних људи, гатања гатара...

(24. август 1996.Београд.Око 20:20 ч.)

2

Дуге њиве, на раскршћу путева,
хоризонт: брегови, и иза њих брегови,
и иза њих други степенасто расту према
небу дрхтавим салвама јаре

Могу замислити : изостанак из школе,
оца како плужи, масне црне бразде,
пресечене глисте и изорана
растурена гнездашца пољских мишева,
мајку како сеје семе кукуруза, пасуља,
бундева,сунцокрета, сијерка и петом

запретава. Краве у јарму како тешко дишу
и балаву паучину која се џеди из њихових
ноздрва и светли на сунцу, али : то није оно.

3

То су , ипак, били волови, рујави, крвавооки и белеле су се међе (процветала
трњина!)

У шумарку, на крају Дугих њива,
усред траве сиве као крзно дивљих зечева -
извор : уста старија древног обрасла густом
брадом. Испране плаве очи.
Не као процветале љубичице -
небески циц. Кошутловац .(Костин Брег.)
Коса раван - степениште , низ које смо
силазили у једру дивљину планине,
или се пели на видиковац
са кога је поглед могао да крене
на све четири стране света...

4

Око Дугих њива Отац је заорао
бескрајну бразду, из које ниче самоникла лоза.

То је било орање

Језиком.

Раоницима светлости.

Дубоко орање живе прошлости. Срамоте.

Чежње.Бразда је заоравала претходну.

Столетни усамљени храст.

Салаше. Теризанске куће.

Орахе.Труле црне патрљке стабала сунђокрета.

Пречије према небу.

То је било орање осмеха председника,

генерала и генералног секретара,

четвртог и петог стушца насловне стране

То је било орање најдубљег ћутања

и најмрачнијег расположења.

Заоравање најдубљих успомена,

написаног и ненаписаног,

и грозних помисли,

што као пена плове одмах након
буђења на мутним таласима снова
и поводња...

(30. јул 1995. - 15. јануар 1996. Београд)

5

То је било некакво Тројство :
Отац, Мајка и Син,
Њива, Плуг и Семе

Дух је - трептао далеко,
као равница у даљини,
или ланац брегова на северу.

Дух се рађао иза брегова,
иза видокруга, где излази Сунце

Дух је дозивао и дозвољавао -
брата. И неко друго време
Другачије прилике

ОТПАД

1

Бордех, рушевине, отпад и нагони су комплементарни. Неизреживо је све оно
што лежи на великом отпаду. Нашао сам усред ђубришта испод покривача и
перике што су воњале : бисер непроцењиве вредности и шкољку из које је
извађен, и мрачну дубину тропског мора ,и глас незајажљиве морске сирене :
"Неко ме је данас пожелео, остао је само због мене у овом граду..."

Свеже воће и поврће на зеленој пијаци
набрекло је као полни органи .
И оно што је ноћу најстарији занат
на свету резбарио иза копрена.
Саблазни има у изобиљу.
Али ја сам их оставио иза себе
И све што сам понео са собом беше
непроцењив бисер, шкољка из које је извађен, дубина тропског мора,
чудовишна бића, наслућивања и немани,
срушени стубови и тврђаве истине,
и један чланак о Борхесу и његовој удовици, и уверење да могу, могу померити
нешто из мора заборавља...

2

Отац је имао четрдесет када сам ја пошао у први разред гимназије
Превалио је педесету када сам окончао студије, и чинио ми се тако млад.

Поживи ли још двадесет, дај Боже,
доживеће најдубљу старост у фамилији.
Још увек има снагу да оспорава,
да противуречи

Судбина се не може изменити.
Ни годишња доба зауставити.

Туробна јесен је најприближнија
опису старења. Свака кућа има оставу,
свој депозит драгулија.

ИНФЕРНАЛНО ИСТРАЖИВАЊЕ

"Где сада да играмо? нигде ;
не треба уопште да играмо ",
пише Пол Луј Курије у Петицији у име сељака којима је забрањено да играју
(1822) , позива се на основне законе правде, здравог разума и традиције:
"Азејски празници су били нарочито чувени у свим нашим селима, и позивали
су на такмичење сеоски свет из свих околних општина. Одиста, откако су у
овом крају момци научили девојке да играју, то јест , од оног времена када
почесмо да постајемо своје газде - сељаци са обала Шера, азејски трг је увек
био наше омиљено састајалиште за игре и послове. Тамо смо играли као што
су то некада чинили наши очеви и мајке, а не памтимо да се ико пожалио на
нас или да се неко тамо обрнуо. Пошто нисмо направили ниједан изгред,
готово нисмо могли да замислимо, у свом великом поштењу, да нам неко може
одузети ово древно право, законито, стечено и посвећено дугогодишњим
коришћењем, засновано на основним законима правде и здравог разума ; јер,
ваљда имамо право да играмо код своје куће ; а где да се народ понаша као код
своје куће, ако неће на јавном тргу?"

ЗАВЕТИНЕ су после Револуције (1945)
у пожаревачком крају спречаване од стране
нових власти у њиховом изворном облику,и временом су се сеоске славе свеле
на играње на игриштима, да би у неким селима, где су месни комунисти или
општинске власти биле ригидније, биле забрањене, или сведене на територију
порте,авлије и гостинске собе. Тако је тај празник временом постао туробан,
мртав:слава се одржавала, али малобројна и некако разбијена. Осим неких
суседних влашких села, где се играло изван села, на обалама река или крај
шумских потока, под тополама и на триви. Од тада опустеле наши сеоски

тргови...

Предмет Куријеве петиције је важнији него што изгледа, не само за сељаке и људе његовог времена, за Француску и Европу, већ и за Балкан " У Француској се намножило много више жандарма него виолиниста иако нам они нису толико потребни за игру. Желели бисмо да нас о сеоским празницима лишје свог присуства, а право речено, ми и не захтевамо да нас тако често обилазе : али власт се данас свагде налази и њена свеprisутност иде тако далеко да не начинимо ниједан корак на нашим игранкама, а да о њему председник општине не жели да буде обавештен како би затим поднео извештај министру". Јер на Балкану је , у другој половини XX века, све то било много горе и драстичније, него у Француској у своје време

Данас је уторак, 22. јули 1997. године, и видео сам, долазећи на посао, очајање и просјаке (Све је више просјака , и прошња је дивно узнатредовала, и изгледа да смо домапили онај степен беде који је испуњење неког проклетства.) Пре непуну годину дана (у петак, 23. августа 1996. године) записао сам нешто о почетку Краја (када ми се чинило да сам све ближе остварењу идеје о оснивању Академије Алхемије) :
ТО су биле њихове године,
године опсенара и голубова превртача,
узиђивања гробних плоча тзв. непријатеља у тротоар, године илузија, путовања мрчним и ретким возовима, стихије, студени и страха.

Из провинција стигле су хорде неких других лија. Млади и паметни ухватили су последње возове , бродове и авионе и отишли далеко. Било је оних који су знали
исход свега унапред, наивни су се надали некаквом чуду , али није се догодило ништа вредно спомена. Догодиле су се њихове године, које ће појести наше године

Савесни, сада наглас говоре, поново упозоравају и понављају
шта се догодило и колико нас коштају и
колико ће нас тек коштати њихове године У ствари гурнули су народ
на жилет и народ је сам себи пустио крв.

Све је више просјака и људи у годинама који се одлучују на самоубиство. Оно што је требало да се догоди - није се догодило. Људи и у аутобусима већ говоре са горчином о почетку краја...

Вране и голубови гриваши сишли су у градове, то може бити злокобан знак.
Из канализације излазе угојени пацови.
10 % становништва купа се у меду.
У провинцијама, селима и варошицама, има још увек помада из резерви и неког

другог времена, много шта је премазано помадом, пудером и прашином и изгледа другачије. Тамо се може узети јефтино у закуп земљиште, или кушити багателно пошто је већина сељачких газдинстава пропала и изумрла.

То су биле њихове године, а не краљеве.
Све су преотели и узели под своје. Све најважније. То су биле године аутизма, свуда су постављали само своје проверене људе, а на положаје своју децу. Тако су, усред Европе стварали индијски модел, затварајући се у себе. И нема сумње да ће доћи до дегенерације те касте, изумирања, само што ће то ићи много спорије него што се надамо, и, мерено дужином једног обичног века, догодиће се - прекасно!

*

Народ више није врховни судија када је реч о пристојности и часности.

Некада су преки суд и прогонство били уобичајена награда људима који су се једини усуђивали да искажу оно што свако мисли.
Данас најбољи писци, и академици, причају и пишу о небитном ,хроникама ...У крчмама нема посетилаца, као раније, али и даље је то новобалкански храм у коме нафракане девојчуре помажу платишама да забораве, најчешће истину.
("Свакодневно се врпе покољи који не заостају за Цезаревим ; али свет слабо ужива у њима, док обожава дела далеко испод Рафаелових")

1

Све је опрано. Тањир, лонци. Крвав чаршав. Душа. Али, зар и даље, опет и опет, не навире мутни талог из ње?

Чудовишта чудовишних неживљености?

Домаћи наук и даље плете своју мрежу!

Грех, ужас и страва,
испуниле су овај буџак!

О, колико пајалица треба!

Све је опрано, али као да из ничега, чини се, из саме чистоте, избијају као пеге,

страшне мрље..

2

Кад неком пријатељи заврше као патуљци,
нека свој развој, величину , раст
чува и подноси као Запис (храст) .

Пуста је кућа,
тамо где су биле све наше наде,
ласте се гнезде већ годинама,
а потомци далеко одатле
купују јефтино помрчину
и продају је још - јефтиније

Говорим омет о заборављеним
трговцима светлости,
како би ме чуо макар онај занесењак
што тражи свога бога
на теренском возилу.

И он ће умрети, пре сусрета
са трговцима светлости ?

ТРГОВЦИ СВЕТЛОШЋУ

Јовану Пејчићу

Када су Николу Теслу , крајем прошлог века у Америци питали коме народу
припада, он је рекао Србима. И када су га затим питали ко су Срби, он им је
одговорио да је то један мали народ који тргује светлошћу. Почетком XX века
чекају га велике невоље и искушења, а крајем истог века скоро истребљење..

Тога се присетио један од трговаца светлошћу, 13. јуна 1997. године у
Одељењу Периодике Библиотеке града Београда.

И онда је испричао истиниту причу о осамдесетогодишњој оглувелој и
полупарализованој баби, смештеној у провинцијској болници , која је поручила
своме сину: - Води ме одавде кући да умрем!

Одвео ју је син кући, и догодило се чудо : почела јој се враћати снага, слух . Откочила јој се десна страна тела. Живела је још три године..

Касније, на селу, кад се вратила из болнице , и када је унук са њом разговарао и покушавао да сазна, где је била онда, док је била у коми, она је могла само да се сети светлости, неке светлости...

ДУЋАН СВЕЛОСТИ

Кад трговац светлошћу пожели да сазида
свој дућан, нека се не залеће и нека
добро срачуна и поразмисли где
ће узети у закуп земљиште, какав и колики
дом лековити жели да сазида и
има ли довољно злата и снаге
да читаво здање доведе до краја.

Јер, умор сагорева, као накнадна сазнања.

Може ли нека лоша ствар - беда и ропство,
пустош и грех - научити некога нечему?
То треба скресати у брк свим оним Србима
који нису умели да тргују светлошћу.

И свим стварима које су дошле у погрешно време Где нема вере у моћ
Светлости, нема ни вечне размене

Ако ми вера у Светлост буде помогла,
градићу тамо где је студенац већ отворен
на бреговима изнад Дунава

(Оно што смо заборавили,
најбоље је, и најдубље,
ризница, роба непропаљива,
бесмртни капитал .)

Прво треба градити
и саградити у Духу Божјем
кућу за сва времена.

Да би се она права - Дућан светлости -
саградила на месту изабраном,

заборављеном од људи и разбојника,
не и од ружа, везиља и русаља...

ТЕРАЗИЈЕ (мерила)

"Да ли ће, тата, 3996. године,
кад ми будемо мртви већ две хиљаде година, опет ићи возови, као данас?"

Нису ми падала на памет таква
или слична питања када сам био
ученик четвртог разреда основне школе,
а ни нешто касније Или се варам?
Или сам заборавио?

Одговорио сам млађем сину шалом,
а он је наставио да лежи у свом кревету.

Душа, која никада не умире, не боји се
смрти. За дечака и човека који је почео
да стари смрт је велика загонетка .

Сада су химере обукле друго рухо.

Може ли то рећи човек :
Не бојим се смрти ?

Орфеј силази у Хадово царство,
према Овидију, да изведе Еуридику
на светлост дана, и моли :

"... О , божанства Подземног света,
у који ћемо сви смртници доћи...
Због жене дошао сам овде
Њу нагажена уједе змија
и одузе јој живот у цвету младости.
Желео сам да преболим тај губитак
и заиста то сам покушао,
али је љубав била јача...
Ја вас заклинѐм овим местима пуним страха, овим огромним хаосом и
тишином пуног краљевства, оживите пре времена умрлу Еуридику..

Док је он говорио тако

и уз речи ударао у жице,
плакале су бескрвне дупе! "

Лажна мерила мрска су и Господу!
ФАТАМОРГАНЕ , 1
(Породична митологија)

Било је кокошака, које су пропевале
и мишева који су се удавили у сурутки.
И попова који су многу поган
својим језиком полизали.
И пчеха у шупљим стаблима.
И дрвета незакрштених.
И метиља.
И гроница у свиња.
И лопужа и јајара.
И пловака које лете по авлијама.
И свиња које неиздржљиво циче.
И оваца, којима пуштају крв из ушију.
И целих чаша које би преле у руци.
И бродова који се прозевљу на време

И дана када су воћке по други пут
у току године цветале..

И све је значило нешто друго
и упућивало на нешто сасвим одређено.

1

Свак се својим вратима затвара.

Знам која су то врата ,
затворио сам их : али коме?
То су врата која не може
отворити нико други!

Врата без браве
(Нико, осим мене, не зна
шта је иза ових врата.)

Ја сам своја затворио
и суочио се са кржљавим растињем
на заборављеном отпаду.

2

Већ од ноћас, од синоћ је то почело.
Нови избор. Од милион могућности
одлучити се само за једну и увести је у вечност. Свуда постоје паралеле,
радовао сам се проналазећи их, препознавајући.
Богочовек је мера свих бића и ствари.
Свака мајка рађа Божјег сина, и ниједна
није крива што већина заврши као идиот.
Што више прикривамо Бога у себи, све више шурујемо са расипањем енергије
На дрвету, које сам ја , на гранама
већ се злате чудесне јабуке
И беле се на месечини паунице
Моје се стабло неће осушити
и кад ме више овде не буде било,
и тајна о томе је у моме корењу,
којим је моја личност тајанствено повезана
са свим видљивим и невидљивим световима.
Мој живот у свим безбројним нијансама
својим, непрекидно је премивање
природног у натприродно
и натприродног у природно,
небеског у земаљско
и земаљског у небеско.

Колико је потребно небеског и природног
зрну пшенице да проклија, колико за рашћење и сазревање човека и рода
људског!...

3

Планови, планови, планови!
Уграђени су, као песак или креч,
као горуни или јабланови,
у Нову кућу, у Нови роман

Сећам се оне вечери
кад смо се враћали : спуштене раме,
варница захуктале локомотиве

Музике опроштаја, музике сетне.
Рже коњ беле сабласне гриве
обасјан сјајем анђела са лампом.

Бриде привиђења, као дланови
(живот распршен и бунован,

нису спутали погрешни планови).
Апсорбује их Нови роман..

(26. ЦИИ 1971. - 16. ЦИ 1996.)

ОПСЕНАРСКИ КУФЕР

1

Албум династије Карађорђевића,
бледа копија принца са бадњаком,
Друге из Хомоља,
Партнер филтер, слика Рајске свеће,
вести Радија Слободна Европа -
помисао на диктатора Чауњескуа,
напрсла бела шоља (Не узми ништа
туђе!) МАГНУМ ЦРИМЕН .
Нико не односи смеће. А грудва снега,
она грудва снега која је бачена, котрља се
и нико је више не може зауставити....

Знао сам да ће бити бачена, пре него
што је полетела...

2

(Нисам ни слутио да ће то учинити Бараба
и његови барабар!)

Грудва снега се котрља и увећава.
Затрпавајући прво села.
Затим се ваљала трговима градова.
Испод лавине су се чули крици.
И повремено експлозије

Све ће убрзо прекрити лавина невероватна.
А напролеће -
кад почне отапање, и поплава,
мутне воде ће носити обезглављене,
сломљено дрвеће, труле цокуле,
кости.

И ко ће се тад сећати,
оне грудве о којој сам ја говорио

још почетком јесени?

Нико тад није схватио моју метафору!

3

Размилеле су се змије по Србији,
усред зиме што је било равно чуду,
све је те змије излегла једна једина,
- Бела змија (чуваркућа) .

Знао сам за те змије
и никада ни једну не убих.

Они који нису знали, убили су
неколико, кућа и лоза ће им нестати.

Змије круже овом земљом, као баук.

Чуо сам Змијског цара пре само који час.

"Повући ћемо се у своје рупе
и испод кућних прагова,
као да нас никада и није било,
тек - када будемо биле сигурне
да је Кућа сигурна
и заштићена за будући век!"

(Недеља, 19. јануар 1997.)

УЧИТЕЉИ ПЕИЏАЊА

На крају једне књижевне вечери
у фоајеу Спортског центра у Пожаревцу, унео ми се у лице један грађанин
и тихо ме упитао : "Сећате ли се ви мене?"

Било је око 23 сата и нешто и већ су
гасили светла. Барем једно тридесетак секунди посматрао сам његово крупно
лице, јак нос, огрубео годинама .
И нисам могао да се сетим.

Био је то мој учитељ пеџања -
син мојих првих учитеља.

"Кад смо се последњи пут видели?"

Да, онда, давно... Мој заборав је
огроман трап. У београдском стану, сећајући се мога учитеља пеџања,
видим понека од оних места на којима
смо пејали, и не само то, већ и влажну земљу после кише, врбе - видим све
погледом шестогодишњака . И привиђа ми се још један од мојих учитеља
пеџања на златном Песку, старији са великим сламнатим сомбрером, како гази
средином реке, опрезно као чапља...

(Среда, 4. децембар 1996. Београд)

ФАТАМОРГАНЕ , 2

У пећини, нема ветра.
Ни студени.
Али прокапљује
Откида се, кап по кап.

Високо се уздигло блато,
талог.
Све присвојивши : благо и злато.
Ваздух и земљу.
Узевши, много душа, у залог.

Продрла је Јавна болест
на доњи и горњи хоризонт.
И ушла се свуда, као крпељ.

1

(Који час касније)

Фин неки мрак - траје већ предуго.
Чује се само један глас.
Киша пљушти упорно.
Кров прокишњава.
Откида се, кап по кап.

Усред мрака пензионери,
бивши људи, бабе и стрине,
не буље у кутију из које зрачи
јеца због Истине

Новембар нас је частио
сунчаним данима, бжковачама
и фатаморганама трулих пањева.

Напуштене салапе
на планинама сверисточне Србије
сад чувају невидљиви Кућни духови,
ћутљива и мудра шума ...

Метереологија је на страни врага.

МЕСЕЧИНА

1

Магла се спуштала на напуштене салапе
и бачије, на Успавану земљу, тргове,
долазила је уз Француску улицу као Дунав,
говорило се и звиждало и аплаudirало : Најстарије породице
одазвале су се из магле која је надлазила.
Многи људи, носили су у души
мрак и маглу и много неправде, они су
сањали о правди и слободи, кликали правди и слободи. (Никог од познатих,
осим неколико лица које сам некада сусретао у редакцијама књижевних
листова и часописа које је преплавио мрак. Страх је завезао многе мртвим
чворовима.)

Говорник који се позива на Клаузевица, имао је бољи пример : Егјена де ла

Боесиа , јер је он био ближи истини и природи нашег главног фатума, добровољног ропства. Ученици , деца, треба да пљуну у лице својим учитељима и наставницима, који им силом отимају шишгаљке , или им везују црвене мараме преко уста. Чуо сам директора школе који издаје наређење да се сваки ученик опомене да не звижди у просторијама школе. И видео сам професора француског у недоличном чину. Много је више лицемерја, страве и себичности. Сад је време да се види ко је ко, сад плачу или се радују, или говоре на сав глас да се тргови оре они који се не боје магле која надлази да сакрије шуму пендрека у надлазећем тесту ноћи ...

(Четвртак, 23. јануар 1997. Око 19 ч.)

2

Јесте огромна помрачина и та млада професорка енглеског што неке назва говнима беше, дакако у праву.

Чули су је ученици, чули студенти, чуо Орфеј што опчињава животиње и дрвеће, палије за бејзбол , Групулекс и лутке

Али, није их тешко протумачити.

Паћена је демаскирао Хелену Чаушеску, која је волела листање досијеа свог естаблишмента, наслађујући се нарочито преслушавањем касета прислушкихваних љубавника - боксовима пакла ...

Студенти су поднели кривичну пријаву против председника владе и министра унутрашњих послова...Акција студената КОРДОНОМ НА КОРДОН још траје

Прегучена су два човека. Један полицајац је добио нешто у главу. Полиција се повукла пре пет минута.

Јављају репортери у живом програму Радија 202. На В М А преминуо професор Никола Кољевић, који је себи пуцао у главу у свом паљанском кабинету.

На улицама Београда је ноћас више грађана него мрака.

Последња одбрана линије Силе није побеђена, ма шта мислили они који то највише желе..

Читам Паћену. Требало је да ту књигу прочитам много раније. Тада бих знао чега да се бојим.

Све су лажи пале. И све ће маске бити стргнуте. Паћена ме отрежњује. И мрак. И онај што дахће на другом крају телефонске линије, дахће ко звер, невидљив и заштићен у

свом мрачном склоништу...

(Субота, 25. јануар 1997. Око 22: 15 ч.)

3

А ко ће демаскирати све ово и све ове
што су огрезли у најдубљој помрачини?

Месечина. Месечина против кордона.
То је она месечина иза леђа бреза.
Она што обасјава
слепе улице дупе Али, све је мање
тих ћорсокака и привиђења у плавом . Месечина сија
као нови дан испред поворки, на лицима
оних који играју и певају,
испред те високе куле у Македонској.

Месечина сија, и лије се сјај
као необични ритам циганског плех -оркестра, будећи многе успаване
Ова месечина је роба трговаца светлости и они је дарују јер треба дати
последњу одбрану овог града. Од ње дрхте сви, и полијајци у цивилу. То је
увод
у ону пролећну месечину када цветају шљиве и трешње Она помаже да нас
боље виде пријатељи, родоначелник трговине светлости и оснивач овог града.

Она обасјава тргове српских градова - Ниша, Новог Сада, Сомбора, Лесковца,
Ужица, Врања, Чачка, Шапца, Краљева,
Смедеревске Паланке, Великог Градишта, Пирота, Мајданека, Бора, и села
Раброва,
слобода је растворена, у овој месечини, као со у мору..

(Недеља, 26 . јануар 1997. Око 21 ч.)

АКАДЕМИЈА АЛХЕМИЈЕ

То је био један од оних високих шубарастих брежуљака усред долине
окупане планинама, брежуљак са чије је једне стране текла речица (налик на
пирамиду, издалека), са каменитим врхом , створен за малу тврђаву - никад га
стварно нисам видео, ни на сликама ренесансних мајстора : испловио је из
неке дубоке чежње, као брод из магле и изложио се унутрашњем оку, гледа,
као хишнотисан, погледом змије : зелен, обрастао дивљим растињем, чије
лишће трепери на јари, као таласићи малог језера у подножју..
Франческо Петрарка је можда видео сличан брежуљак питајући се: Кад и како
стигох ту?

1

Чардак ни на небу ни на земљи могао бих саградити на том необичном брежуљку. Насликала га је (донекле) Милена Павловић Барили, али они таласи у подножју нису таласи Панонског мора и меланхолије, већ Четврте рајске реке.

Дивљина горских шума, кречњак и архитектура воде, миленијума и врхова планинских, видика од којих свака мисао заруди - све је то Дух Свети, или Љубав, остављао да ми нађемо, да вратимо на првобитно место, надрастајући оно до чега смо дошли и оно од чега смо далеко, сада, баш сада.

Франческо Петрарка питао се тужан да ли с оне стране можда у даљине неко уздах шаље - Да, шаљемо га ми под небом ведрине и крај поточића плаха, који се улива у једно мало језеро у подножју оног необичног брежуљка...

3

Варошице у које стиже само неколико режимских листова; празни перони станица; ровашене зграде предатне железнице

Шверцери. Дућани у које ретко ко залази између нових и рогобатних вишеспратница. Дух локалних ујдурми и чаме. Слепо прево државе и света, са ким човек и о чему ту да разговара?

Као хлеб који је обавила буђ и плесан, бајате варошице, све налик једна на другу.

Упркос прекрасним даровима издашне природе, ваздуха, богатог колорита околине, шири се нешто страшно, као епидемија свињске куге, свилица усред детелине

Све су се, годинама гомилане,
илузије распршиле,
ту где су утопија и лаж
главне послове свршиле

Пуста школска дворишта, пусте авлије,
то је једна од слика Екс Југославије

Од брзих пруга: локомотива и два вагона,
то је народу остало од сећања, и фараона.
Умрлица на сваком ћошку има уместо новина.

Зар ту Музеј Немогућег Ратара зидати?

Овде ни следећи век неће моћи
са атавизмима и ксенофобијом покидати
све нити. Овде је све заплетено у кучине
неразмрсиве

Овде се углавном чвршћим валутама диве
Долазак циркуса је најважнија вест.

Овде, богме, и од оно мало добрине, памети, слаба вајда :
царује порнографија, кич, примитивизам .

Паланка је коначно на своме,
на ономе што је кроз време била,
глува баба, баба Рога!

(Четвртак, 3. јул 1997. По повратку
из Кучева у Мишљеновац)

4

Другде (не овде, не овде!) треба купити
земљиште - на обалама потока који нестаје
у водама Четврте рајске реке,
повезане са морима и крајем света.

Јуче сам о том месту, опет, размишљао
и видео га.

Ноћас су мртви послали важну поруку
по човеку који никада није био поштар,
па ју је пренео окрњену.

Ни из чега створити нешто;
колико је породична митологија
поуздана као подршка?

Предео који лоше зрачи
и на коме за четврт миленијума
нико није подигао брвно
између светова,
ни пут којим може да прошета
Бесмртност, затвара се као прочитана књига.

Чека стрпљиво више од десет миленијума
одабрано место.

Малог човека. Мале ствари

понекад превагну:

5

Мироч, или Петровац на Млави,
Велико Градиште, Голубац,
ту негде на скелету великог сома
или моруне, где јата ластва слећу
на гране изнад воде, одјекује музика
и жубор матице која масне мрље света
усисава као рибе на површини труње

Ту негде, где се вечерава спрам месечине,
или фењера, и муња,
шетају по пљуску после спарине
која је потрајала вековима
шетачи чија памет има облик левка
и пију пљускове и блескове у ходу.

И како који застане, тако се и окамени.

Из њихових удова, којим у младости
обичан свет ствара потомство,
почне да куља бистра питка вода,
која има моћ чудотворну :
да без престанка бризга и натапа
мумије и кости, набрекле
вулве девица.

Окамењене статуе су Духови.

Из Духова може извирати само Свети Дух.

Безгрешно зачеће је било и биће!

Ма шта о томе неверујући
мислили и говорили!

7

(Мислећи на путовање Г -ђе Бубамаре)

Сад се тамо негде, далеко на путу,
одвија права јужњачка лакрдија!
Нагостили су је живи и мртви,
сазнаћемо њен исход кад буде било

касно, што није штета, напротив!
Зло је вечно и стално тражи вентил,
да кроз њега из срца покуља црнило...

8

Новај сам по себи -
прибавља поштовање равно слави,
која ипак нешто дуже траје
Вране у сутон слећу на високо дрвеће,
њихове су постеље близу: сигуран знак
да село одумире, и да је много шта
опет, као пре непуна три века.

Пси су свезани, лају на призоре
ноћи - на трећу димензију.

Где је била кафана и трап за чување ледених санги, сад је кућица у цвећу.
Градитеља и кафеџије нико се више не сећа. Они који су запамтили, поумирали
су..

Лају пси на месечину и сећање

9

Тај лавез, или шум ветра сличан говору
морских таласа у мраку ноћном,
акџенат су на дугој, предугој реченици ноћи, коју су издиктирали тама, стихија
и бесмисао који скрива своје право лице

Од огромне реченије остаје само тај акџенат, можда и понека реч у сновима
нејасним и тешким. (Уздаси откривају оно што душа скрива.)

Да сам сада негде другде, тамо, можда бих могао видети крај те предуге
реченије ноћи, слику и прилику Содоме и Гоморе

Онако је како слутим.

На сто је слетео ноћни
браонкасти лептир, да умре.

Умире у трзајима.
Још му дрхте влакнасте ножице

Не више
Живот је ближи смрти, него анђелима.

Ватра претвара баласт у елементе
Превише овде има флоре и зеленила.
Премало pepела.
Осим у овој кући.

То су године и прилике запалиле,
нестало је у пламену све чега се неко сећао, надао, што је сакупилао...

Једино се тако могло родити поново,
подмлађеније и лепше,
после пет стотина година...

10

Лавежи напредују, и флора напредује;
вишње и дудови миришу,
сенокоси и цветови липа.
Река је бистра, али на длачицама на руци
таложу се отпад насеља узводно.

Змија пробуђена људским гласовима
и цез музиком, склизну преко сенокоса у жбуње

Шуме су налик на квочке
Путници - на обарена јаја.
Нема људи.

Нема оних људи које смо запамтили.

Можда и постоје,
али су се повукли у хлад,
као пси испод копева...

11

То је слика истинског мрачног Лавиринга
са љубавним гнездом, у средишту, где црна учитељица набрекле вулве, мами
минотаура. То је оргија у коју се укључују сви који би да преотму суморан
простор,
собицу на крају степеништа
налик на затворску ћелију.

Ветру је додељена улога леза
огромних, невидљивих.

Није тешко одрепити снове
братовљеве, очеве, мајчине

Мртви навраћају у наш дом ноћу и
понекада су неизбежни .
То је љубав којој је у мрачној празнини досадно,
на куцка о чаше, о екран телевизора, о прозорско окно.

Може ли то чути и осетити онај
ко у себи не носи бесмртну душу?

Лепезе огромне као напетта једра
стварају вртлоге врелог ваздуха,
који ломата врхове јела.

Лепезе лепрпају и стварају вртлоге

Вртлог има облик левка,
левком дух силази
у лавиринт и снове..

12

Један круг се затвара,
један круг се отвара.

(Мртва врана покрај пута, у прањини.)

Илузија је неопходна и благотворна.
Као бистра, брза вода, у којој се види
сваки камен, и рибице. И белоушка,
што вијугајући мили према другој обали
и шибљу.

Та вода провидна, текућа, и сваки тај
камен у води пресвучен зеленом скрамом,
пут су којим путује летња светлост,
ту је рођена Вечност, ту одњихана -
свака илузија је ту сувишна и отровна...

13

Други круг се затвара,
трећи круг се отвара.

Трећи врата отвара,

дим дувански бледоплав
(као избледела боја врата),
лети према врту еденском.

У соби никог нема:
соба је пропушила!

Ствари су проговориле:
зелена мастионица,
камен у облику стопала,
пањ - печурка,
троножац,
катранија,
дарак,
краљица пећи,
жбан,
дрвени застург,
чамов стари сто,
гитара са две жице,
балалајка са три,
флаше са млевеним парадајсом,
празне тегле..

Чудо се догодило : соба је пропушила,
ствари су проговориле!

Пасуљ у цаковима од хартије,
гајгани,
каишеви,
семе бундева у мрежастим врећама...

Соба слуша ту расправу ствари
и пуши невидљиву цигарету..

14

БОЖЕ, учини немогуће
и прослави име своје!

Кућа чека у жбуњу дивљих ружа свога Домаћина . Свако село, заселак,
селиште, варош и градови. Чека у жбуњу, у корову, усред мртвих коприва,
сунчајући се на слаповима хмеља.

Лето са пљусковима обукло је у красоту
долине и равни, падине брегова, стрме стране и уске шумских потока,

напуштене салаше низ Дунав од Новог Сада до Карловаца, од Београда, Гроцке, Смедерева до Великог Градишта, Голубца, Кладова Бог је даривао непроцењиву дивоту. Питку воду са Мироча, опојно вино крајинско, ледене изворе из стена Ђердапских, чобане који свирају својим стадима и ћувицима. Чека свака кућа као озебли гуштер сунце које се рађа. Светлост која ће обасјати овај мрак и отпад, ове што играју на отпаду већ деценијама под покладним маскама.

Путеви су зарасли травом, шуме су прогутале гробља и безбројне прагове салаша. Кућа чека да кресне огњило о кремен, варницу и ватру која ће запалити огромни отпад, сеоски, градски, свачији и ничији. Јер Кућа и све околу ње је претворено у највећи отпад на коме буја татула и штирак, бурјан, зова, леска, маховина... Много је неокресаних дрвета, разгранатих. Много је препова склоних паду... Ко буде запалио тај крш и отпад, уживаће као онај лудак Нерон у пожару Рима...

Ње, плакаће због величанственог пожара.

Кућа већ гори!

И све што је у кући, осим Жезла и Круне,
јер су од гвожђа.

Боже, учини немогуће и прослави име своје, нект' лију пљускови светлости,
хиљадугодишњи пљускови!

И Бог посла пљускове,
и указање се брежуљи пепела, пепела,
и Жезло и Круна, прекаљени.

Ево, долази Домаћин, само што није стигао
да сагорелу Кућу и окућницу нађубрену
пепелом засади лозом, која је одувек
рађала сочне гроздове и вино
које продужава, ако се пије умерено, век.

Србија се рађа из свога пепела,
подмлађенија и лепша, као тица феникс.

(Уторак, 1. јули 1997. Око четири поподне)

**PRO DOMO. PRO PATRIA...
DULCE...ET DECOR**

МАРКО РОШУЉ : АРАБЕСКЕ, СРБОВЛАШКЕ

У говор се може ући
и у многе приче, изреке и друге
у обичај узете речи.

Уз помоћ грома и пијавица.

И ако покажеш зубе,
ако се искезиш.

Ружно је лепо веома!

*

Гром ме је обележио,
потоци ме издржавају,
вапари су моја престоница.

*

Никада нећу умрети.

Јер душа не умире;
она се сели,
као птица селица.

*

Вампири су
ђаволов проналазак.

Пијавице - дар потока.

Ко има вишак крви
нека проба из моје тегле..

*

Поток извире из стене
из бескрајног
и улива се у бескрајно;
верујем само у то...

*

Ђаво стоји на левој обали потока,

Бог на десној.
Кад загрну ногавице
и уђу у поток,
замуте воду
и настаје човек.

*

Кад Бог уђе сам у поток
вода око његових ногу тече бистра,
пастрмке реповима саде икру
у златастом песку.

*

У Вечност се може загазити
као у бистар поток.

*

Пре овог лица
имао сам неко друго, млађе, лепше

Пре тог другог, млађег и лепшег
имао сам још лепше

Пре тога сам имао још лепше,
најлепше..

*

Ово лице , које сада носим,
ужасава све који га виде

Децу понајвише

То лице је обликовао
Ђаво, једне олујне ноћи
зашав у поток,
док је бог сањао дубоким сном.

*

Ђаволу је дато
да обликује
уз помоћ муње
најругобније облике..

*

Видео сам анђеле
између високих буква...

*

На вашару
ни с ким не разговарам.

Ни са купцима,
са онима што пате од вишка крви,
румених као ружа.

Ту врви од перфидних...

*

Ја сам продавац пијавица
Највећа ругоба овог света.

Људи виде моје наказно лице
које се распада.

Не знају да ја носим у себи
много духова,
које је могуће разазнати
као фазане усред папрати,
и које повезују
сенке дрвећа,
сенке густих шума...

(1954. Забележио Б. М.)

ЗАВЕТ. И. НЕ

У уму човековом постоје, верујем, огледала,
можда скривена и савршена,
ненапрсла.
Она збуњују, у сну, обичне људе
и необичне
којима се још није указала важност и величина

небеса и истине
Бабе носе црне мачке
и дете које је зачео Ђаво
и уснут придикују о истини
као сулуди поп с предикаоније
Виделе су сву беду судбине,
крв, безбројна смакнућа,
толико лешјева
и навикле се на очај
и на сва обећања монструма,
налазећи оправдање
за злочине
и за сваког целата понаособ.
Шекспир је савременик чудовишта.

Ударац у потиљак;
батинаши у црном.
Вода мрзне
и душе, усред лета.

Замрзавање историје, народа,
фрижидер циновски и незграпан

Конструисали су га монструми
уз помоћ побуњених анђела.

*

Целате најбоље познају целати.
Лажови могу бити пријатељи.
Из помрчине искрсавају прилике
чудовишта. Ћутање нас живе сахрањује..

...

МРАК. Мрак. У мраку не могу писати.
Никада безнаднији и депресивнији...
У понедељак сам, све, предосетио, нагонски, физички; бол у стомаку;
изнад дијафрагме Губитак апетита...
Беспарица. Беда. Проклете бабе Баксузи. Очајан свет. Лицемерје
Штрајк градских превозника. Језиве, кошмарне сјене. Могао би се
написати роман о ...
Олакшала ми се висина на косу, то јест ластва.
Кажу да је то добар знак, да ћу добити паре. Од кога?
Будио сам се ноћу - јер се током спавања све сталожило у мени.
Почео сам да сватам сву славу наличја. Све ужасе који су дошли и који ће тек
уследити. Немам илузије о овом народу, о интелектуалцима, писцима, немам

више илузије ни о коме. Осећам се као човек заточен у празном стану, у коме има воде али не и хране. У помрчини. (.....)

...

Како су густо посејани бездушни, лицемери, провокатори свих врста; доушници! Ко је једном преварио, опет ће. Ко је од младости радио оно низ ветар, опет ће. Уображене будале су саксијско цвеће. Боле ме груди; змија ми љуби листове, кичму; хтеха би да ми се увије око врата; љуби ме по трепавицама. Пожурила си, змијо! Сачекај док умрем.

Добићеш адресу која ти је тако потребна; записана је у празним очним дуљмама.

*

Змијац; не змија Чуваркућа; поскок укрштен с белоушком; мутант интеррегнума. Базди ко црв у сиру. Плива плићакком, безначајном реком. Лови ситну рибу. Глад му је инстинктивна, бескрајна, незајажљива. Воли сунце и спрудове и храпаву кору врба. Пригатаио се; тешко га је препознати. Такав Змијац црне своју снагу и отров из самога себе, из подмуклости, из амбиса. Како је неизмерљива дубина његове подмуклости...

Судбина пеца на удицу сваког као рибу...

МАЈСТОР НАД МАЈСТОРИМА

Дуд пљуцка на прошје и на пећ за хлебове;
у пећи дрема мачак боје пепела.

Жут багрем је процветао, и плав.

Кревети за рани расад црне се, као прошје.

Гране смокава умотане јесу, и жбуње,

рибизле, у мреже од губарове свиле.

Гугутке у кафезу као да су скамењене.

Гугутке на бресту и грлије на дивљим

орасима преду од сребрне свиле успаванке

за жабе испод старих ћерамида на крову.

Светлост на разбоју тка ћилим, мотиве:

кашије црне и затворене, јаросне ћутљиве

старје проћелаве; ћуране и по неко јагње..

Мајстор над мајсторима блене

у пробупшене перне, лонџе и стабла јабукова.

У сенке дрвећа, и сенке преминулих

што се враћају преко пустих градина,
као сенке облака...
На тавану је , на отпаду
неписана историја племена
осуђеног да ишчезне..

*

Змијска кошуљица,
витки и прав и сув и дуг штап од леске,
удица за пецање првеншерки, и кленова,
пибица пуна мува без крила,
пибица пуна трутова,
пибица пуна ливадских скакаваца,
чеп од шуте;
путањица испод гробља;
беле тренње;
поздрав чешљугара;
поздрав шљунка, сврчка;
тополовог лишћа лењливог;
одблесака бреза и спрудова -
све то вреди дукат мали!..

*

Вечни жубор
тог непрестаног отицања
и уливања у далеко и бескрајно
море ме задивљује,
као спокој у полусенци врба
каменова у плићаку
балавих од алги.

Кристална треперења,
цвет дивљих трешања или зове,
хмеља, низ који се стропоштава
кликтај чешљугара или жуне;
мукање брегова; шпат матице;
пишгтање белоушке, или фазанке
на гнезду у врежама купине
на обали; крекет из бара;
или брујање жица
крај пружног насина;
штектање сврака;
рушење обале;

ушивање поруба хоризонта
свиленим конџем препелица;
треперење оскоруше -
на каквом тајанственом инструменту
и ко ствара те удаљене мелодије, заносну музику?
Само небо?

Шта у ствари ми чујемо?
Хармонију која опчињава и богове?
Јер то није тишина.

Рибџе весело искачу - пљас! - и поново роне
толико је концентричних кругова на површини
реке пред сутон да их још нико није пребројао.

Узвишени делови универзума
оглашавају се на најзабаченијим местима.
Муљ до колена жмрћка, изражава се
мехуровима једне божанске и неописиве аналогије

*

Мајстор над мајсторима
бос гази по муљу до колена,
по звездама које су најближе, најдубље, најмуклије
Улази у сфере свих покретних звезда,
у најсавршеније песме које се међе
са тишином... јер он је скренуо са свих
путева, пре свега са оних мрављих,
и није упао у мрежу времена, бројева и мера:
он гази кроз све дубљи муљ,
и споро извлачи једну ногу па другу,
из сфере и загрљаја најближих звезда,
и из способности да не буде оно што је..

*

Он је свет гледао кроз истините прозоре,
кроз прозоре који нису направљени сами од себе
Кроз прозоре које је направио мајстор
који има своје незаборавно име и презиме
Дружио се са првим унуком тога мајстора
и од њега је научио да гледа кроз нелажне прозоре
Видео је - сенке, и земљу офарбану опалим
плодовима црних дудова.

Дворишна стабла воћака окречена.
Бела, бела као мноштво питомих белих зечева.
Видео је зумбуле и зеленкаде, шебој
црвеножutih цветова, гроздове жутог багрема...
Растао је и појачавао осећај
који је стекао гледајући кроз истините прозоре..

Није згодно замерати се
Кроз пар стаклених црепова на крову
видео је беле коње, анђеле, врхове планина
и Бога како нестаје на сантама леда
у плаветнилу бескраја океана.

Разговарао је изван света
са својом сопственом утваром, Богом.

Мајстор над мајсторима је све,
а ипак је непотпун.

Бојао се помрчине као сасвим мали,
јер му је она сасвим огољавала душу.

Није рођен за трговину, политику
и религију, ни за збуњујућу прљавштину
лукавства придобијања и завођења клијентеле..
КРОЗ ПЕДЕСЕТ ГОДИНА

Не врабац, ни вране, кроз педесет година
кад из мог гроба никне троскот, мерисак, или јоргован,
на мојој хумци скакутаће, као пре две или десет хиљада
година : птичица дугог репа, спрудњајка.
Поплашиће је Нови човек који туда наиђе,
и она ће се олакшати пре него полети :
птичији измет биће ми лакши од његових речи
које чујем:

... Подмуклост тобожњих пријатеља искрених
је безгранична! Све су ми узели, ваздух, хлеба, наду,
извор, тапије, љубав и будућност: монструми, шизофреничари,
разбојници, најгори...Ужас, бљувотине Лаж до лажи!
Долазе из мртваја и таме и рупе светове, који нису вредели.
Авала, Кумодраж, Јајинци, Миријево; Рановац; Жагубица;
Лебане - мора да постоје и таква места, иако их никада
видео нисам. Дошле су боленштине и године тешке

и за оне што се возе аутобусима и возовима
и за оне што путују пенке
Долазе да нам читаво постојање зацрне
наше мале и велике грешке
Долазе удружена понижења и привиђења.
Ко још зна шта је слобода?
Ко је ставио главу у торбу?
Смрт је ушла у моду,
као такозвани барди што межећу као болесна коза.
Јорговану цветају најбујније на гробљу..

Истину не спомињу већ двадесет и неколико векова; око које су
избили непознатом момку, зубе и ребра које су поломили неком младићу у
некој вароши, боле и мене. Каква слобода, демократија. Труле јабуке су скупе.
Труле банане су луксуз. Цигани су напустили своје старе древне занате и баве
се - шверцом, лаком зарадом. Салата је луксуз. А тек шећер и уље, вино!
Срамота овде боље успева од лубеница и малина. Камење у бубрезима расте.
Излапеле бабе, курве у младости, уче народ памети. Боже, видиш ли све ово?

Слушам говор будућности силазећи на обале Подземне реке, да
поразговарам са сенима мртвих великих народних певача. Недостаје ми мало,
недостаје ми много. Да прескочим границу светова. Нико не зна шта се
спрема, ни велики мртви пророци. Испод гробова има осматрачница. Са ње сам
видео како један мртавац устаје и излази из таме, јер је ожеднео свеже крви
људи или животиња. Он не мили као моје пијавице, него лети, и никад му није
доста крви. И видео сам како авети неке нејасне прилике јарчевим папцима
певају дигирамбе. Већ вековима женама и сестрама дежу праве такви, баш такви.
Авети. На земљи нема одавно честитих људи, већ вампировића. Друга и трећа
и четврта генерација вампировића. Ветар наноси рефрене : Аве Горња Мезија!
Аве Србија! Лист врбе се забада у површину реке као стрела, у виру се
окреће као вретено. И мене носи водена струја, и можда ћу се провући, кроз
педесет година, кроз тесна врата, као кроз иглене уши, јер друкчије се не може
ући у будућност. Можда ће једном сваки муж дећу правити својој жени, можда
никад више неће бити развода; кад на стенама ове клисуре боје птичијег
измета, поново почну да се гнезде орлови?..

MONUMENTAEM AERE, ETC.

Зар има Споменика трајнијег од тучи
и од краљевских пирамида виши
ког ни алаве кише, нити северај љути
неће срушити, а не безбројни низ
година и векова који хује?

Или је свему суђено да иструне
као дрвене кућице за птице испред
шумарске куће? Сенице, птичице
леђа сивкастомрких, плавичасте
или зеленкасте боје

Породије птица, позивам вас на већање
тамо где се шумски потоци пуни пијавица
уливају у реку златну.

Водени косови, водомари, вране, вранци, вуге!
галебови, голубови, грабљивице, грмуше,
гуске, гњурици!

(Волим да чекам док не изроните
стојећи на високој обали и гледајући како реком
плове санте или снег.)

Детлићи, дроздови, дропље, ждралови!
Завоји, зебе, зујавци, Јаребице!

Кукавице!

Лабудови, ласте, плиске!

Пловке, прилегуще, пузавци.

Роде!

Свилорепе, сврачци, смрдивране!

Фламингоси!

Царићи!

Чворци, чапље, чиопе!
Шеве и пљуке!
Штеточине : сива врано, сврако, јастребе кокошару!
Кошче
Домаћи врапче, буљуно!
Чавко, сојко шарена!
Ружичасти чворче!
Фазани, пољски врапци, црни косови, препелице!
Речни орле!
Позивам све праве орлове
Орла качера , змијара, лепшинара, сурог стрвинара,
мрког стрвинара, црну роду, птице са прстеном!

Многе птице из туђи земаља прелећу преко шумских потока у којима ловим пијавице
Позивам и вас летеће госте, на расправу која није замка нити лукавство ловца што пуни птице у научне сврхе

Историја је Природњачки музеј
пун препарираних птица.
Ње зовем вас у Природњачки музеј, јер и њега ће на крају шумски пожар или Сунчани ветар претворити у прах и пепео и одувати доврага.

Помагао сам ја овдашњем шумару, што има узречицу "Ње силуј себе никад; не дркај!" И видео сам да поред карабина и преломаче има и други алат за препарирање : пинцете средње са узаним птицима, пинцете велике са обичним птицима, маказе велике, обичне, маказе средње, анатомске, праве, маказе мале, анатомске, кашичице за вађење птичијег мозга, чепагију за скидање масти, шиваће игле, чиоде са стакленим главицама, кљешта за жицу са плоснатим птицима, клешта за сечење жице, велику ланџету, обичан перорез, арсеников сапун, жицу поцинковану, меку, разних дебљина, јорганџиски памук за пуњење малих и средњих птица, кучину за пуњење великих птица, конац дебели и танки, целофан, нафталин или молтин..

Ње бојте се, птичице белог перја по стрњикама, долетите
Чешљугари, ви знате како је шумар, румен као ружа, постављао замке чобаницама изнад пастирских станова, док није упао у замку њихове браће и очева, а онда су га нашли, вроне, ви то добро знате, како се лехуја на једној трешњи, као да је једна од вас, убијена да плаши вања јата. Имао је слаба места, тај мајстор за препарирање птица, и на њих су циљали горнџаци. Препознао је своју судбину, касно, када су му везали мараму преко очију усред бујне напрати и повели га да упозна освету планинаца.
Није реч о савршеној перфидности, већ о сувишку крви коју боље да исисају моје пијавице поточарке

него нека од снаша заражена ендемских сифилисом.

Убрзо је дошао млађи шумар и заменио старог,
Кривог Стојка, подучавајући : Овај савет много вреди,
дркај к. паре штеди! Тога је требало послати попу Сави
да му буде слуга, да га дошколује
уз лепе сеоске распуштеније, удовије,
које је поп дочекивао раширених руку, кад су долазиле да размене јаја за насад,
са смехом : Каква вам јаја требају, кожна?

Јаја камена, белуци, трајнији су споменици, Хорације,
од оног који си подигао. Моји Споменик је Белутак
у Горњој Мезији, у Клисури Јоргована, спрудови преко
реке И она камена пукотина из које навире Потајница...
Тамо дођите , птичице белог перја, црног, црвеног, зеленог...

---

* Лукић је , на крају "КРАЉЕВСКИХ ИНСИГНИЈА", под насловом "Лирика шаманских песама и коментари", написао нешто што вреди запамтити из више разлога: "Све ове песме, објављене су, први пут, у АЛАМНАХУ ЗА ЖИВУ ТРАДИЦИЈУ, КЊИЖЕВНОСТ И АЛХЕМИЈУ, 1 / 1998, у оквиру прелиминарне верзије моје књиге ЗМИЈА ЧУВАРКУЋА, стр. : 87 - 143 ; 120 - 140.

Поново су препштампане у оквиру моје опсежне књиге РАЈСКА СВЕЋА, Заветине, Београд, 1998, стр. 193 - 218.

Ко је у Србији, од српских књижевних критичара, или од мојих тобожњих књижевних пријатеља, о тим песмама написао макар двадесетак редова?

Нико.

Нису их приметили, јер нису желели.

Боље је да њих питате зашто; они знају одговор.

Ова књига је требало да изађе током јесени 1999. године, али, ето, појавиће се тек крајем 2000. године, када будем превалио педесет и први рођендан Појавиће се некако у исто време са низом других мојих књига из Опуса УМЕТНОСТ МАХАГОНИЈА. Проширио сам прелиминарни избор ове књиге стиховима објављеним у десетоброју "Заветина" (2000), јер њима је некако, чини ми се, место уз "краљевске инсигније". Драго ми је да се и издавач сложио с тиме. Случај Комедијант је зауставио да ова књига и ови стихови не буду објављени 1999. године; можда и добри духови небески? Пречиста Мајка Божја? Она ослобађа од нечистих духова; Она нас може опрати од сваког греха; исцелити нас од сваке болести, милошћу Сина Свога и силом Духа Његовог Светога. Већину стихова у овој књизи чине стихови које су у разноразна времена одбили да објаве - Нечисти духови : њима је првима дато да осете истинског песника и Сина Божјег. Ситуација је позната и понављала се : нечисти духови први осете у свету истинског песника и Сина Божјег, као што и тама осети светлост. Ова књига је , у оној другој, непознатој и вечној

Србији, верујем, прва победа над нечистим духовима, од који долази грех. За њом ће доћи и друга и трећа и четврта победа - васкрситељска уметност...

Сетили сте се Ви, тих стихова, драги пријатељи у расејању! Зашто?

Зар заиста верујете да је ова моја књига добила битку с нечистим фуховима, савременицима и прецима, ошклату с временом, упркос свему: да ли ми зато предлагете да је извучем из непрегледне шуме мога поетског опуса?

Она је тамо можда била сакривена, као стабло у шуми, на нивоу циклуса...Или расутих песама по часописима? Она има своју трауматичну предисторију (коју сам испричао на другим местима), која је део опште националне трауматске повести Балкана и Срба кроз читав XX век, од почетка његовог до краја.

Ова књига има посвету, ону јавну, на почетку, сасвим заслужену. Онај коме је посвећена један је од Срба, поститовске и милошевићевске Србије, који није побегао од великог зла домаћега у туђину : рвао се са њим, као и толики други његови вршњаци.

КРАЉЕВСКЕ ИНСИГНИЈЕ имају и другу, скривену, необјављену, индиректну посвету свим заточницима књижевне неистине у савременој српској књижевности. И не само у књижевности, јер ова књига , као ни једна друга пре ње, на узбудљив начин, надилази књижевност.

У чему је ствар? Није тешко образложити, али би образложење, ако бих га потанко изнео, било подуже Заболоцки у песми ТРИЈУМФ ЗЕМЉОДЕЛАСТВА, у оквиру 5. песме Почетак науке, пушта да раговарају Војник и Коњ.

Коњ, елем, коњ Заболоцког, зна истину, сажето је износи :

Сјајно!

Натрућао си за сто лета!

Ал бунцање ме твоје вајно

од главе прожело до пета!

Погледај ти нас наге, босе,

нас жуље рала, боду осе,

наш ум су куће прашних степа

и онај прашњав корен репа.

У време северњачких бдења,

кад задими се вечер плава,

имаш ли макар сажаљења,

за вапај измучених крава?

Нема нам спаса, правде благе,

нас зове плуг и рака иште,

за све нас немоћне, без снаге,

једино смрт је уточиште"

Тај коњ Заболоцког паметнији је и ближи истини од многих препајетних људи, војника, и њихових претпостављених, историје и рази - историје Ми верујемо више томе коњу него његовом саговорнику, јунаку епохе

која је за нама, или ће то бити.

Животиње су проговориле о својој патњи, у стиховима Заболцког; зашто људи о својој ћуте?

Зар су још увек толики, као руски мужици, обувени у чизмурине судбине?

*

Пре ове и овакве књиге, објавио сам ЗЕМЉУ НЕДОЋИЈУ (1993), и ЛИТУРГИЈУ (1997); прву су - прећутали, другу - нису могли. Нисам тужао због тога.

КРАЉЕВСКЕ ИНСИГНИЈЕ су дуго година одлежале у мојим фијокама; то није књига попут ПЕСМЕ О ЉУБАВИ И СМРТИ КОРНЕТА КРИСТОФА РИЛКЕА; то је нешто друго; верујем да је више од легенде о старости песникове племенитости и мајсторства. Из ове књиге се види да постоји једна Друга Србија, која је придављена, али не и сасвим угушена; једна Друга Србија коју је сагорео пожар историје балканске и светске, али која се рађа из свога пепела. Као и Земља Недођија и мој роман Литургија, ова књига је призивана из најдубљих региона слободе, која је вечна и неуништива. Не због моје књижевне славе, већ због Истине, добро би било да се ова књига пробије до света.

У земљи у којој живим, постављени су јој многи видљиви и невидљиви јазови, баријере.. Као што су и целокупном моме књижевном опусу навучене руске ЧИЗМУРИНЕ СУДБИНЕ.

Млади Иво Андрић беше опседнут многим немирима и бреговима : оним у даљини, окруњених снегом, што се причешћују сунцем; једино за њих се налазила у њему песма. Испуњавао га је румени сјај висина и мир, док је упирао свој поглед у даљину, пут неба и висине. Знао је - тамо, где је стремио његов поглед : цвета ватрен љиљан и тишина.

Са тих невиних даљина и брегова долазила су андрићевска величанствена јутра, будућност, коју су Андрићеви унуци и прауници погазили, поништили... Све ређе путујем у североисточну Србију, у Звижд и Хомоље, али кад одем, не могу и као педесетогодишњак да одвојим поглед од брегова у даљини, јер је на њима ћутање смрти и живота, топло и плодно као ћутање двају уста у пољуну.

КРАЉЕВСКЕ ИНСИГНИЈЕ имају свој зденац неискрени, извор до којег се понекад спусти Бог и до којег у неком трену досегне човек... Маћеха је земља, подсећам, и родна грудa, и обе као маћехе поступају са нама, браћо у расејању! Маћехински и непринчевски као на пасторчад гледају на нас, као на туђинце из даљине; хтела би да нас учини робовима својим; међутим, нама је дружичје писано... Иако смо као јабука пресечени ножем на четири четвртине, ми ћемо се ипак саставити, сатавићемо своје четвртине, и већ их састављамо, и оне ће се препознати међу собом; већ се препознају... АМИН!

У Београду, 29. септембар 2000. М. Л."

IV КАРНЕВАЛ КРАЈ РЕКЕ

Песме из романа и других Лукићевих мешовитих књига, и рукописа

1. Песме из романа УЈКИН ДОМ

ФЛОРА ДЕ ЛА МУНЂЕ

(краљ хомоља)

Песме Боре Мишљеновића (1919 - 1977)

Сакупио, средио и на свет издао : Мирослав Лукић

1

(Мартовска ноћ)

Ноћ, ноћ поред Пека,
ноћ, и топи се снег,
ноћ, и набујала река
хучи и руши речни брег.

Висибабе, љубичице, кукурек,
уштап, јазови, крик и крило сојке,
измамили су хајдука у врбак,
у мрак, податан, као очи девојке

Унаоколо све је заклон; мрак -
не помаже хајдуку да буде јачи,
он је, омамљен, довољно јак,
из њега зло лепотом зрачи:

топи се, као последњи снег,
руши се, као речни брег -
кад крик ноћне птице, ко тег,
претегне, и загрљаји, руку стег.

2

(Мотив из Босиљковија; Дубраве)

Салашни, околина салаша - питкија
од сока боровнице, од кваса;
наставиће се, наставља се
бекство одавде, као од ужаса.

Како је овде било учи
последњег рата! На падине су, ко снег,
падала непрегледна стада бела.

Шездесетак фијакера, свирачи, иха,
уз прасак преломача и песму,

по бадњак, из суседних села,

долазили су. Већ годинама
не долази нико. Зар
су изумрли, или забрањени обичаји?
"Трте мрте - кажу - јебо вајду ћар!"

3

(Пролеће у Хомољу)

Што узлеће високо, све више,
чему се радује пева, о чему пева?
Да ли се напила јутарње
светлости и јоргована изнад Кучева?

Или је радују отворени пупови
и клије што вире из семена?
Можда је разгаљује дивља крушка
у цвету: мирисна шумска пена?

4

(Традиција и поезија)

Све ставити на тапет - традицију, себе, свет.
Журбу и оклевање, баре и брзавице
Апсорбовати неке ствари, може уметник.
Од спокојства су боље трзавице

Народни дух и језик за правог писца
значе што и брус, тоцило за косу, нож.
Фолклор је зденај из кога пијем,
из кога извире питка вода, јон и јон.

Књижевни критичари немају апотекарске
теразије: они мере онако од ока.
Малих људи у успону књижевни отров
делује јаче од гнојења, стрептокока.

Књижевници и фарисеји подижу јазове
у душама: наврћући воду на свој млин
Лекције о поезији - лекције варошких уча -
гуње, ко воњ карабита, ко плин

Бивше калфе, бивши пљосери, абаџије,
бивши учитељи - постадоше фатум.
Све треба разложити, оспорити,
испитати, појаве, догађаје, датум.

Вода се може разложити на просте елементе
Атоми такође Шехерезада прича своју причу
да одложи најгоре, да завара цара.
Ко мрави, безбројне слике, полако се мичу,

стварности огромне, а затим се распршавају, чиле
као да их расипа у неповрат какав враг.
Песник урања у предање, њуши дим дувана,
угао улије, трг, обичај, улази у траг:

улази у траг - прво себи. Хватајући нека
сећања, слике - из свог угла - хвата нит
неухватљивих ствари. Поезија, као усисивач,
усисавајући, ко левак, ствара своје Верују, бит.

Поезије се све - тиче: Венус Вулгивата,
Венус пандемос, Венус ураниа, црна лала, крин
Укрштајући светове, времене, расположења,
микрокосмосе, од отрова справља вератрин

Курс писања поезије траје на неодређени
рок. Није то некакав кратки течај
лепог писања. Већ прилика да се
направи и објави - потпуни стечај.

Стечај, пре свега, многих заблуда, опонашања.
Ко камен кад се баца у вир, па пљусне,
поезија је бумеранг, а одјек њен
упоредив је са извештајем са територије трусне

Уобразиљом вођен стечај, ширином збиље,
дубином мита, традиције, fine интуиције,
без застајања на половини пута
уз благослов несумњиве индиције

Надахнуће је развој развоја, када дух
стекавши полет, силу инерције, кондиције,
иако у кругу зверињака, легла страве,

не губи присебност, веродостојност транскрипције

Надахнуће је плод ишчекивања, несанице,
настојања, млађа сестра зближавања, пречије
Оно расте из хумуса и пење се уз врбе
и раките, као павит крај шумске речице

Све је прилично тужно, обесхрабрујуће,
крто, сивкастотруло као старе даске,
нагрижено - не влагом, већ сумњом.
Садашњост нема лице (скривају га маске).

Наличје је добило опште право гласа,
не отиче, остаје у сити, у талогу труња.
Дуње опадају и нестају. Зиму не презимљују
дуње једре, већ слатко од дуња!

Успомене су оставиштина протераног Христа.
И кад су склоњене у мрак трапа, подрума, тескобу,
оне су четврто агрегатно стање
које чува легенду о себи, у соби и гробу.

Не пет минута поезије - доћи ће, споро, Немогуће!
Ничија није до зоре горела, па неће ни белај.
Такве ми поруке шаље надахнуће
Тим порукама је испуњен и Бескрај.

Треба да пожурим полако у сусрет свему,
све чека на мене: најскуње српске речи,
слике заборављеног краја, немупти језик,
гајде, краљице и краљеви, и биље које лечи...

5

(Краљ Хомоља)
Воји Марјановићу
Ратомиру Марковићу

Пробуди се, пробуди,
са твоје веранде
ћуприја на реци
жути се ко дрен
Овде лижу малтер,
шалитра зид једе,

ластавије лете
узводно уз реку
и прелећу брвна,
брвна преко реке,
вратић и раставић
и водену дрезгу.
Отвори око,
тако, тако, хоц, хеј!
Тако беа, хоц,
хајде, беа, хеј!
Ластавије од пљувачке
врба и од перја
гнездо лепе
под верандом
са које се вода слива
пљуска кратког,
ФЛОРА ДЕ ЛА МУНЂЕ.

Устани, хоц, устани,
на вашару врви
села деведесет,
жандарми обукли
парадна одеа.

Бајонети блеште
као коцке леда
испод којих лежи,
ко риба на сувом,
непомичан, миран
Краљ од Хомоља.
Устани, хајде, устани,
и дохвати влас
из косе, или нокат,
ил нит из доламе -
амајлију против ножа,
метка, црвенога ветра.
Три жандара, три русаље
гледају се испод ока.
Укрстивши бајонете
Док га бивша жена
лесковим прутићем бије
Нико више и не мисли
шта ће бити у заранке
кад се вашар разилази,

кад га натоваре
на камион и понесу
према гробу без белега,
ФЛОРА ДЕ ЛА МУНЂЕ?

- Кога будиш, учениче?
Коме је још стало
до истине, реџи?
Зар она није закопана
у гробу без крста?
Не спомињи више
вашар и смрт Краља,
ни зарђала копља
на варошком гробљу
обрасла бршљаном,
поглед на Кучајну,
поглед са Ракита,
Зеленик, Лазницу,
гнездо ластавица,
веранду и вашар,
нити тешке речи
Слава, Љубав, Смрт,
Срећа, Част, Истина,
јер не могу, не могу
да поправе свет,
ФЛОРА ДЕ ЛА МУНЂЕ.

Устани, најзад, устани,
не говори тако,
пожури за женом,
пожури у шуму,
учитељицу гура ветар
у пожар заласка!
Шумар се чуди како
ветар и пожар распасују!

Шумар је наишао пречицом
као и учитељица,
трагом пречелица
и јоргованске измаглице.
Устани, зар се бојиш
да пожар заласка
не сагори све?

Угушићеш се на веранди
у диму густом јоргована,
ФЛОРА ДЕ ЛА МУНЂЕ.

- Пусти ме да сањам,
учениче, уз присуство
ластивица, неке ствари
најбоље је преспавати.
Част једино чува сан,
пропадање, а не љубав.
Јер она је, као кромпир,
кажу: на овоме цвета,
а рађа на оном свету.
Поломићеш ноге за оном,
која жури за тобом.
Не можете, не можете се
сустићи никада и нигде:
Љубав је као дан и ноћ,
као ноћ и дан,
ФЛОРА ДЕ ЛА МУНЂЕ...

6

(Краљице и краљеви или истеривање Беле, злог духа)

Дивље руже, много дивљих ружа.
Неизвесност, ко одлагање, све је тежа.
Напредујем спорије од пужа.
Прелазим, миш по миш, преко границе
кроз врежа мирисних ладолежа.
Шта се крије у Живој књизи
већ иза следеће странице?
Понор, буквик, изворчић, ил глог?
"Чујете ли ме, молим вас!"
Ко то зове? Вила, русаља, или Бог?

Или је то дух сталактита и сталагмита?
Дух пећине, тамног вилајета, неукротив?
Вршњак тотема змије, првобитне религије?
Бела? Зову га тако, јер није бео, напротив.

Може ли о њему понешто да извести
предосећање и немир падалице, њен пол,

њено откривање нагоде, грчеви,
кризи и зној, кошмари и бол?

У каквом је сродству с гајдама, пеленом?
Шта кажу о њему орске игре: дрнд, Жижино,
пренипор, добошарка, лаширеш, тодорка,
нересничко, ора лок, поп Маринково, Тасино,
трипазешће, ђорђонка, остраганка,
батрна, хој бајац, ђурђевка, полоска, арабао,
тројанац, данцу, османутка, шикцј, кобиљанка,
заврзлама, јута, влајна, цуца, галауна, кацао?

7
(Повратно коло)

Чега се бојим? Пустоши ове куће?
Или злог духа у себи, малих оаза
завејаних песком пустиње, жути,
порива бескрајне туге - камиказ
прошлости, пробуђене, присне, упорне?
Кошмара, привиђења, усамљене врбе
у свитање? Или је то залудно хтење?
Кад красте срastaју, онда и сврбе
Лепоту зауставља нестриљење
Рођен сам у зодијачком знаку Рака.
Свитање каже: Спавај, твоје су очи уморне

Шта чекаш? Не ваљда почетак Смака?
На мучна сећања и ноћну тишину
ја ни као младић нисам био имун:
Нек одиграју до краја свој плес.
Исцедићу своју душу као лимун,
изгубљене године, промашаје, стрес.
Ко испод поклошца лонца ври, ври.
Нек напoкoн то што се кува искипи.

Мој прави завичај су - Хаваји.
Богиња вулкана, Пеле, смеши се, ко с репродукције,
лик хавајке Нек потшири ватре
у кратерима и изазове нове ерупције

Нек угашени вулкан поново проради,
неће то бити катастрофа прва,

нек из утробе океана покуља лава
и створи нова лепша острва.

Велика је тајна - осмех Богиње вулкана,
са Хаваја зрачи и отвара сваки пуп.
Никад нећу заборавити ништа.
Сваки је заборав гори од мућка, глуш!

Сачувао сам у себи сећања драгоцена.
Не кидам везе Не призивам смирај.
Рана је почела да зараста. Повратак
из затвора је, као зид тек офарбан Не дирај!

Србија је имала своје море - на Голом
отоку. Уживање у злочину, какво ни сомнабуле
сподобе не би смислиле, испуњава ме болом
и језом, ко острвљене, крај Голог, ајкуле!

Ма шта да кажем више, дворски историчари
и удворице би на неки начин оспорили.
Ко и сви верни пси, ни за шта се друго
нису, осим за свој комад, изборили!

Наши се путеви, зар не, разилазе?
Епохо страва, ти настави даље
Но, пре тога подрежи израсле нокте,
опери кржаве руке, скини са тела маље!

Знам да те много привлачи Европа,
Бела Демонија, освајање, као лоз
који доноси велику суму. Шта те овде
задржава? Иди, да не закасниш на воз!

Пут је пред тобом отворен,
на њему се нико ничега не стиди.
Док још руке, образи и усне,
и читаво тело бриде - иди!

Месечина на страницама књига,
на чаршаву, не убија блиске слике,
она их сенчи нежно и стрпљиво
док не добију модру боју перунике

Ветар се притајио, али самоћа зјапи,

као ветар вулкана, као понор провалије,
ветар се притајио још у сумрак,
али сега у очима није

Она лови неухватљиви смисао, у стег,
година минувих, прави тренутак, место за дисање
пуним плућима. Ко магнет привлачи узвишен брег
изнад Дунава и Саве - Брег за размишљање

Сети се октобра на измаку, сусрета
код Ружице, у рани зрнца соли.
Пратило нас је бабље лето као пси,
хиљаду погледа, проли, проли, проли.

Ако је неко довољно луд буди му читалац.
"Кад не може досећи савршенство Створење пати
и његов јецај је једва чујан, шунтање свиле" -
тако некако пише Борхес. Најважније је препознати

сенке и невидљиве полуге епохе, суђења
учестала, сатеривања демократије у резервате,
партијску бирократију (братију),
друштвена гета за студенте, грађане демократе

Конце које неко вуче из позадине
Ко неке вести никада у штампани не објављује?
Ко од народа прави - стадо, од личности - лутке?
Ко заверу сатанску против народа кује?

Ко дух у младићима запаљен, као многе свеће
у црквама, гаси? Парламент - тиранија фразеологије?
Ко уништава биље? Ко под плаштом карикатуре
демократије намеће закон зоологије?

Ако је грађански рат прошлост, будућност
револуција - шта је садашњост? Тиха језа?
Није ли од свих премиса, Потемкинових села,
најбоља синтеза - она у липћу - фотосинтеза?

Толико је очигледно: свуда, свака клика,
има своја стада, испаше, појилишта, предводника.
Биље, стварањем кисеоника, за плућа планете,
чини увек више од стоке и врховника.

Копмар од синоћ, ко пањ запаљен,
ко зна, у ствари, од када дими, тиња?
Књижевни живот није ни изблиза оно
што би могао бити, већ - пустиња.

Читаве обреде гушења истине - докле крити?
Какве су шансе онога који стоји по страни, бапка?
Књижевност шесдесетосманна вози се у локалу
на линији Крагујевац - Сомбор - Рашка.

Бесумње, у душама се рика слеже
Иако је прошао септембар,
рика још траје јеленова
у барањским ловиштима; новембар.

Епохо, лаж и страх су ти својствени,
ко што је жени лаж слатка, и грех.
Свему цена има, цена твог полета
премашила је и највећи цех!

Нека наивније душе и поете,
којима никад није заблуда и дивљења доста,
посвећују теби узвишене сонете,
ја имам преча посла.

Не, не чекам љубав, већ вештицу
да узјаше метлу (предмет место уда).
Ко поверује, с ове стране гроба, жени,
мора да је лаковерна луда.

Чак и оне најпапетније
и најлепше, сувише су уске
памети. И у много чему,
нажалост - праве гуске!

Привлаче их чизма,
власт, рачун, новац, граја.
Слађа им је од лажи
и греха заједно - издаја.

Упознао сам их боље
него сопствени џеп.
Што нека изгледа чедније,
то ситније штена штен.

Колико пут ни својим очима
нисам могао да поверујем!
На жени не вреди ником
истину да истерује

Нека опрости Богородица,
молим за опроштај и моју мајку.
Жену су младићи довели из бајке,
нек је непорочно зачеће врати у бајку.

8
(23. август 1971. године)

Лепо си све то смислио, Боже,
у тихо сунчано летње поподне
Изненадни долазак и одлазак анђела,

спуштање завеса, скидање коже
Мрак шуме непрегледне, непроходне
Сласт и бол дрхтавих тела.

Судар тела кратак, разоткрио
је право стање ствари.
Титрави ламичак свеће
плану: не тело, већ душа - квари.

Анђео је исчезао кроз капију родног дома,
упекла је над дворинтем и сокаком звезда псећа.
Чини ми се да је сенка дуда преко пута
била пребачена преко плота, као врећа.

9
(Савремена историја)

Нема краја. То је само застој.
Станица у бескрају за нови скок.
Ни почетка нема, звезде у низу.

Све што је било, поново следи.

Неред је као грип, душин шок.
Оно што изгледа далеко, сасвим је близу.

Музика, коју доносе таласи океана са Хаваја,
помешана с ветром и пепелом, са острва корала,
повезује најудаљеније ствари и језике,
снежне врхове Арктика, Антарктика, Анда и Урала.

Невидљивом је везом опасана планета.
Шта значи кидање те везе и пар деценија
(кад је дух слободе затворен у боју)
у односу на величину протеклих миленијума?

Своје место у бесконачном, ко устуши
силама Беле Демоније, вулгарне глорије,
смањује изгледе наде и размере свега,
тумарајући без циља сленим улијама историје

Два писма која никада нећу упутити
говоре о племенитом поносу који се заснива
на врлинама и таленту корисном свима.
Уздигнутост и величина дупе се скрива.

Порок ће се ипак поклонити врлини.
Врлина, иако скрајнута, има највеће шансе.
Шта зна комунистички песник о анђелима?

Безбожници каде просторије комитета
с кадионицама. Производе дим и маглу.
Изгубивши смисао за нијансе

Нек Оскара Давича и њему сличне слушају
и читају љубитељи уводних реферата.
Мене су нечем другом учили говор и језик
културна смотра народа, мама и тата.

Песнике не убијају, као коње, имају
за то много других, перфиднијих начина.
Мртви песници животворнији су од многих живих.

Поезија поубијаних, у време кад је стихија
давала укус и боју преврату, попут напругних зачина -
стрељањима без пресуде, проговориће уместо кривих.

Ниједан злочин не сме да остане мистерија.
Мртви песници су непоткупљиви сведоци првог реда.
Поезија је опасна, неуништива материја.
Из сваког необележеног гроба једно око гледа!

Васколике садашњости у прошлости је корен
Свет се не осваја на о-рук, ма колико се труде
Нови поредак није из ничега створен,
мада од ништавила креће у заблуде

Прошлост није сатен, није, богме, ни писмо,
да се у навали срџбе појена у комадиће
Јер онда би мишеви највише постигли
пошто имају изврсне секутиће

Истина, истина! понављам као у бунилу.
Она ће доћи, ненадано, не уз смернице,
већ као бегунац за којим су овде
већ поодавно расписане потернице

Призивам Истину, јер хоћу да склопим
све ситнице у нераздвојну цемину.
Стрљење, анђеле мој, твој сам, без поговора
поданик. Замрси ме, као олуја детелину!

Кроз иглене уши истина се пробија,
ко расковник отвара заклоп века,
чудом, вољом Божијом. И кад на нос избија,
она омекшава и чини чвршћим човека.

Тамно је, као у тамници без иједног зрачка.
Владајућа клика има безброј финих турпија.
Зоологија је смислила погубну игру миша и мачка.
Исход се свуда види: свакодневна апатија...*

* Када се човек напоскон суочи са неумољивим фактима, са неповољним околностима, ризицима, са почетком старења, сложености односа са другим бићима, епохом, са свим својим претеривањима и строгаости, са оним што ће бити после (рата, живота, неког подухвата), са обавезама према вечности живота, са обзирима, грешкама, са љубављу, са неизвесношћу, са Богом правде, Богом јединим - а са свим тим ја сам био суочен 4. новембра 1971. године (у време привремене забране растурања часописа ВИДИЦИ. Кад неко једног дана све забране листова и часописа зумбира, нека као прилог све Одлуке јавног тужилаштва

(Заступник Оптужније Срба пред Богом)

Читао сам кроз двоглед
који се зове Свето Писмо, ред по ред,
најтамнији лист у судбинској књизи
српског народа: пренеражен и блед.

Видео сам Светога Саву, с леђа,
и чуо: Као што стадо појури на појилиште
тако сте и ви скренули с друма у шуму!

Ко вас води? Оно што понижава, вређа?
Као заступник Оптужније пред Богом,
ја већ годинама имам на уму
аргумент: Бараба вам је извор зар?

Све што вас је снашло, од губе до лишајева,
од беле куге до пропадања, смислио је
Бараба уз помоћ кртица, слепих мишева!

29. новембар 1971.

Београд, као прегрнут подвала, сумира), као и са мрачним степеништем које води према врху Пирамиде Писао сам стидећи се моћи комунистичких јањичара. Стид је био непробојна, свемоћна, последња одбрана од лажи, подвала, демагогије и протува, као и пркос. Као вера, пре свега, да ће све то једном нестати као кошмарни сан Чинило ми се да ствари почињу да заузимају места која њима одговарају, што на први поглед има извесне сличности са савршеним нередом, и човеку преостаје једино његова Личност као огроман рудник, терет, можда кајање због почињеног истинског греха из нехата, из најбоље жеље, из жеље да се све докучи. Човек мора да призна толико тога, ако ником другом оно себи. И тако почиње да личи на богочовека, на оног који из себе гради поредак, који одражава испреплетеност свих веза са видљивим и невидљивим светом. Поредак колико чудовиштан толико фантастичан због обиља веза које постоје и које треба учинити видљивијим, пре свега себи, јер тако ће постати јасније и човечанству. Зашто је Истина важна? Непоетична и антиуметничка основа епохе и прозаична атмосфера свакодневније фактички подвајају човека и биће . То је сасвим могуће у варварским друштвима која могу да живе без истине и да им за њихово постојање она није потребна. Криза модерног човека у социјализму намеће поново питања постављена и раније - ко је човек и шта је стварност, шта је

природа и истина, шта је време и шта је биће? Човек је у полицијско - бирократском систему владања и овладавања изложен свеопштој манипулативности "људима и стварима, човеком и природом, идејама и осећањима, живима и мртвима" (како пише Карел Косик - моја напомена: Бора Мишљеновић...)

КРАТКА БИОГРАФИЈА БОРЕ МИШЉЕНОВИЋА (1919-1977)

Рођен у Босиљковцу, на крају првог светског рата, као прво мушко дете у угледној и богатој фамилији Мишљеновића, у чију је кућу долазио као драги гост председник владе Краљевине Југославије Војислав Маринковић (који је први пут биран и изабран за народног посланика у срезу Звишком, захваљујући, пре свега неоспорном утицају и ангажовању Павла Мишљеновића, писара и деловође општине Босиљковац, деде Боре Мишљеновића), Бора Мишљеновић је, према жељама ПАТЕР ФАМИЛИАСА, требало да заврши гимназију, а затим правни факултет, и постане судија, адвокат или високи државни чиновник.

Гимназију је учио у Великом Градишту, Пожаревцу и Београду. У Београду је становао, прво, код свога кума Петра Пековића, родом из Кучева, новинара, осуђиваног због субверзивне комунистичке делатности и протериваног из Београда у место рођења. Уз свога кума Бора Мишљеновић је већ као гимназијалац ушао у домаће и интернационално комунистичко подземље и почео да пише прве стихове, а због једне песме (објављене у гимназијском листу) искључен је из гимназије и на кратко прекинуо школовање Уз помоћ београдских веза његовог деде, поново је уписан после годину и по дана у трећи разред. Станује у Балканској улици у стану лепе младе удовице Рускиње Наташе Јакушев са њеном ћерком из другог брака, иначе ближом рођаком босиљковачког попа Николаја Јакушева. (Они су доспели у Београд из Константинопоља двадесетих година, из Врангелове евакуације.) Београд напушта после окупације

Југославије и првих стрељања (међу жртвама је и Мишљеновићев кум, новинар и комуниста Петар Пековић), и враћа се у родно место, Босиљковац. Заједно са својим земљаком Бакарелом Њагојевићем успева да избегне одлазак у немачко заробљеништво. Ради на рапчишћавану бомбардованог Београда. Када се средином лета поново враћа у родно место, не приступа партизанском одреду, иако је штаб тог одреда у његовој кући, тј. у ВЕЛИКОЈ МАГАЗИ, али извршава неке задатке које му поверавају. После пронасти партизанског устанка, ради као "позадински радник" и успешно се крије. Иако му партизани ликвидирају оца, он са њима сарађује илегално, све док га четници не мобилишу у пролеће 1944. године. У јесен исте године, прикључује се првим руским јединицама заједно са својим пријатељом Властимиром Петровићем из

Каоне и учествује у ослобођењу Београда. Матурира у униформи и завршава новинарски курс. Ради све до краја 1948. године као новинар. Дружи се највише (пored осталих) са Властимиром Петровићем и капетаном Жарком Жујом, који је пре рата радио као физички радник на изградњи пруге Пожаревац - Кучево, а затим као слуга у кафани његовог деде Станује омет у Балканској улици, у стану покојне Наташе Јакушев (коју је Гестапо стрељао 1943. године), са Наташином ћерком Тањом, чији је муж погинуо у првим борбама на Сремском фронту. Намерава да се жени са Тањом. У то време већ почињу хапшења, ухапшен је Властимир Петровић. Једне ноћи дошли су и по Бору Мишљеновића и одвели га, запретивши Тањи да држи језик за зубима и да заувек заборави Б. Мишљеновића. Када се 1954. године вратио у Босилковац на празник Духова (неколико недеља после трагичне смрти свога деде Павла Мишљеновића), затекао је пусту кућу. Радио је неко време као библиотекар, архивар, али је углавном живео од закупа на земљу коју је наследио од свог покојног деде. Водио је роковнике из дана у дан, онако за себе - стотинак свесака, а у његовој рукописној заоставштини коју чува његов сестрић, Филип Сенковић (професор књижевности) сачуване су "МАГАЦИНСКА КЊИГА" (око 28 табака) и "ФАНТАЗМАГОРИЈА" (око 10 табака; забележен сан који је Б. Мишљеновић сањао 28/29. децембра 1976. године). Б. Мишљеновић се никада није женио и умро је као последњи мушки изданак породице Мишљеновић почетком зиме 1977. године.

Овде се, први пут, објављује д е о Мишљеновићевих стихова, преузетих из његовог роковника за 1971. годину, под насловом КРАЉ ХОМОЉА (Флора де ла мунђе). Савремена поезија коју је Мишљеновић читао, пратио, нарочито њена авангарда, одбијала га је као и свака друга индустрија "која производи само прототипове, а никако да се реши да серијски производи, за људе". Гогољ, Достојевски, Блок и Пастернак, и уопште писци независне деструктивне словенске књижевности, одувек су му били привлачнији од американизма. Фолклор североисточне Србије (Звижда, Хомоља, Ргња, Кривог Вира) привлачио га је снагом магнета. Био је опседнут мистеријама и митом. Што је било добро, јер у миту има нешто што га свагда чини актуелним, као "неку пространу форму и структуру, која може да отелови најосновније црте човекова мишљења и друштвеног понашања, као и уметничке праксе". Анализа структуре мита упућује на етнологију и књижевност, будући да су оне "започеле на особен начин узајамно да делују". ("Књижевност је генетски повезана с митологијом преко фолклора; нарочито приповедна књижевност", сматра Мелетински.)

Негде на средини Роковника за 1971. годину (свеска картонских корица формата А4, око 200 листова) залењена је новинска фотографија ПЕТОРО БРАЋЕ. То су пет једнаких храстова лужњака, који имају најмање сто година, високи су петнаестак метара, а њихове здружене крошње шире хлад у пречнику од двадесет метара. Пре више од једног века Кораћичанин Љубомир Лазих у својој ливади пуној трња поломио је у парампарчад косу о један храст, ливаду је одмах продао Живојину Митровићу који је стрљиво

искрчио трње, а затим је на гомилу скупао жир и њиме хранио свиње. Из гомиле жира изникло је пет малих храстова. Брижљиво их је чувао, а касније су то чинили и његови синови Радомир и Тихомир и три праунука од којих је најстаријем Витомиру, приликом деобе припала ливада с ПЕТОРО БРАЋЕ. Б. Мишљеновић је на првом празном листу написао крупним штампаним словима ЗМИЈСКО КОЛО, па то прецртао и испод тога дописао Повратно коло, а у загради Коло које русаљу враћа у живот. После тога следи руковет песама Мишљеновићевих, оних које су овде објављене. Оне су објављене у оном облику у каквом су се затекле у рукописној руковети. Неке од тих песама су коначне верзије, а неке варијанте пређашњих верзија. Уз песму Краљ Хомоља, са стране, стоји телеграфска белешка: Из овог жира никли су, чини ми се, храстови свих ових песама. Уз песму Краљице и краљеви или истеривање Беле, злог духа пише: У крајевима око Ргња веза између светова успостављена је преко обреда. Око Духова, када у Звижду падају неке жене (русаље) у занос, оне у трансу разговарају са покојницима, одговарајући на питања која им постављају учесници обреда. У тим обредима су сачувани елементи митолошког наслеђа Старе Европе.

На празник Духова, 1991.

Мирослав Лукић

2.Из ВАШАРА ХИПЕРБОРЕЈЕ

ПОРТРЕТ АНОНИМА

Васељена или свемир је небеско насеље, настањено небеским телима, путницима, луталицама, скитницама, звездама и метеорима. Древни људи су знали да су небеска тела жива и битна. Секула Сенковић је на ову мисао дошао тридесетих година двадесетог века, ноћу, лежећи на врху Краку Лу Јордана, док су недалеко његови волови пасли. Преко дана је радио за једну рударску компанију у Благојевом Камену, а у сутон је са паром волова и верним псом, ишао низ реку све до Краку Лу Јордана...Столећа су прекрила земљом и талогом римско утврђење и металуршки центар; шуме, дрвеће, лишће...Није пијуком копао земљу у потрази за римским златом; одмарао се лежећи и падајући према небу, Секула; покушавајући да препозна у његовој дубини у неком небеском телу неког од својих предака...

Секула је налазио сребро и злато и драго камење тамо где га нико други у Хипербореји није тражио, осим његовог суседа брадатог Тиркета, незваничног почасног члана Књижевног друштва "Тамни вилајет".

*

Књижевно друштво основасмо крајем шеседесетих, нас неколицина. На идеју да оснујемо уметничку дружину, нагазио је први, плавооки Данијел (Дане), Тирке - уметничка легенда Хипербореје - проводећи многе летње поподневе на источној периферији вароши усред непрегледне пешчане пустиње, настале пре много година радом великих багера за испирање злата из шљунка. Нагазио је као на поскока.

Друштво се неколико месеци звало "Шљунак", па "Језера", затим "Овчије руно"; напоследку, средином 1967. године, можда крајем августа, кад смо се купали на језерима насталим радом великих багера, усталио се коначни назив Друштва "Тамни вилајет".Ђаво је одувек имао по неколико својих шегрта у Хипербореји, уметника, јуродивих, лудака, свирача, врача.

Мене су изабрали за вођу друштва, а мога старијег рођака Рамзу за заменика. Секретар је била песникиња Заилац - три године млађа од мене, али је прави секретар и стојер Друштва, и чувар архиве, био "Фројд", студент права. Чланови су били : Дели Јован Пек (гимназијалац), Тиркетова браћа, свирачи, и сестрица Евгенија. И још неколико амбициозних варошких крпеља. Тирке званично није био члан; он је то био незванично, нека врста почасног члана. Био је око десетак година старији од нас, нежењен Радио је кратко, по завршетку трговачке школе, као и отац му, али је напустио посао трговачког помоћника, сасвим се посветивши слободној уметничкој професији и себи, што је у Хипербореји био несумњив знак да је "ударен мокром чарапом по глави".

- Што се ти дружиш са лудим Данетом -Тиркетом? Зар је он твоја сорта? - пребацио ми је једном Секула Сенковић. - Бежи главом без обзира од човека који је напунио тридесету и још увек једе очев комат...

Књижевно друштво "Тамни вилајет" није саставило ни годину дана. Приближавање матуре и пролеће 1968. године помешали су карте и судбине; песникиња Заилај, моја прва љубав, спанђала се са "Фројдом", младићем и пријатељем који ми је био некако најближи у тој уметничкој дружини. Убрзо је и њега оставила због неког гитаристе носоње, па је и носоњу после неколико недеља оставила због једног месног Шиптара. Но, ја сам већ тада напустио нашу завичајну варош; као што су је били напустили неућну годину пре тога и мој рођак Рамза и "Фројд". Књижевно друштво се распало као кула од карата; и док се распадало и који месец после, ја сам се донекле зближио са Тиркетом. Лутали смо насумије улицама наше вароши, или живописном околином, ноћу, испод јабланова, до цврче цврчци. Понекад смо одлазили и на ново варошко гробље и тамо седели сатима, до свитања...

- Шта радимо овде, Тирке, љубавничке гробљанске типшине, блудећи кроз сребро ваздуха августовске ноћи, проткано веловима месечине?

- Испуњавамо живот. И чекамо. Да наш дух постане стрпљив и комплементаран овом предивном тренутку. Кад то буде, моћићемо да будемо музички инструмент овога што сада гледамо...Сувише си млад, нестрипљив, нервозан..

Нисам разумео шта хоће да каже Био је недоречен, и убрзо је његове речи растворило зрикање зрикаваца, таласајући се као воде океана унедоглед.

- Учи од зрикаваца, то је конкретна музика коју још нико није снимео и унео у неку оперу.

...Читаве ноћи зрикавци зричу, ма куд кренули - према обалама Пека, или се попели на брегове, на врх Јелењске стене; цури густе зрик као сок грождја, сладак и лепљив; лепи се за прсте, косе, за врат и ушија се у дупцу. Хе- хе, слушај, напрегни се, пажљивије, знаш ли о чему управо зричу : ако узмеш девојку, ти знаш - она ће веровати да ти знаш све боље од ње, па ће те слушати како хоћеш. Ако узмеш удовицу, она зна, она је већ једном била жена, па мисли све да зна. Неће те слушати него ће увек хтети да ти заповеда. Ако узмеш распуштеницу, чувај се кошита коња! Чувај се да те не ожеже онако како је првог мужа ожегла...

И

"Филип Сенковић
Студентски град
Први блок, соба 133
11070 НОВИ БЕОГРАД

Пешчана пустиња код Нереснице,
28. новембра 1974.

Драги пријатељу!

Тиркета, тј. Тиресију Видинца познајем близу 8 година; мало боље од тебе. Моје најраније сећање дошире до подијума једне омладинске сале (сада месног биоскопа варошког), где Тирке помахнитало развлачи једну жуту хармонику. То су били звуци невероватне свирке у цез стилу. Исто такви беху и његови цртежи урађени тушем, на првој и последњој изложби у његовом животу. Дивљи, сурови предели са усковитланим грањем дрвећа, узнемираним небом - страшни, скоро неописиви, апокалиптични предели његове душе. Из цртежа је избијао немир и опште кретање.

Он није био много причљив; нити је свирао на хармоници, као његова два млађа брата, да би се допао варошкој младежи, или да би некога забавио. Као дете био је веома кржљав, како ми је сам једном испричао. Одлучио је да постане лено обликован младић, чак изванредно развијених мишића као на фотографијама супермена, па је упорно сатима и данима вежбао на школским справама : котурима, вратилима, коношцу. Увео је спартански начин живота за своје тело, терор за своје тело како се чинило осталим Хиперборејцима.

Вежба дизање тегова на Новом варошком гробљу. Једног дана, док су копали раку за неког покојника, гробари угледају Тиркета како лежећи између гробова на простргом ћебету подиже увис металне тегове. Гробари су се прекрстили, онсовали га у себи.

Приређује маратонску трку, у којој је једини тркач - до Кучајнских платана и назад, до тајанственог извора Потајнице и назад.

Једне зиме отишао је на Пек и купао се наг у леденом виру. Препашио је неку сељанку, коју је пут туда навео, угледавши га како израња брадат и наг из воде, леда и снега. Сеансу купања у реци изводио је још неколико пута по највећим мразевима пред десетином гледалаца на старој дрвеној ћуприји. Река је била његова опсесија. Лутао је њеним ливадама, спрудовима; пецао на барама и језерима које је река подземно напајала. Недавно су га видели на једном спруду како клечи и подиже руке према небу и спушта их са длановима окренутим према земљи. При том је гласно узвикивао неке тајанствене речи које нико никад није чуо у Хипербореји. Вероватно су то биле речи из неке молитве небу ?...

Навукао је велико чуђење Хиперборејаца начином живота и понашањем. Сматрао је да треба да поседује дивовску снагу (и поседовао је, богме!) "да одбрани мајку и остале чланове породице". Од кога? Његову фамилију и њега нико није прогонио у Хипербореји.

Његова мајка је била Јеврејка пореклом; његов отац се оженио у Београду крајем рата, и вратио се у родну варош, где је радио као трговац и једини издржавао петоро уста.

Веома рано га је привукла хипноза; набавио је књиге о томе, а једну је свуда вукао за собом. Једном на плажи пребија неког младића који је дирнуо ту књигу без његовог одобрења. Био је, иначе, склон наглим и несхваљивим

изливима беса и физичке снаге. Једне доћи, док смо шетали варошким улицама, застаје изнервиран, можда и неком мојом речју, и из све снаге (два пута) удара у олук који се руши. Једном је купио велику сијалицу од 200 свећа, завио је у кући на место старе и слабе и сатима у њу зурio непомичним погледом. Кад су га мајка и браћа и сестрица питали шта то ради, објаснио им је кратко да вежба очи за хипнозу...

Све ово што сам доведе написао није суд о Тиркету, већ низ података мање - више веродостојних. Био сам, стицајем околности, сведок многих епизода које су у тесној вези са његовом личношћу. Био је једини сликар и уметник у вароши, од кога сам могао нешто да научим, али врло чудан, врло закончан. Хипербореја га је прогласила лудаком, занесењаком, јуродивим, јер га није разумела, нити је покушала. За паланку је то луксуз, пријатељу мој! Ми не познајемо довољно Тиркета, не познајемо породичне околности у којима је живео и формирао се. Тирке је морао изазивати чуђење у вароши, јер су га занимале необичне ствари. Први наши разговори кретали су се на релацијама филозофија - сликарство. Будући да није имао стално занимање, данима је скитао околином са блоком и оловком у рукама. Дуга коса и брада, у време кад их нико није носио због владајуће нетрпељивости према брадоњима и четницима, изазивају извесни страхопоштовање.

Све је то теби махом (верујем) познато. Није Хипербореја жигосала нашег познаника, колегу и уметника због дуге косе и браде коју је носио када нико други није. Желим да ти напишем понешто о Тиркету, што се са њим дешавало, након твог одласка из вароши, на студије; последњих неколико година, и тако испуним дату реч у твоје дому на селу 18. новембра ове године. Фрагменти Тиркетовог живота, док није изводио никакве "бургije" познати су: правио је бриљантне цртеже у тушу, какве нигде другде и никад више нисам видео, које си и ти видео. Хтео је да илуструје неку од твојих књига песама, знам, мада не верујем да ће до тога икада доћи. Јер он је последњих година постао много чуднији него што је био, готово опседнут манијом гоњења - страхом да му цртежи не буду покрадени! Рекао ми је једном да трага за металним ковчегом у који ће спаковати све своје слике и цртеже, закључаће их када за то дође време, и закопати дубоко у земљу, за неку другу цивилизацију која ће доћи...

(...)

Нека месна протува напунила му је главу идејама "о бољем животу изван Хипербореје". Извадио је пасош, али све се свршило на томе.

Кад није имао пара, прехрањивао се ловећи рибу у реци. Али онда се догоди страшан помор свега живог у реци, када се мајданпечко језеро, тј. бакар оксид излио. Данима је лутао нашом вароши као обневидео, полугласно се свађајући са невидљивим противницима. Сматрао је ову велику еколошку катастрофу атаком на његову личност. Глад је најозбиљније закуцала на врата

породице у којој је живео. Глаговао је

Шетајући кроз варош у касно вече затекох га, једног од тих дана, како усамљен, одбачен, очајан, жут као восак, гладан, седи на прагу затворене бербернице. Те ноћи је од мене први пут запросио. Пружио сам му изгужвану хиљадарку и он је пожурио да купи хлеб. Али пре него што се изгубио, рече ми да је ова земља проклета и да ће већ сутра "некуда отићи".

(...)

Да ли је почетком седамдесетих Тирке постао видовити, шаман или шизофреничар?

Једног ветровитог дана зауставио ме је на сред Ђуприје на Пеку; из чепа је извадио свеску на чијој је предњој корици било крупним словима написано : "БОГ", "ЈА САМ БОГ", "ГОСПОД", "НАРОД", "ИСУС", "РАСПЕЋЕ". Пола часа ми је говорио о свом јеврејском пореклу, о Старом и Новом Завету, о корену речи Бог ; хтео је нешто да ми прочита што је забележио у свесци, али се предомислио; отишао је нагло и без поздрава.

Следећих дана одигравали су се драматични догађаји у свету : сукоби Израелаца и Арапа, криза нафтних деривата. "Ако бих наставио да сликам, свет би добио афту, али ја нећу!" Помно је пратио радио вести; био је све гладнији и жући. Лутао је кроз варош оскудно одевен, чушав, неуредан данима се није прао нити чешљао.

И некако у то време је почео да контактира са "њима". Говорио ми је о бићима из других светова, о "малим зеленим људима", о "људима испод земље". Ови изрази су аутентични. По Тиркетовом мишљењу, постоји некакав "подземни свет испод Хишербореје". Тај свет се простира 10 - 30 км од епицентра. "Они" су ту обављали неку тајанствену активност". Уверавао ме је како је он "у њиховој власти" и да испуњава њихове "налоге".

Док је пецао на реци "они" су знали да са њим "контактирају" преко удице, струне, штапа, преко руке до мозга. Кад су били изузетно "расположени", слали су му богат улов рибе из дубине. Кад нису били вољни, опет су му то наговештавали, и он би брзо склапао прибор за пецање и враћао се у варош.

(...)

Ноћу је крстарио по вароши проучавајући небо. Док не би почео да халуцинира. Говорио је да има "контакт" са другим световима и цивилизацијама "горе", и да је он њихов медијум, представник у тајанственој мисији на Земљи. Говорио је како се нека непозната, али мирољубива и храбра раса интересује за бића на Земљи. Извесно време трагао је за књигама из класичне уметности верујући да ће "мали зелени људи" преко његове свести и његовог интелекта упознати земаљска цивилизацијска прегнућа. Био је у стању да сатима развија своју теорију, али ја, разуме се, нисам увек имао стрпљења да све то слушам. "Зар мислиш да је случајно што природом доминира зелена боја?" питао ме. Говорио је о "огромној енергији" , ЗЕЛЕНОМ ЕЛЕКТРИЦИТЕТУ планете Земље. "Ја сам набијен тим електрицитетом и

могу да учиним шта хоћу!"

(...)

Знао сам да је опседнут храном и да му се утроба помера на сам помен речи : хлеба, сир, аља. Затицао сам га како хишнотички зури кроз излог продавница у прехрамбене артикле Помагао сам му кад сам имао новца. Једне вечери затекох га како пшета главном варошском улицом са четврт килограма сувих смокава у кеси. Тад рече да смоквин плод има изузетну енергију јер амоквино лишће акумулира много сунчеве светлости. Кад је био гладан, ђутао је. А кад би се понекад најео, његове халуцинације су избијале на површину. Кристални градови, вертикални светови... У породици у којој је још увек живео избијале су огорчене свађе око деобе хране - никад је не беше довољно. Тирке је мислио да скривају храну од њега, обузимали су га изливи беса. Био сам једном у посети његовој породици. Тирке је однекуд дошао. Био је гладан. Поглед му је био некако стакласт и жут. Затражио је сув хлеб, и кад је добио један комад у руке, стао је дивље да га стишће, кида и у огромним залагајима гута. Било ми га је жао.

А приликом једне друге посете, затекох га како скакуће по соби и чудним гласом певуши :

- Кафааа, кафицаааа...миришћеее, миришћееее!

Задрхтао сам од неке језе. Па Тирке је болестан, болестан, душевно болестан човек.

Његов отац ми у поверењу рече да Тирке ноћу спава на кухињском столу, или под столом.

Почетком ове године, 1974., тј. током једног зимског дана, наумио сам да посетим његову породицу и кренем према Бањској реци. Успут сретнем Тиркетову мајку како по пољедици бежи из властите куће према центру вароши. Неколико тренутака пре тога у њиховој кући се десила права драма; Тирке је мајку ишамарао, оца избацио из куће, а сестрица Тиркетова је искочила кроз прозор. Сличан излив беса добио је поново недавно, којом приликом је г - ђа мајка опет добила батине..

Напустио је кућу рођења у време кад су процветали јорговани 1974. године; пењао се на Јелењску стену изнад Клисуре јоргована и тамо проводио ноћи. Открио је неку малу пећину... Живео је као испосник, подвижник, исихаст, молчалник...

Рука ме је, ево заболела. Али кад се следећом приликом сретнемо испричаћу ти "уживо" још много детаља. Јер лакше је причати но писати...

Волео бих да нову 1975. годину проведемо заједно, јер дуго се нисмо видели; браћа и пријатељи треба мало чешће да се виђају и разговарају..

Срдачно,

РАМЗА".

*

Ко је, у ствари, разумео Тиркета у Хипербореји? Да ли је и сам себе

довољно разумео?

Упознао је почетком седамдесетих на једном од хиперборејских вапара једну девојку из Осијека. У то време још није ишртавао своје руке фломастерима у боји. Да ли је могло нешто конкретно бити између њега и те девојке, коју је сматрао "својом"? Путовао је крајем пролећа 1974. године у Осијек, тражио девојку на факултету - тамо је дошао у сукоб са њеним колегама студентима, који су га исмејали. Упутио се према њеном стану и на ивици прозора је оставио месингани млин за кафу, који је украо од својих укућана.

Средином лета исте године отишао је код Рамзе на село. Након што га је Рамза обилно почастео, Тирке му открива своје "намере". Пошао је, говорио је, да се распита о девојци са фотографије (на слици је била млада жена у лакој летњој хаљини која држи бебу у руци). Говорио је да је то жена за којом "трага" и да жели да јој поклони нешто новца, јер осећа да "она пати".

Путовао је после тога и посетио фамилију у Београду, скривајући се од "оних који га испод земље трују отровним гасовима". После обилног ручка, уморан и исцрпен путовањем, заспао је на кревету. Тетка му једва скида велике гумене чизме с ногу и скоро распаднуте чарапе..

Рамзу је на улици једном напао тврдећи да " ти и још неколицина држите моју девојку затворену у подруму, испод земље".

Изненада, на улици, поистовећивао се са личностима које су биле далеко одатле стотинама километара. "Сада сам (навео би име конкретног Хиперборејца), осећам шта он говори и шта мисли". Понекад би показао своју учену руку и рекао затворених очију : " Сада моја мати виси на овој руци!"

Био је опседнут помишљу да га неко прати, шпијунира.

Једном је, вративши се кући, повикао : " Ко је дирао моје цртеже?" Како му нико није одговорио устремио се на мајку и на сестрицу : " То сте учиниле вас две, или они испод земље!"

Своју сестрицу је често оптуживао да његове цртеже краде и продаје. Да стихове које је потајно писао у свесци преписује док спава да би их једнога дана објавила под својим именом и тако стекла незаслужену славу.

*

Виђао сам Тиркета с времена на време; приликом све ређих путовања у Хипербореју. Узгред и случајно. Једном смо седели на спруду близу плаже и Тирке је говорио о "таласним дужинама". Да би уопште људи ступили у било какав међусобни контакт, треба да се нађу на одређеној таласној дужини. Рекао је, узгред, да је он у стању да "ускочи" на свачију таласну дужину.

Можда ми је поглед одлутао за неком лепом девојком која је трчала трептавим спрудом? Тад Тирке рече да кад "угледа лепу жену" "кроз стомак му се разлива топлина"...

*

Можда то беше 1973. године у јесен? Враћао сам се из родног места

у Београд аутобусом; у аутобусу је био Тирке Куда је пошао? Нисам га одмах питао. Када смо стигли у Београд и кренули према Зеленом Венцу, он рече да је пошао да обиђе своју фамилију у Београду, али да би волео да ту ноћ проведе са мном, да попричамо.

Отишли смо у моју студентску собицу на Новом Београду; вечерали; а онда је Тирке предложио да му дам руковет својих необјављених стихова за које би он урадио илустрације, па да то објавимо као библиофилско издање..

Следећег јутра растали смо се на Зеленом венцу; он је отишао код својих рођака, а ја на Филолошки.

Следећи пут видео сам Тиркета три године доцније, у пролеће. Пред одлазак на одслужење војног рока.

Живео је изопштено, у некој малој пећини, као божји човек. Причали смо, али је разговор запињао. Живео је - лоше. Од милостиње вароши. Више нисмо спомињали могућност да једнога дана илуструје неку од мојих књига стихова. Вероватно сам га разочарао. Више нисам био онај и онакав, какав сам био у своје време као вођа Књижевног друштва "Тамни вилајет". Огрубео сам; имао сам доста трагова мрдрија, у глави, у души. Међутим, тога дана кад смо се видели, имао сам неколико часова слободних, и он ме одвукао напросто према Јелењској стени да видим "пештер" у којој живи. Помало ме та пећиница подсећала на једну сличну у близини манастира Тумани код Голубија. Тирке је, док смо седели на брегу усред жбуња јоргована, извадио ону своју свеску умашћених листова од које се никад није одвајао и прочитао ми песму коју је ко зна када саставио...

ВЕЧНА ЉУБАВ

Нека кажу све што им падне на памет
Нека измишљају, нека лажу
Нека избришу овај наслов
и нека уместо њега ставе знак крста или три звездице - ја те волим.

Нека о теби напишу свангта,
да си кошиле, курва, венштица - ја те волим.

Нека испод тебе потпале ватру,
чак и ако нестанеш у пламену, у пепелу,
узалуд - ја те волим.

Нека те баце на крај света, у мрачне подруме,
па и ако те развеју као пепео на ветру - ја те волим.

Чак и да те разбију као вазу од алабастера
у парампарчад, ја те волим.

Ја те волим јер имам кључеве који отварају све,

светове знане и непознате

Ја ћу сакупити све твоје парчиће,

прах твога пепела и овлажити га пљувачком,

јер те волим.

Јер си лепша од сунчеве невесте

Јер си беља од снегова.

Јер си недосежна попут далеких светиљки у ноћи...

Кад је престао да чита, хтео сам да узмем свеску од Тиркета и да сам поново прочитам оно што је он већ прочитао, али је он свеску муњевито склонио у недра.

- То не!

Устали смо. До пећине је он својим чизмама рибарским већ утабао путањицу.

Поашо сам низ брег, али ме Тирке благо ухватио за лакат и задржао.

- Стихови треба да одстоје, као вино у бурадима. Бар једно десет - петнаест година. Па тек онда да се објављују, обелодањују, ако то заслужују...

Ја ћу ову свеску закопати овде! - рече и скрену са путањице корак - два у грмље јоргована. И чизмом гурну једну камену плочу.

- Ха - ха! Ово је моја ризница!

Ископао је у жбуњу јоргованском рупу, као кад копају рупе за винову лозу; озидео је изнутра плочастим камењем. И покрио каменом плочом, коју је вероватно довукао из оближњих камењара. У каменој рупи су били Тиркетови блокови са цртежима, прибор за пецање, секира са кратким држаљем. Ништа више.

- Само ти знаш... Па ако се мени нешто деси, ником не причај о овоме. Дођи после чеврт века, не пре 2000. године, и узми. И чини шта хоћеш...

*

Тиркета после тога никада више нисам видео!

Отишао сам почетком јула на одслужење војног рока; неколико месеци касније, писали су ми пријатељи да се у Хипербореји догодила неописива ствар. Тирке је свратио у кућу у којој се родио, вероватно изнемогао и изгладнео, подивљао од живота у пећини близу вароши; дошло је до свађе; при том су га напала оба његова млађа брата и претукла до крви, да су га колима хитне помоћи однели код лекара и превили. Затим је упућен у дом за умоболне, далеко од Хипербореје.

Сведоци догађаја су ми са згражавањем јавили да су Тиркета претукли најмилији тако крвнички, да се просто питају : ко је у ствари луђи, Тирке или они?

Из дупевне болнице је отпуштен неколико месеци касније, пре свега због своје голубије нарави; поново се вратио у Хипербореју. Општина му је дала неку опустелу кућу да у њој станује на периферији вароши, и додехла му скромну новчану социјалну помоћ. Нисам га виђао, јер сам се из касарне

вратио право у Београд и одмах почео да радим. Помало сам заборавио на Тиркета.

Нестао је нетрагом. Организовали су претраге; прегледали су пећине у околини, обишли су сва језера уз реку на којима је пецао, али Тиркета нису могли да нађу. Можда је побегао преко границе и отишао да се никада више не врати у Хипербореју, побегао на крај света? Није могао имати тада више од четрдесетак година... Могуће је да је лутајући планинама јужно од наше вароши ноћу пропао у неки понор, каквих има, у утробу земље, међу подземне "зелене људе"?

Ја сам био заборавио на онај његов завет да ће свеску са својим стиховима и блокове са цртежима сакрити тамо где је рекао.

ИИ

Један једини песник, онај прави, у двадесетом веку после Христа, у Хипербореји - бене : Тирке

Сви остали, рачунајући и мене, беху амбизиозни имитатори, одвећ славољубиви.

Тирке је могао да осети нагло, док пета улијама наше вароши, док се пење на врх Јелењске стене, или на новом варошком гробљу, загонетну срећу, "која не долази од наде / него из древне невиности, / из властита му корена, ил из каквог расутог бога", како би Борхес рекао. Борхес је описао Данијела - Данета - Тиркета у песми "Неко". Песници песнике најбоље разумеју, чак и када се никада нису срели ни упознали лично. Тирке је знао, поред многих других ствари и следеће. Знао је да срећу не сме гледати "изблиза, / јер има разлога страшнијих од тигрова / који му показују дужност / да буде несретник, / стог понизно прима / ту срећу, тај бљесак".

"Мајка ми ја дала име свога деда Јеврејина, Данијела, у Београду су ме у детињству звали Данило, Данилушка; када смо се преселили у Хипербореју, Хиперборејци ме прекрстише у Данета, посрбише ме Већ у средњој школи, прозваше ме Тирке, по оцу, односно по оцу мога оца. Паланке лакше памте по надимку. Већ у песнастој сам знао да је садашњост нешто друго, будућност и заборав. Да је у вароши била гимназија, завршио бих гимназију, а после бих отишао на студије и студирао филозофију или сликарство, или оба факултета истовремено...Моја мајка је чезнула да завршим факултет, али она никада није радила. Радио је само отац и издржавао нас... Мој најмлађи брат је почео да студира филозофију, ишао сам и обилазио га у Студентском граду, али није имао довољно воље да је заврши. Постао је музикант..."

Једино сам то записао у подебљу "СВЕСКУ 6", о Тиркету. И то накнадно - три године касније, по сећању, као студент, у Београду (1971).

Шта се са Тиркетом догађало, када сам напустио Хипербореју : у периоду 1969 - 1976. године?

Колико је веродостојно све оно што је у њему написао Рамза, сматрајући да му је најближи међу пријатељима?

Тирке није радо показивао своје слике Рамзи; вероватно је за то имао

разлога. Тирке је можда био геније, Рамза поводљив тип, епигон Рамза је сликао да би зарадио новац, и зарађивао је; да ли је Тирке икада и иком продао неку своју слику?

Ми смо још били младићи, са недовољно животног и уметничког искуства; амбициозни и даровити младићи у врењу. Знајући за своје дарове, ми нисмо отишли да студирамо на факултете на којима би се складно развили наши умни дарови, већ на погрешне (уцењени амбицијама наших породица).

Рамза је говорио одмах оно што му падне на памет, Тирке то никада није Рамза је највећег непријатеља имао у себи : сујету, гордост. Рамзин понос није био племенити, није се заснивао на врлинама и талентима. Тиркетов понос ником није сметао, средина у којој је живео није била способна да види његову вредност. Нико му није помогао, није га подржао; бављење уметношћу довело га је до просјачког штапа. Чак му ни ми, који смо знали за његове умне дарове, нисмо помогли. Нисмо умели да га слушамо стрпљиво. Виђали смо га узгред; прихватили оквир у који га је сместио владајући ограничени дух паланке..

*

Дрворез - Вашари Хипербореје - Пек је за време поплава наносио на спрудове угљенисана стабла храстова, које су бујице што се сливају у златну реку, наносили из утроба планина. Сушила су се на сунцу та црна масна стабла данима и ноћима. Могла су се обликовати лако општрим сечивом. Тирке је једно такво огромно стабло, избачено на пола километра изнад варошке плаже, сасвим случајно пронашао, и читаво једно пролеће, лето и јесен резбариио је. Изрезбариио је лозу бршљена, чији су црни листови обгрлили стабло, као прешлет црних змија. Испод листова, лозе, длетима је и ножевима изрезбариио масовне сцене са вашара Хипербореје, од подножја до врха. Стада оваца; краве, коње; пастире; плугове; секире, косе; ђермове; рингишиле; куће; патре; леједерска срца; жонглере и арлекине; мечкаре; леједере; јата риба; голукове; гавранове. Чипкасту дрвену месну ћуприју; воденицу; цркву; јелена на врху литије...Ликове јуродивих и месних лудака; псе; лисице; неколико јазаваца; склупчане змије...Заинтересовао је и људе из власти; било је говора да ће тај његов фантастични дрворез откупити и поставити испред дома културе. Видео сам само једном на кратко тај дрворез у природној величини, од чијег ми је дубине застао дах. Неколико месеци касније сазнао сам да су тај изванредни дрворез самоуког сликара - пример бездане уметности - зли и непознати људи полили бензином и запалили, па је сагорео преко ноћи. Од уметничког чуда, одтала је гомила пепела на спруду покрај реке, који су позни јесењи ветрови развејали...

*

Наговарали су ме да postanем уредник "Студента", или "Видика" : не Тирке, нити Рамза, већ моји нови београдски пријатељи. Видео сам како се постаје уредник у неком од тих часописа. Могао сам то бити, онда бих помогао својим пријатељима из некадашњег Књижевног друштва "Тамни вилајет", али мене је више привлачило књижевно стварање од занимања

уредника. "Видике" су тада често забрањивали. Био сам на једном састанку сарадника, када је смењена редакција; из старе је остао само Љубиша Ристић, других бркова у чизмама вишњевоје боје. Напустио сам тај збор сарадника сасвим разочаран; Ристић нам је поделио пре тога 6 шапирографисаних страница.

"Петнаестодневна ревија за културу и политику у култури "Видици". Ко покуша - кајаће се, ко не покуша - још више!?! Манифест!?! (?!?) - Чему све то? Часопис "Видици" излази осамнаест година. Све на свету, осим часописа "Видици", мења се милом или силом. Једини метафизички стуб који се опире успешно чак и тихој води из пословице - јесте месечни часопис студената Београдског универзитета за књижевност, философију, архитектуру, позориште, филм и ликовне уметности! Повремено префарбавање његове фасаде уз спретну употребу неких достигнућа модерне графичке и штампарске уметности - остављало је утисак код добронамерних да је у питању дело 21. века. Она позната техника : есеј - прича - песма, па затим : песма - прича - есеј, својом непопустљивошћу довела је уреднике "Видика" постепено до стања тихог очаја карактеристичног за неке раније векове. Пошто су и забране овог часописа постале уобичајене, а ни пучеви, којима историја "Видика" обилује, више не успевају - Редакција је увидела да јој је бескрајно досадно да и даље уређује такав часопис (не усуђујући се ни да помисли колико је тек досадно читаоцима). Подигавши тираж часописа за три пута од времена када је преузела његово уређивање, Редакција је дошла себи и згрозила се од бедне цифре од 6000 читалаца са којима комуницира. Схвативши да је немогуће, а и бесмислено, даље увећавати тираж часописа елитног карактера и академских претензија, Редакција је осетила дубоку унутарњу потребу да узнемири ригидне чуваре часних традиција, те "Урби ет орби" обзнањује следеће :

1. Укида се часопис "Видици" као појава
2. Пожељно је свенародно одрицање од његове славне - срамне историје
3. Сви дугови учињени у његово име не признају се и отписују
4. Неизбежно је издавање новог часописа "Видици" са следећим субверзивним особинама и намерама:

Куда то води?

- Нови "Видици" су петнаестодневна ревија за културу и политику у култури са тиражом од 10 000 примерака и више у двобојној офсет техници као што је ред

- Имају обезбеђен новац и излазе редовно
- Када "нема средстава" и када треба штампати се и на шапирографу
- Не зна се тачно да ли су нови "Видици" новине или часопис. Зна се да знају више и брже од осталих

- Не стиде се да објављују и вести. Нарочито оне које нико не објављује

Штампају се латиницом на ужас Петра Игњатовића

Ко стоји иза тога?

- У уским су родбинским везама са Издавачким центром студента и друге родбине немају

- Ревија "Видици" не припада студентима Београдског универзитета као што је то неким прешло у навику. Припада само оним студентима Београдског универзитета и Уметничке академије који у њој сарађују пишући или читајући

Шта они мисле?!

- Нови "Видици" не изражавају ничије друго мишљење сем мишљење потписаних - који немају право на псеудоним

- Ништа људско није им страна. Припадност било које врсте им је апсолутно страна

- Немају појма шта је конструктивно а шта деструктивно. Истраживање истине о судбини света им је свакодневни хоби

- У договору су са свим класама, поштеном и непоштенном интелигенцијом Југославије

- Основни циљ им је да пронађу алтернативу свему што постоји. Под културом подразумевају све што постоји

- Обожавају да овдашњој и светској јавности денуцирају све идиоте и фолиранте

- Не разумеју се у српске, хрватске, финске, перуанске, Зулу, Балуба и све друге националне патње и тлашње

- Културном, сексуалном, пролетерском, социјалном и технолошком револуцијом вабе се забаве ради - маке ит фор фун

- Једини листови до којих је новим "Видицима" стало јесу : "Мед", "ФИЛМ КАЛЧЕР", прашки "Студент", "МОНД", "Трибуна", "ТАЈМС", "ЧИК", "ЈРНИ ПАТУЉАК" и "ПЕЧАТ"

Како они праве те новине?

- Нови "Видици" се не праве већ измишљају. Они немају рубрика, нити се зна шта следећег дана и следеће ноћи доносе. То не знају ни уредници, а камо ли читаоци

- Редакција има онолико чланова колико има љубитеља. Уредници су сви који то пожеле, под условом да умеју

- Два дана после изласка броја састају се сви заинтересовани и причају шта их мучи. Ту се ствар договори и утврде теме за следећи број.

Одредје се људи који ће над појединим темама да бдију и остали који ће их одменити док они први спавају. Следећих 10 дана напрегнуто се мисли и измишља шта је у вези са одабраном темом важно, занимљиво, невероватно, смешно, неопростиво, погубно, фантастично, непоновљиво, једино могуће и у којем грму лежи зец. Све то постепено постаје јасно и зато се уредо пишу текстови, ангажују неки занимљиви људи да о томе пишу, сецкају или сликају неке лепе фотографије и пишу писма читалаца. Кад се све то скупи, онда се они који су се појединим темама изразито бавили састану и склопе број. Важе све што не ваља и на лицу места измисле све што недостаје. Затим лепо потпишу број сви заједно и после читају и показују пријатељима

- Као што према закону о штампи припада - постоји и главни уредник који има обавезу да се добровољно одрекне свих права које му наведени закон пружа (да малтретира остале, пушта или не пушта текстове и сл.) сем задовољства да одговара пред судом. Он и тзв. уредници - продуценти служе за то да сакупљају људе, анимирају лење и воде рачуна да "Видици" излазе кад треба. Кад то више не умеју да раде како треба - Скупштина сарадника их замењује брзо и елегантно. Нарочито ако им је неко други важнији од сарадника и читалаца

- Нови "Видици" објављују досадне текстове само ако су изузетно значајни и ако постоји гаранција писца или преводиоца да ће их прочитати најмање тридесет људи којима је то неопходно ради развоја њиховог погледа на свет или ради личне среће и задовољства

- Нови "Видици" не објављују ни једно слово само зато што је лепо написано. Сваки текст, песма, есеј, критика, проза, цртеж, драма или фотографија морају имати неку задњу намеру или бар везу са неком другом задњом намером у дотичном или неком ранијем броју "Видика". Задње намере морају бити уверљиве и могу бити различите. Нема естетичких, политичких, верских, философских, расних, националних или неких других ограничења. Све је ствар договора непосредних произвођача

- Нови "Видици" трагају за новим и занимају се за текуће исто колико уживају у старом и баве се општим

- Чини им част сваки нови песник, писац, новинар или научник који је своје прво дело објавио у "Видицима". Шта више, до таквих им је веома стало

- Нико није сувише глуп да оно што има да каже не може да напише на мање од десет плајфни. Ако не може - нека напише књигу

- Нико не може да уређује "Видике" а да у њима не пише. Ако не уме или нема времена - нека ради нешто друго

- Смрт фашизму - слобода народу!

ЉУБИЦА РИСТИЋ

НАПОМЕНА: Овај текст настао је после вишемесечних разговора на састанцима садашње редакције "Видика". Редакција је о њему расправљала, усвојила и ставља га на дневни ред Скупа сарадника" .

(9. новембар 1971. године)

*

На последњем листу је био ПРЕДЛОГ ФИНАНСИЈСКОГ ПЛАНА РЕВИЈЕ "ВИДИЈИ". Расходи : 530.000 д. Приходи : 530. 000 дин За ауторске хонораре - на основу елемената прорачуна према постојећем Правилнику о финансијском пословању, са допуном : Цена једне стране не може прећи 400 д. - и трошкове уређивања : 200. 000 дин.

На празној полеђини тих шаширографисаних страница било је написано последње поглавље повести, о Књижевном друштву "Тамни вилајет", где се спомиње и Тирке Дописивао сам се тада са Рамзом, "Фројдом", не и Тиркетом. Рамза ми је слао своје стихове ; носио сам их у редакцију "Видика"; понудио сам им и неколико Тиркетових цртежа ; никада ништа од свега тога није објављено...Нисам имао намеру да их мољакам; поготову не главног уредника, друга с импозантним брковима и чизмама вишње боје

ИИИИ

Листајући "Свеску 6" , писану током 1971 / 72. године, средином пролећа 1999. године, налетео сам на многе заборављене ствари. Па и на редове о Тиркету.

Четврт века после Тиркетовог неразјашњеног нестанка из вароши , Хипербореја га је заборавила (можда су га се сећала само његова млађа браћа и сестра Евгенија, с времена на време ?).

Отац и мајка су му помрли...

*

Ко је у ствари био Тирке?

Можда је најближи одговору на ово питање био амбициозни сликар - песник Рамза, који је ипак о њему написао неколико страница.

На ово питање не може понудити поуздан одговор предање, сећање, родбина, пријатељи, нико други, до сам Тирке. Тиркета су надлежни тражили на дну вирова и бара, понора и пећина, а он је препловио море, океан, и то море и океан беху Хиперборејцима испод носа. У подножју Јељењске стене Окусио је доста искуства, многе речи, горчину судбине, али никад није престао да се напаја незаситном бесмртношћу сунчевих залазака...Тиркета није одвео у неповрат из Хипербореје демиријум тременс, лудило, већ неизрецив љубавни предосећај.

Уметника истинског не вреди тумачити; он је свој најбољи тумач.

Боравећи у вароши, крајем јуна кобне 1999. године (пред повратак у Београд) , предузех нешто конспиративно ; одишах једне вечери према Бојнатовицу и Јељењској стени са великом најлонском кесом у џепу, као да идем да берем трешње

Плаваста камена плоча временом је обрасла маховином. Ко ме би пало на памет да испод ње има нешто?

Није ми требало много да пронађем "Тиркину ризницу".

Унутра је био блок са Тиркиним цртежима, свеска са стиховима, пакло цигарета ЗОДИАК . Филтер супер Кинг; блинкер за пецање; секира са кратким држаљем и свеска - као и 1976. године

Када сам, провалнички, хтео све то да стрпам у најлонску кесу коју сам понео у џепу, када сам узео корице блока, из њих поче да веје папирна плева! Године су учиниле своје; опало лишће, влага и пољски мишеви. Дно "ризнице" је било затрпано уситњеним и натрулим шапирићима. Глодари и влага су Тиркине цртеже сасвим уништили. Начели су и свеску са стиховима, изгризавши је по крајевима. Разгрћући папирну пlevу, налетео сам и на змијски костур! У кесу сам убацио с извесним гађењем само општећену Тиркину свеску. Вратио сам плочу у првобитни положај у којем је била и брзо се удаљио са тога места : попео сам се на узвишење изнад Јелењске стене, са кога се пружа величанствен поглед на исток, печку долину. У тим тренуцима јабланови уз Пек као да су били позлађени. Сео сам на траву, запалио цигарету и извадио Тиркину свеску, испуњену стиховима од почетка до краја..

Прелистао сам је пре него што се спустио вечерњи сумрак. Читао сам и плакао, не стидаћи се својих суза, не бојећи се да ће ме неко видети и презрети што цмиздрим. Ја сам река, дубља и златоноснија од Пeka и Ганга. Ја Данијел. Тирке Аноним. Таласи мога сећања носе митологије и мачеве. Ја течем кроз сан, кроз пустињу, кроз подземље. Ја понирем са том реком у поноре о којима нико ништа и не слути. Понори ме усисавају као левак матице. Мој крај је извор, у мом крају је почетак...

То је писало на првом листу.

Тај лист су изгризли мишеви. Изгризли су наставак.

Хераклит је морао бити близак покојном Тиркету, који је многе дане свога живота провео поред реке, налазећи у њој прочишћење и заборав, одгонетке и срећу..Осећао сам срећу због августовских ноћи у Хипербореји које сам давно провео са Тиркетом и захвалност због уметности коју је желео да у нас усади, уметност пријатељства.

У свесци није било песме "Вечна љубав", што значи да то није она свеска из 1976. године, већ нека друга, у којој је, вероватно Тирке, нешто касније, који месец касније, можда пре него што су га сместили у душевну болницу, исписао на стотине и стотине катрена...

Ко не верује, нека се удуби у читање онога што је написано његовом руком, пре скоро четврт века, без жеље да тиме стекне славу, почаст. Јер песме и стихови се изгледа једино могу тако писати, усред дубоког вира тишине и без икакве наде; то је можда једини начин да Бог то чује и благослови...

Сав његов живот стао је између корица свеске, писане пре четврт столећа, свеске коју су начели влага, мишеви, године..

Лудило

Са мном су разговарале многе пећине
и неколико читавих пустиња.
Узалудно је причати о смрти са људима :
шта они о свему томе знају?

Далеко од људи, у мраку,
са сталкатитима и сталагмитима,
открива се потпуна истина о њима,
као крикови јата летећих мишева.

Савремени песници личе на арлекине,
на пегрте ђаволове, циркусанте;
али прави циркусанти на вапору
могу да сакупе више гледалаца.

Када би неко од њих био
барем позван, или хипнотизер.
Брзо се види да је сваки други
сапет сујетом и временом, позер...

У веселом царству поезије
нема места за отровне гљиве, красте.
Тамо буја цвркут радосних селица.
Вечном пљувачком лепе своја гнезда ласте..

Хамлет и Офелија

И

Сумњај у све : у живот, у стихове,
у моћ расковника, у будућност своју,
сумњај у завере, обећања, у године ове,
али у љубав никад не посумњај моју!

Зар да занеме уста моја, као увело цвеће
које си ми поклонила напред ћуприје?
Мрак се увукао у мене да би побелео од среће
Никада нисам волео - роспије!

Јоргован и сутон мора да су близанци.

Не пренемажи се, не скрећи поглед, Ника.
Водичи мечака и облаци су - одрпанци,
штићеници ујдурми, страшних виновника...

ИИ

Не слушај што мисле и говоре о мени.
Мој отац није мој отац; мој отац је далеко.
Моја је душа ломнија од кристала.
Нека ти река каже ко сам. Реци јој, реко!

Заборави речи трговаца, занатлија, мурије
Предрасуда је гвозден оков око срца.
Боли као огреботине, или око курије
Кажу да сам луда : синови живог мрца,

и исто понављају сви остали - фурије,
што овим тлом миле као мрави.
Ја сам одувек био нешто друго
и друкчије, срма, роса у трави...

*

Гаврани на речном спруду, а по насељима
сујетни и празни људи черече Сина Божијег, Бога.
Двадесети век је сливник свега и свачега.
Начинио је буњиште од развоја мога...

Зар у томе веку живим? Зар не у срцу, у дубини?
То је најбољи начин да упознам дубоку сету.
Шта бих хтео? Зар да неко буде сличан мени,
одбачен, прокажен, распет, ма где било у свету?...

Надиру године зле и пуца одбрамбени зид
наше душе, нашег прибирања, наше тврђаве
Ово је време зла и страве која ће самлети
све. Јер овај век као да је створен за рђаве

Мртав је, тврде Бог. Милоне је мимоишла
подношљивија судбина, обична људска срећа.
Антибог се одомаћио, опак, суров, себичан
Врећа која нема дна, закрпљена врећа.

На урођенички самоубилачки порив,
о, како се накалемила лепо ујдурма

белосветских лажова : па рађа
неукусним плодовима и блиста као бурма!...

Вапари Хипербореје

1

Циркус. Салвадор Дали. Пикасо. Циганке
Лавови. Леопарди. Тигрови. Фолклор.
Књижевни .Провинцијски песници. Шекспир.
Рингишил векова се врти. Томас Мор,

Бразмо Ротердамски, Аристотел.
Љермонтов; новинар, читалац и писац;
све се то слегло у оближњи хотел,
где банку држи невидљив доушник, Лисац.

Циркус. Векова. Еспап изложен блиста
као лицидерских срца низ, кожа
уштављена, ужад ; багра иста,

копрја се и даље траје, као глиста
пресечена на двоје Чувај их се,
као тек наопштеног реза ножа!

2

Немам ничега што могу да продам!
Нити има ичег што могу да купим.
Илузије, да; не осваја се слобода
са оваквима, друштвом глушим!

Љермонтов је је премлад и нагао;
између Шекспира и будућег је одстојање
Само са њим укорак може се прећи
овај ваптар и ово срање кроз густо грање!

Јер нема тачнијег описа, сочнијег,
за овај прогрес, гунгулу, двадесети век.
Трећина света је слободна (?),

трећина на путу према слободи тек.
Остали тону у добровољно ропство,
као у измаглицу у сутон Пек...

2

Замишљам евентуалног читаоца,
ја, који никада не видех себе као писца.
Између нас је бескрајна провалија!
Понор! Понор! Пискарала, не црнорисца.

Новинари, проклете им душе, нису
између читалаца и писца обредно брвно!
Између Дантеа и мене, између писца
и писца постоји сродство духовно, крвно.

Случај Комедијант, не слепи, непознати,
по налогу Бога ће да сачува и открије -
моћи ће на свет да изнесе, и позлати -

оно што сурова епоха преко новинара
гуши, гура у запећак, или благи.
Истина је скупља од шаке долара...

3

Штедише од колевке па до гроба,
Швајцарци! Не покушају да држе курс
о кључу америчког или светског успеха
онима које превози овамо "Југотурс".

Повест Неуспеха има жилаво корење
Песницима, што љубе у скуте душмане,
треба доделити као оном маторију, ордење
Локално поднебље има своје вечне Бушмане

Све ту може, сем да неко о битном шушне
Диван је ово и добро осигуран свет, срећа
би било да нестане у неповрат.

Чувају га мрак и помрчина, фурије бездушне
Шекспира, да је, заиста, наш савременик, брат,
подстакла би ова наша (само наша?) несрећа.

4

Ње Лорку. Ни Пикаса. Ни Далија.
На другом су се жару пекли, не на оном
на ком Данте, Рембрант, Ђото.
Више је укуса и истине у дрву лимуновом,

но у кори епохе коју познати мото,
сажет у неколико речи, што красе,
новопагане Србе, Бугаре, Цигане и Влахе :
У се, на се и пода се!

Сребрни цар је узалуд овамо доводио Јемине
Гладијаторе Римљане Трачане
Сасе Турке, Ђурђијанце, Јевреје

Ове су покрајине запуштене, уврачане
Свака је стопа нађубрена балегом миленијума
сасушеном ветровима Хипербореје

5

Свака је стопа - не слути Европа - бубањ
који би могао да одјекне, и одјекује,
кад на њега нагази папак срне, фазан, лист
опали. Овде је суђено да векује

древних мелодија рудник неисцрпни, чудесан
Сребрни цар је једини прави император.
Рођен у забитом селу, он се са слугама
споразумевао куцањем. Није оратор.

Није дошао на овај вапар једино он!
Или можда јесте, али прерушен у ковача?
Ње привлачи га укус меџика и пљескавица,

јагњетине и прасетине румене месних тровача.
Мудрији је од славних песника, прва у сиру.
Царује у потољеном руднику, тамном виру.

6

Сав је суштина Сребрни цар, заборав
у коме се самородно злато једино купа.
Шекспира овде чека неисцрпан рудник;

музиканте и спекуланте, светина глупа.

Те воде што из потољених окана извиру
знају да о важним стварима овде - ни мукајет.
И Шекспира ће, на крају света, овде
збунити контраст, као залутале Тамни вилајет.

Са онима који умиру све истине не умиру.
Вода је научила преносећи светлост свећа
с овог на онај свет науке древне смисао.

Шетајући у сутон испод високог дрвећа,
брестова, топола, јабланова, јова,
пуним сам плућима свежину удисао.

7

Док сам се пробијао кроз густину снова,
као кроз вашар, или кроз пљусак летњи, покисао,
док сам под неким наслоном писао, цртао,
бележио - ја нисам узалуд писао.

Пробијајући се кроз заборављено, кроз шипражје,
кроз детаље густе као медно саће,
савлађивао сам препреке многе, вражје,
верујући, ко они што припремају даће,

да сам сав тренутак, и сав трепет струне
оне виолине што је спојена тајно
са оркестрима у космосу,

са оркестрима што свирају бескрајно,
и онда када нас грана у мраку ниска
или песница доушника и фурије млатне по носу..

Мајстори

1

Само је још један од старих мајстора
преостао, и каже : " Пиши, сликај, ради неуморно,
и не секирај се; видећеш, отимаће се о тебе.."
Они што долазе? Друштво спорно, на прегнуће орно?

На вашару у августу , у магновењу, претрнух
кад угледах очи једне као пред хусарима.
Чег се поплаших? Сусрета? Лепоте
Да ће припасти разбојницима, гусарима?

Не, не бојим се војске, поручника ни генерала.
Ни ратова; они су, на жалост породили,
све оно што су овде дуга раздобља

и непризнати генији стрљиво оплодили.
Обнова или наставак покиданих нити
не долази од полета, завичаја, већ из гробља...

2

Шта овде значи : постојати, бити?
Нека се ни у шта не петљају вечни пегрти.
Њих је одувек било и биће више
од пепела, струготине, мутивода и смрти.

Вечним пегртима је старешина не Мајстор
стари, већ пробисвет - Велики Ђонави Шегрт.
Он је успоставио Ред, кога се они држе
као шијани плота. Пореметиће све Смрт.

Смрт ће довести много тога у право стање
Не бојим се Хераклитове реке, чак ни лудила.
Вечна љубав и пролазност су моје имање

Узалуд ме је околина, фамилија, судбина кудила.
Уметност је жртва, што највише тежи.
Лепота вечно и пролазно држи у равнотежи...

ДРВЕНА МАРИЈА

(Увод у разлучење Душе)

Аугустину Мјевићу или Јовану Дучићу
тзв. наследници, следбеници - савременици,
купљени јефтино, дорасли нису,
ни у најбољим тренуцима, на граници

својих бунила и булажњења, серија

које плаћени критичари хвале, као висока
достигнућа. Имитаторских таписерија
има превише, као и површних оцена, "од ока".

Кад мекећу, не мекећу као јаре
Свак би да буде херцеговачка коза, прва.
Прозрео сам све фарисеје, прозелите и јајаре

Свак би да буде принц, рејимо, принц ватре
Има пламена у њима; забавни би били испод шатре
вашарске, док горе споро као сирова дрва...

*

Са таквима се никада поредити не бих
ни хтео ни могао. Ни жив, ни покојан
Наступају као крдо коза, дакако.
Пробијајући се испод жита, као опојан

мирис граора. Скрити, спремни на опачине,
или као змије у зрелом овсу, на ујед.
Зар никог нема да им проспе кофу снлачине
у лице, на главу? Док заведе свој "ред"?

Свему су се прилагодили. Једу говна
када то по навици чине крда, већина.
Титоисти су данас, монархисти сутра.

Том соју завичај је : не Александрија - пећина.
Јуче су дедуцирали, газили кога стигну.
Демократе ће постати преко ноћи, сутра.

*

Дрчни су то потомци анатемисаних фарисеја
и књижевника. Син Божји жигосао је ту сорту.
Бог није дао да нас епоха безбожна помена и
стрпа у исти лонац и реторту!

Дорастао им нико није ко се није кувао
и крчкао у пакленој смоли наметног века.
Ништа их суштински не може променити,
ни катастрофа. Нема им лека...

Није им урођена то црта, већ стечена,
као у јаничара. (Злоба, сујета; савршена мимикрија.)
То је врста печена жива, и допечена!

У поређењу са њом је сваки песник, што ниче
самоникло на маргини, унапред осуђен да буде
прецртан потезом пера. Или Дрвена Марија...

И

Поезија је - роса, кроз коју у јунско свитање бос
опрезно гаси риболовац, коме је жеђ ноћна нешца
осушила ко пелене поветарац. Скакуће као црни кос
и спотиче се о сваки бисер, попут слепца.

Форма таквога не сапиње; мадригал, балада, сонет.
Форма је корито којим тече златна магма.
Без главе и без репа, мртво, без ње је Вагонет
испао из шина. Вашар идиота, идиома и синтагма!

Хладовину је створио Бог, анђели росу
после сушне деценије, помора, катаклизме.
Луибеница у изворчићу леденом је - лек.

Кроз пустињу пуну поскока риболовац је
сигурнији кад општар пљунак газе гумене чизме
Осануо је, као шумски поточић, златни Пек...

1

На сувој грани на тополи на самој обали
веверица послује чило, не као људи пристигли на кулук.
Први ју је спазио брат седећи, под старим
дудом. Пушећи. Поздравио је шапатам: - Муштулук!

Довела нас је овамо, јуче, прекјуче, брига
и беспарица : ко би други? Предстојећа јесен, зима?
Не бекство од града, његових интрига.
Ливада је исушена ко кожа свињска, блесковима.

Дивље трешње, белошљиве, вишње и ораси -
опада бакарно лишће, пре Преображења.
Између топола сува стабла црних јова, као монаси.

Зар смо ми криви, што смо дрвосече, сиромаси?
Дуго топло лето врбак у Сахару мења.
Призори пустињски. На јод миришну ораси...

2

Тишина је дубока као вир бара, језера.
Она нас је дочекала. Струготина. Гуштерије
И веверица на канадској тополи, раноранилија,
што шапицама крчка. - Добро јутро, веверице!

И растужује и лечи, и плаши, ко змијски реп
човека, све оно што га прати, што не зна.
Све оно са чиме је дошао, ни ружан ни леп.
Живот је, као године празне. Судбина језна.

Физички рад проветрава тело и дух.
Када се обара стара јова на обали,
треба, поред искуства, памети и - фини слух.

Ђаво се у сенци анђела крије и мота
обалом, и у трену непажње зграби
мач - сечиво моторне пиле попут скота...

3

Ње пада увек стабло по плану на ону страну
ни код најискуснијих дрвосеча
на коју је најбоље Сваки застој подстиче муку, жеђ.
Јова пуца друкчије, беља од креча,

не као гипс бела, ни као стакло, ни као глеђ.
Кад љосне свом дужином преко реке -
реком потече песак, лишће, лита, као цеђ.
Вода понесе акорде ломљаве, узвика, јеке

Јеге има своју арију, секира исто (кресање ступова).
Подметање палија, скок у одеу у вир - исто.
Ђаво није створио сродство крвно!

Зар он да помогне човеку, кад направи брвно
у трену преко реке? То се нашао његов
газда, послодавац, естетга, Доктор Мефисто...

4

Дангуба је душманин Леност је - порок!
Боли трн у прсту, као суша, осека, немање
Никад се неће родити у градовима пророк.
Већ тамо где су јазови у души, закрчили реку, као грање

срушена јове Густииш лепљивих листова јове,
густииш огромне, дремљиве, срушене крошње
Што је за собом повукла и повила вита стабла
дивљих топола, чији се листови цере као мошње!

- Баздисамо од жеђи; дај дреновину, исједи воду!
У баштенским бунарима у дубини је ледена.
Мирише, ако се добро не испумпа, на уље и муљ.

Башта је једина слика и прилика оаза
пустињских. (Свака је мука упредена
и боли потмуло, као проваљени жуљ!)

5

Нема ни путањице ни пречије!
Зарасле су трњем, трњином; пепелом. Гар
стрњика пољем тече као ужарена магма.
Бог је све препреке послао на дар

Дрвеној Марији, да њено очајање,
пустош, помор, распукло тле,
сабље кукуруза, пожар неба, пређу у бело усијање
и да додирну дно пакла, не сезоне - епохе зле

Ручицом баштенског шмрка управља ђаво,
па чека згодан трен да водоношу опаучи
по носу, по зубима, по обрви.

Јер он је створен да из анђелове сенке мучи.
У облаку прашине на потеском путу,
он је у заседи, у башти. У шипражју врви...

6

Чувај се овог броја, Дрвена Маријо, сестро,
брате, оче, суседе, побратиме, куме
Јер то је његов број. Печат којим оверава.
Чељуст којом растрже попут вука или пуме

Чувај се овог броја, као невидљиве мреже Удбине
Дрвена Маријо, не можемо из сопствене коже
Нити се још ико одупро силама судбине
Црпимо из дубине покуравајући јој се, Боже

Осе, мрави, муве - све привлачи сласт.
Змија уз обалу личи на жиле јова.
Крушка је израсла на месту где беше храст.

Ужаси; жеђ оса, пчела, мува; вир снова
младића и стараца. Све то садржи његов број
и свуд се шири његова власт...

7

Куда ме водиш, Дрвена Маријо, ћутке,
кроз пустињу поља, и ливаде роштиљом ровашене?
Обрве су нам натекле, као и, од жеђи, усне,
водом из дубоких древних бара наквашене

Седам големих јова срупише се у зелен вир,
као и њихов вршњак, дугајлија, XX век.
Разлио се реком бензин, а не мир.
Јоргованске мрље плове низ Пек.

У вечност тече и Пек, ко Гвадалкивир.
Ко хоће да упозна узбуђења, славу наличја,
нека одмах крене на непрестани пир

малограђана. Душегубаца. Бездушника финих.
Сваком је од њих завичај, масан, слеп,
кочица, као заборављени првљиви сир...

8

До Краја Пруге, Водоторња, сећам се,
упекла псећа звезда, као 1942- ге Пакао!
Пустош суше и авет ругобе, глади, пропадања.
- Ко је од њих, одиста, измакао?

Песник усамљени, под брегом, под сводовима
дрвећа, сенки? Ни коњића, ни вочића...
Прескаче мршине по макадаму, колоне мрава,
као пресахло корито шумског поточића.

Жури ли до изворчића непресахлих, са водом
зеленом, хладном, да тамо забележи у нотес
у хладу горуна шапат бисерних капи?

Негде се у даљини, на северу, иза брегова
упалило нешто : дим се до неба вије
Шума? Складиште? Насеље? Или само потес?...

9

Сутоне, спасу! тек сада могу
да направим нормалан корак,
ма он био погрешан и горак!
Ко се овде још обраћа Богу?

Сиромашни обед. И конфузне вести.
Зрикавци, ко народ, зричу орно.
Мрав на столу сиса сласт из крушке,
ко пчеле и осе, до смркавања упорно.

И лишће бршљана је свело.
Собе се зноје; напољу би било
угодније преспавати, као одметник,

под ведрим небом. Хлади чело
дашак свежине Сутоне, Спасу!
Кресни, ко удар кремена о огњило!

10

Цвет на вампира личи,
нарогузнио се у мраку,
као у каквој причи -
костур у фраку.

Зрикавци упорно зричу.
Од сутона до свитања зричу.
Сви овде сањају мртвим сном.
Азбуку слободе још не сричу

чак ни листови оскоруше, нико!
Где је слобода? Где је љубав?
Зрикавци је, ипак, не зричу.

Схватих сву дубину лажи и апсурда.
Част, понос, слобода, поветариј
слути, негде другде ничу...

II

Више има, не сумњам, мрава
од народа који се с душом бори.
И на крају опаког века ишчезава
горећи као сасушена трава.

Није овај народ могао да сроза
један човек (чизма Ј. Б. Броза).
Нит га може истребити туберкулоза,
сида, већ унутрашњи расцеп - гроза.

Нити овај народ може спасити
Вођа, рат, ратна привреда.
Овај ће се народ усправити или угасити

кад сву дубину свог усуда спозна.
Кад га притисну глад и беда,
сва проклетства и коб грозна...

III

Дрво се на дрво наслања, а песник на песника.
Кућни праг је највиша планина.
Жива традиција се пржи и топи
уз пусто турско и лумперајке бараба ко сланина.

Барабар : распон, учитељ, активиста,
ратни ветеран, афежејке, лажни песник и будала.
Тако ми земље која ме је дала
и која ће ме радовати, ровашена али иста.

Видео сам у лавиринтима чаробним
Ресавске пећине вилу, месечеве пејсаже, фатум
и одгонетку ишчезлих ризница и племена.

Живи су мртви, а мртви су живи чувари
Искона; и стражаре на врху планинског племена.
Кад их угледаш, Дрвена Маријо, тај памти датум!

1

Сад славе песнике који патетично паламуде
Који су пристали на заверу и на лажи.
Косе их чим се отрезне и зажуте
рутински као сазрело поље ражи.

Кидање живе традиције није кидање
линије бола! До времена састављања и раста
протећи ће многе воде, многе године
Можда онда неће бити овде ни два хроста?

И један је довољан, једно посвећено дрво,
да надрасте коров и коприве, паветину.
У сваком гнезду има по једно кукавичје јаје

Моравском долином са врха Јухора
не језде црни коњаници. Аветину
ћеш угледати испред свога прага. И аждаје

2

Не бој се, Дрвена Маријо, чудовишта
епохе, неверних пријатеља и неверних жена.
Утежани су глушо и лако, халаљиви,
прутом врбовим, лесковим, или од клена.

Ма колико да све ово траје, па и кад се чини
да је дуготрајно, да му је висока цена,
помисли : то је бал вампира на месечини
који има свој рок као и месечева мена.

Не урањај у то непрегледно шипракје
песника, што су у ступињу издавача улетели,
јер је висок тираж средство вражје

Ниско су пали сви који су високо летели.
Међу их у фино брашно млинови страсти,
немилосрдни млинови времена, близина власти...

3

Доћиће брзо - ма колико споро изгледало - столеће
наредно, као што је увек долазило.
Далека Будућност мени срдачан поздрав шаље

Зар да тугујем што ми је моје доба језик исплазило?

Ех, дериште, парохијално, неваспитано...Ех, ех.
Ни на шта ја не чекам, све на мене чека.
Безбожно се црека булумента провинцијална. Смех
њихов се разлеже слепим сокацима. Далека,

али више не сасвим толико далека уметност
будућности, као заљубљена девојка, мени се смеши.
Одлазећи испод високих јабланова високом скалом

у сутон пепеливи. Она ништа сада не може да реши;
јер је као фатаморагана; ни да утеши.
Вратиће се истом високом обалом...

4

Дрвена Маријо, теби је дато у наговештају малом
давно, у клокоту потајнице што се подиже из дубина,
да призовеш из региона недоступних све фатаморгане
као бродови прекоокеански јата галебова и делфина.

Плаво, плаво, плаво! Гробље на брегу камено, бајно.
Ви сте предивне, литије! Понекад, и врховни Творац,
уме да се заборави и преруши с пролећа као букова
шума, или око Поклада, као месни - брадорац.

Погачо од пепела замешаног мастилом,
што се румениш испод бакарног сача :
друге су мисли у мојој глави! Друга ме језа такла.

Вечерња магло, обавиј ми својом свилом
главу и очи натечене од лепоте и плача.
Да гледам унутра, у кругове Пакла...

5

Виски, кафа и пиво; европска интелектуална
јавност. Вистан Хју Одн : духовни отпор свету.
Новинске патке и буве. Клима ментална
се погоршава, и подстиче малодушност, сету.

Тужно је кад се читалац упознаје се нечијом
поезијом тек после смрти аутора.
Песничко искуство расте с дечијом
наивношћу ; и нема татора.

Нико ме није натерао да пишем песме
Писао сам дуга писма, Будућности, из гроба.
Обраћао сам се себи, анђелима, непознатима, не стоји!

Не бојим се Случај Комедијант преузима улогу
Бога понекад кад таласи прете да поруку у боји
разбију у парампарчад и униште..

*

Нисам имао амбиција ни падова попут чувене
послератне песничке Тројке, прилагођене, канонизоване
Религија паса формира временом надувене,
сујетне, стубове од песка. Високо стилизоване

Умови им се не преливају преко граница. Савршеног дела.
Срећни су - мимоишли су свој задатак, дар, и себе
Красе их већ Изабрана, сабрана и друга (не)дела.
Осуђени су на Успех, не, Боже, на Тебе!

Величина не почиње од њих, од прекинутих нити.
Осуђени су на ишчезавање, заборав, пресуду Краја.
То што су радили као уредници, нису ни бандити.

Не, не варам се; није то моја уобразиља! У мутном времену
подметнути су вешто из логора, из мрачних подрума, полусвета,
куфераша, ко кукавичја јаја...

(Преображење)

Зар да пред Будућношћу лаже и крије?
Зашто? Све је то довољно далеко од строге
свести, истинољубиве - од Дрвене Марије
Срце ме вуче изван стега, у вртлоге

У прожимања садашњег, прошлог и будућег.
Тиранија парохија једнака је калуни сваке тираније
Велики су овде тобож велики, због немогућег
ретардираног културног монопола бораније

Пре ће устати из својих некропола Келти
са висова хомољских - Малог и Великог Врања.

Него што ће се сетити претходних знања,

древних, изгубљених. До превирања
ће доћи овде прекасно, кад се помере кости
мртвих : јер жив песник се на њих ослања...

ВАШАР У АВГУСТУ

Привиђа ми се дуго топло лето, спрудови,
и газ на Пеку, простран, испод Јелењске стене
Јата гусака и пловака што се беле као лабудови.
Запрежна кола сељака из Доњег Звижда. Успомене

давне и нејасне слатке су као парче бундеве
куване у пекмезу од пожегаче
Слатке су као кришка лимуна, листић резеде
На ове призоре се упорно и стрљиво каче

понека врба, кукурузи, јабланови, острва речна,
ракита; непрегледни сточни пијац, багремови.
Вечност је у теби, реко бистра, вечна.

У твојој матици, што усисава сенке, врбе,
диње пукле, лубенице, атове, волове, овнове,
Влахе, Цигане, Мађаре, Шингаре и Србе..

1

Вашир је књига као библија, од хиљаду страница.
Камаре лубеница, диња; кобасице на жару,
и шатре, гомила која врви, и иде преко граница
где после пар корака преврши мера дару,

где је лице непознатог, јуродивог, податак,
који се у дну малог мозга урезује
Призори надреални - атак на машту, додатак
је на крају лета који се не опорезује

Жуто, зелено, црвено, бело као одблесак
светлости са леда, из пећина, у шавољима.

Лелујају паунова пера, рајске очи, огледалца,

док неког бившег кнеза прати тресак
не грома (одавно су умукли) , циганске
плех - музике, и неми поглед радознаца...

2

Сусрео сам те на таквом једном вапшару
неочекивано, Лепотице Сусрет случајан, али љубав није
Ћутала си као девојке из ових крајева, зашто?
Шта твоје срце, голубице залутала, крије?

Твоје сјајно око говорило је речитије
од ма које речи. Одавало је твоју тајну.
У грчу особењака, у вапшарској вреви,
уронио сам у твој поглед, као у бескрајну

бразду на небу! Није овај вапшар резерват Кеније
Никога усред њега не растргоне лавови.
Не бој се : нисам ни јуродиви, ни геније

Маканимо се од циркуса, каледоскопа, рике
слонова и тигрова низ обалу : нека нас сутон
понесе према клисури, као на Дрини славови...

3

Љубав је чудо. Не трик хипнотизера.
Нека нас поведе до сребрних фонтана. Фонтана из снова.
Где месечина пршти, као млаз драгуља.
Пођимо уз брег иза вашара, до крова

планине Где се видик , као црна леза, шири.
Да вечерамо раскопн спрема ведроног ноћног неба
Пену и валове облака, брегове у даљини,
мирис диња и врбене - уместо соли и хлеба

Густа крошња ноћног неба августа мени прија
више од бозе, оранжаде, клакера, пива.
На висини пенуша дивља перуника, душа

девојачка. Не бој се, мојих осећања, валова
и пене Кад нас обузме љубавна стихија,
неће нас однети даље од плетива

наших најдубљих чежња, снова и тренутака!
Пођимо спрудовима, вођени током речним,
сенкама ноћних облака, чврстином белутака,
спојени везама непролазним, вечним.

Љиљане бели, крине снежни, загонетно женство!
Дивна загонетко - од главе до пете!
Бог нам је послао Лепоту и Савршенство
да је пригрлимо грчевито ко мајку дете!

Волим те, иако тек окрзних обрис твога лика.
Бежи, од љубави не можеш побећи.
Не бој се - љубави. Не знам твоје име,

као ни ти моје. Повлачење је проклетство песника.
Стићи ће те до краја јесени, до краја зиме
Јер заветовани смо љубавној срећи...

4
Моја сестра - чудо, љубав никад не узмиче
Смисао љубави није узети него целог себе дати.
Љубави никад једна на другу не личе;
у сваког је рођеног усадила мати

рођењем вечну искру. Будала и оклевало - пати.
Бог је послао смртнима срећу на дар, радост.
Мит љубави је неисцрпан, његову линију
исцртава у бескрај свака младост.

Растанак је бесмислица и делује тако чудно:
зар смо сасвим равнодушни према искри
нежној? Зар је све варка и узалудно?

Зашто не одговараш на моја писма? Реци
истину, суочи се са језиком што из дубине извире,
па онда умукни и кроз пустош своју, теци!...

Писмо из Будућности, гроба

Тамо где је Слобода, ко љубав, угушена,
влада мук мртвих, ход празних лета.
Тамо је свака срећа и нада срушена.

Урођенички самоубилачки порив, изван света,

ко бумбар зуји, као рој трутова,
мами не на шир, на свадбу матије,
сам себе једе Снопићем врбових прUTOва,
ваљало би га испранити; згазити као бубе - златије

Живот и судбина могу бити дивни
ако су љубављу несебичном и разумом испуњени.
Срби немају разлога ни на кога да буду кивни,
до на анхронизме којима су напуњени,

и на подвале, подметачине, као лутке струготином.
Истина је лековита, иако је далеко од многих.
Не умиру толики напрецај отровани вином, стрихином,
већ обузети најгором варијантом, замком убогих.

Шта су три деценије, или пет?!
Епоха је већ стрпала у мрачне фургоне
отпатке своје Какав ће бити свет
2003. - ће? Не питај - куртоне,

корисне песнике, каријеристе, већ бивше!
Култ смрти и пропадања овде има своје жређе,
свештенике, проводације, лажисахане
Биће лов у мутном. Прогласиће за свеје

безбожнике и доушнике Не бојим се смрти
и радујем се што ћу нестати пре сумрака
другог миленијума и наметног века.
Не може се зауставити бескрајна трака

времена! Велике змије прождиру мање
Вампири вампирима пију крв.
Ово велико и никада окресано дрво
што заклања сунје већ подгриза црв.

Заклонило је својом крошњом, сенкама
и суровошћу униформи и сила плурала
предивне песнике, есејисте, праве свеје,
окрвавивши и снежне врхове Урала.

Нико још није написао повест праву
о политичкој тортури, полицији.

Ортодоксија, црквена или идеолошка,
мафијаншка, нема само седиште на Сицилији.

На оном свету ће, своје најбоље песме, можда,
написати тзв. најбољи песници Епохе Трикова.
Кад буде пуштен дух из боје, сведок крикова,
и кад руља и фукара изнедри свога "вожда".

Кроз шуме векова се пробило, кроз
кључаоницу последњег века, по Усудовој вољи,
сазнање, које увек касни као воз.
Свет ће пронасти, не постане ли бољи.

Кад се буду сабирали векови,
сабраће и овај, његове последње деценије ;
злато и пепео Балкана, гробља Кента,
шарене приче руље, беснило неурастеније

Октобар на измаку, парови у парку,
не убијај дивне призоре, јаворово злато.
Јесен је лепа као пролеће. Младу Парку
видех како силази из воза, децу непознату.

Падај, опадај лишће, као акорди из сна.
Друштво ми прави Бетовен,
док се подижу мехурови бара, са дна.
Купачице голе иза ракига имају тен

од кога застаје , ко од вила, дах.
О, безмерно, слапу хмеља, падај, падај.
Иза гроба престаје сваки страх.
Вечност почиње овде, драга! Фрај

кад лишће трепери на ветру, знај,
јаче, још јаче дунуће из подвести
кроз тонове никад забележене помирење
Старог и Новог, преурањене Вести.

Понекад кад задрхти ива, клен, оскоруша
или беља од снега на брегу бреза:
као да је Бог ушао у моје срце;

прожме ме неописива језа.

Не срце, трен, отвара вечности душа
врата у мом бићу забрављена, непозната.
Лови смисао будућег биће док уво слуша
како се расцјетава шебој или лепа ката.

Пожелите ли да видите рајски врт
или најлепши крајолик на свету, тих,
пошните се на врх Једењске стене,
и скочите одозго у провалију, стих.

Сваки је стих ризница искуства.
Онај ко је луд, имаће своје митнице.
Смрт је жирант битним песницима.
За љубав према дому, приупитај скитнице

Јованка Броз, Тито, Никсон и његова
супруга на балкону Беле куће
Моја је земља слама Алајбегова.
Умире полако; и кад умре, васкрснуће?

Општински доушник у цивили
има дугачак , богме, добар нос.
Притајен је и будан увек,
као у шипражју црни кос.

Народ је добио што је сањао :
хлеба и игара! - Западни кредити
донеше благостање Дејенијама је гањао
козу и домаћина, Антибог. Победити

себе народ никад неће док олако
и на туђ рачун лоче, ждере
Зажмури, заборави, узми све што
можеш! Ордење и златне табакере

Западну демократију чувају пушке
диктатуре, у којој : миш бели срећу дели.
У вилама отетим су се мишеви и кућни духови срели.
Ратни ветерани су гњили као крушке

Овде је понос ишчезао, као семе конопље

Сељаци посташе полутани, а ветреушке -
синови и унуци газда, трговаца, банкара.
Грађани - кишне глисте, белоушке

Какав је то гнусан сој! Какво зло вреба
из гомиле руке невине, крхије од стакла!
Сити су већ мртви : шта им више треба?
Да ли их је икад Истина дотакла?

Брдске козе постадоше утовљене свиње
Трбушине, пустишје .Магарци камењара.
То су све дични преци Нове Пустиње
Отров гуја којим се разара

дух у младићима друкчијим, непокорним.
Дух лелујав као пламен свеће, што се лако гаси.
Кепеци - песници, чувене телевизијске ведете,
соле памет, раширивши се, као на поманама Власи.

Дух у малим црквама у брдима титра;
дух што развалине ноћу обасјава, као свици.
Долази споро смрт, сазревајући као јабуке
Огласиће се, не као цар, фанфараме, у престоници,

већ Богу иза леђа, где се нико и не нада, у загубици.
Чујем како говоре будући мртваци. Све је ближе
оно неизбежно. Не пење се уз спирале ума.
Говор трбухозбораца. Ко даждевњак гмиже

Опрости свима, живима и мртвима, најближима,
оцу, мајци, браћи, сестрама, драганама, свима,
ако можеш! Све их је повукла и гурнула
у несрећу инерција, у загрљај најгорима.

Лидери мира су фарисеји, окречени гробови.
Онима којима су уста пуна слободе,
нису потребни слободни грађани, већ робови.
Свако крдо, не заборави, најрогатији предводе

Слобода је дуговечнија од свих вођа, тирана.
Ја ћу умрети не дочекавши да се огласи ово
што се полако ваља иза девет гора. Пирана
јато није, ни јесен патријарха. Ни око пауново.

Уштројили су нас, као пионире Чим опкаљам, не кажем
истину о оном шро се овде и тамо збива.
Све се дубље повлачи што се у мом срју скрива.
Лажем, и кад ми не пада на памет да лажем.

Кад умрем, најбрже ће се растворити лаж.
Чак и она коју су ми ко зна кад утерали у кости.
Филозофија подвале Привремено забрањени "Видици".
Реторика фељтона. Атеистичка јеванђеља. Опакости.

Видео сам како завршавају људи часни.
И знам да много дуже поживеће убице, целати.
Смедеревско србовање уз мезе, чашницу и музику
грех је који мора општинском комитету да се плати.

Лакрдија национална и светска, док не помру,
сви тетовирани робијашци, потрајаће огавна,
замрзнувши енергију народну огромну,
датуме и имена и деха вредна сећања, славна.

Немогућ је дијалог између марксиста и хришћана.
Из старог пања пагана изникао је младар ћесара.
Прошлост овде касане према потреби,
и будућност би, по мери бивших шегрта, месара.

Одрећи се много чега, то значи да си уметник.
Истина није, иако на њу личи, као хидра.
Никога није још претворила у сужња, камен
Близу шумовите обале настањује се видра;

њеним очима и инстиктом кад би могао
песник, музичар да, грубим замасима, дочара
амбијент : крошње ораха у јесен, пљувачку ракигара,
чворове и воћну смолу шљива, тугу салашара.

Гледајући у стварност, уметници гледају кроз велове
где она није Што виде, не виде То је
увек нешто друго, не чак ни копија.
Сасвим су друкчије амбиције - моје

Дом видрин је природна уметност, равна обликовању
воде Никада видра неће да испашта : славу.
Библиотека великих романа је шума мрачна.

Дуго радије гледам, како гуске пасу траву.

Да се права истина пробије, ма где,
овде, у дубокој провинцији, и у свету, проћиће деценије
То није разлог да поклекнеш, да попустиш,
да заборавиш на себе и свој задатак, Геније!

Свет је успаван дрогом, пићем, празнином,
гозбом на даћи Бога : ситишћу тираније
Пучеви, реформе, обећања пуста, буквари
револуционара, и друге небројане маније,

никада неће продрети у бесконачне небеске сфере!
Не покушавај да кругове Пакла, и Век удав, схватиш.
Убиј минотаура и крени из Лавиринта ван :
радуј се, јер Бог те посла зато, не да патиш!

Свака се епоха распрскава као звезде репатије
Папрат је сведок бољи од пањева, од утврђења
на висовима планина. Више говоре спохватије
о распрскавању језгра, окова. Моћ преображења

силази с неба као пљускови и сила уништења.
Не жалости се што те усуд судбине потиснуо.
Све је симболично, и нешто друго. Упитај се:
У какво си ме ово обличје, Боже, утиснуо?

Зашто си за Ме одабрао од свих вртова
овај на крају света, тужан, Гетсимански врт?
У мир да уђем, скрушеност апостола да искусим?
Сувише стар за љубав, сувише млад за смрт.

СТИГАО САМ НА КРАЈ, ЈЕ ЛИ, ТАМО ГДЕ СУ УПИЋА?
Кроз усамљеност, страх, пристаниште клоака?
Живот је пун неописивих окука и раскрића,
странпутица, чудовишта и ћорсокака.

Живот је историја духа, његовог ткања -
дубоки су његови рукавци и заливи.
Таласају се у њима чиста осећања.
Њихов титрај освежава боље но киви.

Бујна су врећа гробова. Из њих ће пикнути
гејзири, као руда из богатих рудника.

Све истине су сахрањене овде Овде ће никнути
поново. Аристотел је лагао блудника,

Александра Великог. Као што и сада учени
Мештра лажу, јер је на лаж научен као шегрт.
Умреће и гледаће своју смрт. Овде једино
нешто може да промени само - Смрт.

Ех, ех, наругала би се да може да ме чује
из гроба, увек будна локална књижевна милиција.
Лепо је што сам умро анониман далеко
од фолклора епохе, као права традиција.

Шта су у поређењу са древним књигама
све те поеме, збирке приповедака, награђени романи,
види се тек иза гроба. А за живота можда
јесте наслутио и неки сељак на помани?

Нужности, противуречности, маса скроба
епохе Све је то за њу било потаман
Почистила је метлом кнежеве, атамане,
пророке, сујеверје и веру, пророчиншта. - Шаман

је можда понеки случајно преживео, ко човек
снежни. Не калуђер, ни богомољац.
Шаман се повукао у старо и одбачено,
где нема нафталина, не као мољац.

Мољац је штеточина; јер од старог ново
не прави. Шаман се прерушио, као Хомољац,
око Поклада, као брадорац, да сузбије
покондирене тикве, незналије, да зашиљи колац

којим се побеснела авет, морија, адактира.
Тајно древно знање - то је драгоцјен дар,
којим се талог векова, као шљунком спира.
Где је тај првобитни елан, жар?

Сунје које се рађа, зна. Светлост и шаман,
коме је дато да сјај издвоји, да га спасе таме
Да јој се приближи мимикријом моћи, уме,
у сну наслонивши главу на њено раме

Напуштам зверињак и легло страве,
увек кад пустим да ме воде шаман и предвечерје
Следим свице и фазане, мравињаке, мраве,
растварајући се у сутон, у безмерје

Ње вара се тако лако шаманов дух
проницљиви, древни: зачас умакне са робије
Препозна одмах његов истанчани слух
акорде хармоније и укус ксенофобије

Зато се живи и зато мре, изгубљена сребрна магло,
науко древна : ти једина не вараш!
Рађала си се вековима а нестала нагло.
Уобразиљо, ти мене, а не ја тебе, ствараш!

Ти још једина умеш да искрено разговараш
у ово глуво доба макар и на дну гроба.
Макар са трећим петловима. Или духовима.
Вампирски списак не носи шаман, мајчина утроба.

Сведен је давно са овим и минулим вековима биланс.
Зна шаман, потврђују древне мелодије,
и слути нека русаља, кад око Тројице падне у транс.
Ново није ново. Древно и заборављено је најновије

Шамане, ти си нама - зашто би крили? -
неопходан, као лек, већ дуго, близак и драг.
Из тебе , чекамо, да се заборављена наука, испили.
Јер Нову науку проповеда Лажов, враг.

Шамане, твоја је веренија Шехерезада.
Твој је отац бршљан, рапчечерни Дионис.
Титрава лепота која нема име на хоризонту
у свитање и пред залазак, твој је рукопис! (...)

МОТИВ : НЕПОЗНАТО ; ЦЕРЕМОШЊА

Светлост и ветар су ме водили, ветар и даљина,
светлост што обасјала је брегове као пулт
абажур. Светлост светова ишчезлих.
Сахрањени су многи богови, не и Култ

бршљена, девица, краљица. Друкчије је, сада.
Мање се воле људи. Између њих су страшне границе.

Као Аполон Марсију, одрао је сељак сељака.
Србин Србина. Ко гаврани, црне се свеже ораније

О песничком песимизму и српском убилачком
пориву, нема написана ваљана ни страница.
Нико се овде још није усудио на дубоко орање

Шуме боље памте, урвине, пећине Ферије
летње не води младе истраживаче преко граница
Уплашен коњ боље разуме шумске мистерије,

од научника. Понори времена нису прерије
по којима ловац кога води пре морање
него инстинкт, искра, може да лови помоћу
замки ретке врсте - Дубоко орање

је напорна работа за искуснију сорту ратара
орних. Сневачи су ту и тамо, упорно лове
и кад не сањају. Вежбајући филигранску вештину златара.
Понекима род богати облаци донесу - снове

У сновима је све записано, у слојевима једних
преко других. Сањање је стругање површине
Тумачење фрагмената чудовишних, наиглед безвредних,

није за оног који се пита : Да ли ја имам моћи
за то? Упутство долази из дубине,
из распрскавања звезда ренатица, ноћи.

2

Светлост и ветар су ме повели, и бљескање,
слапови водопада, пенунав ток, емоција, лист
горуна, дивље крушке, грмани, мирис бачије
Колоне мрава, поворке мртвих, невдљивих, чист
ваздух, стене беле као млеко, и боје птичијег
измета. Висинска разлика, очи мачије, другачије
Да нестанем, као поток, што увире, усред забрана
заборављеног од пастира, Влаха, Срба, ничијег,
не бих жалио. Да се стропоштам низ литицу
у друштву облака у поноре без дна, смарагда,
да допрем до духова Хиперборејаца, Келта,
Трибала, Трачана, Сербала - до самог ада.
Светлост ме је повела према суштинском кланцу.
Мене, последњу карику у бескрајном ланцу...

(Ф. С.)

3. Из ВЛАШКЕ ГОЗБЕ

Песме Серафима Трималхионова;
Филипа Сенковића ; одломци

*

Неке стихове Серафима Трималхионова два пута подвлачио сам црвеним фломастером...

...Бела Барток, младост, мрак;
Лајош Зилахи, мутне воде, Ендре Ади;
Јосиф Бродски и несхваћени хеленизам;
кастрирани песник, Данило Киш "Рани јади".
Бела Хамвап : увод у скривена збивања.
Све је тако добро замрљено; сумрак и ива.
Толико је уништено; шта да се ради?
Шљиве моравке, прокупац плодни
(из детињства појединост) :
све племенито, самородно је затрто
и далеко, као рај, и као невиност...
(...)

Људи без слуха, нису схватили
ни мелодије епохе што се рачва ко река,
ни звонки хук што је носио све са собом:
зебњу, лавеж, дрвеће, стари пут,
бедеме старих светова, сјајан лед.
Да ли је Бела Барток био блед,
док је пловио као пена, клобуци пене,
ширећи сјај у даљину, све до мене?
Ушће је било иза девет брда
у тами, пепељастој као вап.
Мистерије су водиле према миту
античком, и алхемији. Бела Хамвап!...

Ти стихови су били дивна разоткривања, налик на отапање снегова:
као да сам их и сам написао : тај песник ми је помагао да лакше запловим на
таласима сопствене пенушаве подсвести...Схватио сам да се песма у мени,
многи стихови, јавила првобитно, као отпор према свему ономе што је лако и
површинско, шићардијско, певуцкаво, филистарско и снововско, учено,
патетично и нечовечно : као призивање оног што сам заборавио, потиснуо у
најдубље амбисе заорава. У мојим првим стиховима и песмама је било много

туге, гнева, резигнације и чежње и рукописе тих стихова сам погубио, или су сагорели на пламеновима Ђоше Хокус - покуса. Злу изван душа песника, изван душа неискварених људи, злу мрачних сила, режисерима убистава и самоубистава, настраностима, скандалима и махинацијама и лажима свих врста, супроставио сам космос невиности детињства, као Серафим Трмалхионов космос мајсторске зрелости човека који је превалио педесету, не "ангажованост" Мајаковског, јер је Пастернак био далеко ангажованији и значајнији песник од Мајаковског!... Црпео сам из тог непресушног врела, изворчића са зеленом водом, детињства које сам проживео у живописном Звижду, поред Пека, на салашима, по житним пољима, по шумама и на бачијама, међу Србима и међу Власима, међу библијским људима, уз вредне дедове и незаборавног ујака, уз пијане бабе које су биле непрочитане књиге живота и судбине, предања, уз Цигане и врачаре, воденичаре и помељаре, заносне шуме белог багрема и задружне малињаке и пчелињаке, поља сунцокрета расцветаних, уз вирове у којима су ноћу ђаволи свирали на фрулама боље од најбољих фрулаша на бујецима и заветинама, уз јазове на реци и јазове у душама јатака хајдучких, уз вапаре и свадбе, испираче злата и снаше које топе снопове конопље на крају спрудова у плићацима речним, у свету искрених и сирових људи, сурових и грубих, који су свему на свету прилазили узбуђено - они су ме научили, иако никада нису имали такву свесну маеру, да се усудим, да кренем, да се запутим тим завојитим, једино могућим путем за песника... Све што сам знао и што сам научио од тренутка када сам посисао мајчино млеко, морао сам да заборавим, да се одмакнем од свега тога на велико растојање, да бих то могао да разумем, да бих пре свега могао да видим јасно, а у томе ми је помогао , ето, и помаже, један други човек, за кога никада нисам ни могао сањати да ћу га икада упознати, један бивши правник, козар и несуђени песник. Помаже ми, дакле, Серафим Трмалхионов, који је рођен чак тамо у околини Врања, јужњак и Шоп, баш тиме што је сасвим различит од мене, а понајвише тиме што је снове које је сањао успевао да претвори у живот на јави...

...Смрт је избирачица, научили су ме обични Власи.
Смрт је дивна, ко мисли да је ружна?

Пише Серафим, можда након сахране неког блиског бића?
Какве везе може бити између нас?
Зашто сам уопште долазио?
Које сам певао Вечнаја памјат?
На чији сам ковчег бацио грумен земље?

Затим следе изванредни стихови, које ћемо узалуд и свећом тражити код такозваних најбољих српских песника друге половине XX века:

...У ковчегу је љубав, која то никад није
И брак. Који то никад није био.

И чедо са младежом, које је угушено
јастуком, јер је личило на подстанара,
не на мужа законитог. И копилуца добра срца,
која још ником није умела да одрекне
И сви њени пријатељи, болесни,
болести : шизофренија, пре свега.
И сви грехови, знани и незнани.

Смрт је спасла коначно једну душу,
пола света. Чини ми се..

Серафим Трималхионов има и дивне стихове о "једној девојци, чије је
таласе вреле крви, као таласе океана, покретао Месеј" :

...Боже, како ју је уштап под врбама чинио слабом,
беспомоћном, тужном. Где је она сада?
Како ли се презива?
Чистим ли метлом Свете Дјеве Марије моје срце;
јесам ли почистио многа сећања, као боклук
испред моје куће?...

Било је и стихова, фрагмената, који су потврђивали да је Серафим
Трималхионов колико српски, још више европски и светски песник; дуго је
сазревао и природно; све је извирало из дубоког искуства и проживљеног.

Након читања једног песника са севера Европе, можда шведског,
утицајног члана Нобеловог комитета за књижевност, додао је критички:

...Да је живео у режимима источних народних демократија, тај песник
што је од младости нагињао левици, друкчије би тај господин канаринац са
севера цвркутао!

Зашто није превођен раније? Зашто сада?
Немам ништа против превођења.

Волео бих да на српски језик буде преведено на хиљаде добрих
књига са других језика...Чезнем за Вавилонском кулом : чезнем за разумевањем
и јединством читавог света. Јер, све је у вези, чак и кад није.. (14. март 1995;
око 22: 00 ч.)...

Стихови Серафима Трималхионова су били уверљиви, чак и кад је,
ретко, записивао своје кошмаре, обичним речима, онима којима су говорили
обични људи његовога, и мога завичаја:

...Сањао сам, како пођох негде за запрежним колима,
и негде крај пута застао сам:
привукао ме је јарак обрастао бујном травуљином.
И док сам разгледао тај јарак, краве скренуше
у њиву, у кукуруз са колима; знао сам да су

скренуле - по звуку, рубећи зелен као јед кукуруз
срповима својих зуба; да штета буде мања, потрчач
и изведох их на пут;
и видех нека друга запрежна кола иза,
и неку торбу кожну, црну,
отворих је , а у њој бене банана!
Хлеба и салама...
Пробудих се - гладан!
Гладан сам, гладан!
Глад ми је бескрајна...

У овом свету, украшеном обландама,
затрпаном обландама, као снеговима,
нема доброг хлеба, млека и сира
и скривених таргуфа...

(...)

...Енергија заблуда је неисцрпна...

...Безобзирност жене, окрутност мушкарица
угашено су одавно огњиште љубави...

...Најлепше је и најкошмарније између неисписаних
редова. Иза онога о чему песници - ћуте...

...Содома и Гомора нису далеко...

...савест није сасвим успавана...

...Буде се дворишта око пола пет...
Тишином и ретким кукирикањем
преплављен је читав свет...

... Бесмисао се, богме, раширио свугде
- Остарили смо пребрзо за ових
неколико година у овом српском карантину,
уверава старог пријатеља у аутобусу,
њихов стари знанац, и једну даму фини.
Ње могу да не чујем. - Има нас много!
- Али само да буде боље нашој деци!
Вуку торбе са сеха. Ишчекујући пензију.
- Фрижидери се брзо испразне - вели.
- Тринаест година те нисам видео; јеси
ли завршио факултет? - Ње! Радим

нешто сасвим друго. - Где?
- Тамо где је боље него другде!...
Разговор открива све кругове
српског пакла, језивог пакла.
Како они брзо силазе у лимб!
Читаву младост су веровали у другове;
Истина те душе никад није дотакла...

...Никада нисам читао мемоаре, аутобиографије
најгорих...што преплавише златни српски спруд.
Избио их је или ће их избити клин
- не лепоте, већ можда згаженог поноса.
Писање је било без кајања, узалудни труд.
Уздахе и илузије лепинара препустити
као и лешине херменима...
Лепинарима финима...

...Чуда постоје Чудо нас још чува.
Чудо Светих ратника.
Чудо плугова Немогућих ратара.
Чудо у пепелу давно погашених огњишта,
чудо угарака испод пепела неугаслих ватри...

Од овог тренутка ме не воде
више водичи мечака, сводници и заводници,
већ чудотворци.

Прави чудотворци...
Једном у хиљаду година
роди се такав један
и расте као храст лужњак...

Чудо ми је отворило ослепеле очи.
Чудо свитања на планини...

Пошао сам за правим Чудом
и нема чега да се бојим...

Чудо отвара путеве
и пећине запечаћене у стенама..

Љубав је дивно чудо,
нада и смрт још дивније..

...Највећи српски умови, песници и књижевници!
Толико су велики да их не примећујем.
Не примећујем као живи споменик
испред моје куће од камена...

...Књижевни пацови моје тзв. генерације,
одлични полазници јаничарских школа,
понешто су напабирчили из психијатрије
и антропологије, не и дочарали огромност Бола...

Или оно узгред забележено, за шта ће многи помислити да нема
никакве везе за стихотворством (биће у птаву наравно) :

... Троскот, не,
оно крај пута -
сунцокрети,
женетрга,
попонац,
цвет бундеве -
то се олет јавља,
после толико година,
бујном једрином
истинског напредовања
и здравља...

...Галеб слеће на храст лужњак,
ето заштитног знака, слике..

...Прошлост је сачувана у јармовима
волова од суве крушковине

А будућност?...

...Пчеле, стрљиво скупљајући прах
са расцветаних сунцокрета знају
пред залазак сунца, што и мој дах,
оно од чега се справља мед :
од чега се састоји вечност.
Научио сам добро, макар сед,
шта човеку доноси дуговечност...

...Овај пут, ишао њиме на исток или запад,
узбрдо или низбрдо, на север и на југ,
води у будућност, у - дуг
који се мора судбином вратити,

што не злуте керуше
и свиње, цветови, зечеви, осе..
Радовао сам се кад морам патити,
јер онда из моје душе
анђели и љубав најбоље износе..

...Песника на свету има као плеве,
више него мање..
Није важан број : већ да ли их привлачи
чистога херојског самопрегора, мањи или јачи
јарам абиције или осећање
које још нико пре њих није успео да расветли..
Волим оне што су закукурикали пре времена,
као унапред жртвовани петли...

Понекада је овај песник говорио и писао као сневач и тумач снова
истовремено.

...Тринаести је дан Младог Месеца
и оно што сам ношас сањао
догодиће се десетог дана.

Болест? Трзавице?
Несрећа?
Препирке, губитак, љубомора...

И када је описивао сасвим обичне ствари, то није било обично, већ
необично не уопштавање, већ универзални исказ, који су добро могли
разумети и читаоци који живе далеко од тога песника, у најудаљенијим
кутовима планете, у његовом времену, и у временима која долазе и која ће
доћи:

...Окупао сам се, али изнутра,
нисам се добро насапуњао -
нисам се уопште насапуњао
иако ми на дохвату беху цветови беле раде
који боље сапуњају од сапуна
са мирисом јоргована -
остало је толико прљавштине :
за још хиљаду купања и сапуњања...

Грех навире из мога срца,
као и љубав кад на њу заборавим макар на трен..

...Време је за велико спремање Куће,
које треба урадити пажљиво

као што се спрема туршија,
јер од тога зависи Будућност...

...Време је за померање са мртве тачке
Узалуд чекам телефонски позив академика,
академски разговори су испразни...

...Један мој јарац разговетније мекеће
од тог такозваног највећег барда Балкана,
и једно од мојих несташних јарића
лепше скаче од тог господина што смишља
"занимљиве приче са Балкана",
нису баш толико глупи читаоци
у Нобеловом комитету, да дају
Нобелову награду том типу
са препознатљивом фацом месара...

... У сну ми се указује све,
оно што ме мучи, оно што ће бити
и што никада не може бити! Јасно,
као речно дно, и као јато риба
које рипка по муљу дна.
Гмизавци, рибе, пљунак и пужеви.
Врхови врба и трава зелена испод врба.
Не треба да се заносим. Ни да говорим.
Никога ни у шта да убеђујем.
Чак можда више и да не пишем.
Говориће и писаће кроз моју душу
неки чудесни дурбин, који је фалио
чак и најбољим уметницима и песницима
које сам понекада читао...слушао...

...Све што је вредело
у руским двадесетим златним годинама,
медвед је загушио својим загрљајем и шапом.
Двадесето столеће није поштедело
ни Пиљњака, ни Мандељштама, Јесењина,
Булгакова... Све ми се то враћа са слапом
потока низ камене литице изнад моје куће
Русија и Србија су платиле високу цену,
епоха Хокус - покуса, ипак није могла
да спречи оно што долази : Немогуће!...

...Нобел је своју замисао

остварио, као и ја моје снове
Робови устају рано и раде у две смене
Радим и ја мукотрпно, и нико
на то не присиљава мене
Свој сам на своје, и зато стигнем
да се задубим у јабланове,
чије врхове позлати залазак,
као моје најлепше успомене..

...Када вас неки песник, или писац,
поведе преко потока или реке жедне,
склопите корице књиге лепо одштампане, бедне!
Књиге без успомена и истине,
без стварно проживљеног искуства
нису пишљивог боба вредне!...

...Помрли су изврсни приповедачи
још крајем деветнаестог века...
За величанствене експерименте књижевне
у читавом двадесетом веку - нема лека!...

...Далеко, далеко негде у мени, у бескрајима сећања,
постоји дивни поредак забрана, грмана и папрати,
а сасвим близу, готово испред носа, немо пати,
Живи споменик знамења вечности
што ће једном да се врати
у ову неописану и неопевану шустопш,
и што се споро враћа, ипак враћа .
Тај заштитни знак, ти заштитни знаци,
моји су преци и потомци - моја браћа,
која и не знају да смо у крвном и духовном сродству.
Не слушам раштимоване оркестре
(то што се збија у свету, у градовима, тобоже!)-
букве, козе и брезе и врбе и оскоруше су моје сестре
Мистрија је мој друг, камен, креч, и млеко.
Мајсторство је најважније својство
моје беле магије..
Њиме ја истерујем несрећу
ужас лењости и коб Бестрагије..
За лештине је већ сто година трајало велико ферије,
за мене су отпочеле старобалканске мистерије..

И на крају, ево још једне "песме" у целини Серафима Трималхионова
под насловом СТАРО ИМАЊЕ :

Сањао сам да би се обистинио сан, као што се и обистинио. Сањао сам не да добијем главни згодитак на лутрији, Нобелову награду за књижевност, сањао сам сан који је сањао још један песник, вероватно су га сањали и многи други, не потрудивши се да га остваре својим напорима и мајсторством. Јер расни представници моје расе нису сањали само зато да би сањали.

Откупио сам СТАРО ИМАЊЕ, стари Каменолом и на њему сазидао нову кућу, праву и трајну, за сва времена, српску кућу. Оградио сам породично гробље на имању бивших предака; можда ћу једном уз помоћ Бога и стићи да саградим малу православну црквицу крај њега - не само због сећања на претке који се ту угнездеше као орлови, не због близине лавре задужбине српског краља Милутина (манастира Витовније), већ зато што сам сањао сан који није сањало Време, није га никад могло сањати.

Сањао сам да живот проживим на планинама, и откупио сам СТАРО ИМАЊЕ иако је далеко од путева, села и градова, баш зато (далеко за оног који путује пешке!).

Са прага моје Нове куће, или са чардака, кад су јутра летња ведро, могу да видим јасан врх Авале Са висова изнад моје куће и много даље

То можда не би одушевило мога оца и мајку, моју браћу, ни моју децу - јер су навикли да живе у безбојним и зараженим несрећним градовима : то је мој избор!

Па ипак, пријатељу мој, Филипе Сенковићу, чини ми се да најдаље видим, увече кад су ноћи на планини ведре, кад намирим козе и јариће, и кад се удубим са мога чардака у небо и звезде : оне умеју да ми причају дивне приче, прекарне, о величини Космоса, о духовима наших предака, који су знали више од нас, они најбољи међу њима, чак и кад су подизали обичне колибе. Ако нису знали где, тражили су савет од оваца, јер овје неће да преноће на нечистом месту... Тако се и ја саветујем са козама и јарићима, са звездама и живим спомеником испред моје куће, кад желим да проникнем у многе тајне у које нису ни покушали савременици, јер су се заглибили у мочварамa лености, на лажним фронтovima одустајања и жудње за благостањем без муке и рада...Најдаље видим, ваистину, кад зажмурим и задубим се у моје срце..

Учинио сам једну добру ствар у свом животу : саградио сам Нову српску кућу, од камена, на СТАРОМ ИМАЊУ, једном и једином на којем се може градити...Другу ћу учинити кад саградим малу цркву од камена на гробовима предака и власника СТАРОГА ИМАЊА, посвећену Вазнесењу Господњем, на шумској земљи, лошег квалитета, плавуни или црвеници (због присуства руде гвожђа)...Ниједна земља није лоша, али ниједна неће давати плодова, ако је не разоремо и не засејемо...

(...)

...Непун час пред поноћ
Мислим о Непроцењивом благу
о гомилама угља и дијаманата

на дохвату руке

Метафора је пут према Непроцењивом благу
Према свему

Моја глад није бескрајна, већ конкретна
Сустижу ме јаки утисци, као боре
Гледам према северу и скривеном благу
Обрисао сам прозоре и видео
много више Хиперборејаца него Црњански
Несаница води према Непроцењивом благу
Сви промапаји, сва неналажења

Сањао сам малог црног зеца поподне
Пробудио ме телефонски позив, заборављени глас
Хипербореје и Аполона, и Диониса
који као да је долазио са оног света
Изгубљеног у тминама балканске палеоглосије

Свет боље види нашу несрећу из даљине
него сви Срби збијени у једном аутобусу

Разговарао сам са дрогираним фанатиком
Постојећег. Мислио о лишћу свелом
у порти српске цркве у Сент Андреји

Уморан сам од квази историје..

*

..Улазећи у педесете, све мање чезнем
и све ређе се сећам. Не испчекујем телефонске
позиве, ни писма из даљка.
Живим у свету који упорно и тврдоглаво
ради у корист своје штете.
Беда куца на многа врата. И глад.
Срби потписују петиције на Зеленом Венцу
Устајем и лежем са уздасима, с тешким мислима.
Будим се са многим тешким стварима, неизрецивим.
Започео сам много тога, а колико ћу уопште
успети да завршим? Сувише је било оних
који су много хтели, много започели
и које је умео час умрли. Друштво мртвих песника
није Друштво анђела посредника, али би могло
бити да је било више радости. Много је туге.

Рим, Европа и свет су, обнављајући католицизам,
смислили опаку заразу, која је инфицирала
многе православне народе. Словени су глупаво насели.
Русија је данас срозана као чарапа. Балкан је
слепо прево...Још га није оперисала Европска
унија...Десет година Срби, говорим о већини,
иду из једног круга пакла у други.
Помрло је превремено толико људи
и понекад ме обузме језа кад се сетим
оних које сам лично познавао
и којих више нема. Много је живих мртваца
и међу мојим пријатељима. Новојаничарима
је добро, они су добар шићар ушићарили.
Препознајем их чим отворе уста...
Многима су испрани мозгови.
Српски народ је доведен на руб понора.
Том народу више нису потребне песме,
већ басме и тужбалице..

И душа и тело су ударени на муке
А ја никада нисам био ној -
да пред опасношћу и пошастима
загњурим главу у несак...
Волим своју земљу, али бих већ сутра -
да могу - отпутовао на крај свега...

*

...Четири, пет,
пре тога три,
једно зрно пасуља
- откотрља се из чиније за испирање

То су душе
нечије
присутне, увек

Нисам их подигао.

Кад су ово земљиште
одузимали
да зидају ову зграду;
кад су га одузимали
од месних сељака
чинили су то бирократски,

круто, себично, насилно.

Видео сам
пролазећи Ибарском магистралом у јесен 1969.
Ту су били кукурузи.
Сад је читаво насеље

Пеку ме очи.
Боле ме од читања,
зурења у екран компјутера.

Једно зрно се
откотрљало
испод судопере
То је душа, можда,
најстаријег власника
земље на којој кувам .

Сува ребарџа, пасуљ
и друге тужне помисли.

Ја старим,
али душа не!

Разговарам са зрнима пасуља,
као праисторијски народи Балкана.

Имам право да се сећам,
јер ја нисам само ја,
ја сам сви они
пре мене,
и онај први човек,
док глођем суво ребарџе
ја сам пећински човек.

Свет постоји на бездушности и забораву,
несвет на бесмртности душа...

*

Месеј је угрizaо Сунце
или га гризу але
Видео сам прстен
и новчаник празан,
сумрак века

и почетак смака...

Кроз сто тридесет година
неко ће опет видети исто.

Прстен небески бешје празан
као новчаник.

Ноћ по дану
светлија је оддана по ноћи.

Боле ме крајници, као некад, кад сам био дечак
Боли ме цеванија на левој нози
У глави ми се згрудвао бол.

Чуо сам лавеж псоглавог доктора
Псоглави обично подмукло ћуте

Сваки је растанак тугаљив,
па и са писаћом машином...

*

...Тањир се загнурио у воду
и каже - каже нешто за шта нема реч
ни у једном речнику,
ни у једном језику
Кипа и вода имају своје гласове
Руже и јорговани, и брегови
Сваким делом света влада
неки од знакова Зодијака
Боје ђавола су жута, плава и црвена.

Ђаво је воденом усном нешто рекао.

Да тражим нечитку историју!

Напао сам једну пенгтеру,
сећање преплетено са сенима, дрвећем,
брегом и једном каменом литицом.

Тањир : не ђаво, збори.
Изокренут и празан

И понека кап,

рај поново стечен
испод корита...Мемла...

*

Опет се поновила Гигантомахија
на Пожаревачком пољу
и другде
и врховни бог је опет победио
побуњене Титане
и бацио их на Тартар,
Ђердап.

Заборавио сам предање о овчијем руну
и сећам се само Немани
што тресе недра Земље,
темеље, подруме и таване..

Федери као да су зачарани,
престрављени - подрхтавају.

Нешто ме у грлу гуши, пење се, преобиље?
СТИЦАЈ?
Срео сам једног од аргонаута
у Улици Вука Караџића :
Он је сада академик, пензионер.

Прича о Амору и Психи
у легендама има хешиенд.

Туширам се митом.

Гејзири Хипербореје
још греју север,
као топле леје баштована све ређих.
Песницима, све ређим, преостаје
после свега , да чупају траву
по лејама цвећа овог света и оног,
као што су од Хомера до јуче
чупкали метафоре из бујног мита,
узимајући од мита оно једино
што су могли, али га не обнављајући,
јер можда многи нису видели
везу нереда свог живота и судбине
са митом и племенитошћу плевељења.

Најбољи су слутили ЗЛАТНИ ПРЕСЕК,
али не нађоше начин за његов прорачун..

Пошао сам према Златном пресеку
поштујући распоред небеских тела
сунчевог сазвежђа...

Зар се нечег бојим?
Новог помрачења?
Сенки месечевих?..

*

Окупио нас је ветар, сутон, лепео јоргована,
тамјан, шумадијски чај, сузе, или Прва љубав
усправљена као славска свећа, припаљена?
Окупио нас је око неугаслог огњишта
на састанак који се не одлаже -
хук ветра, глас сове, или лавез наса
што се заплиће у облаке од којих се
не види небо?
Између жбунова шимшира затитра
месечев зрак. О, Месече,
зашто си заклонио Оца нашег
и бестелесне силе?
Дуго траје тај хук ветра
и невреме, у чије је повесмо упредено
скичање пса, интервали тишине,
наша носталгија и снови...

Окупио нас је Час да се загледамо
у једну једину тачку :
у висини,
у дубини,
у даљини.

Између облака се виде отоци морски,
чудесни гребени,
корални спрудови и корална острва.

Небо је непоновљиво позориште:
ако се човек удуби погледом
у једну једину тачку.
Трећу димензију може видети

свако чији се молитва и поглед примају.

Свако ко има треће око на челу..

Окупила нас је бестелесна сила...

СНОВИ

Сова лети кроз шуму
или неко летеће чудо
и одлеће на север
Кућице камене на врху брега
Кукуруз надрастао високе букве
и шубараста брег
Из брега ничу камене статуе
Звезде трепте у даљини
где су срасле планине и небо
Беле трешње, беле трешње!

Хајдемо низ брег
у раван где се купају
невина деца
испред белих чадора.

*

Умрећу не баш млад ко Бранко,
али прерарно.

И јављаћу се после
само сањачима.

На оном свету
ћу написати стихове
које нисам на овом.

*

Понекад мислим на лето
Преко Пека,
на дивље орахе
и сонетне венце,
беле раде
и цвет кромпира.

Кад цртам замкове и цркве
или кад пишем љубавно писмо
цурама запуцелим као врбе,
то диктирају духови
који ће се појавити
последње деценије
другог миленијума.

*

Имаћу синова,
које ће родити жена,
али моји синови ће бити ливаде
и спрудови,
и по неко стабло дивље трешње

*

Штуке из моравских бара,
кечига, шкрге курви
из полутајних варошких бордела,
рибник на бреговима, у винограду
салаш изнад Влашког Дола,
поглед на југоисток; Витовница
Планине нас зближавају, млади пријатељу

Снови, ракови, руњаче
Бачије, грмани, урвине у нама
у породијама и бреговима.

Све песме су написане
и забележене у неким књигама.

Напе је, чини ми се,
да сачинимо изводе на основу сећања.

Пијавице из потока
могу да се напију наше сувишне крви.
Ако умрем пре педесете,
проговорићу кроз неког другог.
Кроз тебе
Кроз брезе и тополе крајем лета...

(...)*

(Слободан Трујић рођен у селу Влашки До, можда 1947. године;

уознао сам га давно, када је долазио у посету својој сестри, удатој у Мишљеновај средњешколац. Увек ми је из вароши у којој је учио средњу школу, доносио књиге, хрпе књига. Писао је песме, изванредно цртао. Понекад ми је своје стихове диктирао под врбама и брестовима на нашим ливадама на Пеку. Неке од тих ствари сачувао сам, у својим бележницама; овде се први пут објављују. Отишао је на рад у Аустрију, а пре неколико година је и преминуо...)

ДИЛЕТАНТСКО ПОЗОРИШТЕ

Певајмо. Као некад на такмичењу,
запевајмо да се заљуља пламен у лампама
што осветљавају салу.
Није потребан предговор. Уместо њега - шипак.
Суза - крушна. Не правда. Лицемерје. Заборав
дубок као провалија. Подочњаји до пупка.
Понедељак. Четвртак увече. Петак пре подне.
Господин Пилот. Господин Професор. Госпођа
Прази Лук. Као жаока су утисци од суботе,
убоди савести након буђења. Певајмо, певајмо!
Ратлук црвен као ружа. Закаснио сам,
предухитрила ме је судбина.
Немар мења географију. Шуме надиру низбрдо.
Опада плафон; виде се коленике.
Пријатељ је евакуисао рукописе, књиге
На једној страни успех (делмичан), на другој
неуспех (асполутни). Курва позајмљује
пропалом газдашком сину прво ситне паре,
затим ситан зез. Нема ни једне речи
које би се требало постидети! Весела су
тужна као помане. Певајмо, певајмо.
О свадби јуче, у пролазу. О људима који једно
мисле а друго говоре, ако уопште говоре.
О ономе што нам се поново и поново открива у сновима.
Певајмо о ишчупаним стаблима дудова, о главобољи,
мишчевима и пауцима, о узораним и незораним њивама,
о пролећној кишици, о копривама и кисељаку,
о разораној ливади преко реке. Собе су пусте?
Собе су пуне тешких драгоцених златних
необрађених полуга. Неразјашњених снова.
Успомена из основне школе. Укус пљива ранки.
Укус кушина. У соби има много соба. Све је
овде поезија. Непокретни паук који виси.
Бели цветови мушкатла. Осушено лишће

на гранама оскоруше. Облаци. Нагло наоблачење
Мртва змија на сред пута. Мртав јеж крај пута.
Два крста на месту породичне несреће
Букети цвећа. Непокошена ливада. Мутна вода.
Суша. Бундеве почетком јула сазреле као крајем
августа. Титраве зелене лапезе палми.
Недовршена кућа у воћњаку на раскршћу.
Гумно старо затрпано песком. Усиљен разговор.
Одуран воњ камара стајског ђубрива усред стрњика.
Жена за разбојем. И жена што се на стожер
пласти, као навиљак сена. Фатаморгана "доградње".
Сасвим опречни планови.

Кажемо ли савим тихо, или, напишемо ли на папиру :
Четвртак - недеља , 13. - 16. јул 2000. године,
далеко ће се чути, далеко допрети.

*

Била је Недеља о Духовима (1997) и соба беше пуста
читаваг дана, до пола осам увече,
огласио се врисак депресије,
глас који подрхтава. Нема прописа.
Правила се стварају новом преваром.

Сусретао сам живе вампире на улицама.
Нисам обраћао пажњу на грозоморне физиономије
Женије су као стеније
Неизречено више казује
Истину човек може саставити
кад повеже све недовршене реченије..

*

Истина ми беше испред носа у свој ругоби
уочи Недеље о Духовима (1989)
кад је први пут приведох у свој стан

Увијала се попут прегажене чупаве гусенице
причајући о млађем земљаку,
и одмах сам у гомили прљавог брачног веша
видео златни брош.
Те призоре из пакла, те грешнике,
одавно је насликао Хијеронимус Боп.

Рефрен : Узми све што ти живот пружа,

није отпеван, већ изречен промукло.

Она је мислила да нисам све у трену схватио,
јер ништа не зна о правом инстинкту...

*

Ако сам нешто слично наговестио, или изрекао,
или написао раније, не мари.
Велико спремање собе, себе, бића, свега
може да започне расхрдовањем расхрдованих ствари.
Резон сељака, убица, подлаца, курвара, трговаца
и лицемера, очајника и потенцијалних психопатичара
и самоубица понекад делује тако убедљиво. Усред овог
позоришта много је аматера, просјака, камиказа.
Човек од кога не можете доћи до речи у разговору
који је сам покренуо, и за кога знате да је убијао
ненаоружане људе - боји се да само једном речју
не дотакнете Истину. Пустите га нека прича,
нека лаје, нека исповрати и последње преврће!
Намножили су се зеленаши и подлаци. Импресивна
је слика стравичне свеопште беде Ршум у држави,
ршум у душама ; девети наклени круг
пун је кукавичијих јаја, перфидности, ксенофобије
Црвено је постало црно, бело је постало сиво,
сиво је постало златно. (Зар је у томе
смисао најновије историје?)
Трговци и спекуланти трљају дланове
Осмеси казују о људима, понекад, колико
и њихово ћутање, аутомобил који возе
Сиротиња гура сиротињу на жилет.
Врпације и врпација припадају забораву.
Козе и волови и моравке, такође Многима
(уместо личне карте) треба дати - билет!...

*

Тридесетогодишњи Шиптар ружан као Квазимодо,
ожењен, отац троје деце, хвали се колеги самцу
како му је уличар - транвестит "попушио упола цене"
(за 50 ДМ). - Што ниси нашао неку згодну курву,
него бедера, будало?! - Морао сам и то да пробам! -
одвраћа пијући пиво. - Имам проблема
са женом и фамилијом! (Онај други млађе девојке
изводи у ресторане, а после у свој ћумез. - Оне од
петнаест - десетнаест година су најбоље..Циганчице

су вреле као ватра... - Могу ли да платим да упалим
лампу или да држим свећу док их бургијани
на свом кревету?...) Из барака се шири опсјени
шапат вредан гушчијег пера самог Шекспира.
Албанске, циганске, француске, немачке
речи сведоче о повести дошљака, десперадоса
(Био сам као мали лопов; крао сам дуван;
био сам шпијун, свашта...) ; шарен је полусвет Балкана
и има толико маски на лицу преко дана...

*

- Тако, тако, ох, јао, дубље, нека боли,
пробурази ме да ми изађе на уста,
једном сам дошла од другог, који је ватру потпалио,
а ти се је једва угасио ! - шапуће обер-курва у мраку
муштерији. То срамно признање није урачунато у цену.
То муштерија добија приде..

Љубав је усред Содоме и Гоморе легенда.

Најгори не нестају у пламену,
пламен обнавља у њима зверолику мирноћу, перфидност...

ПУШТАЊЕ ВОДЕ МРТВИМА ЗА ДУШУ

НЕОБИЧАН СУСРЕТ

Дупљајска колиџа. Повратак мртвих

Фатаморгана Архива за живу традицију,
књижевност и алхемију

1

(На крају другог миленијума. По Христу)

Вратио сам се у дом пепела међу Хипербореје
у колиџима која су вукли лабудови, као по казни.
Перуника, бршљан, имеча, липа, босиљак,
краљевско дрво миршну овде, доме празни!

Пролећу врабац, мува, оса; промичу поворке

мрава; три хиљаде четири стотине година, ројте
паучине Промичу црни лабудови и горке
мешавине цветова глога, оскоруше, уместо својте

На Старом Гробљу цвета густиш горкога глога.
Ново гробље Нова гробља. Неохиперборејци шуму
краљевску рупе Све што видим то је - мука.

Патња и тескоба су ми бескрајне, али неме
као гитара у пепелу. Пустош у уму,
голет, на којој черече мртве и Бога!...

2

Росо, ти си била облак, широка река, море
Провала облака је раскопала пределе, стране
Змије су појеле путеве, преко ноћи, као глисте
Блато, блато! Поветарај њише јорговане

процветале, као што их је њихао пре три
и више миленијума. Враћају се мртви
из урвина шума и времена, као геометри.
Не сећам се ничег. Ничијој жртви

Магловита хиљадугођа нису схватила смисао.
Не радује ме ништа. Не надам се више.
Туга се спустила до корена свега.

Црни лабудови, зашто сам уопште писао?
Кад ће сва моја писма испрати кише?
Не волим те, кишо, слузава ћерко снега!

3

Лабудови црни, возите ме даље - на север!
Њервира ме све, свештеник - бумбар!
Усред страве миленијума, као усред ноћи
олујне, петао најваљује као добошар,

кукуричући (црњи од лабудова) из петних жила
(као бат духова мртвих) под орахом,
наступ Црнила - не Плаветнила!) :
најезду опустошења са кишом плахом.

Да ли је можа боље било
да се никада није ни родио

онај што је све чега се дотакао -

живих и мртвих, старих и нових гробаља,
држава и душа, храстова, извора - изродио?
Неохипербореја је постала - пакао!

4

Мрачновид, са маском вучије главе
предводи мртве - Ските, Сармате,
Даке, Илире, Дарданце, Венете,
Трибале, Трачане, Сорабе и Анте

Ко да заустави све мртве, толике колоне?
Мрачновид, химера вучије главе?
Ничу, као после њускова, печурке, траве
Журе ли Мрачновиду да се поклоне?

Лаж на лаж назидала је као цигле
илузија или рс. Некрополе боље памте
од ршума и унука оних што верују

да су им дедови били богови.
Памћење је кратко и бриди као убод игле
зарђале. Узалуд из помрчине истину истерују.

5

Јер од Истине овде није остало ни Ист!
Живи не знају да су мртви, отровани.
Зар има неког ко је заиста жив и чист?
Дуње процветале, шимшир, јорговани.

Лабудови црни, возите ме даље
на север, код Хиперборејаца - до Аполона.
Овде се све накомрешило, као маље,
маховина; заборав гута милионе милиона!

Живи су гори од мртвих јер им је крв
испио вампир крвожедних илузија.
Мртви могу да ме чују и гробљански црв.

Возите ме, лабудови, даље од богатих и гологузија.
Јер је гене и искон, променио, новог гробља стрв,
као земљотрес географију. Проклета емулзија!

6

Проклета емулзија : то је текућина потомака
у којој се налазе микроскопске капљице других
народа. Од митолошких студија боле бубрези;
расте камен. Од генеза нерасветљених и дугих.

Шта је остало од Трибала, Скордиска, Трачана,
Сораба, Срба? Од одговора боли глава.
Старо Гробље једина је преостала енклава,
валидна ал неиспитана. Повест као да је уврачана.

Од лешинара, што су гори у развлачењу мрчина
на спруду. Са каквом јарошћу касане труло
труло легенди и митова! Научници, као крље,

упили су се у испијену кожу претпоставки.
Сањачи и умрли слуте више; као да имају посебно чуло
за неки ситни преостали траг, и светле мрље

7

Савременици Гвозденог доба нису и никад неће
разрешити енигму древних људи, Златног доба.
До Емпиреја, Аполона, највишег неба, богова и бога,
стиже се на Дуљајским колицима, преко гроба.

Уместо музејских експоната, ноћни двобој жаба
и славуја до самозаборава и белог усијања -
не гитара у пепелу, нити древне басме баба -
лековитији су у проницању, ко месечина усред грања.

Возите ме, лабудови, црни, кроз траву до багрема
процветалог : да са брега видим Старо Гробље
у диму не од тамјана већ од магле сутона и јоргована.

Уз ливаде којима су блескови заранак сафирна руха
оденули...Можда ћу моћи да путујем кроз раздобља
о којима се само слути, на спорим колицима Духа?

8

Заборав је ризница богатија од свих сећања поколења.
Сачувао је као што гроб чува, или као трап.
Научнику није дано да пође посебним стазама
памћења до краја. Наука коју подупире сатрап

нема Кључ којим се тајна гробова откључава.
Сеобе су нужне. Остати овде
даље значи једно : склопити са пропадањем савез.
Сужен је радијус : одавде - довде

Истина је тамна, ко олујно вече
Одрешити се не да, као ни Гордијев чвор.
Живот се урушава без визије и плана.

Све се распало и базди као твор.
Безнадежно, јадно, потуљено конфузно,
покосило је преко ноћи најбоље, зло доба, као слана.

9

Грешке, све грешке, сад разарају зубе,
очи, срце, бубреге и црево гузно.
Правде нема нигде, ни у судовима,
ни у храму, ни на гробљу, око сузно!

Клије клијају утопијске
и сјаје у ноћи као звезде
или одсев на месечини коже змијске.
Натичу поуке као штитне жлезде

Кад ни из једног искуства поуку
није извукао један народ, нех нестане, лишће дуња!
Како ће разумети туђу, ако не разуме своју муку?

Помрчина је густа. Неразумевање је никло густо.
Истина се не види црпа ни при блеску муње.
Од Дрине до Тимока све изгледа пусто...

10

Све ће ово надживети подлаци, које није
могуће повепати јер их је више од поштених.
Продали су се чиновници и судије,
земља врви од лепрозних, заражених.

Ту ни Божја помоћ ништа не може;
јер где бездушник мирно распиње
кога науми кроз сузе сирочади,
туга краја и немост сиротиње,

неправда коју не чини туђин, већ брат,
понекад исте крви, истог рода,
параметар су горке судбине, а не рат.

Врви од пацова, гмизаваца и изрода.
Нашла је безбожна епоха начина
да све за собом повуче, у бесцење распрода...

11

Узалуд се овде куну у Сунје и Световида.
О гитаро у пепелу последњих сура;
овде се призива древно зло, уместо стида.
Овде је будзашто крв момака и цура.

И ветар заобилази ове пределе
уклете; ни ветар да дирне у твоје жице .
Мртвило је прехазно као епидемија
куге, апатије, туберкулозе, брадавице..

Судбина је постала бљутава; горчина.
Разговор глувих ко букагије сапиње
Оно што сапиње, временом сасвим сапне

Ко мисли да је све зло дошло од Турчина,
нек спере црни талог душевне голотиње
Глупост је успела да нас у казамат запне

12

Жамор сени; затим птичији цвркулт.
Грми у даљини. Бумбар - у близини - грми.
Душе мртвих клизе по месечини
као листови по води, по срми.

Немо опште лале са шимширом
у башти, ко напукле стазе и зидови старе куће
Све је овде мртво са својим кумиром.
Сваки листић зове о томе шапуће

Гитара је слењена с пепелом и крвљу.
С криковима угушеним, дијамантима.
Тишина удружена са отровом за мишеве

и пацове, зауставља сваку помисао, надање
Нестајемо са Трибалима, Скордицима, Антима.

Дигнуто је до култа - црног - пропадање..

13

Не гитара, славуј води двобој
са Црним Приликама, страдањем.
Овде је све заштитено, и пробој
ветра је спречен, као светлост, надање

Осушила су се посвећена дрвета,
храстови и смокве..Горостаси!
Дворишта су и огњишта сасвим засенили
зли духови и облаци, и шуњи ораси.

Оскорушу из корена суша љуља.
Флауте из врбака повремено
пробију црни сатен као сабље

Огласе се, изненада, из амбиса
као баре и отсјаји, радошћу
каквом засветли понекад лето бабље..

14

Вратио сам се у дом пепела међу Хипербореје
Росо, ти си била облак, широка река, море
Лабудови црни, возите ме даље - на север!
Живети овако и овде било би много горе!

Јер од Истине овде није остало ни Ист!
Шта је остало од Трибала, Скордиска,
Трачана, Сораба и Срба?

Боље од археолога зна храстов лист.
Историју мога племена - историју вриска -
разумеју боље лабудови црни и понека врба.

Узалуд се овде куну у Сунје и Световида.
Грми у даљини. Бумбар - у близини - грми.
Душе мртвих клизе по месечини
као листови по води , по срми...

Белешка. - Ове стихове сам написао у Босиљковљу током неколико дана и ноћи пред Васкрсеније 1999. године по Христу : осећајући неописиву тескобу, коју носим већ годинама. Писање је било пут према олакшању, према оној неутрвеној и загонетној стази, која ми се указала једног поподнева, док

сам обилазећи једно од култних места од памтивека (на шта назив потеса упућује, а још више његов положај), испод расцветаних багремова, угледао на западу, на брежуљку на коме стоји данас месни храм, угледао у светлости Старо Гробље, које је ту било и пре досељавања древних мештана словенског порекла. На Старом Гробљу су мештани некада (пре тридесетак или седамдесетак година) вадећи камен за зидање својих кућа и ограда, наилазили на трагове прастановника : ђинђуве и друге ствари, које су хиљадама година надживеле своје власнике.. Те ствари су навирале из змеље, као мрави, и инсекти, и никоме није падало на памет да их сачува... Затим је тај предео поново обрастао дивљим растињем, где радо налазе склоништа гује.. Предео Старог Гробља виђен у заранке са неколико стотина метара, са блиског узвишења које је било култно место, као да је био просветљен титравом светлошћу, као гојне сани крава...Вратио сам се брзо у дом мојих родитеља ћутке и почео да пишем, не као по диктату, не..

Да ли је можда боље било
не писати, ништа, не покушавати?
Не трошити папир и мастило?
Спавати? Даноноћно спавати?

Не могу да избегнем , признајем, лако
суочавања најтежа, савест. Разговоре тужне
Сеобе и пропадања њише моћно клатно!

Анђеле, ти што си испратио вечерњи воз,
вечност живота, можеш ли против ружне
повести и збиље ишта? Увијен у облак, бело платно.

Гвоздено доба ставља тачку на оно што нису
стигли да учине Сребрно, Бакарно или Златно.
Видео сам све наше илузије, све наше наде,
и радости, како их коси глупост, као доба ратно...

Ови стихови нису донели олакшање
(Касније, по повратку у Београд)

ДУХОВИ

Можда је дошло време да се Духови појаве, да сами одреде шта је потребно? Ја сам ту само медијум који испуњава њихову жељу. Прошлост се претвара у будућност, ништа у нешто, јер заборављено и непостојеће жели да поново буде рођено, да постане Писање је бескрајни дијалог са Духовима, улазак у Све. Ко има мисију на земљи, препознаће је по патњи која му је дата - дата да схвати њен значај. Већ неколико година уназад немам страх од празне,

чисте свеске, од своје немоћи. Уочио сам давно властиту Сенку, инфериорни део моје душе (личности), која се није вештачки преобратила у интелектуалистички феномен. Моја Сенка представља доживљаје и трпљење које прожима целог мене. Јунг је то разумевао изврсно : суштина оног што мора да се спозна и асимилује, пластично је изражена поетском речју СЕНКА. Сенка је чиста, неискварена природа, а то је природа која тера човека да изговара речи и да чини ствари, чијег смисла није свестан..Сенка је архетип. Пишући стихове и есеје, свесно сам спроводио синтезу свесних и несвесних садржаја, приводећи у свест архетипске ефекте са њиховим дејством на садржаје свести, приближавајући се највишој способности психичког напора и концентрације психичких снага...Моћ поезије и поетских слика отвара бескрајне ковчежиће, перспективу пете димнзије : та моћ је страшна.

Душе умрлих нечујно промичу свуда. Колоне мртвих промичу као сенке дрвећа. Мртви долазе познатима, да од њих понешто сазнају. Јер мртви знају само оно што су знали, док нису умрли. Мртви пате од вечне, неугасиве жеђи : то зна и обичан свет, онај безмало полуписмени, сељачки у Звизду и Хомољу, где су се очували најдревнији обичаји и обреди.

Они пате најжешћом патњом која не значи ништа за друге, за живе.

Достојевски...Јесењин...Мандељштам...Бабељ... Елиот. Езра Паунд... Пастернак. Николај Берђајев. Јејтс. Леонид Шеја. Јунг...Толстој, Пруст, Џрњански. Фокнер...

4.Из НЕОБЈАВЉЕНИХ РУКОПИСА

ЈЕСЕН. КРАЈ МИЛЕНИЈУМА

I

БАБЉЕ ЛЕТО

"Писац узалуд тражи да му се диве због деца. Глупаци се понекад диве, али то су глупаци. Људи који имају духа носе у себи семе свих истина и свих мишљења, ништа им није ново; они се мало диве, они одобравају".

Ла Бријер, КАРАКТЕРИ, Просвета, Београд, 1953, стр. 65

ЗРЕЊЕ

Све се склопило, после много времена;
пукла је веза зеца и камиле
тамо где је најтање Нису ме одмамиле
од суштине силе јањичара, сејмена;

одвукла ме је, можда, бујица карактера
кошмарних? Сусрео сам духа што се из пакла
вратио : сасуо ми је пепео у уста нагорелих актера
псећих свадби. Његова ме је расцељеност дотакла.

Нисам видео предуго оно што ми је испред носа!
Очај ме је мешао, добро промешао, претворио у блато.
Затрпавало ме је брашно миленијума тежином песка.

Одузимајући ми енергију, снагу, иње поноса.
Хтео је да ми отме, оно што ми је Богом дато,
нечастиви, јунак нашег доба, себичност зверска!...

ЈЕСЕН

Куда хита та далека плина
кроз тмасти мрак? Гони ли је судбина?
Бубрези знају све тајне Приближава се у налетима
Вера и Нада, радост, лепота дубина

- вирова плавих и зелених хоризонта, неба.

Крошње топола позлаћене ;
бакарне крошње, трешања,

шире се као репови пауница
панорамом, као толике љубави неузвраћене
Гране су се пожелеле вешања.

Рећи Истину сваком лијемеру у брк!
Може хиљадугодишњи пљусак - талас
памћења, што у даљини прелази у трк.
Сомове у мраку лови стрпљиви алас...

*

Како да препознам завичај, поднебље?
Лепота нема везе са нагонима примитиваца.
У служби нечастивог нашпи су ухљебље -
најгори, најподмуклији, затупљених живаца.

Неће ми рећи ливаде, кора стабала, корал
спрудова, белуци, осанули вечни Пек,
опустошене њиве, безуба уста, наборана лица

крај каквих пањева и стрвина проведох век,
шта је вечна друга, непозната Србија, идеал?
То знају само бакарне крошње, златне, вечерња измаглица.

Јесени прелепа, постоји један кошмарни свет
над којим влада још ужаснија, паклена судбина.
Несрећом је задојен, ружан, још неописан, проклет.
Обувен у олово азијатских и руских чизмурина...

(5. новембар 2000. године, у Мишљеновцу)

ЈАГЛИЧИЋУ

Ту јесен, пријатељу драги, прекрасну, неописиву
требало је да видимо заједно, Шекспир - наш савременик,
ти и ја .Али је Случај Комедијант, судбине изабраник,
другачије одредио. И бразготину неизбрисиву

једног полустолећа, утиснуту на образима и душама,
сад гракћу јата врана у сутон слећући на Старо Гробље
Зашто врране, а не ти; и зашто морам ја
оно што је суђено теби? - Урони у паклено раздобље!

Онако како је оно твоје црне цигерице раздирало.
Не базираи се на глупаке што ће прочитати ту књигу,
коју је од тебе дух Шекспира одавно поручио;

неће је хватати; и осредњи духови мислиће
да је потпуно разумеју. Урони у своја осећања, у сваку бригу
своју, у заборав огромни, што се на све нас сручио...

*

Поклопило се да Слобода, Дучић, бабље лето, стигну
у завичај коначно истовремено. Силом судбине, њеним хуком.
Састружи са пергамента брљотине, тзв. нове слојеве. Таква и таква књига
постоји, написана мајсторском руком.

Таква књига стеже вам срце од самог свог почетка,
за све време развоја оставља једва слободу да дишете
и времена да дођете себи, до предаха, и то само зато
да вас гурне у нове поноре - Такву књигу да напишете,

Шекспиров дух чезне Књигу што води кроз сузе, јецаје,
неизвесност, наду, страх, изненађење, грозу краја, катастрофе
Састружи сладуњаве речи, делимичне истине, лажи.

Напиши такву књигу, необјашњиве загонетне строфе
Озбиљан, реалан, савестан стил - златна рибица је : упецај је!
Коси по Шумадији, као дедови, коров, непрегледна поља ражи!

ВРИСАК

Четвртак, 2. новембар 2000. године. Јованова 22, Библиотека. 10 : 10
ч. Дошао пре пола часа у школу. Позвао надлежног пароха, договорили се о
сусрету. Следеће недеље; пре 8 ч. Суморно, напољу, као и у мени. Златно
лишће бреза. Купити карту поподне за сутра. Путовати возом. Нема никаквих
исплата у школи. Џеп ми је празан

10 : 40 ч. Не пролази ме депресија...Ишао да купим цигарете; нема
"Мораве" на околним киосцима...Тротоари влажни; прљави. Једино би их
добре кише могле опрати, али оне већ месецима не падају . Телефонирао
Димитрију...Могао бих да путујем сутра првим возом? Да. Пре подне Поподне
је касно.

Склопљене сказаљке 10 : 55 ч. Ко мисли на мене? Највише бих волео
да сам на селу и да могу да спавам неколико дана.

*

ОДЛОМЦИ ИЗ ИНТЕРВЈУА МИРОСЛАВА ЛУКИЋА
ЛИСТУ "ЗБИЉА"

(...)

- У томе пулсирању и кретању народа, од живота и стварања на једном животном простору, до сеоба под претњом рушилачких ратних хорди, српски народ је кроз време прошао многе просторе широм планете земље. Али један простор, Космет, од великог је значаја за српски народ. Косовска битка је била небеско - земаљски догађај за себе. Какве су последице тог догађаја на Србе данас, и како ће се одражавати на будуће догађаје?

Ја сам написао у "Литургији" оно што сам написао : трагичној српској повести од Косовске битке до друге пооловине XX века поставио сам као огледало - дух литургије Косово српско није руско Куликово поље. Зашто Косово? Космет? Метохија? Какав је прави, исконски древни назив тога простора? ИЗМОРНИК. Ко је Србима подметнуо и за чији рачун, и када, називе Косово, Метохија, Космет? Од аутора књига, које су објављиване последњих петнаестак година, добићете друкчије одговоре, од академика и научника. Питајте их поново. Ако су после свега што се догодило, расположени да одговарају. Само, молим Вас, не тражите одговоре од бирократа - патриота..."Литургија", мој роман је објављен у симболичном броју примерака, док су књиге мање даровитијих, углавном старијих писаца од мене, објављиване у великим, профитабилним тиражима.

Изморник или Косово је нешто што је поново врло актуелно. Да ли ће нова власт, она која је сменила режим Милошевића, помоћи да се објави друго и коначно издање моје књиге "Литургија"? Видећемо. У ствари, ја ту немам илузија.

Дубину књижевне теме земаљског пораза која се претвара у небеску победу, дотицали су песници српски (Ракић, Попа...), али не дотакавши њено дно; то је једна ствар. Друга је : судбина ове покрајине, као нераздног корпуса српске државе. Постоји више начина за решање овог великог проблема; и верујем да ће га наћи најбољи српски политичари кроз време, они који су заиста демократе а не бивши пресвучени комунисти, кроз договор са најбољим шиштарским политичарима, и народним првацима. Ако убрзано на томе не раде, ако не раде мудро, уважавајући много тога, ова покрајина ће постати, и за Србе и за Шиштаре, оно што је вековима била : ИЗМОРНИК...

ИВАН - КУЛА. ИЗМОРНИК. И МАГЛА.
ГАВРАНОВИ ПАМТИВЕКА КРУЖЕ...

1.

Ево ме овде, на висини, гологлав,
стојим на ветрометини - на врху српске историје
Зинуо је руб понора, као аждаја, сав!

Ђавоља варош је негде у даљини, у магли.
Мој поглед се, према југу, у даљини губи.
Кога у даљини моје срце љуби?

Мој несуђени таст је подупро рукама
- крњи белег српске славе (Иван - кулу).
Мој несуђени шура, свој ход по мукама
подноси пркосно. У мају, јуну или јулу

обећах да ћу поново доћи, зубатом сунцу, јануару..
Ту је наш прави завичај, први. Штит. Караула.
Трпеза Иванова. Где је дух Косанчића? У дувару?
Чува ли га миш? Косаница? Планине? Иван - кула?...

2.

Србија се брани планинама чудесним,
лепотом неописивом, непознатом, рајском папрати.
Духом гробаља. Чашћу. Крстом Часним.
Од вампира и од свих напрати.

Србија се брани печуркама - трудом,
налик на турбане султана Сулејмана.
Србија се брани истином и чудима,
памећу и жртвом Косанчић Ивана.

Могоо сам умрети не видевши све то -
- Гајтан, Равну планину, изгубљени рај.
Незнање и заборав су, изненадни снеже,

Бакшиш који дели ђаво - делијама : фрај.
Косово није Куликово поље само, већ
српски Изморник...нешто најтеже..

Недеља, 7. јануар 2001. године, у Београду

СКАДАР НА БОЈАНИ

1

Зидају - три стотине, три хиљаде,
триста тридесет и три хиљаде мајстора - кућу,

зидају три године, триста година, зидају јаде,
зидају још увек, ни на чему - кућу немогућу!
Што мајстори за за ноћ саграде,
то све историја немила за ноћ обаљује.

2

3

Ова два наопака сонета написао сам одмах по повратку у Београд са Радана (у близини Јустинијановог Царичиног града, Лебане), где сам провео неколико првих дана јануара ове године у гостима код пријатеља. Међу њима је био и правник и песник Ранко Соколовић (1960), аутор неколико књига, за које сам написао поговор претпрошле године, и у којима доминира слика Иван - куле. Повезао ме је преко Радана и Равне планине до села Иван- куле, у топличком крају, једне од најистуренијих јужних тачака Србије. Остаци донжон куле још увек постоје на једном високом и чудесном брежуљку, са кога се види село по којем је добило назив, али и Свињиште, и још нека села, из којих потичу проф. Д. Мићуновић (Мердаре) и један познати новинар. Место је величавно; о кули осим гавранова који се у њеним пукотинама вероватно и гнезде, нико не брине; добро су је загризли зуби минулих векова. Топоним једног песничког опуса и подстицаја стојао је преда мном и он је био симбол васколике српске историје. Иванова кула је врху велелепног брежуљка, стратешког, величанственијег од куле светионика, а у њеном подножју живи домаћин Стеван, са шајкачом на глави, пореклом Црногорац, чији су се преци доселили овде око 1900. године. Има око четири хектара у комаду; понекад испече 160 казана ракије; али нема - наследника. Јединица ћерка живи у Прокуљу са породицом, а он је већ нудио да прода посед. Шинтари су понекада упадали овамо и крали стоку, али је мирно сада. Зона копнене безбедности је близу. Понекад се зачује звук америчких авиона невидљивих у облацима. А кад смо улазили у Стеваново двориште, јер нас је позвао да предахнемо, неколико гавранова су почели да круже нада нама све ниже и ниже, тако злокобно, да их је Р. Соколовић почео плашити махањем руку. Био је спреман и да пуца на њих, али га ми заустависмо : нека, то су стари гавранови, можда имају неколико стотина година; ми смо узнемирили њихову висину и мир... Не бих сасвим могао описати како сам се осећао после, у повратку, и док смо пијучкали ракију у домаћиновој кући. Можда су ти гавранови једини чувари куле и легенде о слободи златној?

Шта ми стварно знамо о Ивану Косанчићу? Шта знамо о Вермеру ван Делфту? Уметник нам је у свом атељеу окренут леђима. Нашли смо неке огромне печурке на високим буквама на Равној планини, коју би требало описати. Јер наши најбољи писци су били и врсни путописци (Секулићева, Црњански...) . Колико познајемо све наше покрајине, себе, своју историју и предање? Колико доиста знамо о нашим људима, оним најједноставнијим, домаћинима, и живој традицији? Вероватно они стари гавранови, што се

устремише на нас, више знају о Ивану Косанчићу, о његовој души, жртви и витештву? По повратку, касно ноћу, у дом нашег домаћина испунило ме је нешто огромно, равно огромности планина које смо походили, једва изрециво...Видео сам и Јустинијанов Царичин град; и он је у рушевинама; када ће истраживања бити завршена и читав комплекс бити уређен онако како то чине у Европи?...Култура нам мора бити подједнако важна као и слобода...Морамо се суочити са свим крњим и неразјапњеним и тамним местима наше националне историје и културе, са свим развалинама и рушевинама; морамо изаћи из Ђорсокака...Култура има у друштвеном животу примат, истинска култура; а не економија и привреда. Државни, друштвени циљеви се остварују у култури. Културом можемо победити све, али прво себе, кратку памет у себи...

МЕСЕЧИНА. Плус ултра

Господе, видиш ли
Циганку, мувар бујан, пут вијугав
крај и почетак, замке ђаволове,
бубашвабу усред олтара
Поп и пас. Трговци су се вратили
у храм, као некада давно.
Сине Божји,
не може да се мимоиђе
чапа намењена Теби да је испијеш.
Жена, брат, родбина -
како је све то далеко!
Затворио је пут
талог и смрад одевен у заводљиво рухо.
У једном трену сам схватио, све,
свој и грех света.
Мали човек се прозлио, као пас.
Великих људи нема на видику.
Само рушевине
Јуродиви су вреднији поштовања
од такозваних поштованих.
Сањао сам и све су ми сневе срушили
најутицајнији "људи" парохије
Поп и пас, ујед ђавола, вампира, баксуза, судбине
Да ли сам све покушао? Оно што нисам покушао,
што нисам могао, разоткрива ме
и разоткрива наличје света.
Змија гута грешне људе

на насловној страници
Шаваревичеве књиге
о социјализму као светској појави.
Храм у којем сам то видео
окуља Херцеговије лукаве,
- и ту се поред књига Велимировића
могу набавити још само две књиге
песника Дучића, ниједног другог.
Јаој нама! На социјализам треба
гледати другачије : он је открио
какав смо милет. Каква смо глина!
Српска црква је забрављена
са девет зарђалих брава и катанаца,
чак и за децу,
за најневиније Ако је то деценијама
било за то, јер су постојали разлози,
зашто се не мењају предрасуде
и навике? Није црква Српска православна
Цоса Ностра, ни цех трговачки.
Нити само прибежиште свештеника,
њихове деце, својте..Господе,
погледај на дом свој...Погледај
на страшне развалине и лицемерје
На ову тамницу, коју имам,
и у којој сам безбедан од налета
спољашњег света. Уселио сам се
у опустели дом, и све што је унутар
ове опустеле куће наред друма,
чак и дувари пожутели, плесниви,
усредсређује и изоштравља
психичке и умне снаге
Ђаво је, ипак, узео под своје
многе, и у сенци његових рогова
врви вашиар светине - тамница
неописана, много већа од ове
Ђаво се увукао у јетрву,
у језик јетрва и попова,
у школе, библиотеке,
у црnodушнике,
у разум. У свести пастира
се следио, у време предуге студени.
У снаге И у разбојнике
у црвеним луксузним кабриолетима.
У опонашање У бол...

У бол мајшпан - трун
У бол који нараста као бисер.
Видео сам - епископа (хермафродита)
пољубио га у руку у храму,
као и остале верујуће овчије

И сада могу замислити парк
испред храма, парк који не личи на порту.
И могу опишати своју наивну наду,
шпечкивање
Бог нас је испратио у ширину.....

(Маја месеца 2001. године)

СУДБИНА ДРВЕЋА НА ВЕТРУ, ЗРЕЊА, ПРЕОБРАЖЕЊА ПЕСНИКА, ПЛОДНИХ

*Камо среће да дрвеће
на ветру на брегу, не упозна
моћ силе немерљиве
облака тмурних,, стрелом*

*неочекиваном пресечено.
Камо среће да Прелом
припреми искуства позна:
и да све речено, и неречено,*

*сва искуства, дивна и грозна,
уситњена и смрљена,
усправе се, у зрелом,
у човеку Целом!*

*Амалгам невидљивих утицаја
туђих, али апсорбованих, и родних,
оглашава се под небом бдења
и несаница плодних,*

*О, Улицо Голготска без броја,
станујем у теби, и кроз прозор видим,
Гору и Голготу, три пријатеља моја,
распета. Исто, исто, чега се стидим!*

*Суседи су трговци, и многи други,
стално дижу цену ћор - сокака.
У Јерусалиму се, после свега,
променила само : густина мрака...*

(27. јул 2001)

ПРОРОЧКИ КАЛЕНДАР
(*Месећ повратка богова*)

...Од 1. до 20. августа
био је период ватре
месећ опадања воћа
Господар тиркиза
Стари бог
играо се старим страхом :
да се Сунце неће поново родити.

Прождирао је народ
прождирао је мене
моје синове

Нисам знао шта да радим
како да избегнем најгоре

Други су знали
Многи други

- *Пушиш, много пушиш!*
опомињао ме је пријатељ.
- *Која ти је то цигарета по реду?!*
викала је пријатељица.

Нису видели мој ужас
Ништа нису видели
осим страха од повратка Мајди Земљи

Ја више нисам био оно што јесам
већ цвет месеца сагоревања
Ни мој млађи син више није био дете
већ цвет месеца ватре

Жртве смо Сунчеве, Сине,

*залогај ватре -
периодичног поновног стварања.*

*

Свезали су нам ноге и руке
и џелат је неочекивано зарио нож
у твоје и моје срце. Затим нам је чунао срца
подижући их према небу
док су најближи скупљали крв у чаше.

Напа су срца куцала,
још увек куцају
и тако спречавају
да не ишчезне Сунце..

Груди су нам празне
као и руке,
и у свему видимо неки знак,
неко предсказање..

-

Од 21. августа до 9. септембра
збиле су се све слутње, предсказања
Мјаци Земљи је била потребна
људска храна, патња, сузе и крв.
Натапали смо је крвљу и криковима
из које ће догодине нићи плодови -
за оне који преживе.

*- Какав си ти човек?
Зар ти је жао срца?
Зар ти је жао сина?
Зашто стално пушиш?*

Придикује ми један од идиота
који није предодређен за жртву,
подгојен. Који ће преживети.

Господин риђи
Господар тиркиза
Стари бог

*- Много, много пушиш!
Да ти купим куван кукуруз,*

чоколаду? можда тиво?

Каже Господар тиркиза
Господин крвник
пре но што одрубил главу
прво мени, па мом сину.

Прича ми док крварим
да је Америка "пичкин дим"
да су ритуали жртвовања
подједнако сурови
и у Букурешту и у Њујорку
у Азији и Африци, Европи...

*

Чекамо повратак дана, Сунца, кише, птица
одлажући онај последњи међу повратцима -
повратак Мајци Земљи

Њега се више прибојавамо него што га чекамо
пошто је неизбежан и коначан

Без срца, без глава, Сине,
указујемо почаст боговима
крвавим бразготинама

Наши пререзани вратови су слени
у нашим очима се застаклио један пејзаж

Наш дух и осећања
усмерава наша жртва
у фантастичним правцима

*

Другима смо дали оно што смо желели за себе,
љубав, осећајни уплив и спремност на жртву

Нико од њих није схватио

*- Много пушиш, много пушиш!
Видиш да ти из врата крв липти!
Угушиће те дим!
Док нестајасмо у Земљи од облака
довикивао нам је један лицемер.*

Облаци нам се лепе за вратове пресечене
као за врх планине
и вода се слива низ наша рамена
као низ косине планине

Богови су се вратили;
они су летели доле
ми смо хрлили Горе,
одакле сваки човек изгледа врло мали.

Овде ћемо да дижемо наш Храм кише,
јер је наша жртва и судбина, Сине,
свезана са кишом и надмоћи.

Одлучујемо о Судбинама
старајући се о облацима без броја и кишама.

Одевени у орлово перје,
помазани змијском крвљу,
несхватљиви, нејасни, ћутљиви,
недовршени, не улагујући се боговима,
јер они су сада испод нас,
ми стрљиво и нежно стварамо Храм кише
универзум сачињен од држава облика,
кнежевина перја, покрајина трава,
чудеса и фантазије..

Не тако давно покушасмо да учинимо
велике ствари и остваримо велике идеје
Били смо нагојени за велику жртву
и нисмо успели, јер...

Ви, што сте између богова и нас,
што долазите према боговима одоздо
да бисте учинили велике ствари
и остварили велике идеје,
да би сте успели, знајте :
успева се само у оној мери
у којој будете држали на уздама
свој ентузијазам и своју превелику сензибилност...

*(22. септембра 2001. године. Субота, ноћу. Лабудово брдо,
Београд)*

НЕОПХОДНА ОБЈАШЊЕЊА
УЗ ОВО ИЗДАЊЕ

Прва и последња песма у овој књизи : "Тајна..." и "Пророчки календар" датиране су; прва је написана почетком јула, а друга при крају септембра 2001. године. Из песникових су рукописа. Прва није ништа мање загонетна од друге. Неједнаке су вредности...Над чиме је песник био нагнут, пишући их? Над безданом уметности? Над трагизмом судбине?

Прва је посвећена Ивану Лукићу, млађем песниковом сину. *

"Драги Иване,

Данас је четвртак; звао сам канцеларију Браничевске епархије. Кажу да ниси примљен; и да нема услова, да је немогуће ванредно учити богословску школу. То је изгледа дефинитивно : како се и са тиме помирити? (...)

Искористи време; одмори се; читај нешто. Ти си све покушао и све дао од себе; као што смо и ми све покушали. Међутим, попови су, што је и за очекивање, прво збринули своју децу. Много Те волим; не клони Духом! Поздрављи бабу и деду, и реци Деди да се не секира много. Ја ћу највероватније доћи за једно две недеље кад посвршавам овде заостале послове и оно што треба да неодложно завршим. Димитрије учи, припрема шести испит; било му је жао кад је чуо, јер сам звао из стана;(...) Нашисао сам и једну песму за Тебе..Сачувај је

Поздрави пона Марка, ако га сретнеш. Не мој туговати. Све си покушао, доста си радио; донећу кад будем дошао понешто што ће ти користити за пријемни испит на некој другој школи.

Мирко. - Београд, четвртак, 5. јули 2001. године"

Друга - езотеријској теми; повратку богова, жртви. Ове песме су у вези, не само по редоследу писања, већ и по нечему дубљем и неизрецивом.

ЗАШТО ДРВОРЕЗ ХИПЕРБОРЕЈЕ? БЕЗДАНА УМЕТНОСТ?

Дрворез - Вашари Хипербореје. - Пек је за време поплава наносио на спрудове угљенисана стабла храстова, које су бујице што се сливају у златну реку, наносили из утроба планина. Сушила су се на сунцу та црна масна стабла данима и ноћима. Могла су се обликовати лако општрим сечивом. Тирке је једно такво огромно стабло, избачено на пола километра изнад варошке плаже, сасвим случајно пронашао, и читава једно пролеће, лето и јесен резбарио је. Изрезбарио је лозу бршљена, чији су црни листови обгрлили стабло, као преплет црних змија. Испод листа, лозе, длетима је и ножевима изрезбарио масовне сцене са вашара Хипербореје, од подножја до врха. Стада оваца; краве, коње; пастире; плугове; секире, косе; ђермове; рингишиле; куће; шатре; леједерска срја; жонглере и арлекине; мечкаре; леједере; јага риба; голубове; гавранове. Чижкасту дрвену месну ђуприју; воденицу; цркву; јелена на врху литије...Ликове јуродивих и месних лудака; псе; лисице; неколико јазаваца; склупчане змије...Заинтересовао је и људе из власти; било је говора да ће тај његов фантастични дрворез откупити и поставити испред дома културе. Видео сам само једном на кратко тај дрворез у природној величини, од чијег ми је дубине застао дах. Неколико месеци касније сазнао сам да су тај изванредни дрворез самоуког сликара - пример бездане уметности - зли и непознати људи полили бензином и запалили, па је сагорео преко ноћи. Од уметничког чуда, одтала је гомила пепела на спруду покрај реке, који су позни јесењи ветрови развејали...

Мирослав ЛУКИЋ : Из ВАШАРА ХИПЕРБОРЕЈЕ

Одговор на први део питања из наслова, садржан је у овом одломку, преузетом из једне веће прозно - поетске целине из Лукићеве књиге "Вашари Хипербореје". Пишући о једном анонимном уметнику Хипербореје, сликару, песнику, дрворесу -непризнатогенију - Лукић је задро и у сферу властите судбине и уметности. Најзначајније дело тог самоуког уметника: Дрворез "Вашари Хипербореје", непознати вандала су полили бензином и спалили под окриљем ноћи, претворили у пепео. С тим у вези је и питање: Какав је положај Мирослава Лукића у српској књижевности на крају 20. и на почетку 21. века? Иза Лукића стоји опус од 25. књига, у коме су најзначајније његове књиге песама : Земља Њедођија, Рајска свећа, Бршљан око младости - сабране ране песме, књига прва; Врата Звижда, Русаљ, Краљевске инсигније, као и романи : Дневник за Сенковића, Ужин дом, Литургија, Трговци светлости, Кућа светих ратова, Влашка гозба, друго и треће издање антологије српске поезије 20. века

"Њесебичан музеј", као и студије "Религија поезије" и "Уметност махагонија", да набројимо само неке наслове Тај Лукићев опус, и све те књиге, као да не постоје, као да нису објављене. А јесу. По томе Мирослав Лукић подсећа на свог књижевног јунака, песника Анонима...Због тога сам одлучио да његову књигу одабраних песама, као и читав низ његових недовољно познатих песама, из романа "Ујкин дом", из књиге "Вапари Хиперборје", из романа "Влашка гозба", или објављених у периодици, саберем на једном месту, овде, и све их назовем према једној ненадмашној уметности дрвореза, који је нестао игром судбине и усуда у пламену неповратно...

Током 2000. године објављена је књига КРАЉЕВСКЕ ИНСИГНИЈЕ (Одабране песме Шаманске) Мирослава Лукића, у избору С. Иг. Митровића. Прво издање је штампано у III библиографских примерака. Друго, у истом броју, објављено је почетком 2001. године. Брзо су растурена међу нашим људима који живе по Европи. У споменутом издању, извучен је из непрегледне плуме поетскога стваралаштва М. Лукића, мањи део, рекао бих незнатан, који је недовољан да представи богату песничку ризницу једног од, по мом мишљењу, најважнијих српских песника на крају другог миленијума.

У целини гледано, песништво Мирослава Лукића је и недовољно познато и некако снисходљиво, стидљиво валоризовано. Лукићеве песме из романа "Ујкин дом", или из књиге "Вапари Хиперборје", или стихови из једног од изванредних романа "Влашка гозба", или пак, стихови објављени по часописима последњих година, расути на разним местима, треба да се нађу на једном месту, и - ево прилике, да буду објављени овде. У конципирању ове књиге, мислио сам да пођем од "Краљевских инсигнија", од Митровићевог избора, који се овде препштава без много интервенција. Међутим, од тога сам одустао, из два разлога. Једног сасвим личног, и другог - нимало личног - напротив, са разлогом. Мислио сам да ове одабране песме назовем "ЈУСТИНИЈАНОВ РИБЊАК", према истоименој песми, и према стиховима, које је песник написао приликом посете југа Србије 2000. године. За те стихове сам лично везан; настали су, дакле, у поднебљу у близини предела у којима сам одрастао и за које сам настојао да заинтересујем старијег колегу, и као човек и као песник. Десет година старији, искуснији књижевник, критичар, песник, романописац и антологичар, Лукић је веома сложена стваралачка личност, полиграф од кога се много тога може научити.

Чему Одабране песме, ако у таквој једној књизи, песник не би био солидно представљен? Пошао сам трагом једне Лукићеве песме "Антологија, бела" (прелиминарно објављене у књ. "Врата Звижда"); трагом Лукића, као антологичара. Први блок Лукићевих одабраних песама тако се и зове "Бела антологија" и у њему се доносе песме, понајвише из "Врата Звижда", као и песме објављиване по часописима, плус једна из рукописа, коју је песник написао у време кад је већ увелико текла припрема ове књиге. У другом блоку су Лукићеве песме "Дубоке песме немогуће љубави", које је песник сам одабрао, као антологичар, у "Њесебичном музеју" (друго допуњено издање).

Ту сам начинио компромис : донео сам и оне песме које је песник изабрао у првом издању своје антологије, а онда их изоставио. Додао сам тих неколико изостављених песама. Следи "Краљевске инсигније", са неколико изостављених песама. Да се исте песме не би дуплирале, доносио сам их према месту које су заузиле према прелиминарном објављивању. Практично, само из Лукићеве књиге "Русал", овде није донета ни једна песма, а није зато што је био задат обим књиге унапред.

У следећем , КАРНЕВАЛ КРАЈ РЕКЕ, пренштампавају се Лукићеве песме из романа, књига приповедака, и часописа, као и пар песама из рукописа.

Ово издање је настало уз пожељну сарадњу са старијим колегом, искусним, коме сам веома захвалан као рецензенту мојих књига песама, и пре свега као веома добронамерном човеку, несуетном и плодотворном. Било је можда пожељније да неко од савремених српских критичара састави се он и овакву књигу, неко од Лукићевих колега и пријатеља. Међутим, пошто су они то нису стигли , из побуда о којима се може само нагађати, ево, пришло је то - хвала Богу -мени у део. Верујем у ову поезију; читао сам је последњих петнаестак година грозничаво. Читаоцу не треба солити памет : сам ће се читањем уверити какав је и колики овај песник.

На крају ове књиге, дао сам и једно краће размишљање о поезији Мирослава Лукића, који је за мене, али не само за мене, један од битних српских песника на крају 20. века. Када је реч о песницима рођеним педесетих (Р. Ливада, Н. Тадић, З. Крстановић, Д. Урошевић, Р. Лазић, З. Мандић, Звонимир Костић, Б. Милановић - да не набрајам даље), Лукић је највише урадио, а најмање је вреднован како заслужује - његове књиге, врло опсежне и раскошне "РАЈСКА СВЕЋА" (са преко 19000 стихова), ВРАТА ЗВИЖДА, РУСАЉ, БРШЉАН ОКО МЛАДОСТИ, нису , на жалост, прочитане, ни од оних књижевних тумача, који су Лукића вредновали високо (било као антологичари, или као критичари) .

Ова књига се не појављује да буде подсетник рђавој савести савремене, или да будем прецизнији, официјелне српске књижевне критике : она открива једно богатство поетскога стваралаштва, вредности које доприносе обogaћењу високе српске културе и поезије 20. века. Ова књига открива синтезу поетских настојања и виталних токова српске поезије 20. века : она показује да можда нисмо изгубили битку са нашим прецима, са свим нашим прецима, не само од Светога Саве па на овамо, него још од Елеусинских мистерија и култова античког света, од Јустинијана и Византије до Достојевског и Аве Јустина, до разисторије последњих времена, на вододелници култура на којој је суђено српском роду да траје и истраје, окренут светиљкама православне културе и богочовечанског реализма.

Лукић не спада, ни као човек ни као песник, у ону неирегледну војску богоборачких тенденција која је највише у 20. веку пустила неискорењиве жиле у културу и биће нашег народа, није се овај песник окретао како ветар дува, било да је то ветар политике актуелног тренутка, или неке песничке идеологије, тзв. демократизма српских писаца : не, и не!

Ово је први избор стихова, који правим у животу, и одлучио сам да књигу назовем ДРВОРЕЗ ХИПЕРБОРЕЈЕ, БЕЗДАНА УМЕТНОСТ. а не ипак, ЈУСТИНИЈАНОВ РИБЊАК, иако је реч о поезији која је жива, делујућа, покретачка, подстијајна, усталасана као језеро. Иако је реч о поезији - рибњаку, у којем се одвијају најчудснија "мрешћења", пуном златних стогодишњих шарана, оних митских шарана што имају златна крила - пераја, којима понекада, у сутон, или по месечини, узлећу као утве златокриле и лете над небом Балкана, Поморавља и наших прелепих планина, као небеске лађе, мрстећи се у мраковима наших душа, одлучио сам да ову књигу одабраних Лукићевих стихова назовем БЕЗДАНА УМЕТНОСТ, опет налазећи упориште за тако нешто у песничким инстинктима : Станислава Винавера и Лукића, као есејисте

Винаверу се коју годину пред смрт (1954. године - Лукићу је тада четврта година живота), отео крик пред једним јапанским дрворезом, Хоксеа (Школа "Укио": "Пролазни свет"), са зањиханим трскама и травама. Винавер је споменуто изложбу УНЕСКОа видео у УЛУС-у. *"Каква је то бездана уметност! Ухваћена је природа где снује : пре саме мисли, и намере. Уметник је увребао природу, као ловац. Када се тај титрави свет открио париским сликарима, крајем прошлог века - њима је стао дах. Забезекнули су се. Разумљиво је њихово очајање пред тим дрворезима. Било их је стид наше вековне грубости. Она нас је пратила од памтивека, још од аждаја..."*, пише Винавер.

Винавер се, у стиховима - крику, пита: *"Јесмо ли ичији? / Куд носе полети? / О, само волеги / Трске и друмове / Лелујне хумове. / Ње бити ичији! / Ње бити ичији : / Одсјаје волеги, / Замршај тичији; / Самотне голети / Лак успор лукова, / И пену звукова"*. Дobar део песама одабраних у овој књизи, нуди одговоре на ова Винаверова питања над амбисом "бездане уметности". Нуди и одговор на други део питања постављеног у наслову овог поговора. Лукић није ичији; а многи његови стихови и песме показују и доказују куд носе полети. Лукић је, у српској поезији 20. века, изразит пример усамљеног дрвета на самотној узвишеној голети. Дало му се да увреба природу где снује, док снује, и док се буди, пре саме мисли, и сам ковитлај мисли. Лукићеве стихови су далеко одмакли од стида због наше вековне грубости. Овог песника није прогутало памтivelyк, аждаје; он је у неком, стваралачком рођењу у дубине памћења, као севом муње, преображавао све чега се његова машта дохватила - вековну грубост, стид, аждаје..

Много се код нас причало о модерној поезији од почетка до краја 20. века, о смислу, лепоти, складу и доживљају, а свега је тога било недовољно, или недовољно уравнотежено код било кога од наших модерних песника - од Црњанског до М. Павловића, и других.. Тек је Лукић, модеран песник у правом смислу речи, али је његова поезија колико модерна толико и древна; колико живи у грчевима над понорима бездане уметности, толико у њој има и незастарелих калуца који стреме класичном и светском. И кад су неке његове песме, очигледно, истргнуте фрагменти неке сложеније целине, на попришту

Лукићеве песме осећа се суштина и целина доживљаја - доживљаја трепетне песме, у којој песник не само да наслућује себе, свет у њему и око њега, него га и сазнаје. Лукић је песник који не болује, као већина наших песника, од безмерне сујете. Имао је срећу да као врло млад доживи славу и признање само због фрагмента једне љубавне песме ("Бранка"), тј. песме "Дубока песме једне немогуће љубави или о Скривеном босиоку". Иживео је, дакле, Лукић своју песничку сујету још као двадесетогодишњак, хвала Богу, што је било врло повољна околност и за њега лично и за српску поезију уопште..

Лукић се, чини нам се, згадио на литературу (као врло млад, као и Верлен), и он можда није никада ни стварао литературу, већ МЕШАЊУ КЊИЖЕВНОСТ, полиграфску, коју је тешко стварати, и још теже тумачити на прави начин, зато што је правих књижевних полиграфа било врло мало у српској књижевности 20. века. Већ у избору, који је начинио сам Лукић, избору својих песама и стихова за антологију српске поезије 20. века "НЕСЕБИЧАН МУЗЕЈ", има више од десетак одабраних адиђара што их сваки народ, па и српски, чува као најдраже своје и најблиставије звездане украсе, као амајлије дупке. Међутим, то је недовољно. Као што је недовољна и ова и оваква књига за боље упознавање поетскога опуса Мирослава Лукића. Но она је покушај и пут који може повести у правцу веће и оправдане заинтересованости за стваралаштво овог песника. И ја не сумњам да ће ова књига временом испунити ту племениту улогу, иначе - зашто бих је припремао, састављао?

БЕЛЕШКА О МИРОСЛАВУ ЛУКИЋУ

Мирослав Лукић рођен је 30. јуна 1950. године у Мишљеновцу код Пожаревца. Дипломирао је на Филолошком факултету у Београду (Група за југословенске и општу књижевност).

Пише стихове, приповетке, романе, есеје, студије и драме.

Објавио је књиге - песама : **Хомољски мотиви** (1969), **Земља Недођија** (1993), **Флора де ла мунће** (1993, прештампана као последње поглавље романа **УЈКИН ДОМ**, 1997), **Свеска ХОМОЉСКИ МОТИВИ** (1996), и **Златни Расуденац** (1996) (ново, друго, проширено издање под насловом **АРХИВ У ОСНИВАЊУ, 1 - 2**, Београд, 1998); **Судбина раба Мирослава** (1998); **Бршљан око гиманзије** (1998), **Врата Звижда** (Заветине, Београд, 1999), **Русаљ** (Сергио Цесареа, Париз, 1999), **Краљевске инсигније** (Париз - Фрајбург - Београд, 2000; друго издање 2001).

драму : **Замка за птице** (1998).

романе : **Дневник за Сенковића** (1983); **Литургија** (1997); **Ујкин дом** (1997), **Емили Цонс : ОГЊЕНЕ ЖАБЕ** (1998), **Трговци светлошћу** (1998), **Месечева свадба** (1999), **Кућа светих ратова** (2000), **Туга голема** (2000).

књиге есеја : **Музеј Немогућег Ратара** (1996. ; ново, друго, измењено и проширено издање, Београд, 1998; треће, допуњено издање

2000.) ; **Метафизика у белом оделу** (1998) ; **Ин цонтинуо, 1** (1998) ; **Духови, 1** (1998), **Религија поезије** (Заветине, Београд, 1999) .

студије : **Стара и нова Европа и Александар Лукић** (1998) ;

Регистар ИВ : НЕСЕБИЧАН МУЗЕЈ (Антологија ФЕНИКС) (1998)...

Оснивач је и уредник часописа **ЗАВЕТИНЕ Плус ултра, Дрво живота, УМЕТНОСТ МАХАГОНИЈА**, зборника **ВЕЛИКА МАГАЗА** (*Архива са живу традицију, књижевност и алхемију*).

Мобаров институт и **Заветине**, почев од 2000. године објављују **УМЕТНОСТИ МАХАГОНИЈА** - *Дела Мирослава Лукића у 25 књига, насталих у периоду 1968 - 2000*, и до овог тренутка је објављено петнаестак Лукићевих књига : "**Бршљан око младости**", "**Несебичан музеј**" (друго, допуњено издање антологије српске поезије), "**Духови, 1**", "**Метафизика у белом оделу**", "**Ин цонтинуо, 1**" (друга измењена и допуњена издања), роман "**Кућа светих ратова**", "**Туга голема**", "**Музеј Немогућег Ратара**" (треће измењено издање), "**Усамљено дрво, И**" и "**Опус обер, оберлигхт**" "**Младост без старости и живот без смрти (немогућа трилогија)**" ,"**Влашка гозба**", "**Усамљено дрво, ИИ**". У припреми су за штампу и : "**Источник**", "**Вапари Хипербореје**", "**Архив у оснивању, 1 - 5**" и "**Повратно коло**"...

НЕСУМЊИВА КЊИГА. СТВАРАЛАЧКИ ТРИЈУМФ

Оно што је о Мирославу Лукићу написао један од најбољих познавалаца његовог целокупног опуса - његов млађи брат песник Александар Лукић (1957), који је истовремено и његов најагилнији издавач и тумач - поводом изласка Лукићеве трилогије "Младост без старости " и "Влашке гозбе", донекле важи и за Лукића као песника: *"један од својих најбољих романа, уз роман Литургија, Влашку гозбу, Мирослав Лукић није написао по поруџбини времена, епохе и издавача. Већ по оном унутрашњем гласу душе, савести и срца, који никада није могао бити угушен и сапет.*

Лукић је изванредан пример писца, којега су баш издавачи у његовој земљи игнорисали. Не сви.

Лукић је овај свој роман написао - ма колико то на први поглед звучало чудно и невероватно - против споља наметнутог акскетизма и интелектуалне беде, ослобађајући и своју личност и личности читалаца, претпостављених мочварног тла материјализма, и градећи на темељима који обогаћују емпиријску личност и њено право на стваралачку пуноћу живота.

Мирослав Лукић је писао Влашку гозбу, као што се пишу дубоке песме.

Овакакав , по величини и важности роман, не би могао

написати неко ко није преваходно успешни и истински песник и есејист.
"

Те речи важе и за Мирослава Лукића - КАО ПЕСНИКА.

Пре него што је написао своје чувене романе - има их више од десетак - Лукић је "објавио (1998) и једну од непроцењивих ризница поезије, каква је његова позамашна "Рајска свећа", писана мимо владајућих токова савремене српске поезије " Лукић је књижевни полиграф, који је имао врло срећан, пожељан стваралачки развој. Верујемо да ће и ове Одабране песме то потврдити. **НЕСУМЊИВОГ АУТОРА. НЕСУМЊИВУ КЊИГУ. СТВАРАЛАЧКИ ТРИЈУМФ...**

